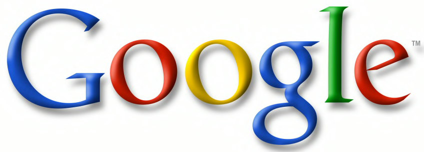

KALEVALA.

EFTER ANDRA ORIGINAL-UPPLAGAN

ÖFVERSATT

af

K. Collan.

> **Lyssna till den granens susning,**
> **Vid hvars rot ditt bo är fästadt!**
> ***Finskt Ordspråk.***

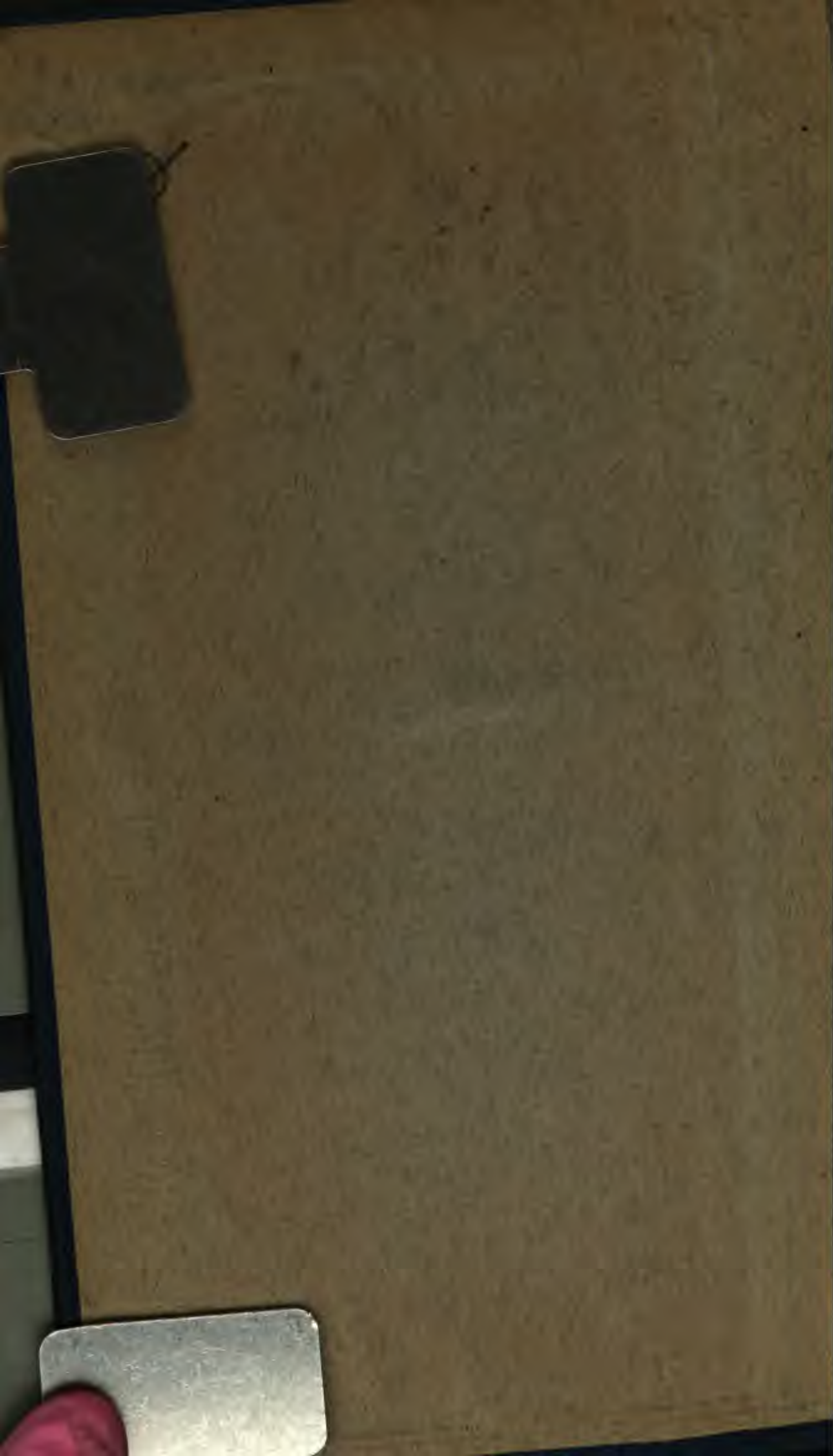
II.

HELSINGFORS,
Theodor Sederholms boktryckeri,
1868.

Företedt: *L. Heimbürger.*

Ett **Supplementhäfte,** innehållande företal till första bandet, är under pressen **och utdelas i bokhandeln gratis efter nyåret till innehafvare af denna sedel.**

Förläggaren.

Så till sonen modren talar,
Till sitt barn den gamla säger:
„Gå ej, du min egen gosse,
Du min gosse, du min Kauko,
Till det bröllopet i Pohja,
Till det stora dryckeslaget,
Ty du är ju icke bjuden,
Och ej torde der du saknas!"
Men den muntre Lemminkäinen
Yttrar då ett ord och säger:
„Bjuden kommer endast stackarn,
Utan kallelse den gode;
Här jag har en evig bjudning,
Eger en beständig maning
I min eldigt skarpa klinga,
I mitt svärd, som blixtar ljungar!"
Lemminkäinens gamla moder
Fortfar dock att varna honom:
„O min son, du må ej fara
Bort till Pohja-gästabudet!
Vägen dit är rik på under,
Färden full af farligheter,
Värst dock äro trenne faror,
Som åt hjeltar döden bringa."
Sade muntre Lemminkäinen,
Talte vackre Kaukomieli:
„Öfverallt se qvinnor döden,
Spana faror allestädes,
Dem ej någon hjelte fruktar,
Icke synnerligen aktar;

Men likväl och det oaktadt:
Säg, på det jag må förnimma,
Nämn af farorna den första,
Nämn den första, nämn den sista!"
Sade Lemminkäinens moder,
Yttrade den gamla qvinnan:
"Sanningsenligt dem jag nämner,
Icke så som du dem önskar.
Nämna vill jag första faran,
Denna fara är den första:
När ett stycke väg du vandrat,
Ändat första dagens resa,
Möter dig en elf i lågor
Tvärt på vägen, der du färdas;
Midt i elfven är en eldfors,
Midt i den en glödhet klippa,
Högst på den en kam af lågor,
Och på denna kam en eldörn.
Natten om han slipar näbben,
Hvässer klorna hela dagen
Mot den fremling, som sig närmar,
Mot den vandrare, som nalkas.
Sade ystre Lemminkäinen,
Talte sköne Kaukomieli:
"Qvinnors död är denna fara,
Icke någon hjeltes bane!
Råd mot detta nog jag finner,
Hittar lätt ett lämpligt medel:
Fram en häst af al jag trollar,
Qväder fram en alträdshjelte,

Som förbi min sida skrider,
Färdas fram uti mitt ställe;
Sjelf liksom en and jag dyker,
Sänker mig liksom en alla
Undan örnens klor, den starkes,
Undan fogelns hvassa naglar.
O min moder, som mig burit,
Nämn för mig den andra faran!”
Sade Lemminkäinens moder:
”Denna fara är den andra:
När ett stycke väg du vandrat,
Ändat andra dagens resa,
Möter dig ett svalg i lågor,
Som sig sträcker öfver vägen
Gränslöst fjerran ut mot öster
Och emot nordvest oändligt,
Fullt af heta kullerstenar,
Hällar, som af hetta glöda.
Hundra män ditin ha' råkat,
Tusende förgåtts i svalget,
Hundra män med svärd vid sidan,
Tusen hästar, jernbeklädda.”
Sade muntre Lemminkäinen,
Talte vackre Kaukomieli:
”Detta kan en man ej döda,
Kan ej bli en hjeltes bane!
Råd mot detta nog jag finner,
Vet ett råd och mins ett medel:
Jag af snö en kämpe qväder,
Skapar fram en man ur drifvan,

Honom störtar jag i lågan,
Drifver honom in i elden,
Att uti den heta badstu'n
Med en kopparqvast sig bada.
Sjelf jag drager mig åt sidan,
Tränger mig igenom elden,
Utan att jag skägget sveder,
Eller minsta hårstrå bränner;
O min moder, som mig burit,
Nämn mig nu den sista faran!"
  Lemminkäinens moder svarar:
"Detta är den tredje faran:
När du än ett stycke vandrat,
Kommit med ännu en dagsfärd
Fram till Pohja-portens ingång,
Till det allra trängsta stället,
Skall en varg uppå dig rusa
Och en björn med honom följa,
Tätt vid Pohja-portens ingång,
Just der vägen är som smalast.
Hundra män de redan slukat,
Bragt om lifvet tusen kämpar;
Skulle dig då ej de sluka,
Ej en värnlös man förgöra?"
  Sade muntre Lemminkäinen,
Yttrade den vackre Kauko:
"Fåret må som färskt bli slukadt,
Lefvande i stycken slitas,
Ej en man, om än så dålig,
Ej, hur klen som helst, en hjelte!

Jag på mannavis är gjordad,
Tillspänd medelst karlahäktor,
I en hjeltes spännen sluten,
Lär väl då så lätt ej råka
Uti Untamo-ulfvars käftar,
In i gap af vilda odjur!
»Råd mot vargen nog jag finner,
Vet mot björnen ock en utväg:
Vargen qväder jag i betsel,
Björnen uti fasta bojor,
Eller krossar dem till agnar,
Sållar dem till fina smulor,
Så jag reder mig ifrån dem,
Hinner målet för min resa.»
Sade Lemminkäinens moder:
»Målet dermed ej du hunnit!
På den väg du dittills vandrat
Finnas redan dessa under,
Dessa trenne grymma fasor,
Dessa tre förderf för hjeltar,
Men till sjelfva stället kommen,
Finner du de värsta undren.
När ett stycke väg du vandrat,
Uppnått gården uti Pohja,
Möter du af jern en gärdsgård,
Ett af stål hophamradt stängsel,
Som från jorden når till himlen
Och från himmelen till jorden;
Spjut det har till gärdsgårdsstörar
Och till gärdsel etterormar,

Som med äspingar man hopfäst
Och med ödlor sammanknutit;
Svansarne man lemnat lösa,
Låtit fritt hvart hufvud hänga,
Gapen obehindradt hväsa,
Skallarne sig utåt svänga.
"Andra kräk på marken kräla,
Etterormar uti rader,
Som med utsträckt tunga hväsa,
Slingra fram med svansen nedåt;
En, mer gräslig än de andra,
Ligger utsträckt tvärt för porten,
Längre än ett stugutimmer,
Tjockare än skjulets stolpe,
Hväser högt med framsträckt tunga,
Gapar med det öppna svalget
Icke alls mot någon annan,
Än mot dig, min arme gosse!"
Sade muntre Lemminkäinen,
Talte vackre Kaukomieli:
"Det är blott en barna-fara,
Icke någon hjeltes bane!
Jag kan eldens kraft besvärja,
Kan betvinga vilda lågor,
Äfven ormar kan jag qväsa,
Undanmana leda kräldjur;
Ganska nyss, i går på dagen,
Har jag plöjt en huggormsåker,
Vändt ett fält, af ormar uppfyldt,
Med fullkomligt bara händer;

Äspingar jag tog i handen,
Ormar mellan mina fingrar,
Tiotal af dem jag dräpte,
Säkert hundra svarta ormar;
Ormblod har jag än på nageln,
Fett af äspingar på handen.
Derför torde jag ej blifva,
Lär ej lätteligen varda
Tagen af en orm som munsbit,
Slukad af det stora kräket.
Sjelf jag krama vill de lede,
Krossar dessa kräk för alltid,
Qväder alla ormar fjerran,
Drifver äspingarne unnan,
Stiger in från Pohjas gårdsplan,
Träder in i sjelfva stugan."
Sade Lemminkäinens moder:
"Träd dock ej, min gode gosse,
In i Pohjagårdens stuga,
Inom Sariolas väggar!
Svärd i bältet bära männen,
Vapen alla gårdens kämpar,
Rusige de äro alla,
Vilde af för mycken drickning,
Och de qväda dig, du arme,
Mot din egen skarpa klinga;
Bättre män med sång besegrats,
Större hjeltar öfvervunnits!"
Sade muntre Lemminkäinen,
Talte vackre Kaukomieli:

"Ren förut jag dvalts och vistats
Uti Pohjagårdens stugor;
Mig kan ej en Lapp besvärja,
Ej en Turja-son betvinga;
Sjelf jag Lappen lätt besegrar,
Mäktar nog med Turja-sonen;
Jag med sång hans skuldra klyfver,
Genomborrar mannens käkar,
Sjunger skjortans krage sönder,
Sliter upp hans bröstbetäckning."
Sade Lemminkäinens moder:
"O du arme olycksgosse!
Än om fordna dar du talar,
Skryter med din förra ditfärd:
Ja, förut du dvalts och vistats
Uti Pohjagårdens stugor,
Simmat genom hvarje insjö,
Genom sund, likt tungor smala,
Flutit ner med dån i forsar,
Skymtat fram i strömmars hvirflar,
Pröfvat alla Tuonis elfvar,
Mätt i Manala dess floder;
Der ännu i dag du låge,
Om din arma mor ej funnits.
"Lägg på minnet hvad jag säger:
När du Pohjas stugor uppnått,
Ser du backen full af störar,
Gården full af idel stolpar,
På en hvar ett mannahufvud;
Blott en enda stör är ledig,

Och för att dess spets betäcka
Skall man hugga af ditt hufvud.»
Sade muntre Lemminkäinen,
Talte vackre Kaukomieli:
»Uslingar må derpå akta,
Svage stackare må frukta
Fem, ja sex års långa fejder,
Strider, som i sju år vara!
Ringa aktar dem en hjelte,
Ej för dem han gifver vika.
Bär då fram min pantsarskjorta,
Bringa mig min gamla rustning,
Sjelf min faders svärd jag hemtar,
Letar fram min ärfda klinga;
Länge re'n hon dvalts i kölden,
Legat länge i det dolda,
Gjutit tårar der beständigt,
Saknat den som henne burit!»
Fram han fick sin pantsarskjorta,
Fick sin fordna krigarrustning,
Fattade sin faders slagsvärd,
Tog den gamle stridskamraten,
Stötte spetsen ned mot golfvet,
Dref dess udd uti en tilja;
Svärdet i hans hand sig böjde,
Liksom häggens topp i skogen,
Eller som den unga enen;
Sade då den muntre Kauko:
»Knappast finnes väl i Pohja,
Inom Sariolas väggar

Den som detta svärd vill pröfva,
Denna klingas egg försöka!”
  Bågen ryckte han från väggen,
Från en knagg sitt starka armborst,
Hof sin röst och tog till orda,
Yttrade och sade detta:
”Den vill jag en man benämna,
Den en verklig hjelte kalla,
Som kan draga upp min båge,
Som dess krökta stål kan spänna,
Borta der i Pohjas pörten,
Sariolas timmerstugor!”
  Derpå muntre Lemminkäinen
Kaukomieli sjelf, den sköne,
Drog uppå sig pantsarskjortan,
Klädde sig i krigarrustning,
Till sin träl han dervid sade,
Yttrade och tog till orda:
”Hör mig nu, min träl, du köpte,
Slaf, som jag för pengar vunnit!
Gör i ordning nu min stridshingst,
Spänn min springare i redet,
Att jag resa kan på bröllop,
Bort till Lempo-folkets högtid!”
  Trälen, hörsam, undergifven,
Skyndar genast ut på gården,
Spänner springaren i redet,
Röde fålen för en släde,
Yttrar sedan, återkommen:
”Nu jag har mitt värf förrättat,

Gjort din unge hingst i ordning,
Spännt din vackre häst i redet!”
  För den muntre Lemminkäinen
Börjar det till affärd stunda:
En hand manar, en hand hejdar,
Och hans fingersenor värka;
Ut han reser, som han ämnat,
Reser verkligt, rädes icke.
  Men sin son förmanar modren,
Så sitt barn den gamla varnar,
Stående i dörrn, vid sparren,
Invid kittelns plats i stugan:
”Du min ende, käre gosse,
Du mitt eget barn, min trygghet!
Om i dryckeslag du kommer,
Och hvar helst du än må vara,
Drick allenast halfva stopet,
Töm din kanna blott till hälften,
Gif åt någon annan resten,
Sämre delen åt en sämre,
Ty i kannan kräla maskar,
Ormar ligga på dess botten!”
  Än förmanar hon sin gosse,
Varnar honom eftertryckligt
Vid den sista åkerns ända,
Vid det mest aflägsna ledet:
”Om i dryckeslag du kommer,
Och hvarhelst du ock må vara,
Intag endast halfva sätet,
Stig med halfva steg allenast,

Men den andra sämre hälften
Må du lemna åt en sämre,
Ty så kan en karl du blifva,
Träda fram som verklig hjelte,
Välberedd att hålla profvet,
Att din afsigt genomdrifva
I ett lag af tappre kämpar,
I ett modigt manna-samqväm!"

Derpå reste Lemminkäinen
Med sin fåle spänd för släden,
Gaf sin häst ett slag med piskan,
Smällde till med perlesnärten;
Hingsten började att springa,
Trafvarn lopp framåt med lätthet.

När en liten tid han färdats,
Åkt framåt en stund med snabbhet,
Såg på vägen han en orrskock;
Orrarne till flykten togo,
Fogelsvärmen flydde hastigt
Undan för den snabbe springarn.

Qvar de lemnat några fjädrar,
Några smärre dun på vägen;
Dessa upptog Lemminkäinen,
Gömde dem uti sin ficka;
Ingen vet hvad allt kan hända,
Hvad som tima kan på resan;
Allt behöfvas kan i gården,
Kan i nödfall än begagnas.

Icke långt han färdats hade,
Åkt ett litet stycke endast,

Då hans fåle plötsligt gnäggar,
Stannar tvärt och spetsar öron.
Det var muntre Lemminkäinen,
Kaukomieli sjelf, den sköne:
Fram han böjer sig ur släden,
Reser sig och blickar kring sig:
Och så är det, som hans moder,
Som den gamla nyss försäkrat,
Ty en elf af lågor svallar
Tvärt framför hans häst på vägen,
Och i elfven är en eldfors,
Midt i den en glödhet klippa,
Högst på den en kam af lågor,
Och på denna kam en eldörn;
Örnens gap af lågor sjuder,
Flammor fräsa fram ur svalget
Och af glöd hans fjädrar spraka,
Strö omkring sig röda gnistor.
Kauko varsnar han på afstånd,
Lemminkäinen re'n på långt håll:
»Hvart skall Kauko sig begifva,
Hvart vill Lempi-sonen styra?»
Sade muntre Lemminkäinen,
Svarade den vackre Kauko:
»Jag till Pohja styr på bröllop,
Till dess lönligt hållna gillen;
Derför, drag dig du åt sidan,
Flytta dig en smula undan,
Lemna väg för vandringsmannen,
Främst likväl för Lemminkäinen,

Att han kan förbi dig styra,
Färdas fritt på sidan om dig!"
Örnen dessa ord då svarar,
Hväser fram dem ur sitt eldgap:
"Väg jag lemna vill åt vandrarn,
Främst likväl åt Lemminkäinen,
Att sig i mitt gap förfoga,
In i denna strupe styra;
Derigenom leder vägen,
Den du gerna kan få vandra
Bort till långa bröllopsfester,
Till evinnerliga gillen!"
Rädd är icke Lemminkäinen,
Blir ej mycket brydd af detta,
Börjar leta i sin ficka,
I sin lilla läderväska;
Ut han tager orrens fjädrar,
Gnider fjädrarne till smulor
Mellan sina begge händer,
Sina tio fingrars fogning;
Deraf blifver då en orrskock,
Föds en flock af tjäderhonor,
Som i örnens mun han jagar,
In i gapet på den glupske,
In i svalget, fullt af lågor,
I den grymme fogelns käftar;
Så han härifrån sig redde,
Undkom så den första dagen.
Och han slog sin häst med piskan,
Gaf ett slag med perlesnärten,

Framåt lopp i sträck hans fåle,
Hingsten satte af med snabbhet.
  När han rest ett litet stycke,
Åkt helt obetydligt framåt,
Stannar hingsten skygg helt plötsligt,
Spritter fålen till och lyssnar.
  Upp ur släden han sig höjer,
Ut han sträcker sig att skåda:
Och så är det som den gamla,
Som hans egen mor förutsagt:
Framför honom är ett eldsvalg,
Som sig sträcker öfver vägen
Gränslöst fjerran ut mot öster
Och emot nordvest oändligt,
Fullt af heta kullerstenar,
Hällar, som af hetta glöda.
  Lemminkäinen rädes icke,
Sänder upp en bön till Ukko:
”O du Ukko, högst bland gudar,
Fader uti himlens rymder!
Höj ifrån nordvest en molnvägg,
Sänd en annan upp från vester,
Låt en tredje gro i öster,
Upp ifrån nordost sig lyfta;
Stöt tillhopa molnens kanter,
Hopslå rand mot rand med dunder,
Låt en stafshög snö sig sänka,
Till ett spjutskafts djup sig breda
Öfver dessa heta stenar,
Dessa glöduppfyllda hällar!”

Ukko, högst bland alla gudar,
Gamle fadren uti himlen,
Höjde från nordvest en molnvägg,
Hof en annan upp från vester,
Lät en tredje gro i öster,
Upp ifrån nordost sig lyfta,
Stötte sedan dem tillsamman,
Hopslog rand mot rand med dunder,
Lät en stafshög snö sig sänka,
Till ett spjutskafts djup sig breda
Öfver svalgets heta stenar,
På dess glöduppfyllda hällar;
Och då blef af snön en insjö,
Bildades ett träsk af stöpet.
Nu den muntre Lemminkäinen
Qväder fram af is en brygga
Öfver insjöns lösa sörja,
Som från strand till strand sig sträckte;
Så han undkom denna fara,
Gjorde så sin andra dagsfärd.
Och sin häst han slog med piskan,
Gaf ett slag med perlesnärten;
Fålen sprang framåt med snabbhet,
Lopp allt vidare med lätthet;
Fålen sprang en verst och tvenne,
Landets bäste lopp ett stycke,
Stannade till slut helt plötsligt,
Rörde sig ej mer från stället.
Lemminkäinen sjelf, den muntre,
Sprang då upp och såg omkring sig,

Såg en varg vid ledets mynning,
Och en björn på byavägen,
Tätt vid Pohja-portens ingång,
Vid de långa tågens ända.
Nu den muntre Lemminkäinen,
Kaukomieli sjelf, den sköne,
Griper hastigt i sin ficka,
Söker i sin lilla väska,
Tager litet ull ur fickan,
Gnuggar den och bildar tappar,
Mellan sina tvenne händer,
Sina tio fingrars fogning.
En gång på sin hand han blåser,
Skapar så en hjord af tackor,
Låter fram en fårskock springa,
Lam i ganska stora flockar.
Vargen nu på dem sig störtar,
Björnen rusar fram med honom,
Men den muntre Lemminkäinen
Åker framåt obehindradt.
Fram han färdas än ett stycke,
Kommer då till Pohjas gårdsplan:
Bygdt var här af jern en gärdsgård,
Sammansmidt af stål ett stängsel,
Hundra famnar djupt i jorden,
Tusen famnar högt mot himlen.
Spjut man ställt som gärdsgårdsstörar,
Lagt som gärdsel etterormar,
Dem med äspingar man hopfäst
Och med ödlor sammanknutit;

Svansarne man lösa lemnat,
Låtit fritt hvart hufvud hänga,
Hvarje skalle utåt svänga,
Skallen utåt, stjerten inåt.
  Men den muntre Lemminkäinen
Tänker då uti sitt sinne:
”Ja, så är det, som min moder,
Som min fostrarinna sade:
En ansenlig gärdsgård fins här,
Bygd från jorden upp till himlen;
Ganska djupt en orm sig gräfver,
Djupare likväl går stängslet;
Ganska högt kan fogeln flyga,
Högre dock är denna hägnad!”
  Dock var icke Lemminkäinen
Böjd att allt för mycket ängslas;
Ut han drog sin knif ur slidan,
Blottade det skarpa bettet,
Högg dermed i gärdesgården,
Bröt dess gärdsel uti stycken,
Öppnade det smidda stängslet,
Upplät hägnaden af ormar
Mellan fem af vidjebanden,
Mellan sju af stängslets störar;
Sjelf han åkte obehindradt
Ända fram till Pohja-porten.
  Men en orm på vägen krälar,
Sträckt på tvären framför porten,
Längre än ett stugutimmer,
Tjockare än portens stolpe;

Hundra ögon eger ormen,
Tusen tungor detta odjur,
Ögon som ett såll så stora,
Tungor långa som ett spjutskaft,
Tänder som ett räfsskaft långa,
Och sju båtars längd har ryggen.
Men den muntre Lemminkäinen
Ej i handgemäng sig vågar
Med den hundraögda ormen,
Djuret och dess tusen tungor.
Sade muntre Lemminkäinen,
Talte vackre Kaukomieli:
"Svarta orm, ur jorden kommen,
Matk, som höljs i dödens färger,
Du som slingrar fram i gräset
Invid Lempo-blommans rötter,
Du som genom tufvor tränger,
Mellan trädens rötter krälar!
Hvem har höjt dig upp ur gräset,
Manat fram dig från dess rötter,
Att på bara marken kräla,
Att på vägen fram dig slingra?
Hvem har lyftat upp ditt hufvud,
Hvem har här befallt och bjudit
Att din skalle skall stå upprätt,
Att din hals sig styf skall höja?
Månn' din fader, månn' din moder,
Eller ock din äldste broder,
Månn' din allra yngsta syster
Eller andra höga fränder?"

Tjusnings-ord mot ormen: v. 633—670.

"Slut din mun och hölj ditt hufvud,
Undangöm din flinka tunga,
Till en bundt dig sammanrulla,
Vrid i hop dig till ett knippe,
Och gif väg, gif halfva vägen,
Att förbi dig vandrarn slipper,
Eller drag dig bort från vägen,
Smyg dig, lede, i en rishög,
Kräla undan, in i ljungen,
Sök att gömma dig i mossan,
Drag dig undan, som en ulltott,
Bortgå lik en aspträds-käfling!
Stick ditt hufvud in i torfvan,
Murket som det är, i tufvan,
Ty i torfvan är ditt hemvist,
Under tufvan är din boning;
Om du der ditt hufvud höjer,
Skall af Ukko sjelf det krossas,
Af hans viggars hvassa ståludd,
Af hans hagel, hårdt som jernet!"
Detta sade Lemminkäinen;
Ormen aktar dock ej detta,
Hväser endast oupphörligt,
Fräser jemnt med utsträckt tunga,
Höjer upp det vida gapet
För att sluka Lemminkäinen.
Men den muntre Lemminkäinen
Drog sig forntidsord till minnes,
Dem han lärt sig af sin moder,
Hört i tiden af den gamla;

Sång. 26.

Sade muntre Lemminkäinen,
Kaukomieli sjelf, den sköne:
"Om på detta ej du aktar,
Icke vika vill med mindre,
Skall du, stinn af egna smärtor,
Svullen upp af inre plågor,
Spricka sjelf i tu, du lede,
Brista uti trenne bitar,
Blott jag spanat upp din moder,
Tagit reda på den gamla,
Ty ditt ursprung väl jag känner,
Vet, du lede, nog din uppkomst:
Syöjätär din moder varit,
Wetehinen dig har fostrat.

Ormens ursprung. v. 695—768.

"Syöjätär spottade i vattnet,
Fällde drägel ner i vågen.
Denna vaggades af vinden,
Gungades af hafvets fläktar,
Under sex års tid beständigt,
Sju om icke flere somrar,
Uppå hafvets klara yta,
På dess högtupphvälfda vågor;
Vattnet drog den ut på längden,
Mjuk den blef i solens strålar,
Bränningar i land den förde,
Vågor vräkte den mot stranden.
"Tre naturens döttrar gingo
På det vilda hafvets stränder,
Vid dess rand, der vågor dåna;
Slemmet sågo de vid stranden,

Yttrade ett ord och sade:
””Hvad månn' deraf kunde blifva,
Om af skaparn lif det finge,
Om han ögon det beskärde?”
”Detta råkar skaparn höra,
Yttrar då ett ord och säger:
””Endast ondt af ondt kan blifva,
Slemhet af den styggas slem blott,
Om jag äfven lif det gåfve,
Om jag ögon det beskärde.”
”Detta råkar Hiisi höra,
Det förnimmer nu den lede
Och begynner sjelf att skapa;
Hiisi gifver lif åt slemmet,
Åt den vämjeligas drägel,
Syöjätärs utspydda vätska,
Som nu blef förbytt till huggorm,
Till en matk, helt svart, förvandlad.
”Hvadan är hans lif då kommet?
Lif han fick ur Hiisis koleld;
Hvadan är hans hjerta taget?
Syöjätär hans hjerta gifvit;
Hvaraf ficks den stygges hjerna?
Af den strida strömmens fradga;
Hvadan skadedjurets känsel?
Djupt ur svallet af en eldfors;
Hvadan ficks den ondes hufvud?
Af en bönas kärna ficks det.
”Hvaraf skapades hans ögon?
Utaf frön af Lempo-linet;

Hvaraf detta odjurs öron?
Utaf löf från Lempo-björken.
Hvaraf är då munnen formad?
Utaf Syöjä-dottrens spänne;
Hvaraf tungan uti munnen?
Utaf Keitolainens stridsspjut;
Hvadan fick den stygge tänder?
Utaf Tuoni-kornets skalborst;
Hvaraf togs den ledes tandkött?
Utaf Kalma-jungfruns tandkött.
”Men af hvad är ryggen formad?
Utaf Hiisis kolelds-stake.
Hvaraf är då svansen svarfvad?
Utaf Pahalainens fläta;
Hvaraf knötos hop hans tarmar?
Utaf dödens eget bälte.
”Dädan leder du ditt ursprung,
Sådant är ditt namn och rykte,
Svarta kräk, ur jorden kommet,
Matk, som höljs i dödens färger,
Uti jordens färg och ljungens,
Uti himlahvalfvets färger!
Gif då väg för vandringsmannen,
För en hjelte stadd på resa;
Låt du vandraren få styra,
Lemminkäinen sig begifva
Fram till Pohjagårdens fester,
Till den höga ättens gästbud!”
Matken börjar nu sig röra,
Viker, hundraögd, åt sidan,

Ormen, tjock och stor, sig vänder,
Drar sig undan långsmed vägen,
Låter vandringsmannen styra,
Lemminkäinen sig begifva
Fram till Pohjagårdens fester,
Till det lönliga gelaget.

Tjugondesjunde Sången.

Nu jag har min Kauko länkat,
Vägledt Ahti Saarelainen
Genom mången död och fara,
Undan Kalmas egen tunga,
Ända fram till Pohjas gårdar,
Till den gömda skarans hemvist.
Nu skall vidare berättas,
Nu min tunga vill förtälja,
Hur den muntre Lemminkäinen,
Hur den sköne Kaukomieli
Trädde in i Pohjas stugor,
Inom Sariolas väggar,
Utan att han kallad blifvit,
Utan bjudning till gelaget.
Det var muntre Lemminkäinen,
Unge mannen, raske sällen:
Straxt, då han i stugan stigit,
Fram han träder midt på golfvet;
Golfvets lindträds-tiljor svigta,
Stugan, byggd af granar, darrar.

Sade muntre Lemminkäinen,
Yttrade och tog till orda:
"Hel, då hit jag in har stigit,
Hel ock den, som eder helsar!
Hör mig, värd i Pohja-gården,
Månne här i gården finnes
För en fåle korn att beta,
För en hjelte öl att dricka?"
Värden sjelf i Pohja sitter
Vid det långa bordets ända,
Yttrar från sin plats till gensvar,
Tar till orda sjelf och säger:
"Finnas torde väl i gården
Något lämpligt fält för fålen,
Icke heller lär dig nekas,
Om du stilla är i stugan,
Att dernere stå vid tröskeln,
Närmast dörren, under sparren,
Mellan våra tvenne kittlar,
Invid ugnens trenne krokar."
Nu den muntre Lemminkäinen
Skakade det svarta håret,
Mörkt till färgen som en kittel,
Tog till orda sjelf och sade:
"Lempo må sig hit begifva
För att stå vid stugudörren
Och mot svartnad vägg sig stryka,
Med dess sot sig sjelf besudla!
Aldrig har min egen fader,
Aldrig den som gaf mig lifvet

Stått på något sådant ställe,
Närmast dörren, under sparren;
Platser funnos nog på hans tid,
För en hingst ett skjul i gården
Och för män en skurad stuga,
Någon vrå för deras handskar,
Knaggar nog för männers vantar,
Väggar, der man klingor hängde;
Hvarför fins för mig ej detta
Liksom fordom för min fader?"
Högre upp han steg i stugan,
Styrde fram till bordets ända,
Satte ned sig främst på bänken,
Högst på furuplankans ända;
Bänken brakade för bördan,
Furusätet kändes svigta.
Sade muntre Lemminkäinen:
"Ej välkommen lär jag vara,
Eftersom ej öl man bjuder
Åt en gäst, till gården anländ!"
Det var Ilpotar, värdinnan,
Hon till orda tog och sade:
"Ha, du unge Lemminkäinen,
Ej som gäst du hit har kommit,
Men att trampa på mitt hufvud,
Att min hjessa nederböja!
Än vårt öl som korn förvaras,
Såsom malt den ljufva drycken;
Ej är hvetebrödet bakadt,
Köttet ännu icke kokadt;

En natt förr du borde kommit,
Eller ock en dag härefter!»
  Nu den muntre Lemminkäinen
Vred sin mun, sitt hufvud svängde
Och sitt svarta hår han slängde,
Tog till orda sjelf och sade:
»Maten är således äten,
Bröllop hållet, högtid firad,
Öl i jemn fördelning utskänkt,
Mjödet bjudet kring bland männen,
Kannorna i hopar ställda,
Stopen staplade i högar!
  »O du Pohjolas värdinna,
Pimentolas gamla långkäft,
Uselt bröllop har du firat,
Bjudit gäster som en hynda!
Stora bröd du låtit baka,
Bryggt derjemte kraftigt kornöl,
Skickat bjudningar åt sex håll,
Bjudare till nio nejder;
Bjudit usla, bjudit arma,
Bjudit skurkar, bjudit lurkar,
Till ock med inhysesmänner,
Legohjon i snäfva rockar,
Allt slags annat folk du bjudit,
Mig allena bjöd du icke!
  »Hvarför har mig detta drabbat?
Mitt ju var dock sjelfva kornet;
Andra bragte säd med slefvar,
Gåfvo sparsamt sina bidrag,

Men med stora mått jag mätte,
Öste ut rätt mången fjerding
Af min egen kornbesparing,
Af den säd, som sjelf jag utsått.
"Men jag är ej Lemminkäinen,
Ej en gäst med namn och rykte,
Om man intet öl mig bringar,
Ej på elden grytan ställer
Och ett kok i grytan lägger,
Allraminst ett lispund svinkött,
Att jag äta får och dricka
Då min resas mål jag hunnit."
Ilpotar, den goda qvinnan,
Tog till orda nu och sade:
"Du min lilla tjensteflicka,
Min beständiga trälinna!
Ställ en gryta öfver elden,
Hemta öl åt komne gästen!"
Lilla flickan, arma barnet,
Klenast i att kärlen tvätta,
Sämst bland dem som skedar skura,
Som i gården slefvar skölja,
Lade nu ett kok i grytan:
Gamla stekben, abborhufvu'n,
Dertill några vissna rofskaft,
En och annan torkad brödkant;
Ett stop öl dertill hon frambar,
Uselt kalja i en kanna,
Att af Lemminkäinen drickas,
Att den törstige förpläga,

Tog derjemte sjelf till orda:
"Månn' en sådan karl du vore,
Att du detta ölet drucke,
Denna fyllda stånka tömde?"
  Lemminkäinen, muntre gossen,
Kastar då en blick i stopet:
På dess botten låg en äsping,
Ormar summo midt i kärlet,
Maskar kröpo kring dess kanter,
Ödlor lekte uti ölet.
  Sade muntre Lemminkäinen,
Kauko ropade förgrymmad:
"Tuoni tage sådan munskänk,
Döden den som bragt mig kannan,
Innan månen upp sig höjer,
Innan denna dag är lyktad!"
  Derpå tog han så till orda:
"O du öl, o dryck, du usla,
Ganska illa ut du råkat,
Högst eländigt är du blifvet!
Men likväl må ölet drickas,
Dräggen ner till marken skickas
Med det obenämnda fingret,
Med den venstra handens tumme!"
  Och han griper i sin ficka,
Letar i den lilla väskan,
Tar en metkrok fram ur fickan,
Drar ett hullingsjern ur väskan,
Sänker kroken ner i stopet,
Börjar att i ölet meta;

Maskarne på kroken fastna,
Ormarne uppå hans hulling.
Upp han drog väl hundra grodor,
Tusental af svarta maskar,
Och till marken dem han slängde,
Vräkte alla ner på golfvet,
Drog sin hvassa knif ur slidan,
Blottade det blanka bettet,
Afhögg alla ormars hufvu'n,
Afskar äspingarnes halsar.
Lyckligt nu han tömde ölet,
Drack förnöjd den svarta saften,
Yttrade derpå och sade:
"Ej välkommen lär jag vara,
Då man icke öl mig bjudit,
Ej en bättre dryckesvara
Med frikostigare händer
Uti rymligare käril,
Eller slagtat någon gumse,
Låtit stora tjuren stupa,
Ledt en oxe in i stugan,
Fört ett klöfdjur in i rummet."
  Värden sjelf i Pohjagården
Tar till orda då och säger:
"Hvarför har då hit du kommit?
Hvem har här till gäst dig bjudit?"
  Sade muntre Lemminkäinen,
Svarade den sköne Kauko:
"Vacker är den bjudne gästen,
Vackrare den icke bjudne.

Hör mig, son af Pohjolainen,
Värd i dessa Pohjas stugor!
Gif mig öl emot betalning,
Låt mig få en dryck för pengar!"
  Värden uti Pohjagården
Gripes då af harm och vrede,
Mäktig vrede och förbittring,
Qväder fram en sjö på golfvet
Framför Lemminkäinens fötter,
Yttrar dervid sjelf och säger:
"Vatten har du här att dricka,
Släck din törst i denna insjö!"
  Ängslig var ej Lemminkäinen,
Han till orda tog och sade:
"Jag är ingen kalf i gården,
Ej en tjur, med svans begåfvad,
Som utur en elf kan dricka,
Sörpla vatten ur en insjö."
  Och han började att qväda,
Att sin trollförmåga öfva;
Fram han qvad en tjur på golfvet,
Qvad en stor, guldhornad oxe;
Denne utdrack insjöns vatten,
Tömde elfven högst begärligt.
  Pohjolainen, långe mannen,
Qväder fram en ulf ur munnen,
Frambesvärjer den på golfvet,
Att den fete oxen sluka.
  Lemminkäinen, muntre gossen,
Qvad en hare, hvit till färgen,

För att hoppa uti stugan
Framför vargens mun på golfvet.
Pohjolainen, långe mannen,
Qvad en hund med sneda käftar,
Att den hvite haren döda,
Den skefögde sönderslita.
Lemminkäinen, muntre gossen,
Qvad en ekorrn upp på sparren,
Att på takets bjelkar klättra,
Och att skällas på af hunden.
Pohjolainen, långe mannen,
Qvad en mård med gyllne bringa,
Mården nappade i ekorrn,
Der den satt på sparrens ända.
Lemminkäinen, muntre gossen,
Qvad en brandgul räf i stugan,
Räfven tog den gyllne mården,
Bet ihjäl det täcka djuret.
Pohjolainen, långe mannen,
Qvad en höna fram ur munnen,
Att på stugugolfvet trippa
Framför räfvens öppna käftar.
Lemminkäinen, muntre gossen,
Bringar fram en hök ur munnen,
Stark en fogel från sin tunga,
Denne sönderslіter hönan.
Sade värden då i Pohja,
Tog till orda sjelf och talte:
»Bättre blir ej här gelaget,
Om ej gästerna förminskas;

Gårdens sysslor jaga gästen
Äfven från de bästa gillen!
Vik då hädan, Hiisi-afskum,
Drag dig bort ur menskors åsyn,
Sök ditt hemvist, leda väsen,
Fly till eget land, du onde!"
Sade muntre Lemminkäinen,
Kauko yttrade till gensvar:
"Ej med tomma ord en hjelte,
Icke ens den allra sämste,
Kan förmås att lemna stället,
Att sig från sin plats förflytta."
Värden sjelf i Pohjagården
Ryckte då sitt svärd från väggen,
Grep sin eldigt skarpa klinga,
Yttrade ett ord och sade:
"O du Ahti Saarelainen,
Eller vackre Kaukomieli!
Låt oss mäta våra klingor,
Må vi våra svärd beskåda,
Pröfva på, om min är bättre,
Eller Ahti Saarelainens!"
Sade muntre Lemminkäinen:
"Föga duger väl min klinga,
Som mot ben är sönderkrossad,
Bräckt mot hundra hufvudskålar!
Men likväl och det oaktadt:
Om ej festen bättre blifver,
Må vi mäta då och pröfva,
Hvem som har en bättre klinga!

Sång. 27.

Icke skydde förr min fader
Att sitt svärd med andra mäta;
Skall hans slägt med mig sig ändra,
Ätten med hans son försämras?”
Svärdet tog han, stålet grep han,
Drog sin eldigt skarpa klinga
Fram utur dess läderbalja,
Buren vid det mjuka bältet;
Derpå mättes och försöktes
Längden af de begge svärden,
Och så obetydligt längre
Var då Pohja-värdens klinga,
Som det svarta under nageln,
Som en fingerled till hälften.
Sade Ahti Saarelainen,
Yttrade den sköne Kauko:
”Något längre är din klinga,
Ditt alltså är första hugget!”
Värden uti Pohjagården
Hugger till och slår omkring sig,
Måttar ständigt, träffar icke
Muntre Lemminkäinens hufvud,
Gör ett hugg i takets sparre,
Slår i stugans öfre dörrpost;
Sparren brister af på tvären,
Dörrens post i stycken springer.
Sade Ahti Saarelainen,
Yttrade den sköne Kauko:
”Hvad har sparren gjort för illa,
Hvad har stugans dörrpost brutit,

Då mot sparren så du måttar,
Dänger svärdet så mot dörren?
„Hör mig, son af Pohjolainen,
Värd i dessa Pohjas stugor!
Ledsam är en strid i stugan,
Svår en tvekamp midt bland qvinnor!
Nya stugan ner vi söla,
Golfvet vi med blod befläcka:
Ut på gården må vi träda,
Ut på åkern gå att strida,
Ut på fältet, för att kämpa;
Bättre bloden är derute,
Vackrare på öppna gården,
Prydligare der på drifvan!"
Ut på gården nu de trädde;
Fanns derute då en kohud,
Hvilken ut på marken breddes,
Och på huden stego båda.
Sade Ahti Saarelainen:
„Hör mig nu, du Pohja-ättling!
Längre är väl här din klinga,
Mera fruktansvärdt ditt slagsvärd,
Men det torde ock behöfvas,
Innan från hvarann vi skiljas,
Innan här din hals du mister;
Slå då till du Pohja-ättling!"
Och då hugger Pohja-värden,
Hugger en gång, hugger tvenne,
Hugger slutligt tredje gången,
Men han måttar icke säkert,

Snuddar ej engång vid köttet,
Rör ej ens det yttre hullet.
Sade Ahti Saarelainen,
Utbrast sköne Kaukomieli:
”Låt då mig också försöka,
Min är turen längesedan!”
Värden uti Pohjagården
Aktar dessa ord dock föga,
Hugger ständigt, oförväget,
Måttar jemnt, men träffar icke.
Blixtar ljungade ur svärdet,
Flammor sköto fram ur stålet,
Som af Ahtis händer svängdes;
Vida kring dess glans sig bredde,
Spred sig skimrande på halsen
Af den långe Pohja-sonen.
Sade vackre Kaukomieli:
”Hå, du värd i Pohjagården!
Arme man, din hals är redan
Lika röd som morgonrodna'n!”
Pohjolainen, långe mannen,
Värden sjelf i Pohjagården
Sänker sina blickar nedåt,
Söker att sin hals beskåda;
Men den muntre Lemminkäinen
Slår då plötsligt till med svärdet,
Börjar hugga in på mannen,
Svänger högt sin blanka klinga.
Och han ger ett väldigt svärdshugg,
Slår hans skalle af från skuldran,

Skiljer hufvudet från halsen,
Hugger af det som ett rofskaft,
Som ett sädesax från halmen,
Eller från en fisk dess fena.
Hufvudet till marken faller,
Skallen trillar ner på gården,
Likasom, då pilen träffat,
Tjädern ner ur trädet dimper.
  Hundra stolpar stå på backen,
Tusen stå på gården resta,
Hundra hufvuden på dessa,
Tom är blott en enda stolpe.
  Men den muntre Lemminkäinen
Tog den arme mannens hufvud,
Lyfte skallen upp från marken,
Ställde den på stolpens ända.
  Derpå Ahti Saarelainen,
Kaukomieli sjelf, den sköne,
Återvänder in i stugan,
Yttrar der ett ord och säger:
"Hemta vatten, arga flicka,
Att jag från min hand får tvätta
Blodet af den ilskne värden,
Af den ondskefulle mannen!"
  Mäkta vred blir Pohjas gumma,
Mäkta vred och svårt förbittrad,
Män med svärd hon frambesvärjer,
Qväder vapenklädda kämpar,
Hundra män med skarpa klingor,
Tusen krigare med slagsvärd,

Att förgöra Lemminkäinen,
Att den sköne Kauko döda.
Tid det blef för Lempi-sonen,
Högsta tid att bort sig skynda;
Svårt det var i sjelfva verket,
Ständigt mer och mer betänkligt
Att bli qvar för Lemminkäinen,
Att sig längre uppehålla
Här vid detta Pohja-bröllop,
Vid den dolda skarans gillen.

Tjugondeåttonde Sången.

Unge Ahti Saarelainen,
Den förvägne Lemminkäinen
Söker nu att sig fördölja,
Att på flykten sig begifva,
Bort från Pohjola, det mörka,
Från den skumma Saragården.
Som en storm han styr ur stugan,
Flyr som röken ut på gården,
Att sin egen illbragd undgå,
Att för egna dåd sig dölja.
När han ut på gården kommit,
Blickar han åt alla sidor,
Söker der sin fordne fåle,
Får dock ej på fålen sigte,
Ser på åkern blott ett stenblock,
På dess vall en videbuske.
Hvar är nu ett råd att hemta,
Hvem skall här sitt bistånd gifva,
Att ej död må nå hans hufvud,
Ej hans hår af nöd må hotas,

Ej förderf hans lockar hinner
Här på dessa Pohja-gårdar?
Redan hörs från byn ett buller,
Stoj från närbelägna stugor,
Vapen blänka rundt kring bygden,
Ögon glimma genom fönstren.
  Nu den muntre Lemminkäinen,
Sjelfve Ahti Saarelainen,
Nödgas att gestalt förbyta,
Måste här förändra skepnad:
Som en örn han upp sig höjde,
Sökte upp mot himlen stiga,
Men hans kind af solen sveddes,
Månen lyste på hans tinning.
  Men den muntre Lemminkäinen
Höjer då en bön till Ukko:
"Jumala, du gode Ukko,
Stränge man i himlens höjder,
Du som luftens åska länkar,
Som beherskar alla strömoln!
Låt ett töcken ut sig breda,
Sänd ett litet moln på fästet,
I hvars skygd jag bort kan ila,
Till mitt hem tillbaka styra,
Till min egen goda moder,
Till den kära ålderstigna!"
  Lättbevingad fram han flyger,
Ser sig då en gång tillbaka,
Och en spräcklig hök han märker;
Lågor brinna ur dess ögon,

Liksom förr i Pohja-sonens,
Uti Pohja-värdens ögon.
Sade då den gråe höken:
"Ha, min vän och broder Ahti,
Mins du än den sista striden,
Mins du fordna kämpalekar?"
Sade Ahti Saarelainen,
Kaukomieli gaf till gensvar:
"Hör mig hök, min lilla fogel!
Flyg du till ditt hem tillbaka
Och förtälj, då du har kommit
Fram till Pohjola, det mörka,
Hur en örn är svår att fånga,
Att med klorna sönderslita."
Ahti återkom till hemmet,
Till sin egen goda moder
Med en högst bedröfvad uppsyn,
Djupt betryckt uti sitt sinne.
Och sin moder här han möter,
Vandrande på boskapsvägen,
Gående vid gärdesgården;
Modren skyndar då att fråga:
"Du min egen yngste gosse,
Starkaste bland mine söner!
Hvarför är du så bedröfvad,
Då från Pohjola du kommer?
Har man kränkt dig der vid kannan
Under Pohja-gästabudet?
Om vid kannan man dig hånat,
Skall du få en bättre stånka,

Som din far i striden tagit,
Uti krig som byte vunnit."
Sade muntre Lemminkäinen:
"O min moder som mig burit!
Om vid kannan man mig hånat,
Kränkt jag hade alla värdar,
Hade hånat hundra kämpar,
Pröfvat tusen hjeltars styrka!"
Sade Lemminkäinens moder:
"Hvarför är du då bedröfvad?
Blef din fåle öfverträffad,
Har man för din häst dig skymfat?
Om din hingst man öfverträffat,
Kan en bättre hingst du köpa,
Med din fars förvärfda medel,
Med hans samlade förråder!"
Sade muntre Lemminkäinen:
"O min moder, som mig burit!
Om man för min häst mig hånat,
Om min hingst man öfverträffat,
Hade värden sjelf jag hånat,
Bragt på skam hvarenda körsven,
Alla män och deras fålar,
Hjeltarne med deras hingstar."
Sade Lemminkäinens moder:
"Hvarför är du då så sorgsen,
Så bedröfvad i ditt sinne,
Då från Pohjola du kommit?
Hafva qvinnor dig begabbat,
Gårdens flickor dig beskrattat?

Om dig qvinnorna begabbat,
Gårdens flickor dig beskrattat,
Kan du andra lätt begabba,
Framgent andra mör beskratta.”
Sade muntre Lemminkäinen:
”O min moder, som mig burit!
Om mig qvinnorna förhånat,
Gårdens flickor mig beskrattat,
Hade värden sjelf jag skymfat,
Kränkt hvarenda vacker qvinna,
Förolämpat hundra hustrur,
Gäckat tusen andra tärnor!”
Sade Lemminkäinens moder:
”Hvad går åt dig då, min gosse?
Någonting har säkert händt dig
På din färd till Pohjagården!
Kanske du för mycket ätit,
Ätit och derjemte druckit,
Och om natten på ditt läger
Skådat alltför svåra drömmar?”
Sade muntre Lemminkäinen,
Fällde dessa ord till gensvar:
”Gamla käringar må grubbla
Öfver nattligt drömda syner!
Mina nätters drömmar mins jag,
Mins än bättre mina dagars;
O min egen gamla moder!
Lägg nu vägkost i en påse,
Fyll med mjöl en liten lärftssäck,
Och med salt ett stycke linne:

Sång. 28.

Bort din gosse måste vandra,
Ut på väg från dessa nejder,
Långt från detta gyllne hemvist,
Dessa vackra goda gårdar;
Männer hvässa sina klingor,
Hjeltar slipa sina lansar!”
Ifrigt spörjer då hans moder,
Så hans fostrarinna frågar:
”Hvarför hvässas deras klingor,
Hvarför slipas deras lansar?”
Sade muntre Lemminkäinen,
Svarade den sköne Kauko:
”Sina svärd de alla hvässa,
Alla slipa sina lansar
Endast för mitt arma hufvud,
För min hals, jag olycksfulle;
Saker händt och dåd ha timat
Borta der i Pohjas gårdar:
Jag har dödat Pohjolainen,
Värden sjelf i Pohjagården,
Och till strid har Pohja rest sig,
Plötsligen stått upp till örlig
Mot mig, olycksfulle gosse,
Mot mig ensam, rundtomkring mig.”
Modren tager då till orda,
Till sin son den gamla säger:
”Det var detta som jag sade,
Derför har ju jag dig varnat,
Ständigt velat dig förbjuda
Att till Pohjagården draga;

Om du blifvit vid det rätta,
Stannat i din moders stuga,
Under egen moders vårdnad,
I din fostrarinnas gårdar,
Hade inga fejder börjat,
Inga stridigheter uppstått!
”Hvar skall du, min stackars gosse,
Hvar, du arme olycksburne,
För ditt dåd dig nu fördölja,
Hvar din egen illbragd undgå,
Att ej döden når ditt hufvud,
Att du icke halsen mister,
Att ditt hår ej nöd må hota,
Ofärd dina mjuka lockar?”
Sade muntre Lemminkäinen:
”Ingen sådan plats jag känner,
Dit jag kunde undanflykta,
För mitt eget dåd mig dölja;
O min moder, som mig burit,
Säg mig, hvar jag mig skall gömma!”
Lemminkäinens moder svarar,
Tager ordet sjelf och säger:
”Icke vet jag, hvart jag råder,
Hvart jag bjuder dig att fara:
Om du till en tall förbytt dig,
Eller till en en på sandmon,
Skall förderfvet dock dig drabba,
Ofärd äfven der dig hinna:
Ofta nog en tall på backen
Fälles ned och klyfs till pertor,

Ofta enarne på sandmon
Qvistas af till gärdsgårdsstörar.
»Om du blir en björk i dälden,
Eller ock en al i lunden,
Skall förderfvet dock dig drabba,
Ofärd äfven der dig möta:
Ofta nog en björk i dälden
Blir till klabbar sönderhuggen,
Ofta blifva lundens alar
Fällda ner, då marken svedjas.
»Gör du dig till bär på backen,
Till ett lingon uppå heden,
Här på egen mark till smultron,
På en annans mark till blåbär,
Skall förderfvet dock dig hinna,
Ofärd äfven der dig drabba:
Jungfrur skulle då dig plocka,
Tennbriskprydda mör dig taga.
»Går i hafvet du som gädda,
Som en sik i lugna elfven,
Skall dock döden der dig drabba,
Ett olyckligt slut dig hinna:
Ty en yngling, svart som sotet,
Skall sitt nät i vattnet sänka,
Ungfisk upp i noten draga,
Gammal fisk i nätet fånga.
»Gör du dig till ulf i skogen,
Till en björn i ödemarken,
Skall dock ofärd der dig drabba,
Äfven der förderf dig hinna:

Ty en yngling, mörk som sotet,
Skall då der sin spjutspets hvässa,
För att alla vargar döda,
För att skogens björnar fälla."
Nu den muntre Lemminkäinen
Yttrade ett ord och sade:
"Sjelf jag vet de vidrigaste,
Känner till de värsta ställen,
Der mig döden gripa kunde,
Der ett sorgligt slut jag funne;
Moder, du som gaf mig lifvet,
Som din egen mjölk mig gifvit,
Säg, hvart vill du jag skall flykta,
Säg, hvad är ditt bud, din vilja?
Döden står mig ren vid munnen,
Och min olycksdag vid skägget;
Blott en dag mitt hufvud qvarstår,
Knappast en så helt och hållet!"
Lemminkäinens gamla moder
Tog till orda sjelf och sade:
"Jag kan nämna dig ett ställe,
En den bästa plats i verlden,
Der en brottsling kan sig dölja,
Der han kan en tillflykt finna;
Ty ett stycke land jag minnes,
Känner till ett litet ställe,
Icke betadt, icke slaget,
Ej af männers klingor hemsökt.
Men då bör en ed du svära,
Ge ett dyrt och heligt löfte,

Att du ej på sexti somrar
Ut i härnad dig begifver,
Icke ens af lust till silfver,
Eller om du guld behöfver."
  Sade muntre Lemminkäinen:
"Med en helig ed jag svär dig,
Att ej under första sommarn,
Icke ens uppå den andra,
Ut i stora strider draga,
Ut i krig, der klingor rassla;
Sår jag bär på mina skuldror,
Djupa hugg ännu i bröstet
Från förgångna glada dagar,
Tidigare kämpalekar
Uppå stridens vida valplats,
På de fält, der männer dödas."
  Lemminkäinens gamla moder
Yttrar då ett ord och säger:
"Tag din faders egen farkost,
Res med den att dig fördölja!
Öfver nio haf begif dig,
Och det tionde till hälften,
Till en fjärdomfamnad holme,
Till en ö i öppna hafvet,
Der din fader förr sig dolde,
Dolde sig och fann en tillflykt
Under stridens långa somrar,
Under flere hårda krigsår;
Godt var honom der att vara,
Ljufligt att sin tid förnöta;

Dölj dig der ett år, och tvenne,
Vänd på tredje året åter
Till din faders kända stugor,
Till föräldrahemmets båtstrand!"

Tjugondenionde Sången.

Lemminkäinen, muntre gossen,
Kaukomieli sjelf, den sköne,
Får sig vägkost i en påse,
Sommarsmör uti en vacka,
Smör för ett års tid till vägkost
Och för andra året svinkött;
Reser så att sig fördölja,
Färdas bort och skyndar dädan,
Yttrar dervid så och säger:
»Ut jag styr och bort jag flyktar,
Far för hela trenne somrar,
För en tid, kanske, af fem år;
Låter maskar fälten fräta,
Lodjur i min löfskog hvila,
Renar tumla sig på åkern,
Gäss i dessa lunder dväljas!
»Lef då väl, min goda moder!
Men när Pohja-folket kommer,
Pimentolas stora skara,
För att kräfva ut mitt hufvud,

Svara då, att ut jag vandrat,
Att jag mig åstad begifvit,
Sedan samma sved jag huggit,
Hvilken redan blifvit skuren!”
  Ut han drog sin båt i vattnet,
Sköt sin farkost ut på vågen,
Från dess stålbesmidda rullar,
Från dess kopparklädda hamnplats,
Hissade i masten segel,
Drog dess dukar högt i toppen,
Tog sig plats i akterstäfven,
Satte sig att skeppet styra,
Stödd mot båtens björkträds-bakstam,
Lutad mot det starka styret.
  Derpå yttrar han och säger,
Fäller dessa ord och talar:
”Blås, o vind, i mina segel,
Jaga, vårens flägt, min farkost,
Låt mitt furuskepp få ila,
Båten, byggd af tallar, styra
Till den obenämnda holmen,
Udden, som ej ord beteckna!”
  Vinden vaggar fram hans farkost,
Hafvets svallvåg skjuter skeppet
Öfver fjärdens vida vatten,
Öfver hafvets öppna sträckor,
Under hela tvenne måna'r
Och till slut i nära trenne.
  Uddens unga tärnor sitta
Vid det blåa haf på stranden,

Sång. 29.

Se sig om åt alla sidor,
Blicka mot det blåa hafvet;
En uppå sin broder väntar
Och en annan på sin fader,
Den dock väntar mest af alla,
Som uppå sin fästman väntar.
  Ahti synes då på afstånd,
Kaukos skepp i fjerran skönjes
Likt en obetydlig molnkant
Midt emellan haf och himmel.
  Uddens mör begrunda saken,
Holmens tärnor så sig yttra:
"Hvilket under syns på hafvet,
Hvilket sällsamt ting på vågen!
Om det är en hemmets farkost,
Ett af holmens segelfartyg,
Må den vända sig mot hemmet,
Hit, mot holmens landningsplatser,
Att vi finge budskap höra,
Tidningar från andra orter,
Om i frid på fasta landet
Eller om i krig man lefver!"
  Vinden blåser frisk i seglet,
Vågen drifver skeppet framåt,
Snart den muntre Lemminkäinen
Styr sin farkost fram mot stranden,
Lägger till vid ön med skeppet,
Allra ytterst invid udden.
  Frågar nu, då fram han hunnit,
Spörjer detta vid sin ankomst:

”Fins på denna ö ett ställe,
Någon plats på holmens marker,
Att i land en farkost draga,
Stjelpa skeppet på det torra?”
  Holmens tärnor taga ordet,
Uddens unga jungfrur svara:
”Ställen finnas nog på holmen,
Platser på vår mark tillräckligt
Att i land din farkost draga,
Skeppet på det torra stjelpa:
Stora landningsplatser finnas,
Rullar ha vi nog på stranden
Om ock hundra skepp du hade,
Komme hit med tusen fartyg!”
  Nu den muntre Lemminkäinen
Drar sin farkost upp på stranden,
Skjuter skeppet upp på rullar,
Yttrar sedan sjelf och säger:
”Fins här kanske något ställe,
Någon plats på holmens marker,
Dit en ringa man kan flykta,
Der en kraftlös kan sig dölja
Undan krigets vilda åskor,
Undan skarpa klingors rassel?”
  Holmens tärnor svara honom,
Uddens unga jungfrur yttra:
”Ställen finnas nog på holmen,
Platser nog på dessa marker,
Dit en ringa man kan flykta,
Der en kraftlös kan sig dölja:

Öfverflöd på slott vi ega,
Gårdar, rymliga tillräckligt,
Om ock hundra hjeltar komme,
Tusen män vår ö besökte!”
Men den muntre Lemminkäinen
Yttrar då ett ord och säger:
”Fins då här på ön ett ställe,
Fins en plats på holmens marker,
Blott ett litet stycke björkskog,
Eller någon annan jordlapp,
Der en sved jag kunde fälla,
Rödja upp en duglig åker?”
Holmens tärnor svara honom,
Uddens jungfrur så sig yttra:
”Intet ställe fins på holmen,
Ingen plats på våra marker,
Icke som din rygg så bred ens,
Icke något enda skäppland,
Der en sved du kunde fälla,
Rödja upp en duglig åker:
Holmens mark är re'n fördelad,
Åkerjorden noga utmätt,
Lott om hvarje lund är kastad,
Hvarje äng är lagligt skiftad.”
Sade muntre Lemminkäinen,
Frågade den vackre Kauko:
”Fins då här på ön ett ställe,
Fins en plats på holmens marker,
Der jag kunde sånger sjunga,
Qväda mina långa qväden?

Orden smälta mig i munnen,
Börja gro uppå mitt tandkött."
Holmens tärnor taga ordet,
Uddens unga jungfrur svara:
"Ställen finnas nog på holmen,
Platser här på ön tillräckligt,
Der du kunde sånger sjunga,
Qväda dina vackra visor:
Lunder der du leka kunde,
Marker, der du finge dansa."
Nu den muntre Lemminkäinen
Börjar att sin sångkonst öfva;
Rönnar qvad han fram på gården,
Ekar midt på boskapstågen,
Jemna grenar på dem alla,
På hvarenda gren ett äple,
Gyllne hjul på hvarje äple,
Och en gök på hvarje guldhjul:
När en gök då börjar gala,
Strömmar guld ifrån dess tunga,
Flödar koppar fram ur näbben,
Droppar silfver ner ur munnen,
Ner uppå den gyllne kullen,
På den silfverrika höjden.
Ännu längre sjunger Kauko,
Qväder ännu mer och ordar,
Sjunger markens sand till perlor,
Skänker glans åt alla stenar,
Alla träd ett högrödt skimmer,
Alla blommor guldets färger.

Yttermera qväder Kauko,
Sjunger fram en brunn på gården
Samt ett gyllne lock på brunnen
Och en gyllne hink på locket,
Hvarest gossar kunde dricka,
Gårdens mör sitt anlet tvätta.
Sjöar sjöng han fram på fältet,
Änder blå i dessa sjöar;
Tinningar af guld de hade,
Silfverhufvu'n, kopparfötter.
Häpnad griper holmens tärnor,
Uddens unga jungfrur undra
Öfver Lemminkäinens sångkonst,
Öfver hjeltens trollförmåga.
Sade muntre Lemminkäinen,
Talade den sköne Kauko:
"Herrligt kunde jag väl qväda,
Skulle sköna sånger sjunga,
Om jag under taket vore
Och vid bordets ända sutte;
Men om ingen stuga finnes,
Om ett golf åt mig ej bjudes,
Vill jag lasta af i skogen,
Stjelper sångerna i snåret."
Holmens tärnor svara honom,
Uddens unga mör förmena:
"Stugor, stora nog, vi ega,
Gårdar rymliga tillräckligt,
Dit du kan din sång förflytta
In från denna köld härute."

Sång. 29.

När den muntre Lemminkäinen
In i stugan stigit hade,
Dryckesstopen fram han qväder
Till det långa bordets ända,
Alla stop med öl han fyller,
Qväder mjöd i sköna kannor,
Öfvermått af mat på faten,
Råga öfver kärlens kanter.
Öl i stop nu fanns tillfyllest,
Mjöd i alla dryckeskannor,
Smör tillhands i riklig måtto,
Och derjemte äfven svinkött,
Att förpläga Lemminkäinen,
Att den sköne Kauko mätta.
Högeligen fin är Kauko:
Ej han börja vill att äta
Utan knif med skaft af silfver,
Bett, som vore guldbeslaget.
Knif han fick med skaft af silfver,
Qvad ett bett, med guld beslaget,
Och ett rundligt mål han gjorde,
Tömde ölet rätt förnöjsamt.
Nu den ystre Lemminkäinen
Styr från by till by sin kosa
Under glam med holmens tärnor,
Med de sköna lockomhöljda.
Hvart han än sitt hufvud vände,
Möttes han af deras kyssar,
Och der handen ut han sträckte,
Genast han en tryckning kände.

Sång. 29.

Hvarje natt var Kauko ute,
Äfven i det värsta mörker;
Ej der fanns en by på holmen,
Der ej tio gårdar funnos,
Och bland gårdar ej en enda,
Der ej tio flickor funnos;
Icke fanns der någon flicka,
Icke någon moders dotter,
Vid hvars sida ej han sofvit,
På hvars arm han icke hvilat.

Tusen tärnor han besökte,
Sof hos flere hundra enkor;
Två bland tio funnos icke,
Icke trenne ens af hundra
Jungfrur, dem han icke famnat,
Enkor, dem han ej besofvit.

Så den yre Lemminkäinen
Lefde sorglöst fram i tiden
Under hela trenne somrar
Uti holmens stora byar,
Tjuste alla holmens tärnor
Och förnöjde äfven enkor;
Oförnöjd dock blef en enda,
Glömd en gammal mö allenast,
Långt i fjerran på en udde,
I den sista byn af tio.

Ren han tänkte på att resa,
Ämnade till hemmet styra,
Då den gamla mön omsider
Sjelf engång till honom sade:

"Vackre yngling, käre Kauko, **Sång. 29.**
Om du icke mig vill minnas,
Skall väl jag, då bort du reser,
Styra mot en sten din farkost!"
Men ej förr än hanen galat,
Vaknar Kauko nästa morgon,
Hann ej jungfrun mer besöka,
Ej den arma mön förnöja.
Slutligen en dag beslöt han,
Svor en afton dyrt att vakna
Innan månen hunnit uppgå,
Innan hanen hunnit gala.
Långt förut han steg från hvilan,
Vida förr än sjelf han ämnat,
Och begaf sig straxt på vägen,
Styrde genom holmens byar
Att den arma mön besöka,
Att förnöja äfven henne.
Nu, då fram han gick i natten,
Skred från by till by helt ensam
Fram emot den fjerran udden,
Till den sista byn bland tio,
Såg han ej en gård vid vägen,
Der ej trenne stugor funnos,
Icke någon enda stuga,
Der ej trenne kämpar funnos,
Såg ej heller någon kämpe,
Som ej slipade sitt slagsvärd,
Som ej hvässade sin yxe
För att döda Lemminkäinen.

Sång. 29.

Den förvägne Lemminkäinen
Yttrar då ett ord och säger:
»Ack, så har då dagen randats,
Och den milda solen uppgått
Öfver mig, beklagansvärde,
Öfver denna hals, jag arme!
Lempo lär väl här beskydda
I sin famn en ensam hjelte,
Dölja honom i sin mantel,
Gömma den uti sin kappa,
Som af hundra män är ansatt,
Som af tusende förföljes!»
Jungfrur hann ej mer han famna,
Hann ej smeka dem han famnat,
Bort han gick till holmens båthamn,
Sökte der sitt skepp, den arme:
Bränd till aska var hans farkost,
Båten var till stoft förvandlad.
Nu han såg sin ofärd stunda,
Såg en nödens dag sig närma;
Och en båt han börjar bygga,
Söker timra ny en farkost.
Men han saknar nödigt virke,
Bräder tryta vid hans timring;
Slutligt fann han trä, helt litet,
Virke, ganska obetydligt:
Bitar fem utaf en slända,
Stycken sex ifrån en rockten.
Häraf nu en båt han timrar,
Börjar bygga ny en farkost;

Timrar den med trolldomsformler
På en frambesvuren verkplats,
Skapar med ett slag en båtkant,
Med ett annat andra kanten;
Med ett tredje slag omsider
Får han hela båten färdig.
Ut i sjön han sköt sin farkost,
Stötte båten ner i vattnet,
Höjde rösten, tog till orda,
Yttrade och sade slutligt:
"Flyt, min båt, så lätt som bläddran,
Som ett näckrosblad på vågen!
Örn, o gif mig trenne fjädrar,
Och du korp, o gif mig tvenne,
Till ett skydd för skrala skeppet,
För min klena båt till sqvättbord!"
I sin farkost nu han stiger,
Tager plats i båtens bakstam,
Sorgsen och med nedsänkt hufvud,
Med åt sidan lutad mössa,
Ledsen att ej flere nätter,
Icke flere dar få dröja
Under glam bland holmens tärnor,
I de lockomhöljdas lekar.
Talte muntre Lemminkäinen,
Sade nu den sköne Kauko:
"Fjerran måste hjelten styra,
Ut på väg från dessa stugor,
Bort från dessa jungfrurs lekar,
Från de fagras glada samqväm!

Men, då bort jag mig begifver,
När från orten nu jag viker,
Torde ej dess tärnor jubla,
Icke le de lockomhöljda,
Här i dessa snöda nejder,
Dessa holmens usla gårdar!”
  Bittert gråta holmens tärnor,
Högljudt klaga uddens jungfrur:
”Hvarför far du, Lemminkäinen,
Hvarför flyr du, männers prydnad?
Fann du holmens mör för kyska
Eller alltför få till antal?”
  Sade muntre Lemminkäinen
Svarade den sköne Kauko:
”Icke fann jag dem för kyska,
Icke alltför få till antal:
Hundra tärnor här jag finge,
Kunde tusen qvinnor famna;
Derför reser Lemminkäinen,
Derför far jag, männers prydnad,
Att en åtrå här mig gripit,
Djup en längtan till min hembygd,
Saknad efter hemmets smultron,
Efter egna kullars hallon,
Efter fosterbygdens tärnor,
Efter egna nejders dufvor!”
  Nu den muntre Lemminkäinen
Styrde båten längre utåt;
Vinden kom och förde skeppet,
Vågen kom och dref hans farkost

Ut på hafvets blåa yta,
På dess vida öppna sträcka;
Men på strand de arma blefvo,
På en häll de ömma stodo,
Holmens mör, i sorg försänkta,
Högljudt klagande, de ljufva.
  Bittert greto holmens tärnor,
Jämrade sig der så länge,
Som ännu hans masttopp syntes
Och en skymt af toppens hake;
Dock, ej masten här de sörjde,
Icke heller toppens hake,
Utan den som stod vid masten,
Den som skötte segelskotet.
  Lemminkäinen gret ej mindre,
Gret och sörjde sjelf så länge,
Som en strand af holmen syntes,
Som dess höjder fjerran skönjdes;
Dock ej holmens strand begret han,
Sörjde icke holmens höjder,
Jungfrurna på ön han sörjde,
Holmens höjders fagra dufvor.
  Nu den muntre Lemminkäinen
Färdas på det blåa hafvet,
Seglar en och tvenne dagar,
Men uppå den tredje dagen
Blåser vinden upp med styrka,
Börjar himlens rand att dåna,
Nalkas från nordvest en stormvind,
Från nordost ett våldsamt väder,

Bryter kant på kant från båten,
Stjelper slutligt sjelfva skeppet.
  Nu den muntre Lemminkäinen
Faller handlöst ner i hafvet;
Fram med fingrarne han stretar,
Bär sig upp med sina fötter.
  När ett dygn i sjön han summit,
Sträfvat fram af alla krafter,
Blir en liten sky han varse,
Ser han i nordvest en molnkant,
Hvilken till en strand förbytes,
Till en udde sig förvandlar.
  Till en gård han gick på udden,
Fann värdinnan stadd vid bakning,
Döttrarna vid brödberedning:
»O du goda gårdsvärdinna!
Om du nu min hunger såge,
Om mitt ärende du kände,
Sprunge du helt visst i boden,
Ner i källarn som en stormvind,
Bragte med dig öl i kannan,
Toge fram ett stycke skinka,
Ställde detta öfver elden,
Lade smör dertill en smula,
Att en tröttad man förpläga,
En af vågor kringvräkt hjelte;
Dag och natt jag redan summit
Bland det vida hafvets böljor;
Vinden blott mitt stöd har varit
Hafvets våg min enda tillflykt.»

Gårdens vänliga värdinna
Gick uti sin bod på backen,
Bragte med sig smör ur boden
Äfvensom ett stycke svinkött,
Detta lade hon på elden,
Att den svultne väl förpläga,
Frambar öl uti en kanna
Åt den våg-kringvräkte hjelten:
Skänkte sen en annan farkost,
Gaf helt ny en båt åt Kauko,
Att i den sig ut begifva,
Att till hemmet återvända.
Så den muntre Lemminkäinen
Kom till hemmets nejder åter,
Såg dess stränder, såg dess marker,
Såg dess många sund och öar,
Sina gamla landningsplatser,
Ställen, der han fordom lefvat,
Hemmets tallbevuxna höjder,
Kullarne med sina granar;
Endast stugan fann han icke,
Såg ej mer dess väggar qvarstå.
Ty på stugans plats derborta
Susade en nyvext häggskog,
Tallar skymde gårdens backe,
Enar vexte på dess brunnsväg.
Sade muntre Lemminkäinen,
Talte sköne Kaukomieli:
"Här jag dvalts i dessa lunder,
Lekt på lindan många stunder,

Sång. 29. Klängt på alla dessa stenar,
Trampat dessa åkerrenar!
Hvem har undanskaffat stugan,
Sköflat här de sköna husen?
Bränd är stugan ner till jorden,
Och dess aska vinden kringstrött!"
Ut han brast i bittra tårar,
Gret en dag och gret en annan;
Men ej gret han öfver stugan,
Sörjde ej den brända boden,
Sörjde den, som bott derinne,
Bodens kära egarinna.
Men en fogel ser han nalkas,
Ser en örn i luften sväfva,
Spörjer då af denne fogel:
"Örn, o du min egen fogel,
Kanske kunde du mig säga,
Hvar min gamla moder finnes,
Hvar min väna vårdarinna,
Hon, den hulda, som mig fostrat?
Örnen ej besked kan gifva,
Intet vet den dumme fogeln;
Att hon dött, han dock förmodar,
Menar att hon lifvet mistat,
Tror att hon för svärd har fallit,
Att hon är med yxe slagen.
Sade muntre Lemminkäinen,
Talte sköne Kaukomieli:
"Du min väna vårdarinna,
Hulda moder, som mig burit!

Död du är, min fostrarinna,
Borta nu, min dyra moder!
Ack till stoft du re'n förmultnat,
Granar vexa på ditt hufvud,
Enar öfver dina hälar,
Videträd på dina fingrar!
"Fåfängt gick jag, olycksfulle,
Drog, mig sjelf till men, jag arme,
Att mitt svärd i striden mäta,
Att det vackra vapnet pröfva
Borta der på Pohjas gårdar,
Pimentolas åkerrenar —
Ofärd jag min slägt beredde,
Döden åt min egen moder!"
Kauko nu omkring sig blickar
Och ett lindrigt spår han skönjer,
Som är trampadt uti gräset,
Som i markens ljung är intryckt,
Och en väg han här sig söker,
Lyckas leta ut en gångstig;
Vägen leder in i skogen,
Framåt föres han af stigen.
Fram han går en verst och tvenne,
Vandrar än ett stycke längre
In i djupa ödemarken
Till en bugt af skogsmons krökning;
Varsnar der en bortgömd stuga,
Undandold en liten koja,
Ställd emellan tvenne klippor,
Under skydd af trenne granar,

Ser i den sin goda moder,
Skådar der den ålderstigna.
  Nu den muntre Lemminkäinen
Gripes af den största glädje,
Höjer då sin röst och säger,
Fäller dessa ord och talar:
"Du min kära, goda moder,
Du min väna vårdarinna!
Lefver du då verkeligen,
Fins du qvar ännu, du gamla!
Re'n som död jag dig begråtit,
Som för alltid hädangången,
Trott att du för svärd har fallit,
Att med spjut du blifvit dödad;
Och af tårar blind jag blifvit,
Sorg mitt sköna anlet sköflat."
  Lemminkäinens moder svarar:
"Ja, i sanning, än jag lefver,
Men har nödgats undanflykta,
Tvungits att mig här fördölja
I den djupa ödemarken,
Innerst här vid skogsmons krökning;
Ty en fejd begynte Pohja,
Krig dess fjerran skaror bragte
Mot dig, olycksfulle gosse,
Du till svåra öden födde;
Stugorna de bränt till aska
Och förhärjat hela gården!"
  Sade muntre Lemminkäinen:
"O min moder, som mig fostrat,

Detta bör dig ej bekymra,
Ej den minsta sorg dig göra!
Nya stugor skola timras,
Andra bättre gårdar byggas,
Krig mot Pohjola skall börjas,
Lempo-skaran skall förgöras!”
  Lemminkäinens gamla moder
Tog till orda sjelf och sade:
”Länge dröjde du min gosse,
Länge dvaldes du, min Kauko,
Borta uti andra länder,
Uti obekanta nejder,
På den obenämnda udden,
Ön, som intet ord betecknar!”
  Sade yre Lemminkäinen,
Yttrade den sköne Kauko:
”Godt det var mig der att vara,
Nöjsamt jag min tid förnötte;
Träden skimra der så röda,
Träden röda, fälten blåa,
Och som silfver furans grenar,
Klart som guldet ljungens blommor;
Kullar finnas der af honing,
Hela berg af idel hönsägg;
Mjöd ur torra granar flyter,
Mjölk ur gamla murkna tallar,
Smör ur gärdsgårdshörnen sippra,
Öl ur alla gärdsgårdsstörar.
  ”Ja, der var mig godt att vara,
Ganska angenämt att lefva:

Ett dock gjorde lifvet tråkigt,
Gjorde vistelsen besvärlig:
Rädd man var om sina döttrar,
Alltför mån om sina snärtor,
Trodde att med dessa jäntor,
Att med dessa fula tossor
Jag för illa fara kunde
Och för ofta låg om natten:
Jag, som alltid flytt för flickor,
Varit rädd för qvinnors döttrar
Som en varg för boskapshjorden,
Som en hök för bygdens dufvor!"

Trettionde Sången.

Unge Ahti, ende gossen,
Den förvägne Lemminkäinen,
Går en morgon ganska tidigt,
Bittida, vid dagens gryning,
Till sitt fartygs lägerställe,
Till sin landningsplats vid stranden.
Högljudt klagar här hans farkost,
Skeppet med de smidda hakar:
»Hvarför har man hop mig fogat,
Hvarför blef jag arma formad?
Ahti styr ej mer till örlig,
Ej på hela sexti somrar,
Icke ens af lust till silfver,
Eller om han guld behöfde!»
Men den muntre Lemminkäinen
Gaf sin båt ett slag med vanten,
Med sin brokigt prydda handske,
Tog till orda sjelf och sade:
»Sörj ej mer, du båt af furu,
Du med sidobord försedda!

Än du får i örlig draga,
Än som förr till strider styra;
Full af roddare du blifver
Kanske re'n i öfvermorgon!”
  Derpå går han till sin moder,
Yttrar sjelf ett ord och säger:
”Gråta må du ej, o moder,
Icke klaga nu, du gamla,
Om jag mig åstad begifver,
Om till stridens fält jag drager,
Ty en plan jag har i sinnet,
Ett beslut min hjerna fattat:
Att förgöra Pohja-folket,
Hämnas på det snöda slägtet!”
  Modren söker hindra honom,
Så den gamla honom varnar:
”Störta dig ej mer min gosse
Uti dessa Pohja-strider,
Ofärd blott dig der skall drabba,
Döden går du der till möte!”
  Föga aktar Kauko detta,
Tänker endast på att resa,
Blir vid sitt beslut att fara,
Yttrar dessa ord och säger:
”Hvar skall jag en kämpe finna,
Hvar en kämpe, hvar en klinga,
Som i strid kan Ahti hjelpa,
Som den starkes bistånd blifver?
  ”Tiera är mig välbepröfvad,
Kuura känd från fordna dagar:

Kanske jag i honom finner
Denne kämpe, denna klinga,
Som i strid kan Ahti hjelpa,
Som den starke bistånd gifver!"
Nu från by till by han vandrar,
Styr på väg till Tieras boning,
Yttrar, när sitt mål han hunnit,
Säger, då han gården uppnått:
"Tiera, du min välbekante,
Du min dyre vän och broder!
Mins du än de flydda tider,
Dessa våra fordna dagar,
Då vi tvenne oss begåfvo
Ut till krigets vida valplats?
Icke till en by vi kommo,
Der ej tio gårdar funnos,
Ej en enda gård vi sågo,
Der ej tio kämpar funnos,
Icke heller någon kämpe,
Ej en enda man så modig,
Som vi ej till marken slogo,
Som vi tvenne icke fällde."
Tieras far vid fönstret sitter,
Slöjdar der uppå sitt spjutskaft,
Modren står vid bodens tröskel,
Tjärnar smör med mycket buller,
Bröderna vid ledets mynning
Sammanfoga sina slädar,
Systrarna på bryggans ända
Hålla på att kläder tvätta.

Fadren yttrar då vid fönstret,
Modren invid bodens tröskel,
Bröderna vid ledets mynning,
Systrarna på bryggans ända:
”Tiera har ej tid med krigståg,
Ej hans spjut med strider hinner,
Ty ett prisvärdt köp han slutit,
Ingått ett förbund för evigt:
Nyss en maka ung han äktat,
Valt sig egen gårdsvärdinna;
Hennes bröst ej än han nalkats,
Än ej smekt den sköna barmen!”
Tiera har sig satt på ugnen,
Kuura på ett hörn af muren,
Skor sin ena fot på ugnen,
Och mot härdens kant den andra,
Spänner bältet på vid porten,
Gjordar sig uti det fria.
Derpå griper Tiera spjutet;
Ej var spjutet bland de största,
Icke bland de allra minsta,
Spjutet var af medelstorlek:
Uppå kanten af dess jernspets
Stod en häst, ett föl på sidan;
Vargen tjöt vid jernets fogning
Och en björn vid spikens fäste.
Tiera skakade sitt kastspjut,
Svängde det igenom luften,
Stötte ner en famn af skaftet
Uti åkerfältets lergrund,

Lindan som af gräs ej täcktes,
Marken, der ej tufvor funnos.
Och sitt spjut han slungar slutligt
Midt bland Lemminkäinens lansar,
Följer med och vandrar dädan
Att i striden Ahti hjelpa.
Derpå Ahti Saarelainen
Skjuter ut i sjön sin farkost,
Böjlig som en orm i gräset,
Eller lik en liflig äsping;
Mot nordvest han styr sin kosa,
Fjerran ut på Pohja-hafvet.
Men värdinnan sjelf i Pohja
Sänder ut den bistra kölden
Öfver hela Pohja-hafvet,
Kring dess vida öppna sträckor,
Yttrar dessa ord derunder,
Manar så och bjuder detta:
»Köld, min egen lille gosse,
Vackra barn, som sjelf jag fostrat,
Skynda hädan, dit jag bjuder,
Dit jag bjuder och befaller:
Låt den oförvägnes farkost,
Lemminkäinens segelfartyg,
Frysa in på öppna hafvet,
På dess vidtutbredda sträcka!
Hölj i frost också dess herre,
Isa fast den oförvägne,
Så att aldrig lös han kommer,
Att han ej sig lös kan slita,

Förr än jag befriat honom,
Skyndat sjelf att honom lösa!"
Kölden, ond till börd och härkomst,
Gossen, stygg till art och seder,
Gick att sprida köld på hafvet,
Att de blåa böljor binda,
Och på vägen allaredan,
Medan öfver land han framgick,
Nöp han alla löf från träden,
Alla foderskal från gräsen.
Slutligen, då fram han hunnit,
Fram till Pohja-hafvets kuster,
Till det ändlöst vidas branter,
Lät han straxt på första natten
Grunda träsk och vikar frysa,
Isbelade hafvets stränder,
Fick dock icke hafvet afkyldt,
Icke än dess böljor bundna;
Icke finken ens på fjärden,
Ej på sjön den lilla ärlan
Kände sina fötter stelna,
Eller hufvudet förfrysa.
Men den andra natten redan
Skärper kölden till allt mera,
Lägger af all skam och blygsel,
Vexer till och blir förfärlig,
Blir en vinterköld på allvar,
Bränner på med all sin styrka,
Hopar is, en aln i tjocklek,
Sänder snö, så hög som stafven,

Låter den förvägnes farkost
Frysa in på öppna hafvet.
Nu vill kölden Ahti gripa,
Vill den tappre kämpen isa,
Börjar fordra ut hans fingrar,
Kräfver tårna likaledes;
Då förgrymmas Lemminkäinen
Då förgrymmas han och vredgas,
Jagar kölden in i elden,
I det jernuppfyllda röset,
Håller kölden qvar med handen,
Klämmer om det svåra vädret,
Höjer rösten, börjar tala,
Yttrar dessa ord och säger:
"Köld, som Puhuri har framfödt,
Vinterns ondskefulla foster!
Kyl ej mina fingerspetsar,
Hemsök mina tår ej heller,
Vidrör icke mina öron,
Kom mitt hufvud ej för nära!
"Annat nog du har att härja,
Mycket annat att förderfva,
Än det hull en menska eger,
Än en kropp, af qvinna framfödd;
Låt du mark och mossar frysa,
Sprid din frost i kalla stenar,
Härja strandens videbuskar,
Fatta tag i aspens knölar,
Skala näfret af från björkar,
Hemsök skogens unga granar,

Besvärjelse-ord mot kölden: vv. 185—298.

Ej det hull en menska eger,
Ej den qvinnobornes lockar!
”Tillfredsställer dig ej detta,
Kyl då märkligare saker:
Sprid din frost i heta stenar,
Hällar, som af hetta glöda,
In i klippor, jernuppfyllda,
Berg, som stål uti sig gömma,
Kyl den vilda Wuoksi-forsen,
Isa Imatra, den ilskna,
Gapet af dess vattenhvirfvel,
Af dess fruktansvärda vågsvall!
”Skall jag nu ditt ursprung nämna,
Redogöra för din härkomst?
Alltför väl jag vet ditt ursprung,
Känner till din hela uppkomst:
Född bland videträd är kölden,
Frosten alstrad är bland björkar
Bakom Pohjagårdens koja,
Bortom Pimentolas stuga,
Af en far, som allt förderfvar,
Af en högst eländig moder.
”Hvem har gifvit di åt kölden,
Ammat upp det svåra vädret,
Då dess moder mjölk ej egde,
Fostrarinnan bröst ej hade?
”Ormen honom di har gifvit,
Ammat honom, matat honom
Utur bröst, som vårtor sakna,
Utur spenar, som försinat.

Sång. 30.

Söfd han blef af nordanvädret,
Vaggad af den kulna vinden
Uppå sanka videmossar,
I den löst uppsvällda gungflyn.
»Så till vanart föddes gossen,
Blef ett barn, i grund förderfvadt;
Men ett namn ännu ej hade
Gossen som till intet dugde,
Derför fick ett namn den stygge,
Pakkanen benämndes barnet.
»Kring han smög vid gärdesgårdar,
Lurade bland torra ruskor,
Låg om somrarne i källor,
Ute på de vida kärren,
Smällde vintern om bland tallar,
Brakade i skogens furor,
Knastrade i nakna björkar,
Sprakade i alla alar,
Frostbelade träd och buskar,
Gjorde fält och marker jemna,
Bet från trädens grenar löfven,
Blommorna från ljungens toppar,
Ryckte barken lös från furor,
Slet från tallar långa flisor.
»Har då nu du vuxit större,
Hunnit stark och väldig blifva?
Vill du äfven mig besvära,
Göra mina öron svullna,
Fatta tag i mina fötter,
Fika efter mina fingrar?

”Mig du ej att frysa bringar,
Ej din kyla mig kan skada:
Eld jag gömmer i min strumpa,
Bränder i min sko jag samlar,
Kol inunder mantelfållen,
Glöd inunder mina remmar,
Så att kölden ej mig skadar,
Ej mig rör det svåra vädret.
”Fjerran vill jag dig besvärja:
Bort till nordens sista gränsor!
När du sedan dit har kommit,
När ditt eget hem du hunnit,
Låt då kittlarne på elden,
Kolen fast i härden frysa,
Qvinnans händer in i degen,
Barnet uti moderlifvet,
Tackans mjölk uti dess jufver,
Och i stoets mage fölet.
”Om på detta ej du aktar,
Vill jag hädan dig besvärja,
Bort bland kol på Hiisis ugnsstäd,
In i Lempos egen eldstad;
Träng dig der i sjelfva lågan,
Tag din plats på smedjestädet,
Att af smedens slägga bultas,
Af hans hammare förtöjas,
Att med kraft af hammarn klappas,
Svåra slag af släggan röna.
”Om ej detta ens du aktar,
Om du ej det minsta viker,

Än en plats för dig jag känner,
Vet ännu ett annat ställe,
Styr ditt gap i sommarns sköte,
Vänder mot dess famn din tunga,
Så att aldrig lös du kommer,
Aldrig mer dig kan befria,
Förrän jag engång dig löser,
Skyndar sjelf att dig befria!”
Kölden, nordanvindens ättling,
Känner nu sin ofärd stunda
Och om nåd han börjar bedja,
Yttrar dessa ord och säger:
”Må vi då i frid förlikas
Om att ej hvarandra skada,
Aldrig nå'nsin här i tiden,
Medan gyllne månen glänser.
”Om du hör att frost jag sprider,
Att jag än mig vettlöst skickar,
Må du mig i elden drifva,
In i lågorna mig tvinga,
Midt bland kol på smedjehärden,
Under Ilmarinens ässja,
Eller vänd mitt gap mot sommarn,
Styr emot dess famn min tunga,
Så att aldrig lös jag kommer,
Icke mer mig kan befria!”
Nu den muntre Lemminkäinen
Lemnar båten qvar på isen,
Örlogsskeppet, der det fastnat,
Sjelf han sig åstad begifver;

Tiera, som den andre, följer
Den förvägne tätt i spåren.
Ut han går på flacka isen,
Vandrar på dess hala yta,
Tågar fram en dag och tvenne,
Men uppå den tredje dagen
Skönjes redan Nälkäniemi,
Syns den usla byn på afstånd.
Fram han kom till uddens fäste,
Yttrade ett ord och sade:
"Fins här kött i detta fäste,
Eller finnes fisk i gården
För två krigare som tröttnat,
Tvenne män, af matthet slagne?"
Kött i borgen ej man hade,
Fisk ej fanns i hela gården.
Sade muntre Lemminkäinen,
Yttrade den sköne Kauko:
"Eld, förbränn det usla fästet,
Vatten, dränk det arma nästet!"
Sjelf sin gång framåt han styrde,
In i djupa ödemarken,
Genom obebodda nejder,
Uppå obekanta stigar.
Nu den muntre Lemminkäinen
Kaukomieli sjelf, den sköne,
Slet från skogens stenar mossa,
Ryckte lafven lös från klippor,
Strumpor han deraf beredde,
Gjorde sig helt hastigt handskar

För att frostens skador täcka,
Köldangripna ställen skydda.
Nu han går att vägen pröfva,
Börjar stigen undersöka:
In i skogen leder vägen,
Fjerran föres han af stigen.
Sade muntre Lemminkäinen
Talte sköne Kaukomieli:
»Tiera, du min egen broder,
Illa nu vi ut ha råkat!
År och dagar få vi vandra
Här inunder bara himmeln!»
Tiera tager då till orda,
Yttrar sjelf och säger detta:
»Fåfängt tågade vi arme,
Gagnlöst, vi beklagansvärde,
Ut i detta stora krigståg
Till det mörka Pohjalandet:
Blott att våra lif förspilla,
Att till pris oss sjelfve gifva
Här på dessa snöda ställen,
Dessa obekanta stigar!
»Ej det minsta nu vi känna,
Känna ej, och veta icke,
Hvilken väg oss här kan föra,
Hvilken stig oss kanske leder
Att förgås i ödemarken,
Att på mon omsider digna,
Der blott korpar ha sitt hemvist,
Kråkor öfver fältet flyga.

Korpar skola der oss rifva,
Stycken ur oss med sig föra:
Kött de finna här tillfyllest,
Blod helt varm får kråkan dricka,
Korpen kan sin kroknäbb fukta
Uti våra arma kroppar,
Vräka våra ben på stenar,
Släpa dem omkring på klippor!
»Icke vet min stackars moder,
Icke kan den arma ana,
Hvar uti den vida verlden
Hennes kött och blod må irra,
Om uti det stora kriget,
Der jemngoda hjeltar kämpa,
Eller på det stora hafvet,
Ute bland dess vida vågor,
Eller om på kott-höljd backe,
Om bland skogens snår han vandrar.
»Intet kan min moder veta
Om sin son, den olycksfödde!
Död hon tror sin gosse vara,
Längesedan hädangången,
Och så gråter då min moder,
Så den ålderstigna klagar:
»»Der är nu min son, jag arma,
Der mitt stöd, jag stackars qvinna:
Tuonis sådd han ombesörjer,
Kalmas åkerfält han harfvar!
Fritt nu skola för min gosse,
För min son, jag ömkansvärda,

Bågarne i ro förblifva,
Och förtorka alla armborst;
Skogens foglar skola frodas,
Hjerpar lugnt i lunden leka,
Björnar obehindradt rasa,
Renar fritt på åkern tumla!""
Sade muntre Lemminkäinen,
Yttrade den vackre Kauko:
"Ja så är det, stackars moder,
Så, du arma, som mig burit!
Närt du har en flock af dufvor,
Fostrat upp en svärm af svanor:
Vinden kom och spridde kring dem,
Lempo har förskingrat alla,
Några hitåt, andra ditåt,
Andra någonstäds i fjerran!
"Fordna tider nog jag minnes,
Kan ej glömma flydda dagar,
Då som blommor ut vi gingo,
Som små bär på hemmets marker;
Mången såg då på vår skönhet,
Fäste vid vår vext sitt öga;
Då var ej som nu för tiden,
Under dessa bistra dagar:
Nu vår ende vän är vinden,
Solen ensam känd från fordom;
Äfven hon dock höljs af skyar,
Undanskymmes här af regnmoln!
"Dock ej ville jag mig ängsla,
Icke öfver höfvan sörja,

Blott de sköna muntert lefde,
Under glam de lockomhöljda,
Under löje alla qvinnor,
Alla mör med fröjd i hågen,
Utan att af saknad täras,
Att förgås utaf bekymmer.
»Ingen trollkarl, ingen hexa
Kan ännu oss så förgöra,
Att vi dö på dessa vägar,
Att på denna färd vi digna,
Att vi här förgås som unga,
Stupa i vår bästa ålder!
»Alla trollmäns signerier,
Alla dessa hexors trollkonst
Må i deras hemvist hamna,
Deras egen boning drabba;
Må de sjelfva sig förhexa,
Sina egna barn förtrolla,
Dräpa egna anförvandter,
Och sin egen slägt förgöra!
»Aldrig har min fader fordom,
Aldrig den som gaf mig lifvet,
Nödgats någon trollkarl blidka,
Någon Lapp med skänker vinna;
Så min fader fordom sade,
Så jag äfven sjelf vill säga:
Starke skapare, mig skydda,
Jumala, ditt hägn förläna!
Hjelp med nådefulla händer,
Med den stora makt du eger,

Bistå mig mot männers anslag,
Afvärj alla qvinnors ränker,
Onda ord af skäggbevuxne
Och af icke skäggbevuxne!
Blif mitt bistånd du beständigt,
Var mitt värn evärdeligen,
Att ej sonen må förkomma,
Att ej modrens frukt förvillas
Från den stig som skaparn danat,
Som af Jumala är gifven!”
 Derpå muntre Lemminkäinen,
Kaukomieli sjelf, den sköne,
Gör af sorger tvenne hästar,
Svarta hingstar af bekymmer,
Hufvudlag af hårda dagar
Och af hemlig ondska sadlar.
På den enes rygg han hoppar,
På den gode bläsens länder,
Och med fart åstad han rider
Vid den trogne Tieras sida,
Färdas fram med gny på stranden,
På dess sand och grus med skrammel,
Hemåt till sin kära moder,
Till den ålderstignas boning.
 Här jag lemnar Lemminkäinen
Bort, för längre tid, ur sången,
Leder Tiera fram på vägen
Att till hemmet sig begifva,
Länkar sjelf min sång på annat,
Styr med den på andra stigar.

Trettiondeförsta Sången.

Dufvor små en moder närde,
Födde upp en svärm af svanor,
Satte dem på gärdesgården,
Följde svanorna till stranden;
Kom en örn, och bort dem förde,
Kom en hök, och spred dem fjerran,
Vingstark fogel dem förströdde,
Bar den ena till Karelen,
Och den andra bort till Ryssland,
Lemnade den tredje hemma.
Den som burits bort till Ryssland,
Vexte upp och blef en köpman;
Den som fördes till Karelen,
Erhöll namnet Kalervoinen;
Den som lemnats qvar i hemmet,
Uppsköt, Untamoinen kallad,
Till sin egen faders plåga,
Till bekymmer för sin moder.
Nät utkastar Untamoinen
I Kalervos fiskevatten;

Kalervoinen vittjar näten.
Samlar fisken i sin väska.
Untamo, den vrånge mannen,
Gripes då af häftig vrede,
Börjar strid med egna händer,
Kräfver ut sin rätt med näfven,
Väcker tvist om fisk-afskrädet,
Handgemäng om abbor-ynglet.
Och de tvista och de kämpa,
Seger vinner ingendera;
Hvarje hugg den ene gifver,
Återgäldar straxt den andre.
Nästa gång, ej långt derefter,
Sedan två, tre dar förflutit,
Sådde Kalervo sin hafre
Bakom Untamoinens stuga.
Untamolas raska tacka
Äter upp den sådda hafren;
Kalervoinens arga gårdshund
Rifver Untamoinens tacka.
Men då hotar Untamoinen
Kalervo, sin egen broder,
Lofvar att hans ätt förgöra,
Svär att dräpa små och stora,
Att ihjälslå hela skaran
Och hans hus till aska bränna.
Männer ger han svärd i bältet,
Kämpar vapen uti handen,
Gossar han förser med pikar,
Ynglingar han yxor räcker,

Så till väldig strid han tågar
Mot sin broder Kalervoinen.
Kalervos svärdotter sitter,
Ung och vacker, närmast fönstret,
Genom fönstret ut hon blickar,
Yttrar dessa ord och säger:
"Är det kanske rök som stiger,
Eller något digert åskmoln,
Bakom åkrarne derborta,
Der det nya tåget slutar?"
Icke var det rök som uppsteg,
Icke något digert åskmoln,
Det var Untamoinens kämpar,
Som till strid från fjerran drogo.
Untamoinens kämpar kommo,
Nalkades med svärd vid sidan,
Kalervoinens folk de dräpte,
Slogo ner den stora slägten,
Brände ner hans gård till aska,
Jemnade dess plats med jorden.
Blott en qvinna qvar blef lemnad
Med ett foster i sitt sköte,
Henne Untamoinens kämpar
Förde med sig bort till hemmet,
Att dess lilla stuga städa,
Att dess pörtes tiljor sopa.
När en liten tid förlidit,
Föds ett gossebarn till verlden
Af den olycksfulla modren;
Hur benämnes denne gosse?

Kullervo han nämns af modren,
"Stark i strid" af Untamoinen.
Och den lille gossen lades,
Bäddad blef den faderlöse
I en vagga för att vaggas,
I en gungbädd för att söfvas.
Barnet vaggas uti vaggan,
Gossen gungar, håret fladdrar,
En och tvenne dar han gungar,
Men uppå den tredje dagen,
Sparkar han med styrka redan,
Sparkar kring sig, stretar ifrigt,
Sliter af sin egen linda,
Och på täcket han sig höjer,
Bräcker vaggan, gjord af lindträd,
Sönderrifver alla bindlar.
Hurtig tycktes gossen blifva,
Mycken raskhet röjde barnet;
Redan väntar Untamola,
Att engång han upp skall vexa
Till båd' mannamod och klokhet,
Till en verklig hjeltestyrka,
Till en träl, mer värd än hundra,
Svarande mot tusen andra.
Två, tre månader han vexte,
Men då nu den tredje inföll,
Och ett knä i höjd han nådde
Började han sjelf att tänka:
"Om jag endast större blefve,
Vuxe till och vunne styrka,

Skulle nog min faders smärtor
Och min moders qval jag hämna!”
  Detta hörer Untamoinen,
Yttrar sjelf ett ord och säger:
”Denne blir mitt slägtes bane,
Kalervo står upp i honom!”
  Männerna, de öfverlägga,
Gårdens qvinnor eftersinna,
Hvart man kunde gossen bringa,
Hur hans död beredas kunde.
  Gossen lägges i en fjerding,
Stickes in uti en tunna,
Kastas jemte den i vattnet,
Sänkes ner i böljans sköte.
  Ut man gick till slut att skåda,
Efter tvenne, trenne nätter,
Huruvida gossen drunknat,
Ljutit döden i sin fjerding.
  Gossen hade icke drunknat,
Icke dött uti sin fjerding,
Ut ur fjerdingen han sluppit,
Och på böljans rygg han sitter,
Bär ett kopparspö i handen,
Med en metref, snodd af silke;
Fisk ur hafvet upp han metar,
Mäter vattnets djup i hafvet:
Vatten finnes än i hafvet,
Nog att fylla tvenne skopor,
Och, om noga upp det mätes,
Kanske något på den tredje.

Untamoinen eftersinnar:
”Hvad skall göras med den gossen,
Hur skall han afdagatagas,
På hvad sätt om lifvet bringas?”
Sina trälar lät han samla
Stora torra björkträdsstammar,
Höga barrbevuxna furor
Och en mängd af kådigt virke
För att bränna upp en gosse,
För att Kullervo förgöra.
Och i hög man sammanstaplar
Stora torra björkträdsstammar,
Höga barrbevuxna furor
Och en mängd af kådigt virke,
Tusental af lass med näfver,
Hasselklabbar hundra famnar;
Eld i veden nu man tände,
Stack i brand det stora bålet,
Sluteligen slängdes gossen
Midt i eldens högsta låga.
Bålet brann en dag och tvenne,
Brann ännu på tredje dagen,
Och då gick man ut och se det:
Gossen låg på knä i askan,
Intill armarne bland kolen,
Med en stake uti handen,
Rörde om med den i glöden,
Föste alla kol tillhopa,
Men förbrändt var ej ett hårstrå,
Ej det minsta fjun var afsvedt.

Harmfull yttrar Untamoinen:
”Hvart skall denne gosse föras,
Huru skall han undanskaffas,
På hvad sätt om lifvet bringas?”
I ett träd man honom hänger,
Upp uti en ek han hissas.
Tvenne, trenne nätter gingo,
Lika många dar förflöto,
Och då tänker Untamoinen:
”Nu är tid att undersöka
Om ej Kullervo har slutat,
Om ej gossen dött i galgen!”
Skickar ut en träl att skåda,
Trälen bringar detta budskap:
”Än ej död är Kullervoinen,
Gossen omkom ej i galgen;
Men i trädets stam han ristar
Med en sticka uti handen;
Trädet är betäckt af bilder,
Eken full utaf figurer,
Männer finnas der och klingor,
Spjut man ser vid deras sida.”
Hvad förmådde Untamoinen
Mot den olycksdigre gossen?
Hvilka dödar än han uttänkt,
Hvilket slut han honom ämnat,
Undgår gossen dödens käftar,
Kan ej Kullervo förgöras.
Trött blir Untamo omsider
Att på gossens ofärd tänka,

Nödgas vårda Kullervoinen,
Trälen såsom barn i huset.
Untamo till orda tager,
Yttrar slutligt sjelf och säger:
"Om du skickligt dig förhåller,
Om beskedligt här du lefver,
Får du stanna qvar i gården,
Och som träl din syssla sköta;
Lönen skall bestämmas sedan,
Efter hvad du sjelf förtjenat,
Möjligen ett prydligt bälte
Eller ock ett slag för örat."
När då Kullervoinen vuxit,
Skjutit upp en spann i höjden,
Togs han att ett värf förrätta,
Sattes att en syssla sköta,
Att det lilla barnet vårda,
Att den fingerslånge vagga.
"Vårda väl det lilla barnet,
Gif det mat, ät sjelf derjemte,
Skölj dess kläder uti strömmen,
Tvätta väl dess lilla byke!"
Tvenne dar han skötte barnet,
Bröt dess arm, ref ut ett öga,
Och rätt snart, på tredje dagen,
Lät han barnet dö i sjukdom,
Vräkte kläderna i strömmen,
Brände upp den lilla vaggan.
Untamo besinnar saken:
"Icke duger denne gosse

Ens att vård om barnet hafva,
Att den fingerslånge vagga;
Ej jag vet till hvad han duger,
Hvilka värf han kunde sköta!
Kanske kan en skog han svedja?" —
Och en skog han sänds att svedja.
Kullervo, Kalervo-sonen,
Yttrar då ett ord och säger:
"Också jag en man kan blifva,
När jag yxe får i handen,
Vida vackrare att skåda,
Mera ståtlig än jag varit;
Karl, så god som fem, jag blifver,
Hjelte, som mot sex kan svara."
Bort han går till smedens verkstad,
Yttrar der ett ord och säger:
"O du smed, min gode broder,
Smid nu straxt åt mig en yxe,
Lämpa yxen efter mannen,
Jernet efter arbetskarlen,
Ty en sved jag går att hugga,
Stora björkar vill jag fälla!"
Smeden smider hvad han äskat,
Gör i hast en yxe färdig;
För sin man är yxen lämpad,
Jernet passar jemnt för karlen.
Kullervo, Kalervo-sonen,
Börjar nu sin yxe slipa,
Hvässar bettet under dagen,
Täljer sig ett skaft om qvällen.

Ut han går att sveden fälla
I den djupa ödemarken
Bland dess väldigaste stammar,
I den gröfsta timmerskogen.
Med sin yxe nu han hugger,
Svänger högt det jemna bettet;
För ett hugg de bästa träden,
För ett halft de sämre stupa.
Stammar fem i hast han fällde,
Nedhögg åtta träd tillsamman,
Derpå hof han upp sin stämma,
Tog till orda sjelf och sade:
"Lempo sjelf må här sig ställa,
Hiisi denna sved må fälla!"
Yxen slår han i en stubbe,
Och med högljudd röst han ropar,
Låter gäll en hvissling ljuda,
Yttrar dessa ord och säger:
"Lika vidt må skogen falla,
Må de stora björkar stupa,
Som min stämma kan förnimmas,
Som min hvissling höres ljuda!
"Inga nya skott må skjuta,
Ej ett grässtrå upp sig höja,
Aldrig någonsin i tiden
Medan månens klarhet lyser,
Der Kalervo-sonen svedjat,
Der den starke nedfällt skogen!
"Om ock brodd ur jorden skjuter,
Om än sådden upp sig höjer

Och till stängel vexa hunnit,
Till en stjelk som stadga vunnit,
Må dock intet ax sig bilda,
Ej ett korn i toppen frodas!"
Untamo; den vrånge mannen,
Vandrar ut att se på sveden,
Som Kalervo-sonen huggit,
Som den nye trälen nedfällt:
Föga lik en sved är sveden,
Olik verket af en yngling.
Untamoinen öfverlägger:
"Härtill passar han ej heller:
Fällt han har min bästa stockskog,
Har förstört mitt gröfsta timmer!
Ej jag vet till hvad han duger,
Till hvad värf han kan begagnas;
Kanske att ett stängsel bygga?" —
Och han ställs att bygga stängslet.
Kullervo, Kalervo-sonen,
Börjar bygga gärdesgården,
Och de högsta furustammar
Radar han ihop som gärdsel,
Ödemarkens gröfsta granar
Tager han till gärdsgårdsstörar,
Vrider vidjebanden stadigt
Af de allra längsta rönnar,
Bygger stängslet utan ingång,
Gärdesgården utan öppning,
Tager deruppå till orda,
Yttrar sjelf och säger detta:

»Den som ej likt fogeln flyger,
Som ej tvenne vingar eger,
Öfverstiger ej det stängsel,
Som Kalervo-sonen upprest!»
Untamoinen råkar komma
Att beskåda gärdesgården,
Som Kalervo-sonen uppfört,
Den i kriget fångne trälen:
Utan öppning fann han stängslet,
Utan port och utan ingång,
Och i jordens sköte grundadt,
Sträckte det sig upp till molnen.
Och han yttrar då och säger:
»Ej till detta värf han passar!
Bygdt är stängslet utan ingång,
Utan led är gärdesgården,
Upp till himlen har han rest det,
Sträckt det ända upp till molnen;
Jag kan ej deröfver komma,
Ser en genomgång ej heller;
Ej jag vet till hvad han duger,
Hvilket värf han kunde sköta;
Kanske kunde råg han tröska?» —
Och att tröska råg han sändes.
Kullervo, Kalervo-sonen,
Gifver sig åstad att tröska:
Rågen tröskar han till sådor,
Halmen bultar han till agnar.
Värden sjelf till stället nalkas,
Kommer för att undersöka

Sång. 31.

Hur Kalervo-sonen tröskat,
Huru Kullervo arbetat:
Rågen var till sådor tröskad,
Halmen till en hög af agnar.
  Harmfull yttrar Untamoinen:
"Denne karl till intet duger!
Ty i allt hvad han förrättar
Kan han endast skada göra;
Bort jag honom för till Ryssland,
Säljer honom i Karelen,
Åt en smed, åt Ilmarinen,
Att hans tunga slägga sköta!"
  Och han bortgaf Kullervoinen,
Sålde honom i Karelen,
Gjorde köp med Ilmarinen,
Med den konsterfarne smeden.
  Hvad betalte han för honom?
Ganska bra betalte smeden:
Tvenne sönderbrända kittlar,
Trenne gamla grytkrokshalfvor,
Fem utnötta, skrala lior,
Sex till spillo gifna gräftor
Gaf han för den usle karlen,
Trälen, som till intet dugde.

Trettiondeandra Sången.

Kullervo, Kalervo-sonen,
Ynglingen med blåa strumpor,
Med det vackra gula håret,
Med de sköna läderskorna,
Spörjer straxt i smedens boning
Efter arbete på qvällen;
Värden han för qvällen frågar
Och för morgonda'n värdinnan:
”Nämna mån j nu de sysslor,
Alla göromål bestämma,
Dem jag har att företaga,
Dem jag eger att begynna!”
Smeden Ilmaris värdinna
Eftertänker i sitt sinne,
Hvilka sysslor gifvas kunde
Åt den nye, köpte trälen;
Tjenst han göra får som herde,
Sätts att valla boskapshjorden.
Gårdsvärdinnan, full af ondska,
Smedens skadeglada hustru

Bakar nu ett bröd åt herden,
Gräddar sjelf en diger bulle,
Hafre underst, hvete öfverst,
I dess midt en sten hon lägger.
Smör hon smörjer öfver brödet,
Stryker flott uppå dess yta,
Gifver detta bröd åt trälen,
Räcker honom det som vägkost,
Föreskrifver sjelf derjemte,
Yttrar dessa ord och säger:
"Detta bör ej förr du äta,
Än till skogen hjorden hunnit!"
Ilmarinens gårdsvärdinna
Sände nu sin hjord på bete,
Hof sin röst och tog till orda,
Talade och sade detta:
"Ut i skog min hjord jag sänder, *Sånger för boskapshjorden: v. 37—542.*
Bort bland lundens snår min boskap,
I en asplund mina mjölkkor,
I en björklund hela driften,
Att derute hull förvärfva,
Att en ökad fetma vinna
I de öppna svedjelunder,
I de vida löfskogsnejder,
Uppå björkbevuxna höjder,
Uti aspbevuxna dälder,
Uti gyllne furuskogar,
Silfvergråa ödemarker!
"Höge Jumala, förhindra,
Afböj, skapare, du starke,

Förebygg allt ondt på vägen,
Undanrödja hvarje fara,
Att min hjord i nöd ej råkar,
Ej af skam och skada drabbas!
»Så som under tak du skött den,
Skyddat hjorden under skjulet,
Sköt den så uti det fria,
Vakta den, der vakt ej finnes,
Så att hjorden må förökas,
Att värdinnans boskap frodas
Så som goda menskor önska,
Men emot de ondes önskan!
»Vore mina vallhjon tröga,
Om herdinnan synes håglös,
Låt då sälgen valla hjorden,
Alen mina kor beskydda,
Rönnen sköta om min boskap,
Häggen bringa den till hemmet,
Innan jag den nödgas söka
Och mitt folk af oro gripes.
»Om ej sälgen vaktar hjorden,
Rönnen ej min boskap skyddar,
Alen mina kor ej leder,
Häggen icke hem dem bringar,
Välj då bättre vårdarinnor,
Skicka ut naturens döttrar,
Att min boskap öfvervaka,
Att om hela hjorden sköta!
Ty du har en mängd af tärnor,
Hundratal af tjenarinnor,

Sång. 32.

Vänliga naturens döttrar,
Hvilka under himlen dväljas!
Suvetar, utvalda qvinna,
Etelätär, naturens moder,
Hongatar, du goda husmor,
Katajatar, sköna jungfru,
Pihlajatar, lilla tärna,
Tuometar, du Tapios dotter,
Mielikki, du skogens ungmor,
Tellervo, du Tapios jungfru!
Öfvervaken mina hjordar,
Hafven vård om all min boskap
Uppå bästa vis om sommarn,
Vänligt under löfvens årstid,
Medan blad i träden susa,
Medan gräs på marken vagga!
»Suvetar, utvalda qvinna,
Etelätär, naturens moder!
Utbred dina fina kjortlar,
Sträck ditt eget hvita förkläd,
Till ett tak för boskapshjorden,
Till beskärm för mina ungnöt,
Att ej blåsten dem besvärar,
Att de ej af regnet lida!
»Skydda hjorden mot all fara,
Undandrif allt ondt på vägen
Utur sanka kärr och mossar,
Utur vattenrika källsprång,
Ur den löst uppsvällda gungflyn,
Utur djupa hål och hvirflar,

Att min hjord i nöd ej råkar,
Ej af skam och skada drabbas,
Att i kärr en klöf ej sjunker,
Icke ner i källor snafvar,
Tvärt emot den högstes önskan,
Jumalas beslut och vilja!
”Hemta långtifrån ett vallhorn,
Från det höga fästets nafle,
Grip en honingslur från himlen,
Tag ett honingshorn från jorden,
Blås med kraft i detta vallhorn,
Stöt uti den gälla luren,
Kalla blommor fram på kullar,
Kläd i skönhet sandmons kanter,
Skänk behag åt svedjebranter,
Ljuflighet åt löfskogsbrynet,
Gjut kring kärrens kanter honing,
Vört vid alla källors bräddar!
”Mata sedan hela hjorden,
Låt min boskap näring finna,
Mätta den med honingsfoder,
Gif den honing till att dricka,
Mata mina kor med gullgräs,
Låt dem silfvergräs förtära,
Invid kärr, likt vasslan lösa,
Invid lättupprörda källor,
Invid vattenfall som brusa,
Invid strida strömmars stränder
Och på guldbeströdda kullar,
Silfverrika svedjemarker!

Mjölk-sånger: v. 141–228.

»Bilda gyllne vattenbrunnar
Uppå fältets begge sidor,
Att min hjord ur dem kan dricka,
Att han ljuflig saft får hemta
Uti rikligt fyllda jufver,
Spenar, trängande och stinna,
Så att alla ådror svälla,
Att i floder mjölken strömmar,
Att i bäckar mjölken flödar,
Att i forsar mjölken svallar,
Och att alla mjölkrör sjuda,
Alla mjölkkanaler sorla
Och beständigt från sig gifva,
Idkeligen rikligt rinna,
Dem till trots som afund hysa,
Tvärt emot hvar oväns vilja,
Att ej mjölken förs till Mana,
Att ej hjordens skänk' förskingras!
»Många äro de och onda,
Som till Mana mjölken föra,
Som förstöra hjordens gåfva
Och som kornas skänk förskingra;
Ringa är de godas antal,
Som sin mjölk från Mana hemta,
Som från byn sig henne skaffa,
Eller utomhus förvärfva.
»Icke plägade min moder
Uti byn besked begära,
Råd i andra gårdar söka;
Ty sin mjölk hon fick från Mana,

Vann sig den ur andras värjo,
Erhöll mjölken annorstädes.
Långtifrån hon lät den komma,
Lät den strömma till från fjerran,
Komma ifrån Tuonis rike,
Manas hem inunder jorden,
I all enslighet om natten,
Tyst och hemligt uti mörkret,
Icke hörd af vrånga menskor,
Obemärkt af hvarje ovän,
Oskadd af de ondskefulle,
Trygg för dem som afund hysa.
»Så min egen moder sade,
Så jag äfven sjelf vill säga:
Hvar har kornas gåfva stannat,
Hvart har nu min mjölk förkommit?
Är den bortförd utom huset,
Fängslad uppå bygdens gårdar,
I gemena qvinnors sköte,
I de afundsammas värjo?
Eller har i träd den fastnat,
Uti skogarne förskingrats,
Blifvit utspilld uti lunder,
Gått förlorad uppå moar?
»Ej min mjölk till Mana kommer,
Kornas skänk ej förs ur huset
I gemena qvinnors sköte,
I de afundsammas värjo;
Fastnar uti träd ej heller,
Och förskingras ej i skogar,

Blir ej utspilld uti lunder,
Går på moar ej förlorad,
Ty i hemmet den behöfves,
Är hvarenda stund af nöden,
Väntas hem utaf värdinnan
Med en stäfva uti handen.
"Suvetar, du sköna qvinna,
Etelätär, naturens moder!
Led min Syötikki på bete,
Låt min Juotikki få dricka,
Fyll hos Hermikki dess jufver,
Öka Tuorikkis förråder,
Mairikki med mjölk begåfva,
Omena med nya safter
Från det ljusa gräsets spetsar,
Från den sköna tåtelns toppar,
Från den milda moder-jorden,
Från dess honingsrika tufvor,
Från dess saftuppfyllda lindor,
Från den bärbetäckta marken
Och från ljungens blomsterjungfrur,
Gräsets fagra blomsterdöttrar,
Mjölkens unga mör i molnen,
Tärnorna vid himlens nafle,
Att i jufren mjölk sig samlar,
Att hvar spene ständigt sväller,
När de af den korta qvinnan,
Af den lilla tärnan mjölkas!
"Stig, o jungfru, ur din sumpdäld,
Kom ur kärret, fin om fållen,

Res dig, milda mö, ur källan,
Höj ur dyn ditt fagra anlet!
Medtag vatten utur källan
Och bestänk dermed min boskap,
Så att hjorden må förskönas,
Att värdinnans boskap frodas,
Utan tillkomst af värdinnan,
Utan eftersyn af dejan,
Den odugliga värdinnan
Och den efterlåtna dejan.
„Mielikki, du skogsvärdinna,
Hjordens mor med öppna handen!
Skicka nu din längsta tärna,
Sänd din bästa tjenarinna
Ut att valla mina hjordar,
Taga vård om boskapsdriften
Under denna långa sommar,
Denna skaparns varma årstid,
Som oss Jumala förunnat,
Som den nådige förlänat!
„Tellervo, du Tapios tärna,
Skogens dotter, fet och fyllig,
Len om linnet, fin om fållen,
Med de sköna, gyllne lockar,
Du, som hjordarne beskyddar,
Som värdinnans boskap vårdar
Uti Metsola det ljufva,
I det trägna Tapiola:
Sköt på bästa sätt om hjorden,
Vårda omsorgsfullt min boskap!

"Hägna den med milda händer,
Sköt min hjord med lätta fingrar,
Borsta honom slät som varglon,
Kamma honom glatt som fisken,
Len om hullet som ett hafsdjur,
Lika mjuk som skogens tacka!
Kommer qvällen, nalkas natten,
Börjar skymning ut sig breda,
Drif då hjorden hem så frodig
Till den goda gårdsvärdinnan,
Att på ryggen vattnet sqvalpar
Och en sjö af mjölk på gumpen!
"När till hvila solen skrider
Och när qvällens foglar sjunga,
Säg då sjelf åt mina hjordar,
Tala till de hornbeprydda:
""Hemåt nu med er, j krokhorn,
Hem till gården, mina mjölkkor!
Godt i hemmet är att vara,
På dess mark beqvämt att hvila,
Ödsligt är att gå i skogen,
Att omkring på stranden irra;
Redan är för eder hemkomst
Elden tänd af gårdens qvinnor
På den honingsrika lindan,
På den bärbetäckta marken!""
"Nyyrikki, du Tapios gosse,
Skogens son i blåa rocken!
Nedlägg tjocka furustammar,
Granar, yfviga i toppen,

Såsom spänger öfver smutsen,
Öfver alla svåra ställen,
Öfver kärr och sanka marker,
Vattensamlingar och pölar!
Låt du mina krumhorn vandra,
Klifva på med klufna klöfvar,
Så att hemmets rök de hinna
Utan svek och utan skada,
Utan att i kärret sjunka,
Att i dyn för alltid fastna!
"Om min hjord ej detta aktar,
Icke tågar hem till natten:
Pihlajatar, lilla tärna,
Katajatar, fagra jungfru,
Skär i lunden du ett björkris,
Bryt i skogen någon vidja,
Sök ett spö af rönn till gissel,
Gå att hemta någon enkäpp
Bakom Tapiolas fäste,
Bakom Tuomivaaras branter,
Drif dermed min hjord till gården,
Tills att badstun hunnit eldas;
Drif till hemmet hemmets boskap,
Skogens hjord till Tapiola!
"Otso, ödemarkens äple,
Honungstass, du skogens krokrygg!
Låt oss nu förlikning sluta,
Gör med mig ett gränse-aftal,
Som består i alla tider,
Alla våra lefnadsdagar:

Skyddsord mot Björnen: v. 315—542.

Sång. 32.

Att ej rifva mina klöfdjur,
Icke nedslå mina mjölkkor
Under denna långa sommar,
Denna skaparns varma årstid.
»När du skällans ljud förnimmer,
Eller hör ett vallhorn klinga,
Lägg dig då till ro på tufvan,
Gå att hvila dig på lindan,
Göm ditt öra under gräset,
Tryck ditt hufvud ner i tufvan,
Eller styr till ödemarken,
Sök ditt mossomhöljda ide,
Drag dig bort till andra kullar,
Vänd din stråt till andra höjder,
Der ej hjordens skällor höras,
Herdens rop ej mer förnimmas!
»Otso, du min ende älskling,
O du honungstass, du sköne!
Ej jag nekar dig att kringgå,
Ej att nalkas mina hjordar,
Men att röra dem med tungan,
I ditt grymma gap dem fånga,
Rifva dem med dina tänder,
Gifva dem ett slag med ramen.
»Kringgå hjordens betesmarker,
Skrid i smyg förbi dess mjölkfält,
Sky den nejd, der skällor ljuda,
Tag för herdens rop till flykten!
När på mon min boskap tågar,
Må du ner i kärret klifva;

När i kärret hjorden vadar,
Styr då inåt ödemarken;
När min hjord på kullen vandrar,
Må du vandra under kullen;
Vandrar hjorden under kullen,
Så må du på kullen vandra;
När min boskap går på sveden,
Vänd din kosa då mot skogen;
När till skogs min boskap tågar,
Må du dig till sveden draga!
Skynda lik den gyllne göken,
Lik den silfvergråa dufvan,
Hasta snabbt förbi som siken,
Flinkt som fisken uti vattnet,
Fladdra undan som en ulltapp,
Lätt som linet, lagdt i totte;
Klorna göm inunder håren,
Tänderna uti ditt tandkött,
Så att ej min boskap rädes,
Ej min klena hjord förfäras!
»Unna frid åt kreaturen,
Säkerhet åt mina klöfdjur!
Låt du dem helt vackert vandra,
Tåga fram i allsköns trygghet
Öfver kärren, öfver fälten,
Öfver ödemarkens moar,
Utan att du alls dem vidrör
Och på dem din arghet öfvar.
»Kom ihåg den ed du svurit
Förr engång vid Tuoni-elfven,

Vid det vilda vattenfallet,
Inför Skaparns knän i tiden:
Tillstånd blef dig då förunnadt
Att om sommarn trenne gånger
Närma dig, der skällor ljuda,
Der min boskaps klockor klinga,
Men det blef dig ej beviljadt,
Något tillstånd gafs dig icke
Att gemena dåd föröfva,
Eller att dig skamlöst skicka!
»Men om arghet på dig kommer,
Känna tänderna en åtrå:
Vänd mot skogen då din arghet,
Och din onda lust mot furor!
Hugg i gamla murkna stammar,
Slå till marken björkträdsstubbar,
Vänd på ända vattenruskor,
Upprif bärbetäckta tufvor!
»Om du har behof af föda,
Om du vill din hunger stilla:
Ät då svampar uti skogen,
Mätta dig med någon myrstack,
Med det röda rörets rötter,
Tapiolas läckerbitar,
Ej med mina foderväxter,
Korna, som mig bergning skänka!
»Uti Metsola ett mjödkar
Håller på att jäsa öfver
På den gulduppfyllda kullen,
På den silfverrika backen;

Der fins näring för den glupske,
Dricka för en hvar som törstar;
Maten minskas ej af ätning,
Drycken ej, hur än man dricker.
"Må vi då ett aftal ingå,
Ett fördrag för evigt sluta,
Att anständigt oss förhålla,
Hela sommarn väl oss skicka;
Marken hafva vi gemensam,
Men en hvar sin skilda vägkost.
"Men om böjd du är att strida,
Om du vill på krigsfot lefva,
Må vi kämpa under vintern,
Slåss, så länge snö vi hafva!
Men då sommarn börjar nalkas,
Mossar tina, källor ljummas,
Må du icke hitåt styra,
I den gyllne hjordens närhet!
"Om till denna trakt du kommer,
Om du nalkas dessa skogar,
Skall du alltid här bli skjuten!
Om ej någon skytt är hemma,
Ha vi här förfarna qvinnor,
Välbevandrade värdinnor,
Hvilka nog din väg förhindra,
Dina fjät till ofärd leda,
Att du icke mer kan skada,
Aldrig mer din arghet öfva,
Tvärtemot den högstes önskan,
Jumalas beslut och vilja!

„O du Ukko, högst bland gudar!
Om du hör det blifva allvar,
Så förvandla du min boskap,
Låt min hjord förändra skepnad,
Mina kor till stenar bytas,
Mina vackra nöt till stubbar,
Medan besten är på vandring,
Underdjuret ute ströfvar!
„Om till björn jag vore skapad,
Om en honungstass jag vore,
Ville icke så jag lefva,
Jemnt i fötterna på qvinnor;
Mark ju finnes annorstädes,
Boskapsgårdar längre borta,
Der du sysslolös kan ströfva,
Der du ledig kring kan vandra,
Dina hälar söndertrampa,
Dina smalbens kraft föröda,
I den mörkblå skogens inre,
Djupt i ödemarkens gömma.
„Tallmons kottar kan du trampa,
Sanden har du att beträda,
Väg är banad för din vandring,
Hafvets strand du har att gå på,
Ända fram till Pohjas ändpunkt,
Bort till Lapplands flacka marker;
Der är godt för dig att vara,
Nöjsamt att förnöta tiden:
Oskadd kan du gå om sommarn,
Utan strumpor under hösten

Öfver kärrens längsta sträckor,
Öfver vida flacka stränder.
”Om du dig ej dit begifver,
Icke hittar rätta vägen,
Spring med snabbhet då en sträcka,
Skynda dig på någon gångstig
Ända fram till Tuonis skogar,
Eller ock till Kalmas moar!
Kärr du finner der att trampa,
Ljungfält, dem du kan beträda;
Der är Kirjos, der är Karjos,
Jemte många andra ungnöt,
Uti ok, med jern beslagna,
Uti tiotal af klafband;
Feta blifva der de magra,
Äfven de som äro ben blott.
”Lund, var blid, var gynsam, vildmark!
Blåa skog, var mig bevågen,
Unna frid åt mina klöfdjur,
Lef med mina kor i endrägt
Under denna långa sommar,
Denna Herrens heta årstid!
”Kuippana, du skogens konung,
Skogens Hippa, brunskäggyfvig!
Tag nu vård om dina hundar,
Håll tillbaka dina rackor,
Stick en svamp i ena näsborrn
Och ett ollon i den andra,
Så att lukten ej de känna,
Icke vädra hjordens närhet!

Bind för deras ögon siden,
Knyt kring deras öron bindlar,
Att ej kornas steg de höra,
Icke varsna, hvar de vandra!
„Om ej detta är tillfyllest,
Om ej häruppå de akta,
Drif då undan dina söner,
Håll din afvel då på afstånd,
Jaga dem ur dessa skogar,
Led dem bort från dessa stränder,
Dessa trånga betesmarker,
Dessa fältets vida bräddar!
Göm i grottan dina hundar,
Fängsla alla dina rackor
Uti guldbeslagna klafband,
Uti silfverprydda remmar,
Att de ingen skada göra,
Intet nesligt dåd föröfva!
„Om ej detta är tillfyllest,
Om ej detta ens de akta:
Ukko, himlens gyllne konung,
Luftens silfversköne herre,
Hör då mina gyllne böner,
Lyssna till de milda orden!
Vrid ihop af rönn en grimma
Rundt omkring den platta nosen;
Men om icke rönnen håller,
Påsätt då ett band af koppar;
Är ej kopparn stark tillräckligt,
Må af jern beslaget göras;

Om de jernet sönderbryta,
Om de äfven det förstöra,
Må en gyllne stör du drifva
Mellan munnens begge käftar;
Fäst dess ändor hårdt och stadigt,
Nåda väl dess tvenne spetsar,
Att ej käftarne sig röra,
Att ej tänderna sig skilja
Utan att med jern den bortslås,
Att med stål den undansprängens,
Att med knif den sönderbrytes,
Att med yxe lös den hugges!"

Derpå Ilmarinens hustru,
Smedens driftiga värdinna,
Släppte korna ut ur stallet,
Sände boskapen på bete,
Lät sin herde följa hjorden,
Trälen drifva bort sin boskap.

Trettiondetredje Sången.

Kullervo, Kalervo-sonen,
Tar sin vägkost i en väska,
Drifver korna fram längs kärret,
Vandrar ensam sjelf på sandmon,
Säger, medan fram han skrider,
Yttrar detta under vägen:
"Ve mig, olycksfödde gosse,
Ve mig, djupt beklagansvärde!
Hvad har det ej blifvit af mig!
Lättingsvärf jag får förrätta,
Oxens svans jag har att valla,
Nödgas hafva vård om kalfvar,
Vada öfver kärr och mossar,
Släpa fram på svåra vägar!"
Plats han tager på en tufva,
Stadnar på ett soligt ställe,
Qväder der och yttrar detta,
Fäller dessa ord i sången:
"Lys, du sol, som Gud har danat,
Herrens hjul, o sänd din värme

Ner på smedens boskapsherde,
På den arme herdegossen,
Ej på Ilmarinens stugor,
Och ej alls uppå värdinnan!
Ganska godt har hon att lefva,
Hvetebröd hon kan sig skära,
Kan piroger för sig taga,
Smör hon breda kan deröfver;
Men den stackars herdegossen
Får en torkad brödkant gnaga,
Knaprar på en hafrekaka,
Skär ett bröd, af sådor bakadt,
Har ett halmbröd till förtäring,
Biter i ett bröd af tallbark,
Dricker ur sin rifva vatten,
Från den sanka tufvan samladt.”

”Skrid, o sol! Sjunk, hvetebulle!
Svinn, du tid, som Gud förlänat!
Sänk dig ned, o sol, i granskog,
Hvetebröd, gå ned i lunden,
Skynda bort i enris-snåret,
Fly och göm dig bakom alar,
Låt till hemmet herden styra,
Der han får på smöret smaka,
Bryta sig ett stycke kornbröd,
Sönderskära varma bullar!”

Under tiden har värdinnan,
Medan herden detta sjunger,
Medan Kullervoinen qväder,
Låtit smöret väl sig smaka,

Brutit sjelf sitt färska kornbröd,
Skurit sina varma bullar;
Vattenvälling nu hon kokar,
Värmer kål åt Kullervoinen,
Hvaraf hunden flottet slickat,
Musti redan fått sin frukost,
Merkki nyss sin mage mättat,
Halli tillfredsställt sin hunger.

Sjöng en fogel då i lunden,
Liten siska mellan löfven:
"Tid det vore nu till qvällsvard
För den faderlöse trälen!"

Kullervo, Kalervo-sonen,
Såg att qvällens sol sig sänkte,
Tog till orda sjelf och sade:
"Nu är tid att äta qvällsvard,
Att sitt aftonmål begynna,
Att sin vägkost undersöka!"

Korna bragte han till hvila,
Hjorden att på mon sig lägra,
Sjelf han satte sig på tufvan,
Tog sig plats på gröna lindan,
Spände väskan af från ryggen,
Tog sitt vägkostbröd ur väskan,
Vände på det och besåg det,
Yttrade till slut och sade:
"Månget bröd har fager yta,
Och dess skal är slätt och vackert,
Men af bark består dess inre,
Agnar döljas under skalet."

Och han drog sin knif ur slidan
För att brödet sönderskära:
Knifven stötte då mot stenen,
Träffade den hårda klumpen,
Och på knifven afbröts udden,
Brast itu det skarpa bettet.
Kullervo, Kalervo-sonen,
Ser uppå sin goda täljknif,
Brister slutligt sjelf i tårar,
Yttrar dessa ord och säger:
„Knifven var min ende broder,
Stålet var min enda kärlek,
Var ett arf utaf min fader,
Var den gamles enda gåfva:
Äfven den jag nu förderfvat,
Bruten är den mot en stenklump
I det bröd värdinnan bakat,
Som hon ondskefullt har gräddat!
„Hur skall hennes hån jag löna,
Hennes spott och spe betala,
Hur den arga qvinnans vägkost,
Den gemena skökans varmbröd?"
Kråkan kraxar från en rishög,
Kråkan kraxar, korpen sjunger:
„Du min guldbrisk, stackars gosse,
Kalervoinens ende ättling!
Hvarför är du så bedröfvad,
Så betryckt uti ditt sinne?
Skaffa dig ett spö i lunden,
Bryt i skogig däld ett björkris,

Jaga hjorden ner i kärret,
Sprid din boskap ut på mossen,
Gif en hälft till pris åt vargar
Och åt björnar andra hälften!
”Skalla vargarne tillhopa,
Samla skogens alla björnar,
Tag i stället dem till boskap,
Nämn dem Pienikki och Kyyttä,
Kör dem som en hjord till gården,
Drif dem hem i brokig blandning;
Så kan hustruns hån du löna,
Qvinnans ondska vedergälla!”
Kullervo, Kalervo-sonen,
Tog till orda sjelf och sade:
”Vänta, vänta, Hiisis sköka!
Om min faders knif jag sörjer,
Skall du sjelf ej mindre sörja,
Gråta åt de kor du mjölkar!”
Och ett spö han bröt i lunden,
Valde sig en en till vallkäpp,
Körde korna ner i kärret,
Oxarne i ödemarken,
Gaf en hälft till pris åt vargar
Och åt björnar andra hälften,
Tog till kor en flock af vargar,
Sammandref en hjord af björnar;
Pienikki han nämnde några,
Kyyttä fingo andra heta.
Solen lutade mot vester,
Bergades till hälften redan,

Sänkte sig mot skogens toppar,
Nalkades till mjölkningstimmen,
Då den stygge herdeslyngeln,
Kullervo, Kalervo-sonen,
Körde hem sin hjord af björnar,
Varga-skaran in på gården.
Och till björnarne han talte,
Sade så till sina vargar:
”Rifven låret af värdinnan,
Biten bort en hälft af vaden,
När hon kommer för att se er,
När till mjölkning hon sig hukar!”
Och en lur han gör af koben,
Gör en tut utaf ett oxhorn,
Tar till vallhorn Kirjos skenben,
Tuomikkis till herdepipa,
Tutar ljudeligt i luren,
Blåser kraftigt i sitt vallhorn,
Trenne tag på gårdens backe,
Sex vid boskapstågets ända.
Ilmarinens gårdsvärdinna,
Smedens välerfarna hustru
Länge väntat har på mjölken,
Längtat efter sommarsmöret;
Klangen hör hon då från kärret,
Hornets gälla ljud från sandmon,
Och hon tager sjelf till orda,
Yttrar härvid så och säger:
”Dig, o Jumala, jag prisar!
Luren ljuder, hjorden kommer:

Men hvar tog vår träl ett vallhorn,
Hvar fick dagakarlen luren,
Då med sådant ljud han nalkas,
Tutar på så väldeliga?
Mina öron snart han spränger,
Bräcker med sitt skrål mitt hufvud!"
  Kullervo, Kalervo-sonen,
Tog till orda, gaf till gensvar:
"Trälen har sin lur från kärret,
Hornet hemtadt är från mossen;
Men din hjord, den står på tåget,
Nalkas ladugårdens åker:
Sörj då för, att elden tändes,
Skynda dig att mjölka korna!"
  Smeden Ilmaris värdinna
Ber en gumma gå att mjölka:
"Gå du, gamla mor, att mjölka,
Gå att sköta kreaturen!
Sjelf jag icke dermed hinner,
Ty min deg jag har att knåda."
  Kullervo, Kalervo-sonen,
Yttrade och tog till orda:
"Hvarje duglig gårdsvärdinna,
Hvarje välförståndig husmor
Mjölkar korna sjelf i gården,
Sköter sjelf om boskapshjorden."
  Smeden Ilmarinens hustru
Tänder då en eld för korna
Och begifver sig att mjölka,
Tar sin hjord i ögnasigte,

Mönstrar hela boskapsdriften,
Yttrar dervid så och säger:
»Sköna äro kreaturen,
Slätt och frodigt hull de hafva,
Lena äro de som lodjur,
Yfviga som skogens tacka,
Stinna äro kornas jufver,
Rikligt fyllda deras spenar!»
  Ner hon hukar sig att mjölka,
Sätter sig att jufren tömma,
Drager en gång, drager tvenne,
Drager slutligt tredje gången,
Då på henne vargen rusar,
Björnen öfver henne störtar.
Vargen henne ref kring munnen,
Björnen högg i benet baktill;
Hälften slet han af från vaden,
Ryckte hälen lös från foten.
  Kullervo, Kalervo-sonen,
Lönar så sin matmors arghet,
Qvinnans hån, värdinnans löje,
Smedens hustrus onda uppsåt.
  Ilmarinens stolta maka
Brister sjelf i högljudd jämmer,
Yttrar dessa ord och säger:
»Ondt du gjort, du usle herde,
Björnar har du fört till hemmet,
Drifvit vargar in på gården!»
  Kullervo, Kalervo-sonen,
Yttrar dessa ord till gensvar:

”Ondt jag gjort, jag usle herde,
Föga bättre du, min matmor,
Som en sten i brödet bakat,
Lagt en flinthård klump i kakan!
Knifven har jag stött mot stenen,
Brutit mot den hårda klumpen
Enda arfvet af min fader,
Stålet, som min slägt har tillhört.”
Sade Ilmarinens maka:
”Ack min gode herdegosse!
Vik ifrån ditt onda uppsåt,
Tag besvärjelsen tillbaka,
Rädda mig ur vargens käftar,
Ryck mig lös ur björnens ramar!
Bättre skjortor vill jag ge dig,
Kläda dig i granna byxor,
Hvetebröd och smör dig skaffa,
Och med spenvarm mjölk förse dig,
Sysslolös ett år dig föda,
Utan arbetstvång ett annat.
”Om du mig ej skyndsamt räddar,
Ej på stunden mig befriar,
Går jag snart min död till möte,
Sjunker liflös ner till jorden!”
Kullervo, Kalervo-sonen,
Yttrar då ett ord och säger:
”Om du dör, välan, så dö då!
Stupar du, så stupa gerna!
Plats har jorden för de döda,
Kalma hvilorum tillräckligt,

Äfven för de mäktigaste.
De som mest af alla yfvas!”
  Sade Ilmaris värdinna:
”Ukko, högste gud i himlen!
Grip i hast din stora båge.
Välj ditt allra bästa armborst.
Lägg en väldig pil af koppar
På den eldomhöljda bågen,
Sänd din ljungeldsvigg med snabbhet,
Skjut din kopparpil från bågen
Genom mannens axelhåla,
Tvärt igenom skulderbladet!
Döda så Kalervo-sonen,
Skjut ihjäl den usle trälen
Med din åskviggs hvassa stålspets.
Med den snabba kopparpilen!”
  Kullervo, Kalervo-sonen,
Tog till orda sjelf och sade:
”Ukko, högste gud i himlen!
Icke må på mig du skjuta,
Skjut på Ilmaris värdinna,
Döda denna onda qvinna
Innan hon sig rör från stället,
Innan denna plats hon lemnar!”
  Derpå Ilmaris värdinna,
Den förfarne hamrarns hustru
Sjunker död till jorden neder,
Faller ner som kittelsotet
Utanför sin egen stuga,
Uppå hemmets trånga gårdsplan.

Sång. 33.

Så förgicks den unga qvinnan,
Så den sköna hustrun omkom,
Hon som varit sökt så länge,
Under sex år efterfikad
Till en lefnadsfröjd för smeden,
Ilmari till pris och heder.

Trettiondefjerde Sången.

Kullervo, Kalervos ättling,
Gubbens son med blåa strumpor,
Med det sköna gyllne håret,
Med de vackra läderskorna,
Börjar sig på väg begifva,
Lemnar Ilmarinens bostad,
Innan bud om hustruns bortgång
Hunne värdens eget öra,
Och af sorg han blefve gripen,
För en våldsam hämnd benägen.
Spelande han går från smeden,
Lemnar Ilmas gård med jubel,
Stöter i sitt horn på heden,
Blåser högt på svedjefältet;
Kärret dånar, marken skakar,
Och den vida mon besvarar
Kullervoinens jubeltoner,
Klangen af den stygges vallhorn.
Men till smedjan tränger ljudet:
Smeden stannar då i smedjan,

Sång. 34. Går till tåget för att lyssna,
Ut på gården för att skåda
Hvad för klang ur skogen höres,
Hvad för toners ljud på heden.

Sanningen han här fick skåda,
Såg, hvad mer ej stod att ändra:
Död han såg sin egen maka,
Fann sin fagra hustru fallen,
Sjunken ner på hemmets gårdsplan,
Liflös liggande på lindan.

Qvar på platsen stannar smeden,
Sorgbetyngd uti sitt sinne,
Gråter bittert hela natten,
Gjuter länge sina tårar,
Med en håg så mörk som tjära,
Med ett sinne svart som sotet.

Framåt vandrar Kullervoinen,
Irrar hit och dit allena,
Går en dag i ödemarken
Genom Hiisis timmerskogar,
Men om qvälln, vid mörkrets inbrott,
På en tufva plats han tager.

Här han satt, den faderlöse,
Så han tänkte, den förskjutne:
»Hvem har kunnat ge mig lifvet,
Bragt mig, usling, fram till verlden,
För att irra dar och nätter
Ständigt under bara himlen!

»Andra till ett hem få styra,
Vandra till en egen bostad:

Jag har min i ödemarken,
Eger blott på mon ett hemvist;
Vinden är min enda eldstad,
Och min badstu-ånga regnet.
"Gode Gud, o skapa icke,
Kalla aldrig mer till lifvet
Något barn så oomhuldadt,
Så af alla öfvergifvet,
Utan fader här i verlden,
Utan någon egen moder,
Såsom du, o Gud, mig skapat,
Danat mig, beklagansvärde,
Liksom vor' jag född bland måsar,
På en häll, bland hafvets örnar!
Dagen gryr ju ock för svalan,
Ljusnar till och med för sparfven,
Fröjdar alla himlens foglar,
Men för mig den icke ljusnar,
Randas aldrig här i tiden,
Skall ej någonsin mig fröjda!
"Ej jag känner hvem mig fostrat,
Vet ej hvem som gaf mig lifvet,
Om en and mig födt på vägen,
Om mig knipan kläckt på kärret,
Eller årtan uppå stranden,
Skraken uti bergets skrefva.
"Faderlös jag blef som liten,
Miste ren som späd min moder;
Fader, moder föllo unnan,
Snart min stora slägt var utdöd,

Och med skor af is jag qvarblef,
Strumpor utaf snö jag ärfde,
Lemnades på frusna stigar,
På en spång af hala stockar,
För att halka ner i kärret,
För att ner i dyn försjunka.
"Dock, vid denna lefnadsålder
Ämnar jag ännu ej blifva
Någon trampad stock på kärret,
Vräkt i dyn till spång för vandrarn,
Störtar ej i kärr, så länge
Tvenne händer qvar jag eger
Och kan röra fem par fingrar,
Fritt begagna alla tio!"
Nu en plan han får i sinnet,
I hans hjerna föds en tanke
Att till Untamola styra,
Att sin faders smärtor hämna,
Gälda hvad hans moder lidit,
Allt hvad ondt han sjelf fått röna.
Och han yttrar så och säger:
"Vänta, vänta, Untamoinen,
Bida, du de minas bane!
När jag ut i härnad tågar,
Skall ditt hem med eld förhärjas,
Skall din gård till aska brännas!"
Honom möter då en gumma,
Skogens fru i mörkblå mantel,
Och till honom så hon talar,
Yttrar dessa ord och säger:

"Hvart skall Kullervoinen vandra,
Hvartåt styr Kalervo-sonen?"
 Kullervo, Kalervo-sonen,
Yttrar dessa ord till gensvar:
"Jag har fått en plan i sinnet,
I mitt hufvud bor en tanke
Att till andra länder vandra,
Att till Untamola styra
Och de minas ofärd hämna,
Fars och moders smärtor gälda,
Bränna gårdarne till aska,
Stugorna till stoft förvandla."
 Skogsfrun tager då till orda,
Yttrar dessa ord och säger:
"Ännu är din slägt ej dödad,
Kalervo är icke fallen:
Qvar du har din far i lifvet,
Och din moder välbehållen." —
 "Du min kära, goda gumma,
Säg mig, o du goda skogsfru,
Hvar jag kan min fader finna,
Hvar min fagra fostrarinna!" —
 "Der kan du din fader finna,
Der din fagra fostrarinna:
Invid Lapplands vida gränsor,
På en fjerran strand af fisksjön." —
 "Du min kära, goda gumma,
Säg mig, o du goda skogsfru,
Huru jag ditbort skall komma,
Hur jag finner rätta vägen!" —

»Lätteligen dit du kommer,
Om ock obekant med vägen:
Skogsmons krökning bör du följa,
Hålla dig vid denna elfstrand.
Vandra så en dag och tvenne,
Vandra hela trenne dagar
Framåt i nordvestlig riktning
Ända tills ett berg du möter,
Gå då vid dess fot allt längre,
Tätt vid bergets venstra sida
Och till slut en elf du varsnar,
Som du finna skall till höger.
Vandra nu vid elfvens strandbrädd
Långsmed trenne vilda forsar
Tills ett långsträckt näs du hinner,
Stannar på en spetsig udde;
Der på udden står en stuga,
Undangömd en fiskarkoja,
Och i stugan bor din fader,
Lefver qvar din fostrarinna,
Der skall äfven dina systrar,
Tvenne fagra mör du finna!»
Kullervo, Kalervo-sonen,
Börjar sig på väg begifva,
Vandrar en dag, vandrar tvenne,
Vandrar hela trenne dagar
Framåt i nordvestlig riktning
Ända tills ett berg han möter.
Långsmed bergets fot han framgår,
Tätt invid dess venstra sluttning

Och en elf till slut han varsnar,
Skrider utmed elfvens strandbädd,
Följer flodens venstra sida
Långsmed trenne vilda forsar,
Tills ett långsträckt näs han hinner,
Stannar på en spetsig udde,
Och på udden står en stuga,
Undangömd en fiskarkoja.
 In i stugan nu han träder,
Stiger okänd in i hyddan:
»Hvadan kommer vilsne vandrarn,
Från hvad hemvist bortom hafvet?» —
 »Känner icke du din gosse,
Ej din egen son numera,
Som af Untamoinens kämpar
Fördes bort till deras hemland,
Lika lång som fadrens spannmått,
Knappt så hög som modrens slända?»
 Modren tager straxt till orda,
Så den gamla honom svarar:
»Ack du olycksfulle gosse,
Du min egen, arme guldbrisk!
Vandrar du då verkeligen
Lefvande ännu i verlden?
Dig jag ren som död begråtit,
Som för alltid hädangången!
 »Tvenne söner förr jag egde,
Hade tvenne sköna döttrar,
Men jag arma moder miste
Snart af dem de begge äldsta,

Sonen i det stora kriget,
Och på okändt sätt min dotter:
Nu är sonen återfunnen,
Dottren återvänder aldrig."
  Kullervo, Kalervo-sonen,
Sporde genast af sin moder:
"Säg mig, hvart din dotter kommit,
Hur försvann min unga syster?"
  Modren tager då till orda,
Yttrar sjelf och svarar detta:
"Så jag mistat har min dotter,
Så försvann din stackars syster:
Ut hon gick att plocka hallon,
Bär vid bergets fot i skogen;
Der förgicks den vackra dufvan,
Omkom fogeln oförmodadt,
Gick en onämnd död till mötes,
Fick ett slut, som ingen känner.
  "Hvem är den som saknar flickan,
Hvem, om icke hennes moder?
Främst af alla saknar modren,
Efterspanar hon sin dotter;
Ut jag gick, jag arma moder,
För att söka upp min dotter,
Lopp som björn i ödemarken,
Såsom utter genom skogen,
Letade en dag och tvenne,
Letade i trenne dagar,
Men då trenne dagar svunnit,
När en vecka slutligt skridit,

Gick jag till en väldig backe,
Steg uppå den höga toppen;
Der jag ropade min dotter,
Kallade den svunna åter:
””O min dotter, säg hvar är du!
Kom, min flicka, kom till hemmet!”
”Så jag ropade bedröfvad,
Kallade den svunna åter,
Men från bergen hördes ljuda,
Moarne till gensvar gåfvo:
””Kalla icke mer din dotter,
Ropa icke, gör ej väsen!
Aldrig kommer hon tillbaka,
Återvänder ej i lifvet
Till sin fordna moders hemvist,
Till sin gamle faders båtstrand!””

Trettiondefemte Sången.

Kullervo, Kalervo-sonen,
Gubbens son med blåa strumpor,
Börjar hädanefter lefva
Under skydd af far och moder.
Men han lär ej att begripa,
Kan ej mannavett förvärfva,
Ty förvändt han blifvit fostrad,
Vrångt behandlad såsom liten
Af en hårdsint fosterfader,
Af en vettlös vårdarinna.
Gossen söker verksam blifva,
Företar sig att arbeta,
Gifver sig åstad att fiska,
Att ro ut den stora noten,
Yttrar dervid sjelf och säger,
Talar, hvilande på åran:
»Skall jag ro af alla krafter,
Draga på med all min styrka,
Eller skall jag ro med måtta,
Jemnt så mycket som behöfves?»

Båtens styrman tog till orda,
Yttrade från akterstäfven:
"Om du ror af alla krafter,
Drager på med all din styrka,
Kan du dock ej båten bräcka,
Ej dess tullar sönderbryta."
Kullervo, Kalervo-sonen,
Rodde nu af alla krafter,
Lade ut sin hela styrka,
Rodde sönder båtens tullar,
Bräckte af dess enträds-vrängen,
Sprängde båten, gjord af aspträd.
Kalervoinen kom att skåda,
Yttrade ett ord och sade:
"Ej till roddare du duger!
Båtens tullar har du söndrat,
Bräckt du har dess enträds-vrängen,
Sprängt min ökstock, gjord af aspträd;
Gå att pulsa framför noten,
Kanske är du dertill bättre!"
Kullervo, Kalervo-sonen,
Gick att pulsa framför noten,
Talte, stödd emot sin pulsstång,
Yttrade ett ord och sade:
"Skall med all min kraft jag pulsa,
Med min hela mannastyrka,
Eller stöta till med måtta,
Pulsa så, som jemnt behöfves?"
Svarar den som drager noten:
"Icke duger den att pulsa,

Som med all sin kraft ej pulsar,
Ej med all sin styrka stöter!”
Kullervo, Kalervo-sonen.
Pulsar då med all sin styrka,
Stöter med sin hela manskraft:
Vattnet rör han upp till välling,
Noten stampar han till blånor,
Krossar fisken till en mörja.
Kalervoinen kom att skåda,
Yttrade ett ord och sade:
”Icke duger du att pulsa!
Noten stampar du till blånor,
Slår i bitar alla flöten,
Rifver kilarne i stycken:
Drag åstad att skatt betala,
Res att gälda jordaräntor!
Kanske du på väg är bättre,
Mer förståndig uppå resor!”
Kullervo, Kalervo-sonen,
Gubbens son med blåa strumpor,
Med det sköna gula håret,
Med de vackra läderskorna,
Drog åstad att skatt betala,
Att erlägga räntespannmål.
När han afbetalat skatten,
När han erlagt räntespannmåln,
Slänger han sig ner i släden,
Tager plats uti sin skrinda,
Börjar att till hemmet färdas,
Styr till egna bygder åter.

Fram med gny och brak han åker,
Mäter sträckan af sin hemväg
Uppå Wäinös vida moar,
Uppå fordom svedda marker.
Och en mö med gyllne lockar
Möter honom då på skidor
Uppå Wäinös vida moar,
Uppå fordom svedda marker.
Kullervo, Kalervo-sonen,
Bringar straxt sin häst att stanna,
Börjar att med flickan språka,
Bjuder henne, lockar henne:
”Stig, o jungfru, i min släde,
Kom att hvila här på fällen!”
Jungfrun styr förbi och säger,
Skidar undan, svarar spefullt:
”Döden stige i din släde,
Sjukdomen på dina fällar!”
Kullervo, Kalervo-sonen,
Gubbens son med blåa strumpor,
Slår sin raske häst med spöet,
Med den perlbesatta pisken.
Fålen springer, färden lider,
Släden knarrar, vägen aftar,
Fram med gny och brak han åker,
Mäter längden af sin hemväg
Ute på det vida hafvet,
På dess breda, öppna yta.
Och en mö med snörda kängor
Kommer honom då till möte

Sång. 35. Ute på det vida hafvet,
På dess breda, öppna yta,
Kullervo, Kalervo-sonen,
Hejdar straxt sin häst i loppet,
Talar sirligt så och säger,
Ordnar sina ord med omsorg:
”Kom, du sköna, i min släde,
Följ med mig, du landets prydnad!”
Jungfrun gifver då till gensvar,
Mön i kängor säger spefullt:
”Tuoni komme i din släde,
Manalainen må dig följa!”
Kullervo, Kalervo-sonen,
Gubbens son, med blåa strumpor,
Ger sin häst ett slag med spöet,
Med den perlbeprydda pisken:
Fålen springer, färden lider,
Släden skrider, vägen aftar:
Fram med brak och gny han åker,
Mäter längden af sin hemväg
Uppå Pohjas öde moar,
Invid Lapplands vida gränsor.
Och en mö med brisk vid bröstet
Hastar honom då till möte
Uppå dessa Pohjas moar,
Invid Lapplands vida gränsor.
Kullervo, Kalervo-sonen,
Hejdar straxt sin häst i farten,
Talar sirligt så och säger,
Lägger orden med all omsorg:

”Stig, o jungfru, i min släde.
Kom, du väna, under fällen.
Äplen skall du få förtära.
Nötter skall du här få knäcka!”
Spefullt svarar honom jungfrun,
Så den tennbriskprydda säger:
”Spotta må jag i din kälke,
I din släde, usle vräkling:
Kallt det är inunder fällen,
Vedervärdigt i ditt åkdon!”
Kullervo, Kalervo-sonen,
Gubbens son med blåa strumpor
Rycker jungfrun i sin skrinda.
Slänger flickan in i släden.
Sätter mön på sina fällar,
Tager henne under täcket.
Harmsen tager mön till orda,
Yttrar så den tennbriskprydda:
”Släpp mig, släpp mig ut ur släden.
Låt mig, arma barn, få slippa
Att ditt djerfva tilltal höra,
Att uppå din fräckhet lyssna,
Eljest sönderslår jag bottnen.
Sparkar lös din spjelträdsmatta.
Trampar slädens korg i stycken,
Slår i kras ditt usla åkdon!”
Kullervo. Kalervo-sonen,
Gubbens son med blåa strumpor,
Öppnar då sin penningkista.
Slänger upp det granna locket.

Visar henne allt sitt silfver,
Tar ur kistan klädesstycken,
Strumpor ock, med gyllne kanter,
Gördlar, smyckade med silfver.
Klädet fängslar flickans sinne,
Myntet ändrar tärnans tankar,
Silfret jungfruns håg betager,
Guldet möns förderf bereder.
Kullervo, Kalervo-sonen,
Gubbens son med blåa strumpor,
Leker med den unga flickan,
Kysser henne, smeker henne,
Med sin ena hand vid tömmen
Och vid flickans barm den andra.
Så förförde han den unga,
Kränkte här den tennbriskprydda,
Under kopparsmyckadt täcke,
Hvilande på spräcklig slädfäll.
Morgon skänkte Gud ånyo,
Lät en annan dag begynna:
Sade då den unga jungfrun,
Tog till orda sjelf och sporde:
”Hvadan leder du din härkomst,
Djerfve, säg, hvad ätt dig fostrat?
Stor är visst den slägt du tillhör,
Och din fader vida frejdad?”
Kullervo, Kalervo-sonen,
Yttrade ett ord och sade:
”Stor är ej den slägt jag tillhör,
Icke stor, ej heller liten,

Endast midt emellan båda:
Son jag är af Kalervoinen,
Är en stackars håglös gosse,
En förvänd och vettlös sälle.
Men förtälj din egen härkomst,
Nämn den höga ätt dig fostrat:
Stor är väl den slägt du tillhör,
Och din fader vida frejdad?”
Flickan gifver då till gensvar,
Yttrar dessa ord och säger:
”Stor är ej den ätt jag tillhör,
Icke stor, ej heller ringa,
Endast midt emellan båda:
Jag är Kalervoinens dotter,
Är en stackars tanklös flicka,
Blott ett barn, förvändt och vettlöst!
”Engång i min barndoms dagar,
Hemma hos min goda moder,
Gick jag ut att plocka hallon,
Bär vid bergets fot i skogen;
Smultron sökte jag på tufvan,
Hallon invid bergets sluttning,
Plockade i tvenne dagar,
Sof om nätterna i skogen,
Men uppå den tredje dagen
Väg ej mer jag fann till hemmet:
Vägen ledde in i skogen,
Stigen bort i ödemarken.
”Der jag satt, och gret så bittert,
Gret en dag och gret en annan,

Men uppå den tredje dagen
Gick jag till en väldig backe.
Steg uppå den högsta toppen.
Ropte der af alla krafter.
Men ur skogen hördes ljuda,
Moarne till gensvar gåfvo:
”Ropa ej, du dumma flicka.
Väsna ej så oförståndigt:
Ropet hörес dock af ingen,
Kan i hemmet ej förnimmas!”
”När då tre till fyra dagar,
Fem, och sex, till ända lupit,
Gaf jag slutligt mig förlorad,
Gjorde mig beredd på döden:
Det oaktadt dog jag icke,
Omkom ej, jag olycksfulla.
”Om jag hade dött, jag arma,
Om jag usla fallit unnan,
Kanske att på andra året,
Kanske under tredje sommarn
Som ett gräs jag grönskat hade,
Blomstrat som en vacker blomma,
Vuxit som ett bär på marken,
Som ett lingon, rödt, på tufvan,
Obekant med dessa öden,
Fremmande för dessa sorger!”
Knappast har hon yttrat detta,
Knappast dessa ord hon utsagt,
Innan hon ur släden ilar
Och i strömmens djup sig störtar.

Ner i forsens vilda vågsvall,
I dess skumbetäckta hvirfvel:
Så hon gick sin död till möte,
Fick på detta sätt sin bane,
Fann i Tuonela en tillflykt.
Ro bland strömmens djupa vågor.
Kullervo, Kalervo-sonen.
Reste sig utur sin släde.
Började att bittert gråta,
Utbrast nu i högljudd klagan:
"Ve mig, ve mitt lif, jag arme.
Ve mitt hårda olycksöde!
Kränkt jag har min egen syster,
Skändat sjelf min moders lifsfrukt!
O min fader, o min moder,
O j kära ålderstigna!
Hvarför gåfven j mig lifvet,
Hvartill fostrades jag arme?
Vida bättre hade varit
Att ej födas, att ej vexa.
Att ej alstras fram i ljuset,
Tvingas fram till denna verlden.
Icke väl har döden handlat.
Rätt har ingen sjukdom hittat.
Då de icke bort mig röfvat.
Dödat mig, två nätter gammal!"
Med sin knif han löste redet.
Afskar remmarne med stålet.
Och han hoppade på hästen,
På den gode bläsens länder.

Färdades ett stycke framåt,
Red en obetydlig sträcka,
Höll invid sin faders gårdar,
Vid sin egen faders marker.
  Uppå gården stod hans moder:
”O min moder, som mig fostrat!
O att du, min arma moder,
Då du bragte mig till verlden,
Hade fyllt med rök din badstu,
Skjutit bommen till för dörren
Och i röken qväft ditt foster,
Ombragt mig, två nätter gammal,
Fört i sjön mig i ett lakan,
Dränkt mig, insvept i ett täcke,
Kastat vaggan uppå elden,
Bränt den på din härd till aska!
  ”Om i byn man hade frågat:
”Hvart är vaggan förd från stugan?
Hvarför hålles bom för badstun?”
Hade du ju kunnat svara:
”Vaggan har jag bränt till aska,
Offrat den åt härdens lågor;
Malt bereder jag i badstun,
Söker bringa säd till groning.”
  Skyndsamt frågar då hans moder,
Spörjer så den ålderstigna:
”O min son, hvad är å färde,
Hvilka under hafva timat?
Lik en Tuonis gäst du talar,
Liksom komme du från Mana!”

Yttrade ett ord och sade:
”Under ha i sanning timat.
Svårt ett brott är nu begånget:
Kränkt jag har min egen syster,
Skändat sjelf min moders lifsfrukt!
”Skatten hade jag betalat,
Erlagt alla jordaräntor.
Mötte då en mö på vägen,
Smekte henne, kränkte henne:
Och det var min egen syster,
Barnet af min egen moder.
”Döden har hon ljutit redan,
Gått sin sista stund till möte
Uti forsens vilda vågsvall,
I dess skumbetäckta hvirfvel.
Endast jag ännu ej känner,
Anar ej och fattar icke
Hur jag skall mitt lif få sluta,
Hvar jag kan få dö, jag arme:
Om i ulfvens glupska käftar,
Uti björnens gap, den vildes,
Uti buken af en hvalfisk,
Eller mellan gäddans tänder!”
Modren tager då till orda:
”Gif dig ej, min egen gosse,
Uti glupska ulfvars käftar,
Uti gap af vilda björnar,
Eller till ett rof för hvalar,
För den grymma gäddans tänder!

Suomis stora udde finns ju,
Vida äro Savos gränsor.
Der en man sitt brott kan dölja.
Gömma skammen af sin illbragd.
Dölja sig i fem och sex år.
Ja, med ens i hela nio.
Tills att tiden lindring skänker.
Åren lätta sorgens börda!"
Kullervo. Kalervo-sonen.
Yttrade ett ord och sade:
"Ej jag går att mig fördölja,
Vill ej undanfly, jag usle:
Inför dödens gap jag träder.
Kalmas portar vill jag nalkas.
Styr till krigets vida valplats.
Till de fält der männer stupa:
Än står Untamoinen upprätt.
Än ej fälld är denne niding:
Hämnadt är ej hvad min fader.
Icke hvad min moder lidit.
Oberäknadt andra smärtor.
Och hur väl man mig behandlat!"

Trettiondesjette Sången.

Kullervo, Kalervo-sonen,
Gubbens son med blåa strumpor,
Nu till kamp och strid sig rustar,
Till ett krigståg sig bereder,
Slipar svärdet på en timme,
Hvässar spjutet på en annan.
Men hans gamla moder säger:
"Ej må du, min arme gosse,
Draga bort i blodig härnad,
Ut i krig, der klingor rassla!
"Den som sjelfmant går i striden,
Opåkalladt ut i härnad,
Han skall ock i härnad falla,
Skall sitt slut i striden finna,
Stupar snarligen för svärdet,
Och förgås för egna vapen.
"Med en get du styr i striden,
Drager på en bock i härnad:
Snart skall geten der besegras,
Ner i dyn skall bocken trampas:

Med en hund du återvänder,
Rider hemåt på en groda."
Kullervo, Kalervo-sonen,
Yttrade ett ord och sade:
"Icke på ett kärr jag faller,
Ej på öde mon jag stupar,
Ej på fält, der korpar dväljas,
Marker, som af kråkor skördas.
När på stridens fält jag faller,
Stupar död på blodig valplats,
Herrligt är att dö i striden,
Skönt att falla under svärdsklang!
Ståtelig är krigets sjukdom,
Snabb är der en ynglings bortgång,
Bort han dör, ej qvald på sotsäng,
Faller, innan han förtvinat!"
Men hans moder tog till orda:
"Om du stupar uti striden,
Hvad skall då din fader hafva
Till sitt stöd på ålderdomen?"
Kullervo, Kalervo-sonen,
Yttrade ett ord och sade:
"Må han dö på hemmets sophög,
Stupa liflös ner på gården!" —
"Hvad skall då din moder hafva
Till sitt stöd på ålderdomen?" —
"Må hon dö i boskapsstallet
Med sin kärfve uti famnen!" —
"Hvad skall då din broder hafva
Till sitt skydd i framtidsdagar?" —

"Må han få sin död i skogen,
Digna ner på åkerfältet!" —
"Hvad skall då din syster hafva
Till sitt värn i framtidsdagar?" —
"Må hon dö på gårdens brunnsväg,
Stupa då hon går att byka!"
Kullervo, Kalervo-sonen,
Reder sig till färd från hemmet,
Talar till sin gamle fader:
"Far nu väl, min gode fader!
Skall du väl din son begråta,
När du hör att död jag blifvit,
Att ur menskors ätt jag vikit,
Att ur slägten jag försvunnit?"
Fadren svarade och sade:
"Icke skall jag dig begråta,
Om jag hör att död du blifvit:
Jag en annan son kan fostra,
En som blifver vida bättre
Och i allo mer förståndig."
Kullervo, Kalervo-sonen,
Yttrade ett ord och sade:
"Jag ej heller dig skall sörja,
Om jag hör att du gått hädan:
Lätt jag får en dylik fader,
En som har en sten till hufvud,
Mun af ler, af tranbär ögon
Och ett skägg af torra grässtrån,
Ben utaf ett grenigt sälgträd,
Kött af någon murken stubbe."

Till sin broder nu han sade:
"Far nu väl, min egen broder!
Skall väl du din bror begråta,
När du hör att död jag blifvit.
Att ur menskors ätt jag vikit.
Att ur slägten jag försvunnit?"
Brodren svarade och sade:
"Icke skall jag dig begråta,
Om jag får din död förnimma:
Jag kan få en annan broder,
En som blifver vida bättre,
Dubbelt mera skön och ståtlig."
Kullervo, Kalervo-sonen,
Yttrade ett ord och sade:
"Jag ej heller dig skall sörja,
Om jag hör att du gått hädan:
Lätt jag får en dylik broder,
En som har en sten till hufvud,
Mun af ler, af tranbär ögon.
Hufvudhår af torra grässtrån,
Ben utaf ett grenigt sälgträd,
Kött af någon murken trädstam."
Till sin syster nu han sade:
"Far då väl, min egen syster!
Skall ej du din broder sörja,
När du hör att jag har fallit.
Att ur menskors ätt jag vikit,
Att jag ur vår slägt försvunnit?"
Så hans syster tog till orda:
"Icke skall jag dig begråta,

Om jag får din död förnimma;
Jag kan få en annan broder,
En som blifver vida bättre
Och i allo mer förståndig."
Kullervo, Kalervo-sonen,
Yttrade ett ord och sade:
"Dig ej heller jag skall sörja,
Om din bortgång jag förnimmer;
Lätt jag får en sådan syster,
En som har en sten till hufvud,
Mun af ler, af tranbär ögon,
Hufvudhår af torra grässtrån
Och af insjöns näckblad öron,
Kropp af någon lönnträdstelning."
Till sin moder nu han sade:
"O min egen, hulda moder,
Du min fagra fostrarinna,
Du min gyllne ledarinna!
Skall väl du din son begråta,
När du hör att död jag blifvit,
Att ur menskors ätt jag vikit,
Att jag ur vår slägt försvunnit?"
Modren yttrade till gensvar,
Tog till orda sjelf och sade:
"Ej en moders håg du anar,
Känner ej ett modershjerta!
Bittert skall jag dig begråta,
När jag hör att död du blifvit,
Att du trädt ur folkets leder,
Undanryckts vår slägt för alltid;

Floder gråter jag i stugan,
Vågor uppå golfvets tiljor,
Gråter nedböjd uti skjulet,
Tyngd af sorg i boskapsstallet;
Snön jag gråta vill till glanskis,
Bringar markens is att smälta,
Gräs att skjuta fram ur marken,
Bäckar att bland gräset flöda.
»När jag saknar mod att gråta,
Icke vågar högljudt klaga,
Sörja uti menskors åsyn,
Gråter jag i badstun hemligt,
Gjuter ut min sorg på lafven,
Fuktar tiljorna med tårar.»
Kullervo, Kalervo-sonen,
Gubbens son med blåa strumpor,
Drog med högljudt spel i härnad,
Ut i krig med klang och jubel,
Spelade på kärr och marker,
Lät sitt horn kring heden skalla,
Kring de gröna fälten klinga,
Mäktigt ljuda öfver ljungen.
I hans spår då hann ett budskap,
Till hans öron kom en sägen:
»Död derhemma är din fader,
Hädangången är den gamle:
Återvänd för att beskåda
Hur den döde sänks i grafven!»
Kullervo, Kalervo-sonen,
Yttrade till svar och sade:

"Om han dött, må död han vara;
Hemma bör en vallak finnas,
Hvarmed han i graf kan föras,
Under Kalmas tak förflyttas."
  Gladt han spelade på kärret,
Framgick tutande på sveden;
I hans spår då hann ett budskap,
Till hans öron kom en tidning:
"Död i hemmet är din broder,
Somnad sonen af din fader;
Vänd tillbaka för att tillse
Hur den döde sänks i grafven!"
  Kullervo, Kalervo-sonen,
Yttrade till svar och sade:
"Om han dött, må död han vara;
Finnas bör en hingst derhemma,
Hvarmed han i graf kan föras,
Under Kalmas tak förflyttas."
  Gladt han spelade på kärret,
Blåste högt bland skogens granar;
I hans spår då kom ett budskap,
Till hans öron hann en tidning:
"Död i hemmet är din syster,
Somnad är din moders dotter;
Vänd tillbaka för att tillse
Hur den döda skall begrafvas!"
  Kullervo, Kalervo-sonen,
Yttrade till svar och sade:
"Om hon dött, må död hon vara!
Finnas bör ett sto derhemma,

Hvarmed hon i graf kan föras,
Under Kalmas tak förflyttas."
 Fram han gick med spel på fältet,
Lät sitt horn på ängen skalla;
I hans spår då kom ett budskap,
Till hans öron hann en tidning:
"Död är nu din goda moder,
Död din hulda fostrarinna;
Vänd tillbaka för att skåda
Hur af fremlingar hon jordas!"
 Kullervo, Kalervo-sonen,
Yttrade ett ord och sade:
"Ve mig, olycksfödde gosse!
Hädangången är min moder,
Död är hon, som redt mitt läger,
Som mitt granna täcke stickat,
Som de långa väfvar spunnit,
Som den stora sländan vridit,
Och jag var ej der tillstädes,
Såg ej hur hon uppgaf andan!
Kanske att af köld hon omkom,
Eller att hon dog af hunger!
 "Må den döda uti hemmet
Tvättas väl med tvål från Tyskland,
Svepas in i sidentyger,
Lindas uti linnelakan
Och till slut i grafven sänkas,
Under Kalmas tak förflyttas,
Bäras bort med klagosånger,
Jordas under sorgeqväden;

Hem jag sjelf ännu ej hinner,
Har ej än på Unto hämnats,
Ej den onde mannen slagit,
Icke nedgjort denne niding.”
Spelande han drog till striden,
Bort till Untola med jubel,
Yttrade ett ord och sade:
”Ukko, högste gud i himlen!
O, att du ett svärd mig gåfve,
Skänkte mig den skönsta klinga,
Som förmådde hopen trotsa,
Som mot hundratal försloge!”
Och han fick det svärd han önskat,
Fick den allra bästa klinga,
Dermed folket allt han dräpte,
Nedslog hela Unto-skaran,
Brände stugorna till aska,
Lät dem uti gnistor uppgå;
Lät blott härdens stenar qvarstå,
Och den högsta rönn på gården.
Kullervo, Kalervo-sonen,
Återvänder nu till hemmet,
Till sin fordna faders stugor,
Till föräldra-gårdens åkrar:
Tom är stugan vid hans ankomst,
Öde, då han öppnar dörren;
Ingen träder fram att helsa,
Ingen räcker honom handen.
Handen räckte han åt härden:
Kallnat hade härdens kolhög.

Sång. 36.

Alltförväl han då förmärkte
Att ej mer hans moder lefde.
Handen höll han nu mot ugnen:
Kallnat hade ugnens stenar.
Alltförväl han då förmärkte
Att ej mer hans fader lefde.
Blicken sänkte han mot golfvet:
Städadt var ej golfvet mera.
Alltförväl han då förmärkte
Att ej mer hans syster lefde.
Ner han gick till hemmets båtstrand:
Ej en båt låg qvar på stranden.
Alltförväl han då förmärkte
Att ej mer hans broder lefde.
Och då brast han ut i tårar,
Gret en dag och gret en annan,
Tog till orda sjelf och sade:
"O min egen, goda moder!
Hvad har qvar åt mig du lemnat,
Medan du på jorden lefde?
"Dock, du torde mig ej höra,
Om ock på den graf jag gråter,
Som ditt ögonpar betäcker,
Som din hjessa öfverhöljer!"
Modren vaknade i grafven,
Hof sin stämma upp ur mullen:
"Hunden Musti qvar jag lemnat,
Så att du på jagt kan draga:
Tag då hunden med på färden,
Och begif dig ut i skogen,

Vandra uppåt ödemarken,
Till den gård, der skogens tärnor,
Der de blåa jungfrur dväljas;
Gå till granrisslottets sluttning,
För att någon näring söka,
Att ett villebråd begära!"
Kullervo, Kalervo-sonen,
Tog då hunden med på färden
Och begynte utåt vandra,
Styrde ut i ödemarken.
När en liten stund han vandrat,
Gått på vägen fram ett stycke,
Kom han till den plats i skogen,
Nådde han det olycksställe,
Der han kränkt den unga jungfrun,
Der sin moders barn han skändat.
Och der gret den gröna lindan,
Genom lunden ljöd en klagan,
Alla örter små, de sörjde,
Ljungens blommor fällde tårar
Öfver jungfrun, som förfördes,
Modrens frukt, som här förstördes.
Gräset reste sig ej längre,
Ljungens blommor hade vissnat,
Höjde sig ej här numera,
På det olycksdigra stället,
Der den unga mön förfördes,
Der hans moders frukt förstördes.
Kullervo, Kalervo-sonen,
Drog sitt skarpa svärd ur slidan,

Vände på det och besåg det,
Forskade och öfverlade,
Sökte tyda svärdets mening,
Sporde om det kunde vilja
Skuldbelastadt kött förtära,
Dricka blodet af en brottsling.
  Svärdet anar mannens mening,
Klingan fattar hjeltens fråga,
Svarar dessa ord och säger:
»Hvarför skulle jag ej gerna
Skuldbelastadt kött förtära,
Dricka brottsligt blod med nöje?
Äfven skuldfritt kött förtär jag,
Dricker blod, af brott ej söladt.»
  Kullervo, Kalervo-sonen,
Gubbens son med blåa strumpor,
Stötte fästet ner i jorden,
Tryckte in det djupt i sanden,
Vände udden upp mot bröstet,
Störtade sig sjelf på udden,
Fann på detta sätt sin bane,
Mötte så sin död omsider.
  Så förgicks den unge hjelten,
Denna död fick Kullervoinen,
Det var hjeltens lefnadsände,
Olyckssonens slut för evigt.

  När den gamle Wäinämöinen
Erfor Kullervoinens öde,

Hörde att han ljutit döden,
Fällde han ett ord och sade:
"Icke må ett framtidsslägte
Låta barnen vrångt behandlas
Af en vettlös vårdarinna,
Af en främmad fostrarinna!
Barn, som blifvit vrångt behandladt,
Som med ringa insigt fostrats,
Lärer aldrig att begripa,
Kan ej mannavett förvärfva,
Om det ock till åren kommer,
Om ock kroppen stadga vinner."

Trettiondesjunde Sången.

Det var smeden Ilmarinen:
Bittert gret han hvarje afton,
Sörjde sömnlös hela natten,
Utan föda under dagen,
Klagade hvar morgon tidigt,
Suckade vid dagens gryning,
Att hans unga maka bortgått,
Att den sköna sänkts i grafven;
I hans hand ej svängdes mera
Släggans skaft, det kopparsmidda,
Inga hammarslag förnummos
På en månads tid ur smedjan.
Sade smeden Ilmarinen:
"Ej jag arme man kan fatta,
Hur det blir mig nu att lefva:
Om jag vakar, om jag sofver,
Lång är natten, trög är tiden,
Kraften svag, af mödor mattad.
"Saknad känner jag om qvällen,
Dystra äro mina morgnar,

Värre är det dock om natten,
Än mer smärtsamt, då jag vaknar;
Dock, ej qvälln det är, jag saknar,
Ej jag morgnarne begråter,
Icke heller andra tider:
Jag min hulda maka saknar,
Sörjer blott min egen älskling
Med de svarta ögonbrynen.
"Ofta under dessa tider,
Mången gång, jag olycksfulle,
Midt i natten under drömmen,
Famlar jag med handen fåfängt,
Sträcker jag min arm förgäfves
Af och an åt begge sidor."
Utan maka lefde smeden,
Åldrades förutan hustru,
Gret två månader och trenne;
Slutligt, när den fjerde inföll,
Guld han plockade ur hafvet,
Silfver ur de djupa böljor,
Samlade en hög af bränsle,
Bragte samman tretti' slädlass;
Veden han till kol förbrände,
Vräkte kolen i sin ässja.
Nu han tog det fångna guldet,
Tog det silfver som han samlat,
Jemnstort med ett får om hösten,
Af en vinter-hares storlek,
Guldet sköt han in i glöden,
Dref sitt silfver in i ässjan,

Ställde trälar till att pusta,
Legohjon att bälgen sköta.
Trälarne, de pusta ifrigt,
Sköta bälgen oförtrutet
Utan handskar uppå handen,
Utan hattar öfver hjessan,
Medan smeden Ilmarinen
Sjelf om elden rör i ässjan;
En gestalt af guld han önskar,
Vill en brud af silfver dana.
Illa pusta smedens trälar,
Draga bälgen ganska dåligt,
Sjelfve smeden Ilmarinen
Företar sig då att pusta,
Pustar en och tvenne gånger;
Sluteligen tredje gången
Blickar han i ässjans botten,
Skådar långsåt bälgens bräddar
Hvad ur ässjan kunde komma,
Hvad som stege fram ur härden.
Ut ur ässjan steg en tacka,
Trädde fram vid bälgens mynning;
Vexelvis af guld och koppar,
Och af silfver voro håren.
Andra gladde sig häröfver,
Men ej gladdes Ilmarinen.
Sade smeden Ilmarinen:
»Dig må någon varg sig önska!
Jag af guld en maka önskar,
Hoppas få en brud af silfver!»

Derpå smeden Ilmarinen
Skjuter tackan in i elden,
Lägger dertill guld i ässjan,
En förökad mängd af silfver,
Låter sina trälar pusta,
Legohjonen bälgen draga.
Trälarne de pusta ifrigt,
Sköta bälgen oförtrutet
Utan handskar uppå handen,
Utan hattar öfver hjessan,
Medan smeden Ilmarinen
Sjelf om elden rör i ässjan;
En gestalt af guld han önskar,
Vill en brud af silfver vinna.
Illa pusta smedens trälar,
Draga bälgen ganska dåligt;
Sjelfve smeden Ilmarinen
Företar sig då att pusta,
Pustar en och tvenne gånger;
Tredje gången sluteligen
Blickar han i ässjans botten,
Efterser vid bälgens bräddar
Hvad ur ässjan kunde komma,
Hvad som stege fram ur härden.
Ut ur ässjan steg en fåle,
Trädde fram vid bälgens mynning;
Gyllne man och silfverhufvud,
Kopparhofvar hade fålen;
Andra gladde sig häröfver,
Ilmarinen gladdes icke.

Sade smeden Ilmarinen:
"Dig må någon varg sig önska!
Jag af guld en maka önskar,
Vill en brud af silfver vinna."
Derpå smeden Ilmarinen
Skjuter fålen in i elden,
Lägger dertill guld i ässjan,
En än större mängd af silfver,
Låter sina trälar pusta,
Legohjonen bälgen draga.
Trälarne, de pusta ifrigt,
Draga bälgen oförtrutet,
Utan handskar uppå handen,
Utan hattar öfver hjessan,
Medan smeden Ilmarinen
Sjelf om elden rör i ässjan;
En gestalt af guld han önskar,
Vill en brud af silfver vinna.
Illa pusta smedens trälar,
Sköta bälgen ganska dåligt;
Sjelfve smeden Ilmarinen
Företar sig då att pusta,
Pustar en och tvenne gånger;
Sluteligen tredje gången
Blickar han i ässjans botten,
Skådar långsåt bälgens bräddar
Hvad ur ässjan kunde komma,
Hvad som stege fram ur härden.
Ut ur ässjan steg en jungfru,
Steg en mö med gyllne flätor,

Silfverhufvud, gyllne lockar:
Skön var jungfruns hela skapnad.
Svårt förskräcktes alla andra,
Smeden blott förskräcktes icke.
  Ilmari, den gode smeden,
Smider på den gyllne bilden,
Hamrar rastlöst hela natten,
Utan hvila hela dagen;
Fötter skapar han åt jungfrun,
Skapar fötter, bildar händer:
Fötterna dock ej sig höja,
Armen rörs ej till ett famntag.
  Öron åt sin mö han smider,
Men ej höra hennes öron;
Fager mun han gifver henne,
Fager mun och klara ögon,
Men förmår dock icke skänka
Ord åt munnen, lif åt ögat.
  Sade smeden Ilmarinen:
”Dägelig vore denna jungfru
Om hon egde ordets gåfva,
Egde själ och egde tunga!”
  Derpå bragte han sin jungfru
I den dunuppfyllda bädden,
Uppå mjuka hufvudkuddar,
På det sidenklädda lägret.
  Ilmari, den gode smeden,
Eldar badstun full af imma,
Fogar anstalt om ett tvålbad,
Gör af löfträdsgrenar qvastar,

Skaffar trenne såar vatten:
Finken tvår sig nu med dessa,
Hemmets snösparf ren sig sköljer
Från den slagg, som guldet afgett.
Rikeligt har smeden badat,
Öfversköljt sig efter önskan,
Sträcker sig vid jungfruns sida
På den dunuppfyllda bädden,
Den af stål hopsmidda sängen,
Det af jern beredda lägret.
Nu fick smeden Ilmarinen,
Redan under första natten,
Söka sig ett antal täcken,
Sörja för en mängd af mantlar,
Tvenne, trenne björnskinnsfällar,
Dertill fem, sex yllerockar,
För att hvila hos sin maka,
Bilden, som af guld var formad.
Lagom varm var ena sidan,
Den som låg i täcken insvept;
Den som åter låg mot jungfrun,
Vänd emot den gyllne bilden,
Den var nära att förfrysa,
Att en snöig massa blifva,
Att till hafvets is förstelna,
Att till stenens hårdhet styfna.
Sade smeden Ilmarinen:
”Denna brud för mig ej duger!
Mön till Wäinölä jag bringar,
Till ett stöd åt Wäinämöinen,

Till en maka för hans lifstid,
Till en dufva vid hans sida!"
  Mön till Wäinölä han förde
Talade, till stället kommen,
Yttrade ett ord och sade:
"O du gamle Wäinämöinen!
Här jag hemtar dig en jungfru,
Ung en mö med fagert anlet',
Men ej alltför stor i munnen,
Icke mycket bred om käften."
  Gamle trygge Wäinämöinen
Kastade sin blick på bilden,
Fäste ögonen på guldet,
Yttrade ett ord och sade:
"Hvarför hemtar du mig detta,
Detta gyllne under-väsen?"
  Sade smeden Ilmarinen:
"Hvarför, om ej till ditt bästa:
Till en maka för din lifstid,
Till en dufva vid din sida."
  Sade gamle Wäinämöinen:
"O du smed, min egen broder!
Kasta du din mö i elden,
Smid af henne andra saker,
Eller för till Ryssland henne,
Låt till Tyskland bilden bringas
Att med split och strid bli bortgift
Bland de rike, bland de höge!
För min slägt det ej sig skickar,
Passar för mig sjelf ej heller

Att en gyllne maka äkta,
En af silfver efterfika.”
Derpå rådde Wäinämöinen,
Vattnets älskling gaf en varning,
Manade det unga slägtet,
Bjöd den ätt, som upp sig höjer,
Att sig ej för guldet buga,
Ej för silfver svaghet hysa;
Dessa varningsord han fällde,
Så han talade och sade:
”Icke mån j, arme söner,
Unge hjeltar, j som vexen —
Om förmögenhet j egen,
Eller om j medel saknen —
Icke mån j här i tiden,
Medan månens klarhet lyser,
Söka er af guld en maka,
En af silfver eftersträfva!
Kyla sprider röda guldet,
Frost förlänar blanka silfret.”

Trettiondeåttonde Sången.

Sjelfve smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn,
Öfvergaf den gyllne bilden,
Sin af silfver smidda jungfru,
Spände fålen i sitt rede,
Brune springaren för släden,
Tog sig plats uti sitt åkdon,
Höjde sig uti sin slädkorg:
Sinnad var han nu att resa,
Ämnade sig ut begifva
Att i Pohjola begära
Pohja-gårdens andra dotter.
Åkte nu en dag igenom,
Reste hela andra dagen,
Sluteligen på den tredje
Pohja-hemmets gård han nådde.
Louhi, Pohjolas värdinna,
Stod tillfälligtvis på gården;
Genast tog hon då till orda,
Skyndade att efterfråga,

Huru hennes barn befann sig,
Hur den kära dottren lefde
Såsom nygift hos sin make,
I sin svärmors hem som hustru.
  Derpå smeden Ilmarinen,
Sorgsen och med nedsänkt hufvud,
Med åt sidan lutad mössa,
Yttrade ett ord och sade:
»Fråga ej, min goda svärmor,
Spörj ej nu om dessa saker,
Hur ditt barn sig må befinna,
Hur din kära dotter lefver!
Dödens gap har henne fångat,
Svårt ett slut har drabbat henne;
Gömdt är ren mitt bär i jorden,
Sänkt i hedens sand den fagra;
Tufvan täcker nu mitt silfver,
Gräs de svarta ögonbrynen!
Jag är kommen att begära
Mig din andra, yngre dotter:
Gig mig henne, o min svärmor,
Sänd med mig din andra dotter
Till min förra hustrus hemvist,
Uti systerns stad och ställe!»
  Louhi, Pohjolas värdinna,
Yttrade ett ord och sade:
»Illa handlade jag arma,
Illa, jag beklagansvärda,
Då jag dig min dotter skänkte,
Då en gång mitt barn jag gaf dig,

För att i sin ungdom bortgå,
Dö uti sin fulla fägring:
I ett varggap gaf jag henne,
I den vilde björnens käftar!
„Icke ger jag nu den andra,
Skänker icke bort min dotter
För att sotet af dig stryka,
För att slaggen af dig skrapa;
Hellre sänder jag min dotter,
Störtar jag det stackars barnet
I den strida strömmens vågsvall,
Ner uti dess vilda hvirfvel,
Uti Manas lakes käftar,
Mellan Tuoni-gäddans tänder!"
Ilmari, den gode smeden,
Vred sin mun, sitt hufvud svängde,
Skakade det svarta håret,
Sina krusigt lagda lockar;
Sjelf han trängde in i stugan,
Trädde under takets resning,
Fällde der ett ord och sade:
„Kom till mig, du unga jungfru,
Kom uti din systers ställe,
Till min fordna makas hemvist;
Honingsbröd du der får baka,
Öl du skall åt mig få brygga!"
Sjöng ett barn på stugugolfvet,
Sjöng och yttrade i sången:
„Bort, objudne gäst, från slottet,
Fremling, ut från dessa dörrar!

Redan har vårt slott du skadat,
Gjort förfång åt detta fäste,
Då du förra gången hitkom,
Fann en väg till våra dörrar!
"Unga jungfru, du min syster,
Fägna dig ej öfver friarn,
Låt dig af hans mun ej tjusas,
Eller af hans stolta fötter!
Vargens tänder eger friarn,
Räfvens knep han bär i fickan,
Björnens klor vid sina armar,
Har blodsugarns knif i bältet,
Hvarmed han ens hufvud sargar,
Ristar skåror uti ryggen."
Sjelf den unga jungfrun talar
Så till smeden Ilmarinen:
"Icke vill jag till dig komma,
Bryr mig ej om klena karlar;
Ren du har en hustru dödat,
Tagit lifvet af min syster:
Mig också du skulle döda,
Äfven mig afdagataga!
Också torde denna jungfru
Vara värd en bättre make,
En gestalt, mer skön och ståtlig,
Och att i en bättre släde
Bort till bättre ställen föras,
Till ansenligare gårdar,
Än till kolig smedjeboning,
Till en ömklig makes eldstad".

Ilmari, den gode smeden,
Den evärdelige hamrarn,
Vred sin mun, sitt hufvud svängde
Och sitt svarta hår han slängde;
I det samma grep han jungfrun,
Slog kring henne sina armar,
Bröt som stormen ut ur stugan,
Störtade sig ut i släden,
Slängde jungfrun i sitt åkdon,
Vräkte henne i sin slädkorg
Och begaf sig straxt på resa,
Gjorde sig beredd till hemfärd,
Med sin ena hand vid tömmen
Och vid jungfruns barm den andra.
Mön brast ut i gråt och jämmer,
Yttrade ett ord och sade:
»Bort jag förs till kärrets tranbär,
Ut bland missnen på en mosse;
Der förgås jag, unga dufva,
Nås af döden, arma fogel!
»Hör mig smed, o Ilmarinen!
Om du icke bort mig släpper,
Söndersparkar jag din släde,
Slår ditt åkdon uti stycken,
Stöter bottnen ut med knäna,
Sönderbråkar den med benen!»
Ilmari, den gode smeden,
Yttrar sjelf ett ord och säger:
»Derför eger smedens släde
Dessa jernbeslagna sidor,

För att tåla vid en sparkning,
Vid en vacker flickas sjelfsvåld.”
Bittert gråter unga jungfrun,
Klagar mön med koppargördeln,
Vrider tröstlös sina händer,
Sammanpressar sina fingrar,
Yttrar dessa ord och säger:
”Om du icke bort mig släpper,
Till en fisk jag mig förvandlar,
Till en sik i djupa vågen!”
Ilmari, den gode smeden,
Yttrar sjelf ett ord och säger:
”Icke kan du der mig undfly,
Ty som gädda jag dig följer.”
Bittert gråter unga jungfrun,
Klagar mön med koppargördeln,
Vrider tröstlös sina händer,
Sammanpressar sina fingrar,
Yttrar dessa ord och säger:
”Om du icke lös mig släpper,
Såsom hermelin jag flyktar
Ut i skog, till bergets hålor.”
Ilmari, den gode smeden,
Yttrar sjelf ett ord och säger:
”Icke kan du der mig undfly,
Ty som utter jag dig följer!”
Bittert gråter unga jungfrun,
Klagar mön med koppargördeln,
Vrider tröstlös sina händer,
Sammanpressar sina fingrar,

Yttrar dessa ord och säger:
"Om du icke lös mig släpper,
Flyr jag qvittrande som lärkan,
För att bortom skyn mig gömma."
  Ilmari, den gode smeden,
Yttrar sjelf ett ord och säger:
"Icke kan du der mig undfly,
Ty som örn jag dig förföljer."
  Nu ett stycke väg han åker,
Färdas fram en liten sträcka,
Då hans fåle med en fnysning
Stannar tvärt och spetsar öron.
  Jungfrun höjde upp sitt hufvud,
Spår hon varseblef i drifvan,
Frågade och tog till orda:
"Hvem har sprungit öfver vägen?"
Sade smeden Ilmarinen:
"Haren öfver vägen sprungit."
  Djupt den arma flickan suckar,
Suckar djupt och hemtar andan,
Yttrar slutligen och säger:
"Ve mig stackars, arma flicka!
Mycket lyckligare vore,
Vida bättre att få följa
I den snabbe harens fotspår,
I de fjät hans krokben trampat,
Än i denne fästmans åkdon,
Under skrynklig makes slädfäll;
Harens hår är mera prydligt,
Och dess mun är mer behaglig!"

Smeden biter sig i läppen,
Gör en knyckning på sitt hufvud,
Åker på med brak och buller,
Kör ett litet stycke framåt,
Hästen stannar då och fnyser,
Spetsar sina långa öron.
Jungfrun höjde upp sitt hufvud,
Spår hon varseblef i drifvan,
Frågade och tog till orda:
"Hvem har sprungit öfver vägen?"
Sade smeden Ilmarinen:
"Räfven öfver vägen sprungit."
Djupt den arma flickan suckar,
Suckar djupt och hemtar andan,
Yttrar dessa ord och säger:
"Ve mig arma, stackars flicka!
Vida lyckligare vore,
Vida bättre att i släde
Fara med en räf som skriker,
En som stryker kring beständigt,
Än i denne fästmans åkdon,
Under skrynklig makes slädfäll;
Räfvens hår är mera prydligt
Och dess mun är mer behaglig."
Smeden biter sig i läppen,
Gör en knyckning på sitt hufvud,
Åker på med brak och buller,
Kör ett litet stycke framåt;
Hästen med de långa öron
Fnyser åter till och stannar.

Jungfrun lyfte upp sitt hufvud,
Spår hon varseblef i drifvan,
Tog till orda då och sporde:
”Hvem har sprungit fram här öfver?”
Sade smeden Ilmarinen:
”Vargen öfver vägen sprungit.”
Djupt den arma flickan suckar,
Suckar djupt och hemtar andan,
Yttrar dessa ord och säger:
”Ve mig arma, olycksfulla!
Vida lyckligare vore,
Mycket bättre att få följa
Spåren af en ulf som tjuter,
Som sin nos mot marken sänker,
Än i denne fästmans åkdon,
Under skrynklig makes slädfäll;
Ulfvens hår är mera prydligt,
Och dess mun är mer behaglig.”
Smeden biter sig i läppen,
Gör en knyckning med sitt hufvud,
Åker vidare med skrammel,
Når den nya byn till natten.
Ilmari är trött af färden,
Djupt han somnar på sitt läger:
Af en annan lockas jungfrun
Att sin trötte man förhåna.
Derpå smeden Ilmarinen,
När om morgonen han vaknat,
Vred sin mun, sitt hufvud svängde
Och sitt svarta hår han slängde;

Sade smeden Ilmarinen,
Öfverlade, tog till orda:
"Skall jag börja på att sjunga,
Skall väl denna brud jag qväda
Till ett vilddjur uti skogen,
Till ett hafsdjur uti vattnet?
"Ej till vilddjur mön jag qväder,
Skrämd då blefve hela skogen,
Icke heller till ett hafsdjur,
Ty då flydde vattnets fiskar;
Hellre vill jag här med svärdet,
Med min klinga jungfrun döda."
Svärdet anade hans afsigt,
Fattade hvad hjelten yttrat,
Fällde då ett ord och sade:
"Ej jag torde blifvit skapad
Att afdagataga qvinnor,
Att förgöra svaga väsen."
Sjelfve smeden Ilmarinen
Företog sig nu att sjunga,
Började att vredgad orda,
Qvad sin maka till en fiskmås,
Att på skär och klippor skria,
Att på hafvets hällar kraxa,
Att på strandens uddar klaga,
Att i motvind jemnt sig vagga.
Derpå smeden Ilmarinen
Tog sig plats uti sin släde,
Åkte på med gny och buller
Sorgsen och med nedsänkt hufvud,

Styrde hem till egna nejder,
Återkom till kända trakter.
Gamle trygge Wäinämöinen
Mötte honom uppå vägen,
Tog till orda då och sade:
"Smed och broder Ilmarinen!
Hvarför är du så bedröfvad,
Låter snedt din mössa hänga,
Då från Pohjola du kommer?
Säg hur lefver man i Pohja?"
Sade smeden Ilmarinen:
"Lätt att lefva är i Pohja!
Sampo finnes der, som malar,
Granna locket, som sig rullar.
En dag mol den säd att ätas,
Andra dagen till försäljning,
Och den tredje till förvaring.
"Ja, det säger jag förvisso,
Vill det än en gång försäkra:
Godt att lefva är i Pohja,
Ty i Pohja Sampo finnes!
Der är plöjning, der är såning,
Der är all slags vext och gröda,
Der är en ovansklig lycka."
Sade gamle Wäinämöinen:
"Smed och broder Ilmarinen!
Hvar har du din maka lemnat,
Hvar din brud, den vidtberömda,
Då du kommer hem så ensam,
Återvänder utan hustru?"

Sång. 38.

Det var smeden Ilmarinen,
Dessa ord han gaf till gensvar:
"Jag min sköna brud har sjungit
Till en mås på strandens klippor.
Nu hon skriar såsom tärna,
Höjer sina rop som fiskmås,
Skränande på strandens stenar,
Klagande bland skär och klippor."

Trettiondenionde Sången.

Gamle trygge Wäinämöinen
Tog till orda sjelf och sade:
”Hör mig smed, o Ilmarinen!
Låt oss nu till Pohja fara
Att den goda Sampo vinna,
Att bese det granna locket.”
Smeden Ilmarinen svarar,
Yttrar dessa ord och säger:
”Sampo står ej der att tagas,
Granna locket kan ej föras
Bort från Pohjola, det mörka,
Från det skumma Sariola;
Sampo har man undanskaffat,
Bragt är der det granna locket
In i Pohja-hälleberget,
Uti kopparklippans inre,
Bakom nio lås och riglar,
Och dess rötter har man fästat
På ett djup af nio famnar;
En i jordens famn är fästad,

I ett vattenfall den andra
Och i hemmets berg den tredje."
Sade gamle Wäinämöinen:
"Smed, du gode vän och broder!
Låtom oss till Pohja fara,
Sökom der att Sampo taga!
Byggom oss en väldig farkost,
Dit vi kunna Sampo bringa,
Undanskaffa granna locket
Ifrån Pohja-hälleberget,
Ut ur kopparklippans inre,
Från de nio låsens stängsel."
Sade smeden Ilmarinen:
"Säkrare till lands är färden:
Lempo gånge ut på hafvet,
Döden ut på vida fjärdar!
Stormen skulle der oss kasta,
Vädret hit och dit oss vräka;
Våra fingrar blefve åror,
Våra flata händer styren."
Sade gamle Wäinämöinen:
"Säkrare till lands är färden,
Säkrare, men mer besvärlig,
Dertill äfven mera krokig.
Båten har sin fröjd på vattnet,
Skeppets lust det är att ila,
Att gå fram på vida vatten,
Att de öppna fjärdar följa,
När det vaggas fram af blåsten,
När det bort af böljor bäres,

Gungas utaf vestanvinden,
Drifves fram af sunnanfläktar.
Men likväl och det oaktadt:
Om du ej till sjös vill resa,
Må till lands vår färd vi göra,
Släpa fram oss långsmed stranden!
"Hamra nu åt mig en klinga,
Smid mig ett eldeggadt slagsvärd,
Till att tukta dessa hundar,
Undandrifva Pohja-skaran,
Då jag går att Sampo taga,
Till den kulna byn derborta,
Till den mörka Pohja-gården,
Till det skumma Sariola."
Det var smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn,
Jern han föste in i elden,
Stål i smideshärdens kolhög,
Lade dertill guld en näfve,
Äfvensom en handfull silfver;
Ställde trälar till att pusta,
Lejde män att bälgen draga.
Ifrigt pustade hans trälar,
Drogo bälgen oförtrutet;
Jernet pöste upp som välling,
Stålet som en deg sig töjde,
Silfret skimrade som vatten,
Guldet vällde fram i vågor.
Derpå smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn,

Blickar ner i smideshärden,
Synar bräddarne af bälgen,
Ser en klinga der sig dana,
Ser ett gyllne fäste formas.
  Massan tog han ut ur elden,
Ryckte nu det goda smidet
Ur sin ässja, fram på städet,
För att der af hammarn klappas,
Smidde svärdet efter önskan,
Hamrade den bästa klinga,
Som han rikt med silfver prydde,
Smyckade med guldsirater.
  Gamle, trygge Wäinämöinen
Kom att sjelf beskåda svärdet,
Grep den eldigt hvassa klingan,
Tog den uti högra handen,
Vände på den och beság den,
Yttrade ett ord och sade:
"Passar detta svärd för mannen,
Lämpar klingan sig för bärarn?"
  Svärdet passade för mannen,
Lämpade sig väl för bärarn:
Månen skimrade på udden,
Solen sken på flata sidan,
Stjernor glänste på dess fäste,
Hästen gnäggade på bettet,
Katten jamade på knoppen
Och på slidan tjöt en hundvalp.
  Af och an han svängde svärdet
Uti remnan af ett jernberg,

Tog till orda sjelf och sade:
”Med en sådan egg, som denna,
Kunde berg i stycken huggas,
Hela klippor sönderklyfvas!”
  Sjelfve smeden Ilmarinen
Yttrade ett ord och sade:
”Men, jag arme, hvarmed kan jag,
Hur skall jag mig nu försvara,
Väpna mig, och mig omgjorda,
Finna skydd till lands och vatten?
Skall min drägt af ben jag taga,
Kläda mig i pansarskjorta,
Spänna mig i stålsmidt bälte? —
Bättre är en man i ben-drägt,
Mera trygg i pansarskjorta,
Starkare i stålsmidt bälte.”
  Tid det blifver nu att fara,
Stunden närmar sig till uppbrott;
En är gamle Wäinämöinen,
Ilmarinen är den andre,
Ut de gå att häst sig söka,
Att gulmanig fåle fånga,
Betslet bära de i bältet,
Fålens remtyg öfver skuldran.
Samfäldt sökte de bli varse
Hästens hufvud mellan träden,
Spanade med skarpsynt öga
Kring den dunkelblåa skogen;
I en lund de funno fålen,
Den gulmanige bland granar.

Gamle, trygge Wäinämöinen
Och med honom Ilmarinen
Satte remtyg på den gyllne,
Betslade den ett år gamle;
Långsamt nu åstad de redo,
Två man högt, längs strandens sträcka,
Men från stranden ljöd en klagan,
Jämmer hördes från dess båthamn.
Gamle, trygge Wäinämöinen
Yttrade ett ord och sade:
»Der är visst en mö, som gråter,
Någon dufva, som sig jämrar;
Skola vi gå dit att skåda,
Att betrakta saken nära?»
Närmare han skred mot stället,
Gick att undersöka saken:
Ingen mö det är som gråter,
Ingen dufva som sig jämrar;
Det hans farkost är, som gråter,
Båten, som på stranden klagar.
Sade gamle Wäinämöinen,
Då han fram till båten hunnit:
»Hvarför gråter du, min trädbåt,
Klagar så, du årfäst-rika?
Sörjer du din fasta byggnad,
Styrkan uti dina tullar?»
Furuskeppet gaf till gensvar,
Årfäst-rika båten sade:
»Båtens håg står ut på vågen
Äfven från en tjärad stapel,

Flickans håg till mannens boning,
Äfven från ett ansedt hemvist;
Och, jag stackars skepp, jag sörjer,
Gråter här, jag arma farkost,
Efter den, som ut i vattnet,
Som mig ut i sjön skall skjuta.
”Väl man sade, då jag gjordes,
Sjöng och påstod, då jag byggdes,
Att jag reddes till en stridsbåt,
Rustades till örlogsfartyg
För att gods till hemmet bringa,
För att rika skatter rymma;
Men till strid jag ej fått styra,
Ej på färder efter byte.
”Andra, äfven sämre fartyg
Färdas ständigt ut i örlig,
Kunna stridens stråt beträda
Trenne gånger hvarje sommar,
Bringa hem ett rikligt byte,
Gods och håfvor i sitt lastrum;
Jag, ett väl hoptimradt fartyg,
Sammansatt af hundra bräder,
Måste murkna på min spånhög,
Vräkes här på timmerplatsen;
Markens allra sämsta maskar
Dväljas under mina vränger,
Luftens ömkligaste foglar
Bygga sina bon vid masten,
Alla ödemarkens grodor
Hoppa af och an i fören.

Dubbelt skönare det vore,
Tvåfaldt, kanske trefaldt bättre,
Att en tall på backen vara,
Att på heden stå som fura,
I hvars grenar ekorrn springer,
Kring hvars rot en hundvalp hoppar!»
Gamle, trygge Wäinämöinen
Yttrar då ett ord och säger:
»Klaga ej, du båt af bräder,
Gråt ej, skepp, du årfäst-rika;
Snart du får till striden styra,
Ut i blodig örlig gånga!
»Skepp, om skaparn dig har skapat,
Om du är en gifvarns gåfva,
Skjut med kanterna i vattnet,
Skrid med borden ut på vågen,
Utan att af händer röras,
Att af någon näfve gripas,
Att med axeln framåt skjutas,
Att i sjön med armen dragas!»
Trädstams-skeppet gaf till gensvar,
Årfäst-rika båten sade:
»Icke går mitt stora slägte,
Icke något brödra-fartyg
Outskjutet ut i vattnet,
Utan påstöt ut på vågen,
Då det ej med handen röres,
Ej med armen utåt vändes.»
Sade gamle Wäinämöinen:
»Om jag ut i sjön dig skjuter,

Månne utan rodd du löper,
Framgår utan årors tillhjelp,
Utan bruk af akter-åran,
Utan någon vind i seglen?"
  Trädstams-skeppet gaf till gensvar,
Årfäst-rika båten sade:
"Ingen ur mitt stora slägte,
Ingen annan båt bland hopen
Löper utan rodd af händer,
Framgår utan årors tillhjelp,
Utan bruk af akter-åran,
Utan någon vind i seglen."
  Gamle trygge Wäinämöinen
Tog till orda nu och sade:
"Månne då med rodd du löper,
Går du fram med årors tillhjelp,
Medelst bruk af akter-åran
Och med vind i dina segel?"
  Trädstams-skeppet gaf till gensvar,
Årfäst-rika båten sade:
"Hela mitt så stora slägte,
Alla mina brödra-båtar
Löpa medelst rodd af händer,
Skrida fram med årors tillhjelp,
Medelst bruk af akter-åran
Och med vind i sina segel."
  Nu den gamle Wäinämöinen
Lemnade sin häst på sanden,
Hängde grimman upp i trädet,
Band uti en gren dess tyglar;

Och sitt skepp han sköt i vattnet,
Qvad sin farkost ut på vågen,
Sporde sedan trädstams-skeppet,
Yttrade ett ord och sade:
"O du båt med böjda vränger,
Trädstams-skepp, du årfäst-rika!
Bär du äfven lika vackert,
Som du vacker är att skåda?"

Trädstams-skeppet ger till gensvar,
Årfäst-rika båten säger:
"Vackert nog jag torde bära,
Vid och stor jag är på bottnen,
Hundra roddare jag rymmer,
Tusen män, som stilla sitta."

Nu den gamle Wäinämöinen
Började att sakta sjunga,
Qvad vid båtens ena sida
Ynglingar med sträfva lockar,
Sträfva lockar, hårda händer,
Stolte män, i stöflar klädda,
Qvad vid båtens andra sida
Unga mör med koppargördlar,
Smyckade med tenn i håret,
Skönt med gyllne ringar prydda.

Wäinämöinen qvad derefter
Folk som båtens tofter fyllde,
Qvad en ålderstigen skara,
Som i alla tider suttit,
Der ej mycket rum var öfrigt,
Då till först de unga kommit.

Sjelf han satte sig vid rodret
I sin björkbåts böjda bakstam,
Lät sin farkost framåt skrida,
Yttrade ett ord och sade:
"Flyt i trädlös trakt, du farkost,
Vandra öfver vida fjärdar,
Flyt som bläddran öfver hafvet,
Som ett näckrosblad på vågen!"

Svenner lät han rodden sköta,
Tärnor sitta sysslolösa;
Svenner rodde, åror böjdes,
Men med färden led det icke.

Tärnor lät han rodden sköta,
Svenner sitta sysslolösa;
Tärnor rodde, fingrar böjdes,
Men med färden led det icke.

Gammalt folk till rodd han satte,
Och se på fick ungdomsskaran;
Gubbar rodde, hufvu'n skälfde,
Men ännu ej framled färden.

Sjelfve smeden Ilmarinen
Satte sig att ro omsider,
Och nu framgled furubåten,
Båten framgled, färden framled,
Långt hans årors slag förnummos,
Vida ljöd hans tullars gnissel.

Smeden ror och vattnet brusar,
Tofter knaka, borden böjas,
Båtens rönnträdsåror hvina,
Skaften ljuda gällt som hjerpen,

Bladen väsna högt som orren,
Förens ljud är snarlikt svanens,
Akterns brus likt korpens läte,
Tullarne likt vildgäss snattra.
  Wäinämöinen sjelf, den gamle,
Styrde färden genom svallet
I sitt röda fartygs bakstam,
Stödd emot sitt starka styrblad;
Under vägen syns en udde,
En eländig by sig visar.
  Ahti bodde der på udden,
Kauko invid uddens krökning;
Öfver brist på fisk han sörjde,
Hemmets brödlöshet begret han,
Torftigheten i sitt visthus
Och sin ringa lott i lifvet.
  Borden för en båt han tillhögg,
Bottnen för sin nya farkost,
På den långa hunger-udden,
Nedanom sin by, den usla.
  Goda öron hade Ahti,
Ännu vida bättre ögon;
Mot nordvest sin blick han sände,
Vände hufvudet mot söder,
Såg regnbågen långt på afstånd,
Kanten af ett moln i fjerran.
  Dock, regnbågen var det icke,
Icke heller någon molnkant,
Det en farkost var, som framgick,
Var en båt som framåt styrde

Öfver hafvets öppna yta,
På dess vidtutbredda sträcka,
Med en ståtlig man vid styret
Och en kraftfull man som rodde.
  Sade muntre Lemminkäinen:
"Ej jag känner denna farkost,
Känner ej det goda skeppet,
Som med rodd från Suomi kommer,
Drifs med årslag fram från öster,
Och mot vester styret vänder."
  Nu med kraft sin röst han höjde,
Lät sin stämma mäktigt ljuda,
Ropade från udden högljudt,
Öfver sjön den raske sporde:
"Hvems är båten uppå vattnet,
Hvems är skeppet der på vågen?"
  Männerna i båten säga,
Qvinnorna i skeppet svara:
"Hvem är du, som bor i skogen,
Som i denna vildmark hugger,
Då du denna båt ej känner,
Sjelfva Wäinö-gårdens farkost,
Och ej hjelten invid styret,
Eller den som rodden sköter?"
  Sade muntre Lemminkäinen:
"Nu jag känner båtens styrman,
Känner roddarn likaledes:
Gamle trygge Wäinämöinen
Sitter sjelf vid båtens styre,
Roddaren är Ilmarinen;

Hvart, j männer, gäller resan,
Hvart är kosan ställd, j hjeltar?"
Gamle Wäinämöinen svarar:
"Kosan riktad är mot norden,
Genom hafvets starka vågsvall,
Öfver skumbetäckta böljor,
För att Sampo oss förvärfva,
Att det granna locket hemta
Utur Pohja-hälleberget,
Ifrån kopparklippans inre."
Sade muntre Lemminkäinen:
"O du gamle Wäinämöinen!
Tag då äfven mig som hjelte,
Såsom tredje man på färden,
Då du går att Sampo taga,
Att bese det granna locket!
Väl som man för mig jag svarar;
Om till strid det komma skulle,
Öfver denna hand jag råder,
Kan begagna dessa skuldror."
Gamle trygge Wäinämöinen
Tager mannen med på resan,
Muntre sällen i sin farkost,
Och den muntre Lemminkäinen
Nu med skyndsamhet sig närmar,
Styr med snabba steg till stranden,
Hemtar med sig sido-bräder
Uti Wäinämöinens farkost.
Sade gamle Wäinämöinen:
"Träd tillfyllest finns i båten,

Nog af sidobord i skeppet,
Och en lagom last derjemte:
Hvarför bär du sidobräder,
Träd till öfverflöd i båten?"
  Sade muntre Lemminkäinen:
"Ej förråd en farkost stjelper,
Stödet ej en stack förstörer;
Ofta nog på Pohja-hafvet
Pröfvar stormen skeppets sidor,
Kräfver motvind starka sqvättbord."
  Sade gamle Wäinämöinen:
"Derför har också mitt stridsskepp
En med jern bepansrad bringa,
En med stål beslagen förstäf,
För att ej af vinden drifvas,
Af och an af stormbyn vräkas."

Fyrationde Sången.

Gamle trygge Wäinämöinen
Styrde färden genom svallet
Från den långa uddens ändpunkt,
Bort ur byns, den uslas, hörvidd,
Styrde under sång på hafvet,
Öfver våg med fröjd och jubel.
Jungfrurna på strandens uddar,
Tärnorna se på och lyssna:
"Hvilket jubel hörs på hafvet,
Hvilken glädjesång på vågen,
Vackrare än härförinnan,
Skönare än någon hittills?"
Gamle Wäinämöinen styrde
Första dagen utmed floder,
Öfver träsk den andra dagen,
Tredje dagen utför forsar.
Nu den muntre Lemminkäinen
Drog sig några ord till minnes
Ofvan fallet af en eldfors,
Vid den helga strömmens hvirfvel,

Forsens besvärjelse: v. 23—82.

Och han höjde då sin stämma,
Tog till orda här och sade:
»Upphör nu, o fors, att sjuda,
Sluta, vilda våg, att häfvas!
Forsens dotter, svallets jungfru,
Sätt dig på en skumhöljd klippa,
På en häll, bestänkt med fradga,
Fånga bränningar i famnen,
Hopa böljorna med handen,
Styr med näfven forsens vågsvall,
Att det ej mitt bröst bestänker,
Icke yr emot mitt hufvud!
»Gumma, du inunder vattnet,
Qvinna, som i skummet dväljes!
Stig med händerna på vågen,
Lyfta barmen öfver svallet,
För att bränningarne samla,
Skumbetäckta vågor vakta,
Att de ej en skuldlös stöta,
Mot en felfri man sig vältra!
»Stenar midt i vattenfallet,
Hällar i dess högsta brusning
Må sin panna nedersänka,
Draga hjessan ner mot djupet,
Ur det röda skeppets farled,
Tjärbesmorda båtens stråtväg!
»Vore detta ej tillräckligt:
Stenens Kimmo, son af Kammo!
Borra du ett hål med borren,
Gör en öppning med ditt huggjern

Sång. 40.

Midt igenom forsens klipphäll,
I den onda stenens sida,
Att på den ej båten fastnar,
Att vår farkost oskadd framgår!
»Om ej detta är tillfyllest:
Strömkarl, vattnets värd i djupet!
Gör till mossa forsens stenar,
Båten mjuk som gäddans blåsa,
Då den framgår genom skummet,
Färdas genom bergshögt vågsvall!
»Jungfru, som i forsen dväljes,
Ungmö, du vid strömmens stränder,
Sno ihop det mjuka snöret,
Ur en mjuk och yfvig totte,
Drag ditt snöre öfver vattnet,
Blåa snodden öfver vågen,
Att längs den mitt skepp får löpa,
Tjärubringan fram kan skrida,
Och att äfven simple karlar,
Oerfarne vägen hitta!
»Melatar, du kloka qvinna!
Fatta ynnestfullt din åra,
Hvarmed du en båt kan styra,
Bana väg i trollska forsar,
Undan afundsmannens boning,
Nedanom förtrollarns fönster.
»Vore detta ej tillfyllest:
Ukko, Jumala i himlen!
Länka med ditt svärd min farkost,
Styr dess väg med blottad klinga,

Så att lätt min trädbåt löper,
Furuskeppet framåt ilar!”
Sjelf den gamle Wäinämöinen
Styr sin färd igenom svallet,
Styr emellan höga klippor,
Genom bränningar som brusa,
Och ej fastnar siarns farkost,
Skeppet stannar ej i farten.
Först då ut han hade kommit
På de vida, öppna vattnen,
Stannade hans skepp i farten,
Hejdades hans båt i loppet;
Hårdt stod furuskeppet fästadt,
Båten rördes ej ur stället.
Derpå smeden Ilmarinen
Och den muntre Lemminkäinen
Stucko ner i sjön sitt styrblad,
Åran, gjord af gran, i vattnet,
Sköto på och sökte lossa
Skeppet, der det fastnat hade;
Båten börjar ej att löpa,
Furuskeppet lossnar icke.
Gamle trygge Wäinämöinen
Yttrar då ett ord och säger:
”O du muntre son af Lempi,
Böj dig ner att undersöka,
Uppå hvad vårt fartyg fastnat,
Hvad det är, som skeppet stött på,
Här på dessa vida vatten,
Ute på det lugna djupet:

Om det är en sten, en ruska,
Eller något annat hinder?
Nu den muntre Lemminkäinen
Lutade sig ner att skåda,
Blickade inunder båten,
Fällde dessa ord och sade:
„Ej på någon sten är båten,
Icke på en vattenruska,
Utan på en gäddas skuldror,
Uppå vattenhundens ryggben.“
Gamle trygge Wäinämöinen
Yttrade ett ord och sade:
„Ett och annat finns i floder,
Gäddor finnas der och ruskor!
Stå vi på en gäddas skuldror,
Uppå vattenhundens ryggben,
Slå då med ditt svärd i vattnet,
Sönderhugg den stora fisken!“
Det var muntre Lemminkäinen,
Ungdomsfriske, raske sällen:
Svärdet drog han fram ur bältet,
Benförkrossarn från sin sida,
Slog med klingan ner i vattnet,
Högg med svärdet under båten,
Nedföll dervid sjelf i vattnet,
Damp i sjön på sina händer.
Derpå smeden Ilmarinen
Griper hjelten uti håret,
Lyfter mannen upp ur hafvet,
Yttrar sjelf ett ord och säger:

"Karl är hvar och en nu vorden,
Gjord att skägg på hakan bära,
För att hundra jemnt må finnas,
För att fylla tusentalet!"
  Och sitt svärd han drog ur bältet,
Skarpa stålet ur sin slida,
Sökte dermed fisken träffa,
Högg inunder skeppets sida;
Blanka svärdet brast i stycken,
Fisken sporde deraf intet.
  Gamle trygge Wäinämöinen
Tog till orda då och sade:
"Icke hälften af en hjelte
Finns i er, knappt tredjedelen;
När det någon gång behöfves,
När det tarfvas manna-insigt,
Då är klent beståldt med vettet,
Då är all besinning borta!"
  Sjelf han grep sin goda klinga,
Fattade det skarpa stålet,
Stötte svärdet ner i hafvet,
Högg inunder skeppets sida
I den stora gäddans skuldror,
Uti vattenhundens ryggben.
  Hårdt var nu hans klinga fastnad,
Stannade i gäddans gälar;
Gamle trygge Wäinämöinen
Sökte draga fisken uppåt,
Lyfte gäddan öfver vattnet:
Gäddan bröts i tvenne stycken,

Stjerten sjönk och gick till botten,
Främre delen föll i båten.
Skeppet började att löpa,
Slapp från stället, der det fastnat;
Gamle trygge Wäinämöinen
Styrde båten till en holme,
Vände skeppet upp mot stranden
Och besåg på alla sidor
Främre hälften utaf gäddan,
Tog till orda sjelf och sade:
”Den som här är äldst bland svenner,
Han må sönderklyfva fisken,
Skära gäddan uti stycken,
Hugga hufvudet i bitar!”
Männerna i båten svara,
Qvinnorna i skeppet yttra:
”Renast äro fiskarns fingrar,
Heligast hans egna händer.”
Gamle trygge Wäinämöinen
Drog då knifven ut ur slidan,
Tog ur bältet kalla stålet,
Dermed sönderklöf han gäddan,
Styckade den fångna fisken,
Tog till orda sjelf och sade:
”Den som här är yngst bland jungfrur,
Hon må koka denna gädda,
Reda oss en frukostmunsbit,
Ställa till ett mål af fiskmat.”
Jungfrurna de gå att koka,
Tio tärnor derom kappas;

Och så blef då gäddan kokad
Att som frukostbit förtäras,
Men på klippan lågo benen,
Blefvo lemnade på hällen.
Gamle trygge Wäinämöinen
Började beskåda benen,
Vände dem och såg uppå dem,
Yttrade ett ord och sade:
»Hvad månn' kunde deraf blifva,
Fås af dessa gäddans tänder,
Dessa fiskens breda käftar,
Om de bragtes i en smedja,
Om en skicklig smed dem hade,
Om till kunnig man de fördes?»
Sade smeden Ilmarinen:
»Intet göras kan af skräpet,
Fiskens ben till intet duga,
Om de ock i smedjan bragtes,
Om en skicklig smed dem hade,
Om till kunnig man de fördes.»
Gamle trygge Wäinämöinen
Tog till orda sjelf och sade:
»Deraf kunde dock förvisso
Bli en Kantele af fiskben,
Om här blott en konstnär funnes,
Som en harpa kunde göra.»
Men der kom ej någon annan,
Fanns ej någon kunnig konstnär,
Som förstod att harpan bilda.
Gamle trygge Wäinämöinen

Blef den konstnär som behöfdes,
Lade sjelf sin hand vid verket,
Bildade en gäddbensharpa,
Ett ovanskligt glädjeverktyg.
Hvaraf gjordes harpans kupa?
Af den stora gäddans käkben;
Hvaraf fingos harpans skrufvar?
Dertill togos gäddans tänder;
Hvaraf gjordes harpans strängar?
Utaf Hiisi-hästens tagel.
Nu var Kantele fulländad,
Nu var strängaspelet färdigt,
Stora gäddbens-instrumentet,
Harpan, gjord af fiskens fenor.
Ynglingar till stället kommo,
Kommo äfven gifte männer,
Halfuppvuxne gossar kommo,
Smärre flickebarn derjemte,
Unga tärnor, gamla gummor,
Medelålders-qvinnor kommo
För att strängaspelet skåda,
För att Kantele betrakta.
Gamle trygge Wäinämöinen
Bjöd de unga, bjöd de gamla,
Medelålders-män och qvinnor
Att med sina fingrar spela
Uppå gäddbens-instrumentet,
Uppå harpan, gjord af fiskben.
Unga spelte, gamla spelte,
Medelåldrige, de spelte;

Och de ungas fingrar böjdes,
Och de gamlas hufvu'n skälfde;
Glädjen blef dock ingen glädje,
Spelet ej till spel sig höjde.
Sade muntre Lemminkäinen:
"Gossar, j, med halft förstånd blott,
Och j dumma flickor alla,
Och j andra arma menskor!
Ej bland er en spelman finnes,
En som rätta konsten eger;
Hemten till mig gäddbensharpan,
Låten mig få strängaspelet,
Att på begge knäna läggas,
Under mina fingerspetsar!"
Nu den muntre Lemminkäinen
Fick i handen strängaspelet,
Glädjens verktyg närmast till sig,
Harpan under sina fingrar,
Jemkade på strängaspelet,
Vände harpan uti handen,
Men han fick den ej att ljuda,
Glädjens verktyg ej att klinga.
Sade gamle Wäinämöinen:
"Icke finns bland denna ungdom,
Bland det slägte, som nu vexer,
Och bland gammalt folk ej heller
Den som kan på harpan spela,
Fröjd ur strängaspelet locka;
Månne Pohjola då bättre
Finge Kantele att klinga,

Fröjden att ur harpan stiga,
Om till Pohjola hon sändes?"

Harpan sände han till Pohja,
Kantele till Sariola;
Gossar spelte nu i Pohja,
Gossar spelte, flickor spelte,
Gifte männer spelte äfven,
Gifta qvinnor likaledes,
Sjelfva gårdsvärdinnan spelte,
Vred och vände gäddbensharpan,
Tog den mellan sina händer,
Höll i den med tio fingrar.

Gossarne i Pohja spelte,
Allt slags folk försökte spela;
Glädjen ljöd dock ej som glädje,
Klang var ej i strängaspelet;
Strängarne i oskick bragtes,
Taglen gnisslade erbarmligt,
Sträf och skärande var tonen,
Harpan skorrade förfärligt.

Låg en blind i stuguhörnet,
Sof en gammal man på ugnen;
Gubben vaknade på ugnen,
Upp från muren spratt den gamle,
Mumlade ifrån sin sofplats,
Brummade i vrån och sade:
"Hören upp och lemnen spelet,
Sluten detta larm och tystnen!
Ljudet spränger mina öron,
Ristar svårt uti mitt hufvud,

Väcker hos mig verklig rysning,
Stör min sömn för hela veckan!
"Om ej Suomi-folkets harpa
Kallar fram en verklig glädje,
Eller uti sömn försänker,
Vaggar in i ljuflig slummer,
Vräken harpan då i vattnet,
Sänken den i hafvets vågor,
Eller fören den tillbaka,
Återställen strängaspelet
Uti mästarns egna händer,
Uti sjelfva konstnärns fingrar!"
Plötsligt nu från harpans strängar
Dessa ord till gensvar ljuda:
"Ej jag bör i vattnet vräkas,
Vill ej än i vågen sänkas;
Ljuda vill jag än hos mästarn,
Klinga uti konstnärns händer!"
Och då fördes varsamt harpan,
Bragtes Kantele försigtigt
I den hand som henne skapat,
På dens knän, som henne danat.

Fyrationdeförsta Sången.

Gamle trygge Wäinämöinen,
Den evärdelige sångarn
Ställer fingrarne i ordning,
Tvättar sina tvenne tummar,
Sätter sig på glädjestenen,
Tager plats på sångarhällen,
På den silfverrika kullen,
Toppen af den gyllne höjden,
Tar i fingrarne sin harpa,
Lägger kupan ner på knäna,
Strängaspelet under handen,
Höjer nu sin röst och säger:
"Komma må en hvar att höra,
Som ej hittills har förnummit
Fröjden af de gamla runor,
Strängaspelets klara toner!"
Derpå gamle Wäinämöinen
Började att skickligt spela
På den goda gäddbensharpan,
På sin Kantele af fiskben;

Smidigt höjde sig hans fingrar,
Tummen lyfte sig med lätthet.
Nu blef glädjen först en glädje,
Nu fick jublet ljud af jubel,
Spelet ljöd som spel omsider
Och en verklig sång var sången.
Välljud steg ur gäddans tänder,
Klar en klang ur fiskens ryggben,
Ljufligt ljödo hingstens tagel,
Springarns hår, till strängar snodda.
Så den gamle Wäinö spelte,
Och ej fanns ett djur i skogen,
Springande på fyra fötter,
Lufsande med ludna smalben,
Som ej kom att spelet höra,
Att dess glädjeljud beundra.
Ekorrn styr ditåt sin kosa,
Fram från träd till träd han hoppar;
Hermelinerna sig närma,
Sätta sig på gärdesgården;
Elgar springa fram på heden,
Lodjur taga del i fröjden.
Vargen vaknar uti kärret,
Björnen bryter upp från sandmon,
Ur sitt ide under tallar,
Ur det granomhöljda snåret;
Vargen vandrar vida sträckor,
Björnen tågar öfver tallmon,
Sätter sig på gärdesgården,
Stiger upp på sjelfva ledet;

Stängslet ner på berget störtar,
Ledet in i lunden rasar;
Björnen hoppar i ett granträd,
Klifver upp i tallens krona,
För att höra strängaspelet,
Att dess ljufva klang beundra.

Tapiolas trägne gubbe,
Sjelfve Metsola-beherrskarn,
Hela Tapiola-skaran,
Både ynglingar och tärnor
Trädde på en topp af berget
Att till harpospelet lyssna;
Äfven sjelfva skogsvärdinnan,
Tapiolas trägna husmor
Klädde sig i blåa strumpor,
Snörde röda band i skorna,
Satte sig i björkens knyla,
Stödde sig mot alens krökning
För att Kantele få höra,
Gifva akt på harpospelet.

Äfven alla luftens foglar,
Som på tvenne vingar sväfva,
Yrde fram med fart till stället,
Sköto ner med största snabbhet,
Att den höga sången höra,
Att dess ljufva klang beundra.

Örnen i sitt bo förnimmer
Suomi-spelets sköna toner,
Lemnar ungarne i boet,
Flyger sjelf åstad till stället,

Der den ädle hjelten spelte,
Der sin harpa Wäinö rörde.
Ner från höjden flyger örnen,
Höken skjuter fram ur molnen,
Allan ur de djupa böljor,
Svanen från det sanka kärret;
Och hvarenda liten bofink,
Alla qvittrande små foglar,
Flere hundratal af siskor,
Nära tusen glada lärkor
Fröjda sig i luftens rymder,
Qvittra muntert på hans skuldror,
Medan fadren glädje väcker,
Medan Wäinämöinen spelar.

Äfven luftens Luonnottaret,
Rymdens undersköna tärnor
Undra öfver glädjeljuden,
Lyssna uppå strängaspelet;
En på luftens loka sitter,
Strålande på himlabågen,
På en liten sky en annan,
Glänsande på rosig molnkant.

Kuutar, unga mön, den fagra,
Päivätär, den sköna tärnan,
Sutto vid sin väfsked båda,
Läto skaften höjas, sänkas,
Väfde på en gyllne väfnad,
Sysslade med tyg af silfver
Vid en rand af purpurmolnet,
På ett hörn af himlabågen.

Men då nu de fingo höra
Dessa harpans ljufva toner,
Flög ur handen deras väfkam,
Föll ur deras fingrar spolen,
Brast i väfven gyllne garnet,
Sprungo skaftens silfvertrådar.
Icke fanns ett enda väsen,
Ej en varelse i vattnet,
Simmande med tre par fenor,
Ej den allra största fisksvärm,
Som nu icke kom att höra,
Att beundra glädjeljuden.
Gäddor styrde fram i bugter,
Ovigt summo vattnets hundar,
Laxar nalkades från grunden,
Sikar ifrån djupa ställen,
Aborrar och smärre mörter,
Muikor jemte andra fiskar
Kommo simmande mot vassen,
Lade sig vid stranden alla
För att Wäinös sång få höra,
Att till harpospelet lyssna.
Ahto, konungen på vågen,
Vattnets gubbe, vassbeskäggad,
Stiger upp vid vattenbrynet,
Smyger fram bland neckrosbladen,
Lyssnar der till glädjeljuden,
Yttrar sjelf till slut och säger:
„Sådant har jag ej fått höra —
Ej så länge tiden varat —

Som den gamle Wäinös toner,
Som den höge sångarns runor."
Sotkottaret, systerparet,
Vassens svägerskor vid stranden,
Släta sina långa lockar,
Kamma ut det rika håret
Med en silfverskaftad borste,
Med en hårkam, guldbeslagen,
Höra då ett sällsamt välljud,
Strängaspelets sköna toner,
Och i vattnet faller kammen,
Silfverborsten ner i böljan:
Sina lockars vård de glömma,
Lemna håret skött till hälften.
Äfven sjelfva vattnets moder,
Med den vassbetäckta barmen,
Höjde sig till slut ur hafvet,
Dök omsider upp ur vågen,
Smög sig fram igenom vassen,
Stödde sig emot en klippa
För att höra sångens toner,
Wäinämöinens spel på harpan,
Ty så underbar var sången
Och så herrligt harpospelet;
Djupt i sömn hon här försjunker,
Dignar slumrande vid stranden
Ofvanpå en gråsprängd klippa,
Vid den breda hällens framkant.
Men den gamle Wäinämöinen
Spelade en dag och tvenne,

Och ej fanns det någon hjelte,
Ej en enda man så modig,
Ej en man och ej en qvinna,
Ej en mö med långa lockar,
Som ej härvid tårar fällde,
Som ej djupt i hjertat rördes.
Unga greto, gamla greto,
Än ej gifta männer greto,
Likaledes gifta männer,
Halfuppvuxna unga gossar,
Både ynglingar och tärnor,
Alla flickor små derjemte,
Ty så underbar var sången,
Gubbens strängaspel så ljufligt.
  Till och med för Wäinämöinen
Svällde ymnigt tårekällan;
Tårar runno från hans ögon,
Stora klara droppar föllo,
Vida trindare än tranbär,
Ännu rundare än ärter,
Mycket digrare än hjerpägg,
Större än en svalas hufvud.
  Så hans ögons tårar flöto,
Runno tätt uppå hvarandra,
Föllo ner uppå hans kinder,
På den gamles sköna anlet',
Och ifrån hans sköna anlet'
Ner uppå hans breda haka,
Runno från hans breda haka
Ner uppå det hvälfda bröstet,

Och ifrån det hvälfda bröstet
Ner uppå de fasta knäna,
Flöto från de fasta knäna
Ner uppå hans höga vrister,
Runno från hans höga vrister
Under fötterna på marken;
Genom mantlar fem de trängde,
Genom sex hans gyllne gördlar,
Genom sju hans blåa skjortor,
Genom åtta vadmalsrockar.

Och de klara tårar flöto
Från den gamle Wäinös närhet
Till det blåa hafvets stränder
Och från blåa hafvets stränder
Under vattnets klara yta
Ner i djupets svarta gyttja.

Men den gamle Wäinämöinen
Höjde då sin röst och sade:
"Finnes väl bland denna ungdom,
Uti denna sköna skara,
Uti detta stora slägte,
Här, bland fadrens många söner,
Den som hemtar mina tårar
Upp ur hafvets klara vågor?"

Honom svara då de unga,
Svara likaså de gamla:
"Icke finns bland denna ungdom,
Uti denna sköna skara,
Uti detta stora slägte,
Här, bland fadrens många söner,

Den som hemtar dina tårar
Upp ur vattnets klara böljor."
Sade gamle Wäinämöinen,
Tog till orda sjelf och talte:
"Den som samlar mina tårar,
Den som dessa droppar hemtar
Upp ur vattnets klara böljor,
Skänker jag en silkeslädnad."
Kraxande då kommer korpen;
Sade gamle Wäinämöinen:
"Gå att taga mina tårar
Upp ur hafvets klara böljor,
Och en silkesdrägt jag ger dig!"
Korpen finner dem dock icke.
Detta hör den blåa knipan,
Och till stället hon sig närmar.
Sade gamle Wäinämöinen:
"Ofta nog, du blåa knipa,
Doppar du din näbb i vågen,
Söker du i vattnet svalka:
Gå att samla mina tårar
Under vattnets klara yta!
Jag den bästa lön dig gifver,
Skänker dig en silkeslädnad."
Knipan skyndar då att söka
Gamle Wäinämöinens tårar
Under vattnets klara yta,
I den svarta dyn på djupet;
Samlar tårarne ur hafvet,
Hemtar dem i Wäinös händer,

Men förvandlade de blifvit, **Sång. 41.**
Herrligt voro de förbytta,
Omgestaltade till perlor,
Perlor, skimrande och klara,
Ämnade att kungar smycka,
Att förnöja jordens store.

Fyrationdeandra Sången.

En var gamle Wäinämöinen,
Smeden Ilmari den andre
Och den tredje Lempi-sonen,
Kaukomieli sjelf, den sköne:
Ut på hafvet nu de styrde,
Foro öfver vida vågor
Fjerran till de kulna bygder,
Bort till Pohjola, det mörka,
Till den ort, der hjeltar dödas,
Tappre män om lifvet bringas.
Hvem var den som rodden skötte?
En var smeden Ilmarinen,
Han var den som skötte rodden
Vid det öfra paret åror,
Och den muntre Lemminkäinen
Rodde med det nedre paret.
Gamle trygge Wäinämöinen
Hade sjelf sig satt vid rodret,
Styrde nu sin farkost framåt,
Styrde färden öfver djupen,

Genom hafvets starka vågsvall,
Öfver skumbetäckta böljor
Fram till Pohjas landningsplatser,
Till dess redan kända båthamn.
  När de fram till stället hunnit,
Uppnått målet för sin resa,
Drogo de i land sitt fartyg,
Ryckte hastigt tjärubringan
Upp på kopparklädda kaflar,
Strandens stålbetäckta stockar,
Gingo derifrån till gården,
Stego genast in i stugan.
  Sporde Pohjolas värdinna,
Frågade de nyss anlände:
"Hvilken tidning bringa männen,
Hjeltarne hvad nytt från fjerran?"
  Gamle trygge Wäinämöinen
Svarar dessa ord och säger:
"Männens tidning gäller Sampo,
Hjeltarnes det granna locket;
Hit vi styrt att Sampo dela,
Att bese det granna locket."
  Sjelfva Pohjola-värdinnan
Yttrar då ett ord och säger:
"Ej åt två kan hjerpen skiftas,
Ekorrn ej förslår åt trenne;
Godt har Sampo här att surra,
Lätt för locket är att mala
Uti Pohja-hälleberget,
Uti kopparklippans gömma;

Godt har äfven jag att vara,
Som den stora Sampo eger.”
  Gamle trygge Wäinämöinen
Tog till orda då och sade:
”Om du ej vill dela med dig,
Icke afstår halfva Sampo,
Taga vi den hel och hållen,
Föra den uti vår farkost.”
  Louhi, Pohjolas värdinna,
Gripes då af mäktig vrede,
Kallar Pohjola tillhopa,
Unge män, med svärd försedda,
Kämpar, uti vapen klädda,
För att döda Wäinämöinen.
  Gamle trygge Wäinämöinen
Tog då fram sin gäddbensharpa,
Och han satte sig att spela,
Började sin tonkonst öfva:
Alla lyssnade till spelet,
Hörde glädjens ljud med häpnad,
Männerna med muntert sinne,
Qvinnoskaran under löje,
Kämparne med tårfyldt öga,
Gossarne på knä på golfvet.
  Pohjas folk till sömns han sjunger,
Sänker skaran uti slummer,
Matthet griper dem som lyssnat,
Domning alla skådelystna,
Unga somna, gamla somna,
Under Wäinös spel på harpan.

Nu den vise Wäinämöinen,
Den evärdelige siarn,
Griper tag uti sin ficka,
Letar i sin lilla väska;
Sömnens nålar fram han tager,
Ögonen med sömn bestryker,
Sluter ögonhåren korsvis,
Sätter lås för ögonlocken
På det sömnförtyngda folket,
På den trötta kämpaskaran,
Sänker i den tyngsta dvala,
I en lång, varaktig slummer
Hela Pohja-gårdens husfolk
Och allt folk i byn derjemte.

Nu han går att Sampo taga,
Leta fram det granna locket
Utur Pohja-hälleberget,
Utur kopparklippans inre,
Bakom nio lås och riglar,
Tio, bommen inberäknad.

Gamle trygge Wäinämöinen
Hof till sakta sång sin stämma
Framför kopparbergets portar,
Vid den fasta borgens klippvägg:
Redan darra fästets dörrar,
Redan skakas deras gångjern.

Sjelfve smeden Ilmarinen,
Han som här var andre mannen,
Borgens lås med smör besmorde,
Strök uppå dess gångjern ister,

Att ej porten skulle knarra,
Ej af rost dess gångjern gnissla;
Låsen lät han upp med fingret,
Portens riglar med en hacka;
Låsen öppnades med lätthet,
Upp de fasta dörrar sprungo.
Nu den gamle Wäinämöinen
Tog till orda sjelf och sade:
”O du muntre son af Lempi,
Som är främst bland mina vänner,
Gå och tag den goda Sampo,
Lösgör du det granna locket!”
Det var muntre Lemminkäinen
Kaukomieli sjelf, den sköne —
Alltid redo, äfven obedd,
Färdig utan särskild maning —
Fram han steg att Sampo taga,
Att det granna locket lossa,
Yttrade, då fram han trädde,
Sade skrytsamt under vägen:
”Nu, så sannt jag är en hjelte,
Och en man, jag son af Ukko,
Må sig Sampo här förflytta,
Granna locket villigt lossna
För en stöt af högra foten,
Vid beröring af min häl blott!”
Lemminkäinen börjar lyfta,
Lyfter, skjuter på och vänder,
Fattar Sampo uti famnen,
Stöder sina knän mot marken,

Det oaktadt rörs ej Sampo,
Rubbas ej det granna locket;
Fästade dess rötter äro
På ett djup af nio famnar.
Fanns en oxe god i Pohja,
Kraftfullt byggd i hela kroppen,
Mäkta stark i begge sidor,
Seg i alla sina senor;
En famn långa voro hornen,
Och halfann' famn tjock var nosen.
Oxen tager han från betet,
Tar en plog från åkerrenen,
Upp han plöjer Sampos rötter,
Granna lockets stöd i jorden,
Sampo börjar då att röras,
Granna locket får en lutning.
En var gamle Wäinämöinen,
Smeden Ilmari den andre
Och den tredje Lemminkäinen:
Bort de förde stora Sampo
Ifrån Pohja-hälleberget,
Ut ur kopparklippans inre,
Buro Sampo ner i båten,
Bragte honom i sin farkost.
Sampo i sin båt de fingo,
In i skeppet granna locket,
Stötte ut i sjön sin farkost,
Den af hundra bräder byggda,
Båten sköt med fart i vattnet,
Sänkte sidorna i vågen.

Sporde smeden Ilmarinen,
Yttrade ett ord och sade:
"Hvart skall goda Sampo föras,
Hvart skall granna locket bringas
Nu, från dessa snöda trakter.
Pohjagårdens usla nejder?"
Gamle trygge Wäinämöinen
Tog till orda sjelf och sade:
"Föras skall den goda Sampo,
Bringas måste granna locket
Till den dimomhvärfda udden,
Till den töckenhöljda holmen,
För att der i frid få vara,
För att ständigt der förblifva:
Ty der finns ett litet ställe,
Finns en obetydlig jordfläck,
Icke betad, icke slagen,
Ej af männers klingor hemsökt."
Derpå gamle Wäinämöinen
Styrde ut från Pohja-hemmet,
Reste bort förnöjd till sinnes,
Glad i hågen till sin hembygd;
Sjelf han härvid tog till orda:
"Vänd dig nu, min båt, från Pohja,
Sträck mot hemmets strand din förstäf,
Och mot okänd kust din bakstam!
"Vagga nu, o vind, min farkost, *Roddar-Sång: v. 197—216.*
Gunga båten fram, du bölja,
Årorna din hjelp förläna,
Skänk åt roddarn någon lättnad

Här på dessa vida vatten,
Dessa hafvets öppna sträckor!
»Vore årorna för klena,
Vore roddarne för svaga,
Båtens styrmän alltför späda,
Barn blott, de som ha befälet:
Gif då, Ahto, dina åror,
Skänk oss, hafvets värd, din farkost,
Gif oss nya, bättre åror
Och ett mera stadigt styrblad!
Tag dig sjelf en plats vid åran,
Sätt dig sjelf att rodden sköta,
Jaga fram vårt furufartyg,
Med de jernbeslagna tullar,
Genom hafvets starka vågsvall,
Öfver skumbetäckta böljor!»
Derpå gamle Wäinämöinen
Styrde färden genom svallet;
Sjelfve smeden Ilmarinen
Och med honom Lemminkäinen
Voro de som rodden skötte,
Rodden skötte de och gledo
Öfver hafvets öppna sträckor,
Öfver vattnets vida vågor.
Sade muntre Lemminkäinen:
»Fordomdags, på min tid fanns väl
Vatten nog för den som rodde,
Likasom för sångarn sånger;
Men numer, i dessa tider,
Höres aldrig något qväde,

Ljuder ej en sång i båten,
Ej en visa mer på vågen.”
Gamle trygge Wäinämöinen
Yttrar då ett ord och säger:
”Sjunga bör man ej på vattnet,
Icke qväda uppå vågen;
Sången alstrar endast lättja,
Visor uppehålla rodden;
Bort den gyllne dagen ginge,
Natten kunde nå oss halfvägs
Här på dessa öppna vatten,
Dessa hafvets vida vågor.”
Men den muntre Lemminkäinen
Svarar då ett ord och säger:
”Tiden går nog det oaktadt,
Undan flyr den sköna dagen,
Natten brusar fram omsider,
Qvällens skymning kommer skyndsamt
Om du också aldrig sjunger,
Aldrig här i lifvet qväder.”
Derpå gamle Wäinämöinen
Styrde öfver blåa hafvet,
Styrde en dag, styrde tvenne;
Slutligen på tredje dagen
Frågar muntre Lemminkäinen,
Spörjer han för andra gången:
”Hvarför sjunger du ej, Wäinö,
Qväder du ej, ädelborne,
Då du fått den goda Sampo,
Då du rätta vägen funnit?”

Gamle trygge Wäinämöinen
Yttrar lugnt ett ord och svarar:
"Än för tidigt är att sjunga,
Alltför bittida att glädjas;
Då först är det tid att sjunga,
Då är glädjen på sitt ställe,
När vi egna dörrar skåda,
Egna portars rassel höra."
Sade muntre Lemminkäinen:
"Om jag sjelf vid styret sutte,
Sjönge jag, då jag det kunde,
Medan jag det än förmådde:
Snart, kanske, jag det ej kunde,
Mäktade jag det ej mera.
Men, då icke du vill sjunga,
Vill jag sjelf en sång försöka."
Nu den muntre Lemminkäinen,
Kaukomieli sjelf, den sköne,
Gaf sin mun dess rätta ställning,
Sökte få sin röst i ordning,
Företog sig så att sjunga,
Började att högljudt skråla
Med sin sträfva, skarpa stämma,
Med en hes och rosslig strupe.
Högljudt sjunger Lemminkäinen,
Skrålar sköne Kaukomieli,
Munnen röres, skägget darrar,
Käkarne på sned sig vrida;
Långt i fjerran höres sången,
Ljudet flyger öfver hafvet,

Kan i sjette byn förnimmas,
På den sjunde fjärden höras.
Satt en trana på en stubbe,
Öfverst på en fuktig tufva,
Täljde klornas tal på tårna,
Lyfte jemnt på sina fötter;
Plötsligt spratt hon till af räddsla,
Skrämd af Lemminkäinens toner.
Tranan öppnade sin strupe,
Upphof nu ett gräsligt läte,
Höjde sig på sina vingar,
Styrde flygten rakt till Pohja.
När hon dessa nejder uppnått,
Hunnit fram till Pohja-kärret,
Skrek hon till för andra gången,
Skränade af alla krafter,
Bragte Pohjas folk att vakna,
Väckte upp det onda väldet.
Louhi, Pohjolas värdinna,
Uppstod ur sin långa dvala,
Skyndade till boskapsgården,
Styrde stegen ner till rian,
Tog sin hjord i ögnasigte,
Mönstrade sin säd i logen:
Hjorden hade ej förminskats,
Rian fann hon oantastad.
Nu hon skyndade till berget,
Nådde kopparklippans ingång,
Sade, kommen fram till stället:
"Ve mig, ve min lefnads dagar!

Här har någon annan varit;
Sprängda äro alla låsen,
Öppnat har man fästets portar,
Sönderbrutit deras gångjern!
Kan väl Sampo vara bortförd,
Egenmäktigt undanskaffad?"

Bortförd var den goda Sampo,
Röfvadt var det granna locket
Ifrån Pohja-hälleberget,
Utur kopparklippans inre,
Från de nio låsens stängsel,
Tio, bommen inberäknad.

Louhi, Pohjolas värdinna,
Harmas härvid högeligen,
Klart hon ser sin makt försvagad,
Ser tillintetgjordt sitt välde;
Och till Udutar hon beder:
"Dimmans dotter, töcknets tärna,
Strö utur ditt såll ett töcken,
Sprid i största hast en dimma,
Sänd från himlen tjocka dunster,
Låt en mist från molnen falla
Öfver hafvets öppna sträckor,
På dess vidtutbredda yta,
Så att icke Wäinämöinen,
Uvanto sin kosa finner!

"Men om detta nog ej vore:
Iku-Turso, Äiös ättling,
Höj ditt hufvud upp ur hafvet,
Lyfta hjessan upp ur vågen,

Störta Kalevas afkomma,
Dränk Uvantolainens skara,
Sänk de ondskefulle männen
Ner i hafvets djupa vågor,
För till Pohja goda Sampo,
Utan att i sjön den fälla!
"Vore detta ej tillräckligt:
Ukko, högste gud bland gudar,
O du luftens gyllne konung,
Herrskare, du silfverklädde!
Bringa du en storm å bane,
Låt ett våldsamt väder höjas,
Framdrif vinden, utsänd vågen
Rakt emot det skepp som framgår,
Så att icke Wäinämöinen,
Uvanto kan undankomma!"
Dimmans dotter, töcknets tärna,
Andas dimmor öfver hafvet,
Fyllde luftens rymd med töcken,
Qvarhöll gamle Wäinämöinen
Under hela trenne nätter
Ute på det blåa hafvet,
Utan att han målet nådde,
Någonstädes färdas kunde.
När han legat trenne nätter
Ute på det blåa hafvet,
Sade gamle Wäinämöinen,
Tog till orda sjelf och talte:
"Icke engång sämre karlar,
Ej ens sömnigare hjeltar

Låta sig af dimmor dränkas,
Af en mist på sjön besegras.”
Med sitt svärd han slog i vattnet,
Högg i hafvet med sin klinga:
Honung flöt, der klingan träffat,
Sötma i den skurna fåran;
Töcknet sväfvade mot himlen,
Dimmorna sig uppåt höjde,
Tjockan skingrades på hafvet,
Fri från mist blef vågen åter,
Hafvet vidgades alltmera,
Rymden sträckte sig allt längre.
När en liten tid förlidit,
Någon stund till ända lupit,
Hördes vattnet våldsamt brusa
Tätt invid den röda båten,
Och i svallning häfdes vågen
Hög mot Wäinämöinens farkost.
Då vardt smeden Ilmarinen
Plötsligt gripen af förfäran,
Blodet flydde från hans anlet',
Rodnaden ifrån hans kinder;
Öfver sig han drog ett täcke,
Drog det öfver sina öron,
Skylde anletet med omsorg,
Ögonen än mer försigtigt.
Sjelf den gamle Wäinämöinen
Sänkte blicken ner i vattnet,
Långsmed båtens ena sida,
Och ett under fick han skåda:

Iku-Turso, son af Äiö,
Tätt invid den röda båten,
Höjde hufvudet ur hafvet,
Lyfte hjessan upp ur vågen.
  Gamle trygge Wäinämöinen
Griper tag uti hans öron,
Drager honom upp vid dessa,
Höjer rösten, spörjer honom,
Yttrar sjelf ett ord och säger:
"Iku-Turso, son af Äiö!
Hvarför stiger du ur hafvet,
Hvarför dyker du ur vågen,
Träder fram i menskors åsyn,
Till och med i Kaleva-sonens?"
  Iku-Turso, son af Äiö,
Fägnar sig ej just deröfver,
Räds ej heller synnerligen,
Gifver intet svar på frågan.
  Gamle trygge Wäinämöinen
Frågar åter eftertryckligt,
Spörjer strängt för tredje gången:
"Iku-Turso, son af Äiö,
Hvarför steg du upp ur hafvet,
Hvarför dök du fram ur vågen?"
  Iku-Turso, Äiö-sonen,
Gaf till slut den tredje gången
Dessa ord till svar och sade:
"Derför steg jag upp ur hafvet,
Derför dök jag fram ur vågen,
Att jag hade uti sinnet

Att förgöra Kaleva-slägtet
Och till Pohja Sampo bringa.
Men om du i sjön mig släpper,
Om mitt arma lif du skonar,
Skall jag väl härnäst ej mera
Träda fram i menskors åsyn!"
Gamle trygge Wäinämöinen
Släppte då i sjön den arme,
Yttrade ett ord och sade:
"Iku-Turso, son af Äiö!
Stig ej mera upp ur hafvet,
Höj dig ej härnäst ur vågen,
Träd ej fram i menskors åsyn
Nå'nsin efter denna dagen!"
Efter denna dagen stiger
Turso icke mer ur hafvet,
Träder ej i menskors åsyn,
Ej, så länge sol och måne
Och den gyllne dagen finnes,
Och den luft, som glädje skänker.
Nu den gamle Wäinämöinen
Styrde vidare sin farkost.
När en liten stund förlidit,
Några ögonblick förflutit,
Bjöd den höge guden Ukko,
Han som öfver luften råder,
Vindarne att upp sig höja,
Vädren att på hafvet rasa.
Alla vindar upp sig höjde,
Vädren började att rasa,

Våldsamt frambröt vestanvinden,
Häftigt stormade nordvestan,
Ännu häftigare sunnan,
Östanvinden tjöt af ilska,
Grufligt vrålade nordostan,
Nordan dånade förfärligt.
Blad de ryckte lös från löfträd,
Blåste barren bort från barrträd,
Sleto blommorna från ljungen,
Foderskalen ifrån gräsen,
Drefvo djupets svarta gyttja
Upp till vattnets klara yta.
Hård var stormen nu på hafvet,
Vågor slogo upp mot båten,
Ryckte med sig gäddbens-harpan,
Bragte Kantele af fiskben
Uti Wellamo-folkets värjo,
Ahtola till evig glädje;
Ahto varsnade på vågen,
Ahto-barnen sågo harpan,
Togo sköna strängaspelet,
Förde hem det till sin boning.
Men den gamle Wäinämöinens
Ögon fylldes nu med tårar
Och han yttrade och sade:
„Så försvann hvad nyss jag vunnit,
For sin kos den kära harpan,
Gick min lefnads fröjd förlorad!
Aldrig får jag väl nu mera,
Aldrig någonsin i tiden,

Fröjd ur gäddans tänder locka,
Toner ur min fiskbensharpa!"
Sjelfve smeden Ilmarinen
Blef af ångest djupt betagen,
Yttrade ett ord och sade:
"Ve mig, ve mitt lif, jag arme,
Som for ut på dessa fjärdar,
Gaf mig ut på öppna hafvet,
Trädde på ett träd som rullar,
Steg uppå en gren som svigtar!
Vindar nog mitt hår lärt känna,
Pröfvat fruktansvärda stormar,
Onda dar mitt skägg har skådat
Äfven här på dessa vatten,
Sällan dock det torde pröfvat
En så mäktig storm som denna,
Vågor, som så våldsamt häfvas,
Böljor, brusande som dessa;
Vinden blott är nu min tillflykt,
Hafvets våg min enda räddning."
Gamle trygge Wäinämöinen
Tänkte härvid så och sade:
"Gråta bör man ej i båten,
Ej uti ett skepp sig jemra;
Tårar hjelpa ej ur nöden,
Klagan ej från onda dagar."
Derpå hof han upp sin stämma,
Sade sjelf och talte detta:
"Styr, o vatten, dina söner,
Hejda dina barn, o bölja,

Lugna vågorna, o Ahto,
Bjud, o Wellamo, ditt hafs-folk,
Att de ej mot bogen stänka,
Ej slå in uti min farkost!
”Stig, du storm, mot himlens rymder,
Höj dig åter upp till molnen,
Till din ätt och till din vagga,
Till din slägt och dina fränder!
Kullvräk icke furuskeppet,
Bringa ej min båt att kantra,
Störta hellre träd på sveden,
Kullvräk granarne på kullen!”
Det var muntre Lemminkäinen,
Kaukomieli sjelf, den sköne:
Han till orda tog och sade:
”Kom du örn, o kom från Turja,
Bringa tre af dina fjädrar,
Och du korp, o bringa tvenne
Till ett skydd för skrala skeppet,
För min klena båt till sqvättbord!”
Sjelf han höjde skeppets kanter,
Fäste sidobord kring båten,
Reste plankor öfver dessa,
Allra minst en famn i höjden,
Så att vågen ej slog öfver,
Icke stänkte in från kanten.
Sqvättbord funnos nu i båten,
Kanter, höga nog, den hade,
Att af vilda stormar skakas,
Att af vreda vågor stötas,

Der den gick igenom svallet,
Styrde fram i bergshög sjögång.

Sång. 42.

Fyrationdetredje Sången.

Louhi, Pohjolas värdinna,
Kallar Pohjola tillhopa,
Låter folket bågar gripa,
Männerna med svärd sig väpna,
Ställer Pohjas båt i ordning,
Rustar ut sitt örlogsfartyg.
Män hon ställer i sin farkost,
Radar krigare i skeppet,
Liksom knipan sina ungar,
Sina små en årta ordnar,
Hundra män med svärd försedda,
Tusen krigare med bågar.
Master reser hon i skeppet,
Ställer stängerna i ordning,
Hissar sedan sina segel,
Spänner ut sitt fartygs dukar,
Breda som en utsträckt molnvägg,
Som en klumpig sky på himlen,
Och sin färd hon nu begynner,
Gifver sig åstad och skyndar,

För att Sampo återtaga
Utur Wäinämöinens farkost.
Gamle trygge Wäinämöinen
Styrde öfver blåa hafvet,
Höjde nu sin röst och sade,
Talade i båtens bakstam:
»O du muntre son af Lempi,
Som står högst bland mina vänner,
Stig i masten af vår farkost,
Klättra uppför segelstången,
Granska luftens rymd framför oss,
Se på himlens hvalf bakom oss,
Om dess rand är klar och molnfri,
Klar och molnfri, eller mulen!»
Det var muntre Lemminkäinen,
Ungdomsfriske, raske sällen —
Alltid redo, äfven obedd,
Färdig utan särskild maning —
Upp han klättrade i masten,
Steg med lätthet upp i toppen,
Såg mot öster, såg mot vester,
Såg mot norr och såg mot söder,
Spejade kring Pohjas stränder,
Yttrade till slut och sade:
»Klar är luftens rymd framför oss,
Mulen himmelen bakom oss:
Ifrån norr en sky sig höjer,
I nordvest en molnkant skönjes.»
Sade gamle Wäinämöinen:
»Sannt är icke hvad du talar!

Ej en sky det torde vara,
Ej en molnkant, som sig höjer,
Det är något segelfartyg:
Skåda en gång till, och noga!»
  En gång till han ser, och noga,
Yttrar dessa ord och säger:
»Der i fjerran syns en holme,
Skymtar fram en ö på afstånd;
Hökar hvimla i dess aspar,
Tjäderhonor i dess björkar.»
  Sade gamle Wäinämöinen:
»Sannt är icke hvad du talar;
Hökar torde det ej vara,
Icke fläckbeströdda tjädrar,
Det är Pohja-gårdens söner;
Skåda än en gång, och noga!»
  Nu den muntre Lemminkäinen,
Skådade för tredje gången,
Fällde dessa ord omsider,
Yttrade och sade slutligt:
»Pohja-båten är i antåg,
Stampar fram, med hundra åror;
Hundra karlar ro i båten,
Tusen sitta sysslolösa.»
  Nu den gamle Wäinämöinen
Fick förspörja verklig sanning,
Och han yttrade och sade:
»Ro nu på, du Ilmarinen,
Ro, du muntre Lemminkäinen,
Ron, j alle här i skeppet,

Så att fram vår båt må ila,
Att vår farkost hinner unnan!"
Rodde smeden Ilmarinen,
Rodde muntre Lemminkäinen,
Rodde alle man i båten;
Furustyret hördes knaka,
Tullarne af rönnträd pepo,
Båten, byggd af tallar, skälfde,
Fören gnällde som en sjöhund,
Aktern brusade som forsen,
Vattnet fräste upp i bubblor,
Fradgan flöt i klumpar unnan.
Hjeltarne i täflan rodde,
Årorna i kapp de drogo,
Men det led ej fram med färden,
Furuskeppet fick ej försprång,
Undkom icke segelbåten,
Pohja-gårdens örlogsfartyg.
Nu den gamle Wäinämöinen
Fann att ofärd var förhanden,
Såg en nödens dag sig närma,
Eftertänkte, öfverlade,
Hvad som stod att företagas,
Fällde dessa ord och sade:
"Häremot jag vet en utväg,
Minns ännu en liten trollkonst."
Nu han sökte fram sitt fnöske,
Letade bland sina elddon,
Tog ur dem en liten flinta,
Slet en liten bit af fnösket,

Detta slängde han i hafvet,
Bakåt, öfver venstra axeln,
Höjde rösten, tog till orda,
Yttrade och sade detta:
"Häraf må en klippa uppstå,
Må en hemlig häll sig bilda,
Och mot den må Pohjas farkost,
Hundraroddar-skeppet krossas,
Uti stormuppjagad bränning,
I ett häftigt svall af vågor!"

Och der uppstod nu en klippa,
Bildades en ö i hafvet,
Sträckt på längden emot öster,
Liggande mot norr på bredden.

Pohja-skeppet nu sig närmar,
Stampar framåt öfver vågen,
Stöter innankort mot klippan,
Fastnar hårdt på hälln i hafvet;
Sönder brister furubåten,
Skeppet med de hundra vränger,
Masterna i hafvet störta,
Alla segel sjunka neder
För att bort af stormen bäras,
Att af vårens vind förskingras.

Louhi, Pohjolas värdinna,
Steg med fötterna i vattnet
För att resa upp sin farkost,
För att skeppet uppåt vända:
Skeppet stod ej mer att resas,
Båten kunde icke röras,

Brutna voro alla vränger,
Sönder till och med dess tullar.
  Eftertänkte, öfverlade,
Fällde dessa ord och sade:
"Hvem skall med ett råd nu komma?
Hvem skall här i redet ställas?"
  Sin gestalt hon nu förbytte,
Djerfdes att förändra skepnad:
Lior tog hon, fem till antal,
Sex utslitna, gamla gräftor,
Klor hon gjorde sig af dessa,
Fäste dem vid sina näfvar;
Hälften af den spruckna båten
Under sig som kropp hon lade,
Svängde sidorna som vingar,
Gjorde sig en stjert af styret;
Hundra män inunder vingen,
Tusen på sin stjert hon ställde,
Hundra män med svärd försedda,
Tusen krigare med bågar.
  Vingarne till flygt hon breder,
Höjer sig som örn i luften,
Flaxande hon framåt flyger
För att Wäinämöinen hinna:
Ena vingen vidrör molnen
Och den andra sopar vattnet.
  Vattnets mor, den sköna qvinnan,
Höjde nu sin röst och sade:
"O du gamle Wäinämöinen!
Vänd ditt hufvud bort från solen,

Rikta mot nordvest ditt öga,
Se dig om helt obetydligt!"
Gamle trygge Wäinämöinen
Vänder hufvudet från solen,
Riktar mot nordvest sitt öga,
Ser sig om helt obetydligt:
Redan nalkas Pohjas gumma,
Underfogeln nu sig närmar,
Lik en hök till skulderbenen,
Lik en örn till sjelfva kroppen.
Fogeln uppnår Wäinämöinen,
Flyger fram till mastens ända,
Slår sig ned på segelstången,
Sätter sig i högsta toppen:
Båten nära är att kantra,
Störtar nästan öfverända.
Härvid smeden Ilmarinen
Vid sin Jumala sig tryggar,
Till sin skapare sig vänder,
Yttrar dessa ord och säger:
"Starke skapare, mig skydda,
Jumala, ditt hägn förläna,
Så att sonen ej förkommer,
Modrens barn ej faller unnan
Ur det antal skaparn skapat,
Jumala till lif befordrat!
"Ukko, gud, du uppenbare;
Gamle fader uti himlen!
Gif mig du en pels som lågar,
Hemta mig af eld en skjorta,

I hvars skydd jag strida finge,
Och hvari jag kunde kämpa.
Utan att mitt hufvud våga,
Att mitt hår till spillo gifva
I en lek af blanka klingor,
Der de skarpa svärden pröfvas!"
Gamle trygge Wäinämöinen
Fällde sjelf ett ord och sade:
"Ha, du Pohjolas värdinna!
Kommer du att Sampo dela
På den dimomhvärfda udden,
På den töckenhöljda holmen?"
Sade Pohjolas värdinna:
"Ej jag ämnar Sampo dela
Någonsin med dig, du snöde,
Jemte dig, o Wäinämöinen!"
Sjelf hon söker Sampo taga
Utur Wäinämöinens farkost.
Nu den muntre Lemminkäinen
Drager svärdet ur sitt bälte,
Rycker ut det skarpa stålet,
Klingan från sin venstra sida,
Och mot örnens klor han måttar,
Dänger svärdet mot dess fötter.
Hugg på hugg gör Lemminkäinen,
Yttrar dessa ord derjemte:
"Ner, j männer, ner, j klingor,
Ner med er, j usle kämpar,
Hundra män från hvarje vinge,
Tio från hvarenda fjäder!"

Sade Pohjolas värdinna,
Talade från skeppets masttopp:
„O du muntre son af Lempi,
Arme Kauko, usle sälle!
Svikit har du nu din moder,
Ljugit har du för den gamla:
Ty du lofvat att ej draga
Ut i strid på tio somrar,
Äfven om du guld behöfde,
Eller finge lust till silfver!"
Gamle trygge Wäinämöinen,
Den evärdelige siarn,
Ansåg tiden vara inne,
Fann att rätta stunden kommit:
Upp ur sjön han höjde styret,
Drog sitt blad af ek ur böljan,
Dermed slog han underdjuret,
Afhögg klorna uppå örnen;
Klorna sönderslogos alla,
Blott den minsta klon blef oskadd.
Männen störtade i hafvet,
Föllo ner från örnens vingar,
Hundra män från hvarje vinge,
Tusen krigare från stjerten;
Sjelfva örnen damp från masten,
Föll med brak på båtens botten,
Liksom tjädern ifrån trädet,
Ekorrn ifrån granens grenar.
Derpå grep han tag i Sampo
Med det ej benämnda fingret,

Vräkte Sampo ner i hafvet,
Stjelpte hela granna locket
Öfver röda skeppets brädgång
Ut uppå det blåa hafvet;
Der gick Sampo nu i stycken,
Brast i bitar granna locket.
Och så sjönko dessa bitar,
Stora stycken utaf Sampo
Genom hafvets lugna vatten
Ner uppå det svarta gruset,
Byttes der till hafvets håfvor,
Blefvo Ahto-barnens skatter.
Derför aldrig här i tiden,
Medan gyllne månen glänser,
Saknar hafvet rikedomar,
Lider Ahto brist på skatter.
Andra stycken utaf Sampo,
Några mindre bitar blefvo
Qvar på blåa hafvets yta,
På det vida hafvets vågor,
För att der af vinden vaggas,
För att bort af böljor bäras.
Vinden vaggar dessa stycken,
Hafvets svall dem framåt gungar
På det blåa hafvets yta,
På det vida hafvets vågor:
Vinden drifver dem mot stranden,
Böljorna i land dem bära.
Gamle trygge Wäinämöinen
Såg hur bränningarne drefvo,

Huru hafvets vågsvall vräkte,
Hur mot stranden böljor buro
Dessa stycken utaf Sampo,
Bitarne af granna locket.
  Stor hans glädje var häröfver
Och han yttrade och sade:
„Dessa bära i sig fröet,
Början till ovansklig lycka;
Deraf plöjning, deraf såning,
Deraf all slags vext och gröda;
Genom dem skall månen lysa,
Lyckans sol beständigt stråla
Öfver Suomis vida länder,
Öfver Finlands sköna bygder!"
  Louhi, Pohjolas värdinna,
Yttrar då ett ord och säger:
„Häremot än jag vet en utväg,
Vet en utväg, mins ett medel
Mot din plöjning, mot din såning,
Mot din boskap, mot din gröda,
Mot din måne, som skall skina,
Mot din sol, som ständigt strålar:
Månen i ett berg jag drifver,
Gömmer solen i en klippa,
Frosten låter jag förstöra,
Kylig väderlek fördröja
All din plöjning, all din såning,
All din skörd och all din äring,
Hagelfall af jern jag skickar,
Skurar utaf stål jag sänder

Öfver dina goda sveder,
Öfver dina bästa åkrar.
”Björnen upp från mon jag jagar,
Den gles-tandade ur snåret,
För att dina hingstar rifva,
För att dina ston ihjälslå,
För att dina hjordar fälla,
För att dina kor förskingra;
Folket dödar jag med sjukdom,
Ämnar all din slägt förgöra
Så att den ej mer i tiden
Nämns och höres af i verlden!”
Nu den gamle Wäinämöinen
Tog till orda sjelf och sade:
”Mig kan ingen Lapp besvärja,
Ingen ifrån Turja kufva!
Jumala beherrskar vädret,
Skaparn vårdar ödets nycklar;
Ej i afundsmannens armar,
Ej i oväns hand de hvila.
”Om på Jumala jag litar,
På min skapare förtröstar,
Drifver han all mask från sådden,
Hvarje ovän från min gröda,
Så att sådden upp ej bökas,
Så att vexten icke nedslås,
Så att brodden icke bortrycks,
Så att grödan ej förstöres.
”Men, du Pohjolas värdinna,
Drif förderfven in i stenen,

Inneslut allt ondt i klippan,
Samla plågorna i berget,
Aldrig deremot vår måne,
Aldrig solen här i tiden!
”Frosten må du låta härja,
Kylig väderlek fördröja
Dina egna åkrars rågbrodd,
All den sådd, du sjelf har utstrött;
Låt ditt hårda hagel falla,
Skurarne af stål sig sänka
Der man plöjt med dina plogar,
Uppå Pohja-gårdens åkrar!
”Jaga björnen upp från sandmon,
Drif ur snår den ilskne katten,
Skicka ödemarkens kroktass,
Den gles-tandade ur buskris
In på Pohjas boskapsvägar,
På den mark dess hjordar trampa!”
Derpå Pohjolas värdinna
Fällde dessa ord och sade,
”Nu har makten från mig vikit,
Svagt är nu mitt välde vordet:
Sjunkit har min skatt i hafvet,
Böljor hafva Sampo krossat!”
Gråtande hon hemåt styrde,
Full af sorg till Pohjas nejder.
Intet som är värdt att nämnas
Fick hon med sig hem af Sampo,
Men hon medtog dock en smula
Med det ej benämnda fingret:

Locket bragte hon till Pohja,
Bar till Sariola grepen;
Derför råder nöd i Pohja,
Är ett brödlöst lif i Lappland.
Gamle trygge Wäinämöinen,
Sedan sjelf i land han stigit,
Finner stycken utaf Sampo,
Bitar af det granna locket
Uppå stranden invid hafvet,
På den fina, mjuka sanden.
Sampos stycken nu han bragte,
Förde granna lockets bitar
Till den dimomhvärfda udden,
Till den töckenhöljda holmen
För att frodas och förkofras,
Vexa till och äring gifva,
För att engång kornöl skänka,
För att bröd af råg beskära.
Derpå gamle Wäinämöinen
Tog till orda sjelf och sade:
”Jumala, o gif oss lycka,
Skapare, o skänk oss trefnad,
Låt oss städse lyckligt lefva,
Låt engång oss dö med heder
I det ljufva Suomi-landet,
I det herrliga Karelen!
”Starke skapare, mig skydda,
Jumala, ditt hägn förläna,
Bistå mig mot männers anslag,
Afvärj alla qvinnors ränker,

Slå på land hvar ovän neder,
Tukta vattnets onda makter!
"Stå på dina söners sida,
Bistå dina barn beständigt,
Skänk dem du ditt skydd om natten,
Var du deras värn om dagen,
Att ej solen vredgad skiner,
Att ej månen vredgad lyser,
Att ej vinden vredgad hviner,
Att ej regnet vredgadt strömmar,
Att de ej af kölden skadas,
Ej af vädrets hårdhet lida!
"Foga hop af jern ett stängsel,
Res en mur af stora stenar
Kring den egendom jag eger,
Kring mitt folk, på begge sidor,
Ifrån jorden upp till himlen,
Ifrån himlen ner till jorden,
Mig till hemvist, mig till bostad,
Mig till skydd och mig till hägnad,
Så att ej för mycket röfvas,
Undanrycks af oväns händer,
Medan denna tiden varar,
Medan månens klarhet lyser!"

Fyrationdefjerde Sången.

Gamle trygge Wäinämöinen
Tänkte nu uti sitt sinne:
»Herrligt vore det att spela,
Att med toner glädje väcka
Här på dessa sköna gårdar,
Dessa nya boningsplatser!
Men min harpa är försvunnen,
Flyktat har min fröjd för evigt
Ner till fiskbebodda gårdar,
Laxars stenuppfyllda hålor,
Att af djupets makter egas,
Att af Wellamos folk besittas:
Ahto återbär den aldrig,
Bringar den ej mer tillbaka.
»Smed och broder Ilmarinen!
Förr du smidt, i går du smidde,
Smid på denna dag desslikes,
Smid åt mig af jern en räfsa,
Som är tätt besatt med tenar
Och hvars skaft är långt tillräckligt,

Att jag räfsa kan i hafvet,
Hopa vågorna i högar,
Samla vassen upp i såtar,
Kasta allt i sträng på stranden,
För att harpan återfinna,
Få min Kantele tillbaka
Utur fiskbebodda bugter,
Laxars stenuppfyllda hålor!"
  Det var smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn:
Han af jern en räfsa smidde,
Hamrade ett skaft af koppar;
Tenar, hundra famnar långa,
Femfaldt längre skaft han gjorde.
  Nu den gamle Wäinämöinen
Tog sin jernhopsmidda räfsa,
Gick ett litet stycke framåt,
Vandrade en ringa sträcka
Till sin stålbeklädda båtplats,
Till dess kopparklädda kaflar.
  Der fanns båt, der funnos tvenne,
Tvenne båtar i beredskap
Uppå stålbetäckta stockar,
Uppå kopparklädda kaflar;
Ny var en af dessa båtar,
Gammal var den andra båten.
  Sade gamle Wäinämöinen,
Talte till den nya båten:
"Gå, o farkost, ut på vattnet,
Sänk dig ner, o båt, i vågen,

Utan att med armen vändas,
Att med handens tumme gripas!”
Ut på vattnet gick hans farkost,
Båten sänkte sig i vågen;
Gamle trygge Wäinämöinen
Satte sig vid akterstäfven,
Började att hafvet sopa,
Att dess vågor genomstöka;
Näckrosblad han drog tillsamman,
Räfsade bland strandens ruskor,
Sammanföste brutna vass-strån,
Brutna vass-strån, hafsrörs bitar;
Hvarje djup han undersökte,
Harfvade vid hvarje klippa,
Fann dock icke, såg ej mera
Sin af gäddben gjorda harpa,
Sin för evigt svunna glädje,
Kantele, som gått förlorad.
Gamle trygge Wäinämöinen
Började att hemåt vandra,
Sorgsen och med nedböjdt hufvud,
Med på snedden dragen mössa,
Tog till orda och förmälde:
”Aldrig skall jag väl numera
Ha min fröjd af gäddans hufvud,
Höra fiskbensharpan klinga!”
Medan han i lunden vandrar,
Vid ett skogsbryn framåt skrider,
Hör han der ett björkträd gråta,
Ser en masurbjörk, som tåras;

Och till stället han sig närmar,
Träder ända fram till trädet.
Här han frågar nu och spörjer:
»Hvarför gråter, sköna björk, du?
Gröna träd med hvita gördeln,
Hvarför sörjer du och klagar?
Icke ut i krig du föres,
Ej i härnad dig man tvingar.»
Skickligt svarar honom trädet,
Sjelf den gröna björken talar:
»Säkert torde mången säga,
Flere i sitt sinne tänka,
Att i glädje blott jag lefver,
Uti fröjd och jubel endast,
Jag, som äfven under sorger,
Trots min saknad gläds, jag arma:
Blott i nödens stund jag klagar,
Jemrar mig då värst jag lider.
»Jag mitt tomma lif begråter,
Klagar öfver egen ringhet:
Ty vanlottad är jag arma,
Utan skydd, jag olycksfulla,
Uppå dessa onda ställen,
Dessa vida betesmarker.
»Andra, som af lyckan gynnas,
Bida ständigt med förhoppning
På den sköna sommarns ankomst,
På den varma tidens inbrott.
Annat får jag, olycksfulla,
Annat nödgas jag emotse:

Att mau näfret af mig skalar,
Att man mina qvistar bryter.
»Ofta, jag beklagansvärda,
Mången gång, jag djupt betryckta,
Vid den snabba vårens ankomst
Bygdens barn till mig sig närma,
Rista i min stam med knifvar,
I min saf-omhöljda midja,
Och om sommarn onda herdar
Rifva lös min hvita gördel,
Än till kärl och än till slidor,
Än till sina smultronrifvor.
»Ofta, jag beklagansvärda,
Mången gång, jag djupt betryckta,
Flickor i mitt skygd sig lägra,
Tärnor här omkring mig svärma,
Bryta löfven ur min krona,
Binda grenarne till qvastar.
»Ofta nog, jag olycksfulla,
Mången gång, jag djupt betryckta,
Fälles jag, då marken svedjas,
Eller klyfves jag till kastved;
Trenne gånger ren i sommar,
Under denna långa årstid,
Männer i mitt skygd sig lägrat,
För att siua yxor hvässa
Mot mitt olycksburna hufvud,
Mot mitt lif, jag ömkansvärda.
»Detta är mitt sommarnöje,
Fröjden af den varma tiden;

Mera gynnsam är ej vintern,
Bättre ej den tid, det snöar.
 ”Ganska tidigt ren på året
Sorgen min gestalt förändrar,
Tungt mitt hufvud ned sig böjer
Och mitt anlete förbleknar,
När jag på de mörka dagar,
På den svåra tiden tänker.
 ”Plågor bringar stormen sedan,
Frosten svårare bekymmer:
Stormen tar den gröna pelsen,
Frosten stjäl min sköna klädning,
Så att jag, allt skydd beröfvad,
Jag, beklagansvärda björkträd,
Helt och hållet blottad qvarstår,
Utan all beklädnad lemnas
Att i vinterkölden skälfva,
Att mig genomfrusen jemra!”
 Sade gamle Wäinämöinen:
”Gråt ej mer, du gröna björkträd,
Qvid ej nu, du löfskottrika,
Sörj ej, du med hvita gördeln!
Ty en lycklig lott dig väntar,
Nya, mera blida öden;
Gråta skall du snart af glädje,
Högljudt skall af fröjd du jubla.”
 Derpå gamle Wäinämöinen
Högg af björkens stam en harpa,
Slöjdade en dag om sommarn,
Sökte forma strängaspelet

På den dimomhvärfda udden,
På den töckenhöljda holmen,
Gjorde moderträt till harpan,
Kupan till sin nya glädje,
Och af stadig björk var kupan,
Moderträt af kärnfull masur.
Sade gamle Wäinämöinen,
Tog till orda sjelf och talte:
»Här är moderträt till harpan,
Stommen till en evig glädje:
Hvadan skola skrufvar tagas,
Hvadan pinnar fås till harpan?»
Stod en ek vid boskapsskjulet,
Högrest i ett hörn af gården;
Jemna grenar eken hade
Och på hvarje gren ett äple;
På hvart äple var ett guldhjul
Och en gök på gyllne hjulet.
När då göken gol i trädet,
När ett femfaldt rop den höjde,
Nedföll guld ifrån dess tunga,
Flödade ur näbben silfver
Ner uppå den gyllne kullen,
På den silfverrika höjden:
Häraf fingos harpans skrufvar,
Pinnarne till masurkupan.
Sade gamle Wäinämöinen,
Tog till orda sjelf och talte:
»Skrufvar har jag fått till harpan,
Pinnar till min masurkupa;

Någonting ännu dock saknas,
»Strängar fem i harpan fela:
Hvadan skola strängar skaffas,
Tungorna till harpan tagas?»
  Ut han gick att strängar söka,
Skred igenom svedjelunden.
Uti lunden satt en jungfru,
Ung en tärna uti dälden;
Icke gret den unga jungfrun,
Var dock riktigt glad ej heller;
För sig sjelf hon sjöng en visa,
Blott för att sin qväll fördrifva,
Väntande uppå sin fästman,
Längtande att se sin älskling.
  Gamle trygge Wäinämöinen
Smyger utan skor till stället,
Nalkas varsamt, utan strumpor;
När han fram till stället hunnit,
Ber han jungfrun om en hårlock,
Yttrar dessa ord och säger:
»Skänk mig en af dina lockar,
Några hårstrån, vackra flicka,
Att till strängar bli på harpan,
Att åt glädjen toner gifva!»
  Flickan gaf de hår han äskat,
Gaf af sina mjuka lockar,
Skänkte honom fem, sex hårstrån,
Räckte honom än ett sjunde:
Deraf äro harpans strängar,
Tonerna i glädjens redskap.

Så han fick sin harpa färdig;
Och den gamle Wäinämöinen
Satte sig på lägsta stenen,
Uppå trappan, byggd af hällar,
Tog i händerna sin harpa,
Glädjen närmare intill sig,
Vände kupan upp mot himlen,
Stödjande dess knopp mot knäna,
Stämde strängarne med omsorg,
Bragte tonerna i samklang.

Stämda fick han harpans strängar,
Fick sin Kantele i ordning,
Tog den under sina händer,
Öfver sina knän på tvären,
Lät nu sina tio naglar,
Fem af sina fingerspetsar
Öfver strängaspelet fara,
Af och an på harpan löpa.

Nu, då gamle Wäinämöinen
Spelade uppå sin harpa,
Lätthänd och med mjuka fingrar,
Krökande sin tumme utåt,
Nu blef ljud i masurkupan,
Klang i löfskottrika björken;
Gökens guld begynte tona,
Glädtigt ljödo jungfruns hårstrån.

Wäinämöinens fingrar spela,
Strängarne i harpan klinga,
Bergen dåna, hällar braka,
Alla klippor återskalla,

Stenar sqvalpa fram på vågen,
Gruset uppå vattnet flyter,
Furorna af fröjd betagas,
Stubbarne på sandmon dansa.
Qvinnorna i Kalevala,
Öfvergifva brokig sömnad,
Skynda till med elfvens snabbhet,
Störta som en ström till stället,
Unga qvinnor under löje,
Gårdsvärdinnor högst förnöjda,
För att strängaspelet höra,
Att dess glädjeljud beundra.
Alla männer i hans närhet
Stå med mössan uti handen;
Gummor, som tillstädes kommit,
Stå med handen under kinden;
Flickorna med tårfyldt öga,
Gossarne på knä på marken
Lyssna uppå strängaspelet,
Undra öfver glädjeljuden;
Med en mun de alla säga,
Yttra så med samma tunga:
"Aldrig förr har här förnummits
Något strängaspel så ljufligt,
Medan denna tid har varat,
Medan månens guld har strålat!"
Vida ljöd det ljufva spelet,
Till den sjette byn det hördes,
Och ej fanns det något väsen,
Som ej skyndade till stället

Att det ljufva spelet höra,
Att på harpans toner lyssna.
Alla djur som bo i skogen
Hukade sig ner på klorna
För att strängaspelet höra,
Att dess glädjeljud beundra;
Foglar, som i luften flyga,
Satte sig på trädens grenar,
Hafvets alla slag af fiskar
Kommo simmande till stranden;
Maskar, till och med, i jorden
Kröpo slutligt upp ur mullen,
Vredo på sig der och hörde
På det ljufva strängaspelet,
Den ovanskeliga glädjen,
Wäinämöinens harpotoner.
Och den gamle Wäinämöinen
Spelte herrligt nog på harpan,
Anslog underbara toner,
Spelte en och tvenne dagar,
Oafbrutet, sen han börjat,
Allt från samma morgonmåltid
Gjordad i sitt samma bälte,
Klädd i en och samma skjorta.
När uti sitt hem han spelte,
I sin boning, byggd af furu,
Hördes alla hustak dåna,
Kändes golfvens plankor svigta,
Stugtak sjöngo, dörrar tjöto,
Fönstren klingade af glädje,

Gråstensugnen rörde på sig,
Spiselns masurstolpe gnällde.
När han åter gick i granskog,
När han framskred under furor,
Bugade de höga granar,
Böjdes tallarne på kullen,
Kottarne till marken flögo
Och kring roten spriddes barren.
När han vandrade i löfskog
Eller steg i svedjelunden,
Väcktes lif och lek i skogen,
Hjertlig fröjd i svedjelunden,
Alla markens blommor smektes,
Telningarne ned sig böjde.

Fyrationdefemte Sången.

Louhi, Pohjolas värdinna,
Hörde och förnam en tidning,
Att sig Wäinölä förkofrat,
Kalevalas välstånd vuxit
Genom bitarne af Sampo,
Genom granna lockets spillror.
Häftig afund henne griper,
Och hon öfvertänker ständigt,
Huru döden bringas kunde,
Hur förderf hon skulle draga
Öfver Wäinöläs befolkning,
Öfver Kalevala-slägtet.
Böner sänder hon till Ukko,
Beder så till dundrets herre:
»O du Ukko, gud i höjden!
Nedslå Kalevala-folket
Med en skur af jernhårdt hagel,
Medelst nålar, som ha stålspets,
Eller döda det med sjukdom,
Dräp det ondskefulla slägtet,

Män på deras vida gårdar,
Qvinnor uppå fähusgolfven!"
Blind en dotter Tuoni hade,
Loviatar, en gammal qvinna,
Värst bland alla Tuonis döttrar,
Vidrigast bland Manuttaret,
Alla svåra plågors upphof,
Tusen vedermödors källa;
Mörk var hela hennes uppsyn,
Vederstygglig ansigtsfärgen.
Denna Tuonis svarta dotter,
Ulappalas blinda qvinna,
Redde på en väg sitt läger,
På en usel plats sin stråbädd,
Låg med ryggen vänd mot vinden,
Tvärs emot det skarpa vädret,
Vänd bakut mot drag och kyla,
Mot det håll, der dagen randas.
Nalkades en häftig vindstöt,
Stark en stormil kom från öster,
Vinden gjorde henne fruktsam,
Häfdade den dumma qvinnan
På en löflös svedjesträcka,
På en utmark utan tufvor.
Och hon bar sitt tyngda sköte,
Bar den mödosamma bördan
Tvenne månader och trenne,
Fyra måna'r, fem desslikes,
Under sju och under åtta,
Nio månader igenom,

Enligt qvinnans gamla räkning,
Och den tionde till hälften.
När den nionde förflutit,
När den tionde begynte,
Vexte hennes vedermöda,
Tyngdes hon alltmer af plågan,
Kunde dock ej fostret föda,
Icke bringa fram sin lifsfrukt.
Upp hon steg ifrån sitt läger,
Sökte sig ett annat ställe,
Vindens sköka gick att föda,
Gick att alstra fram sin lifsfrukt
Mellan tvenne höga klippor,
I en klyfta mellan fem berg,
Men ej föddes hennes foster,
Bragtes icke fram till verlden.
Plats hon sökte för att föda,
För att tömma ut sitt sköte,
På den sanka, lösa gungflyn,
Invid vattenrika källsprång,
Men hon fann ej der ett ställe,
Fick ej der sitt sköte lätta.
Föda ville hon sin lifsfrukt,
Sökte lättnad från sin börda
Midt i skummet af en eldfors,
I en väldig vattenhvirfvel,
Under trenne forsars vågsvall,
Under nio branta brådjup,
Men ännu ej föddes fostret,
Ingen lättnad fick den usla.

Ut hon brast i gråt, den leda,
Klagade, den afskyvärda,
Såg ej hvart hon borde vandra,
Hvart hon kunde taga vägen
För att fostret från sig gifva,
För att sina söner föda.
Talte Jumala ur molnen,
Sade skaparen från himlen:
„Der, i kärret, finns en smygvrå,
Uppå stranden, invid hafvet,
Uti Pohjola, det mörka,
I det starka Sariola;
Gå att der din lifsfrukt föda,
Att ditt tyngda sköte lätta;
Dig behöfver man derborta,
På din afvel der man väntar!"
Det var Tuonis svarta dotter,
Manas afskyvärda jungfru:
Bort hon gick till Pohjas stugor,
Sariolas badstu-marker
För att sina söner föda,
Sina barn till verlden bringa.
Louhi, Pohjolas värdinna,
Gumman med de glesa tänder,
Hemligt henne tog i badstun,
Lönligen uppå sin lafve,
Utan att i byn det märktes,
Att ett ord derom förspordes,
Värmde badstun i all tysthet,
Bragte skyndsamt allt i ordning,

Och med öl begöt hon dörren,
Slog uppå dess gångjern spisöl,
Att ej dörren knarra finge,
Ej dess gångjern skulle gnälla.
  Derpå hof hon upp sin stämma,
Fällde dessa ord och sade:

Ord vid Barnsbörd: v. 117—146.

»Du naturens gamla dotter,
O du sköna, gyllne väsen,
Som den äldsta är bland qvinnor,
Tidigast af alla mödrar!
Stig till knäna ut i hafvet,
Intill midjan ner i vågen,
Tag ur hafvet slem af girsen,
Slipprig vätska från en lake,
Stryk den mellan alla knotor,
Smörj dermed den sjukas sidor,
För att jungfruns plågor lindra,
Qvinnans vedermöda lätta,
Undandrifva dessa smärtor,
Denna svåra födslovånda!
  »Om ej detta är tillräckligt:
O du Ukko, höjdens herre!
Skynda hit, der du behöfves,
Närma dig, då hit du kallas,
Här en flicka är i barnsnöd,
I förlossning stadd en qvinna,
Uti röken af en badstu,
Här i byn, uti dess badhus!
  »Tag nu fram din gyllne klubba,
Fatta den i högra handen,

Undanrödja dermed hindren,
Nedslå dörrens sidoposter,
Öppna skaparns lås och riglar,
Sönderkrossa alla bommar,
Så att både stor och liten,
Att den minste fram kan träda!"

Nu den afskyvärda qvinnan,
Tuonis dotter utan ögon,
Började sitt sköte tömma,
Födde fram sin stygga afvel
Under kopparsmyckadt täcke,
Under mjuka sängomhängen.

Nio söner här hon födde
Under samma natt om sommarn,
Under ett och samma imbad,
Under samma badstu-eldning,
Genom samma kraftansträngning,
Utur samma skötes fyllnad.

Sina söner hon benämner,
Vårdar dem med samma omsorg
Som en hvar sitt foster egnar,
Det man sjelf har bragt till verlden:
En till håll och styng hon danar,
Fostrar till kolik en annan,
Ammar upp till gikt en tredje,
En gestaltar hon till tvinsot,
Åter en hon gör till bulnad,
Utser en till utslagssjukdom,
En till frätsår hon bestämmer,
Och af en hon danar pesten.

Utan namn förblef en enda,
Hennes siste son på halmen;
Denne dref till slut hon dädan,
Att ett troll i vattnet blifva,
Att som gast i dälder dväljas,
Allestäds sin afund öfva.
Louhi, Pohjolas värdinna,
Lät de andra sig begifva
Till den dimomhvärfda udden,
Till den töckenhöljda holmen,
Hetsade sin vreda afvel,
Dref de förr ej kända plågor
Uppå Wäinöläs befolkning,
Uppå Kalevala-slägtet.
Wäinöhemmets söner sjukna,
Kalevala-folket täres
Af förut ej sedda krämpor,
Icke ens till namnet kända;
Undertill förmultna golfven,
Ofvan ruttna takens bräder.
Nu den gamle Wäinämöinen,
Den evärdelige siarn,
Gick att hufvuden befria
Och att själar återlösa,
Gick till Tuoni för att strida,
Att med sjukdomarne kämpa.
Och han värmer upp sin badstu,
Hettar stenar för ett imbad
Med en ved af största renhet,
Klabbar, vräkta upp af vattnet;

Bringar vatten i sin gömma,
Tager qvastar i sin värjo,
Värmer sina mjuka qvastar,
Blöter deras hundra qvistar.
  Nu han gaf ett ljufligt imbad,
Dref en hetta, söt som honung,
Upp ur ugnens heta hällar,
Kullerstenarne, som glödde,
Hof derjemte upp sin stämma,
Fällde dessa ord och sade:
»Kom, o Jumala i badet,
Luftens fader, träd i värmen,
För att helsa åstadkomma,
För att ro tillvägabringa!
Undanstryk de helga gnistor,
Släck den helga slaggen äfven,
Drif onödig hetta nedåt,
Jaga ut all skadlig hetta,
Att ej dina barn den bränner,
Ej förderfvar dem du skapat!
  »Allt det vatten som jag gjuter
Öfver dessa heta stenar,
Må till honing sig förbyta,
Fräsa upp till ljuflig sötma!
Rinna må en ström af honing,
Flyta må en sjö af sötma
Genom denna ugn af stenar,
Denna mossbetäckta badstu!
  »Utan skuld vi ej förtäras,
Dödas icke utan sjukdom,

Ord vid badning: v. 211–228.

Läkedoms-ord: v. 229–258.

Icke utan skaparns tillstånd,
Utan död, af Gud oss skickad.
Den som skuldlöst oss vill dräpa,
Må i munnen få sitt trollord,
Skadorna i eget hufvud,
Och af egna anslag drabbas!
"Om i mig en man ej finnes,
Ej i Ukkos son en hjelte,
Som från skador kan befria,
Som förtrolladt ondt kan hämma,
Är väl Ukko sjelf densamme,
Han, som rymdens skyar länkar,
Han, som bor i regnlös molnsky,
Som beherrskar himlens strömoln.
"Hör mig, Ukko, gud i höjden,
Jumala der ofvan molnen!
Skynda hit, der du behöfves,
Närma dig, då hit du kallas,
Att utforska dessa plågor,
Att en dam för nöden sätta,
Trolldomsskador undanjaga
Och besmittelsen fördrifva!
"Bringa mig en eldig klinga,
Hemta mig ett svärd som gnistrar,
Att jag tukta får de onda,
Jaga bort de afskyvärda,
Smärtorna till stormens stråtväg,
Plågorna till vida sveder.
"Plågorna jag bort förvisar,
Smärtorna jag nu besvärjer:

Plågornas besvärjelse: v. 259—312.

In i källare af stenar,
In i jernuppfyllda rösen,
För att stenar öfverfalla,
Hällarne med värk besvära;
Stenen qvider ej af smärta,
Klippan klagar ej af plåga,
Äfven om i henne bragtes
Smärtor utan gräns och måtta.
„Plågans dotter, Tuoni-jungfru,
Som på plågostenen sitter,
Der de trenne strömmar flöda,
Trenne floder ut sig grena,
Du som plågo-stenen malar,
Som på plågo-berget vrider!
Gå att alla plågor samla
I den blåa klippans inre,
Eller vräk dem ner i vattnet,
Ner i hafvets djup dem störta,
Der ej vinden mera kännes,
Der ej solen längre skiner!
„Om ej detta är tillräckligt:
Kivutar, du goda gumma,
Wammatar, du qvinnors prydnad,
Träd med mig uti gemenskap,
Kom att helsa åstadkomma,
Frid och ro tillvägabringa!
Borttag från de svåra smärtor
Deras kraft och deras styrka,
Att den lidande får hvila,
Att den svage lugnt kan sofva,

Den betryckte sans behålla,
Sjuklingen till ro sig sträcka.
”Samla smärtorna i skrinet,
Plågorna i koppar-asken,
För att alla smärtor bringa,
För att all slags sjukdom föra
Midt på sjelfva Kipuvuori,
Toppen utaf plågo-berget;
Koka der de svåra smärtor
I en oansenlig kittel,
Som ett enda finger rymmer,
Blott en tummes omfång eger.
”Midt i kullen står en klippa
Och ett hål är midt i klippan,
Hålet är med nafvarn borradt,
Har med huggjern blifvit öppnadt;
Dit må alla plågor slängas,
Må de svåra smärtor fösas,
Må all pinsam vånda drifvas,
Må all värk och nöd förvisas,
Att de nattetid ej skada,
Ej om dagen undanslippa!”
Derpå gamle Wäinämöinen
Den evärdelige siarn,
Smörjer alla ömma ställen,
Öfverstryker alla skador,
Gnider dem med åtta salvor
Och med nio trolldomsmedel,
Höjande sin röst han säger,
Yttrar dessa ord och talar:

”Ukko du, o gud i höjden,
O du gamle man i himlen!
Låt en sky gro upp i öster,
Höj ifrån nordvest en molnvägg,
Drif en annan fram från vester,
Nedsänd honing, nedsänd vatten
Att på dessa skador smörjas
Öfver sjuka ställen gjutas!
”Intet skulle jag väl kunna
Utan skaparns lof och tillstånd;
Måtte skaparn hjelp förläna,
Jumala sitt bistånd gifva,
Sen jag sett med egna ögon,
Sen jag smort med egna händer,
Och med ljuflig tunga talat,
Andats med min egen anda!
”Dit ej mina händer räcka,
Dit må skaparns händer hinna;
Der ej mina fingrar passa,
Der må skaparns fingrar passa:
Skönare hans fingrar äro,
Rörligare skaparns händer.
”Kom nu, skapare, att trolla,
Kom, o Jumala, att orda,
Kom, allsmäktige, att läka!
Gör den sjuke frisk om natten,
Lifva honom under dagen,
Att ej plågor upptill kännas,
Att ej smärtor midten trycka,
Att ej värken flyr till bröstet!

Låt ej någon värk förspörjas,
Ej den allraminsta plåga,
Medan tiden ännu varar,
Medan gyllne månen strålar!"
Gamle trygge Wäinämöinen,
Den evärdelige siarn,
Bortdref härmed trolldomsskador,
Hämmade de onda smittor,
Botade all pålagd sjukdom,
Hvarje ondt, af andra vålladt,
Räddade sitt folk från döden,
Kaleva ifrån förderfvet.

Fyrationdesjette Sången.

Kom till Pohjola en sägen,
Till den kulna byn en tidning,
Om att Wäinölä sig hemtat,
Kalevala undansluppit
Alla dit utsända plågor,
De förut ej kända krämpor.
Louhi, Pohjolas värdinna,
Gumman med de glesa tänder,
Vredgas svårliga häröfver,
Yttrar dessa ord och säger:
"Jag ett annat medel känner,
Vet ännu en annan utväg:
Björnen jagar jag från sandmon,
Hetsar ödemarkens kroktass
Uppå Wäinö-hemmets boskap,
Hjordarne i Kalevala!"
Björnen dref hon upp från sandmon,
Upp från ofruktbara marker
In på Wäinö-hemmets sveder,
Kalevalas betesplatser.

Sång. 46.

Gamle trygge Wäinämöinen
Tog till orda sjelf och sade:
"Smed och broder Ilmarinen!
Hamra nu åt mig ett jagtspjut,
Smid en udd med trenne kanter,
Gör dertill ett skaft af koppar!
Ty en björn här måste fångas,
Fällas bör lurfhårig Otso,
Så att icke mina hästar,
Mina ston han öfverfaller,
Mina boskapshjordar dödar,
Mina kor kring fältet skingrar."
Smeden smidde nu ett jagtspjut,
Icke kort, och långt ej heller,
Medelmåttigt gjordes spjutet:
Uppå kanten af dess jernspets
Stod en varg, en björn vid udden,
Och en elg vid bettets fogning,
Uppå skaftet sprang en fåle,
Och en ren lopp fram vid knoppen.
Snö sig sänkte nu till jorden,
Föll i lätta, fina flingor,
Lik en tackas ull om hösten,
Lik en hares hår om vintern;
Sade gamle Wäinämöinen,
Tog till orda sjelf och talte:
"Nu mig göres lust i hågen,
Lust att Metsola besöka,
Träda in hos skogens döttrar,
I de blåa jungfrurs gårdar.

Björnjägarens Sång: v. 47—144.

»Nu jag går ur männers skara
Ut till yttre värf i skogen:
Tag mig till din man, du vildmark,
Tapio, välj mig till din hjelte,
Hjelp mig nu att lyckan finna
Och att skogens sköne fälla!
»Mielikki, du skogsvärdinna,
Tellervo, du Tapios hustru!
Lägg nu band på dina hundar,
Håll tillbaka dina valpar
I det try-omvuxna skjulet,
I den lilla ekträdskojan!
»Vackre Otso, skogens äple,
O min honungstass, du trinde!
När du hör att jag mig närmar,
Att jag stolte man dig nalkas,
Göm då klorna in i ramen,
Tänderna uti ditt tandkött,
Att de aldrig mig beröra,
Ej af hast ens vid mig snudda.
»Du min ende, vackre Otso,
O min honungstass, du sköne!
Slå dig ner i ro på tufvan,
Lägg dig på den sköna klippan,
Der omkring dig furor buga,
Granar kring ditt hufvud susa;
Så du der må röra på dig,
Så, du honungstass, dig vända,
Som i boet hjerpen rör sig,
Gåsen liggande sig vänder!»

Nu den gamle Wäinämöinen
Hörde hunden börja skälla,
Hörde ren sin spårhund gläfsa
På plir-ögats egna gårdar,
Vid den tvära nosens koja,
Yttrade ett ord och sade:
”Göken ren jag trodde gala,
Trodde kärleksfogeln sjunga,
Men det var dock icke göken,
Icke sjöng en kärleksfogel:
Ty det är min gode jagthund,
Är det ypperliga djuret,
Som vid björnens stugdörr stannat,
Vid den sköne mannens hemgård.”
Gamle trygge Wäinämöinen
Stötte nu på sjelfve björnen,
Undanvräkte sidenbädden,
Slog omkull det gyllne lägret,
Höjde nu sin röst och sade,
Yttrade de ord som följa:
”Dig, o Jumala, jag prisar,
Lofvar, skapare, dig ensam,
Att åt mig du björnen gifvit,
Skänkt mig skogens guld till byte!”
Och han såg uppå sin älskling,
Yttrade ett ord och sade:
”Du min Otso, du min ende,
O du honungstass, du sköne,
Blif ej ens på skämt förtörnad!
Jag var icke den dig fällde:

Sjelf du halkade från grenen,
Snafvade mot barrträdsqvistar,
Sönderslet din benbeklädnad,
Ref din gråa rock af granris;
Halt det ute är om hösten,
Skum är dagen, himlen mulen!
”O du gyllne gök i skogen,
Med det lurfvigt sköna håret!
Lemna nu ditt hem åt kölden,
Låt din bostad öde ligga,
Öfvergif din björkriskoja,
Ditt af qvistar byggda ide;
Gif dig ut, du vidtberömde,
Börja färden, skogens stolthet,
Vandra framåt, lätt på foten,
Skynda bort i blåa strumpor,
Bort från dessa trånga gårdar,
Dessa alltför smala stigar,
Till en skara utaf kämpar,
Till ett samqväm utaf karlar!
Illa ej man der blir fägnad,
Ömkligt icke der man lefver:
Ty med honung man bespisas,
Nybrygdt mjöd der bjuds att dricka
Åt de fremmande som komma,
Gäster, som besöka stället!
”Vandra, såsom ock du vandrar,
Bort från detta trånga näste,
Träd inunder frejdad takås,
Under takets sköna fogning!

Skrid på snön med samma lätthet
Som ett näckrosblad på vågen;
Sväfva öfver skogens ruskor
Lätt som ekorrn uppå grenen!»
Derpå framgår Wäinämöinen,
Den ovanskelige sångarn,
Spelande igenom lunder,
Under högljudd klang på moar,
Vandrar med den ädle gästen,
Kommer med den hårbeklädde;
Spelet höres in i stugan,
Klangen ända under taket.
Folket yttrade i stugan,
Så den sköna skaran sade:
»Hören detta ljud derute,
Dessa toners klang ur skogen,
Detta läte af en korsnäbb,
Af en Tapio-tärnas pipa!»
Gamle trygge Wäinämöinen
Hann omsider sjelf till gården.
Folket störtade ur stugan,
Så den sköna skaran sade:
»Är vårt guld på vandring redan,
Har vårt silfver anträdt färden,
Nalkas nu den dyra skatten,
Är på väg vår ädla penning?
Gaf vår skog oss honingätarn,
Gaf sitt lodjur skogens herre,
Då med sång j återvänden,
Jublande på skidor kommen?»

Gamle Wäinämöinen svarar:
"Uttern har oss blifvit gifven,
Jumala sitt vildbråd skänkt oss
Till ett sång- och samtalsämne;
Derför nu med sång vi nalkas,
Komma jublande på skidor.
"Dock, en utter är det icke,
Ej en utter, ej ett lodjur:
Den berömde sjelf sig närmar,
Skogens stolthet är på vandring,
Gamle mannen framåt tågar,
Nalkas nu i klädesrocken;
Om vår gäst är efterlängtad,
Så må alla dörrar uppslås,
Men är gästen ovälkommen,
Må man dem med omsorg stänga!"
Folket svarade och sade,
Så den sköna skaran talte:
"Hel dig Otso, du som kommit,
Hel dig honungstass, som vandrat
Hit till dessa rena gårdar,
Dessa sköna boningsplatser!
"Längtat har jag all min lifstid,
Hoppats all min blomningsålder
Att få höra Tapio-hornet,
Höra skogens pipa ljuda,
Och att skogens guld må komma,
Ödemarkens silfver nalkas
Hit till dessa trånga gårdar,
Dessa ganska smala vägar.

Likt ett bördigt år jag väntat,
Motsett det likt sommarskörden,
Liksom skidan väntar ny-snö,
Eller hoppas uppå halka,
Liksom mön sin fästman väntar,
Tärnan, rodnande, en make.
”Hvarje qväll jag satt vid fönstret,
Alla morgnar uppå trappan,
Hela veckor invid grinden,
Månader vid boskapsvägen,
Långa vintrar under skjulen;
Qvar jag stod tills snön var hårdnad,
Tills den hårda snön blef uppsmält,
Marken bar och gruset synligt,
Gruset öfverhöljdt af mylla,
Myllan gräsbetäckt omsider.
Hvarje morgon så jag tänkte,
Dagligen mig sjelf jag sporde:
”Hvar har björnen nu fördröjt sig,
Skogens älskling sig försinkat?
Månne han till Estland vandrat,
Lunkat bort från Suomi-landet?”
Derpå gamle Wäinämöinen
Tog till orda sjelf och sade:
”Hvart skall jag den komne föra,
Hvart den gyllne gästen leda?
Skall han bringas in i ladan,
I det halmuppfyllda skjulet?”
Folket svarade och sade:
Så den sköna skaran talte:

”Dit må nu den komne föras,
Gyllne gästen beledsagas:
Under vida frejdad takås,
Under sparrens sköna resning;
Der är maten i beredskap,
Och på dryckesvaror tillgång,
Stugans golf är skuradt redan,
Sopad är hvarenda tilja,
Alla qvinnor äro klädda
Uti rena heldagsdrägter,
Bära sköna hufvudsmycken,
Dukar af den största hvithet.”
  Derpå gamle Wäinämöinen
Tog till orda sjelf och sade:
”Otso, du min lille fogel,
Du min honungstass, mitt knyte,
Allt ännu du måste vandra,
Öfver mark och moar tåga!
  ”Börja nu, mitt guld, din vandring,
Gif dig ut på väg, min älskling,
Tåga stolt i svarta strumpor,
Skrid, du klädesbyxa, framåt,
Närma dig på mesens vägar,
Träd på sparfvens vandringsstigar
Under fem släthuggna sparrar,
Under bjelkar sex i stugan!
  ”Sen nu till, j arma qvinnor,
Att ej fänaden förskräckes,
Ej den klena hjorden rädes,
Ej värdinnans boskap skadas,

När i stugan Otso kommer,
Sticker in den ludna nosen.
»Gossar, gifven rum i förstu'n,
Flickor, stån ej framför dörren,
När i stugan hjelten träder,
När den stolte hit sig närmar.
»Du min Otso, skogens äple,
Skogens skönhet, o du trinde!
Var ej skygg för våra flickor,
Räds ej för de lockomhöljda,
Bry dig ej om våra qvinnor,
Frukta ej de strumpbeklädda!
Allt hvad qvinna är i stugan,
Skall sig draga längst i ugnsvrån,
När i stugan mannen träder,
När den raske gossen kommer.»
Sade gamle Wäinämöinen:
»Frid, o Gud, jemväl härinne
Under vida frejdad takås,
Under sparrens sköna resning!
Hvart skall nu min skatt jag lemna,
Hvar skall nu den ludne läggas?»
Folket svarade och sade:
»Hel dig, hel dig, du som kommit!
Dit må du din fogel föra,
Dit den gyllne beledsaga:
Fram till furuplankans ända,
Upp till hörnet af vår jernbänk,
Att hans pels kan undersökas,
Att vi få hans hår beskåda!

"Bry dig ej derom, min Otso,
Tag det icke alltför illa,
Att din pels man undersöker,
Att ditt hår man vill beskåda;
Icke skall din pels förderfvas,
Ej ditt ludna skinn skall tagas
Till en drägt för usle männer,
Till eländigt folks beklädnad."
Derpå gamle Wäinämöinen
Drager pelsen af från björnen,
Hänger den på visthus-skullen,
Lägger köttet ner i kitteln,
Det förgyllda kopparkärlet,
Grytan med dess koppar-botten.
Grytorna på elden stodo,
Kopparkärlen öfver lågan,
Packade och öfverfulla
Af det rikeliga köttet;
Salt var äfven strödt deröfver,
Som från fjerran hemtadt blifvit;
Saltet hemtadt var från Tyskland,
Bortom vattnen ofvan Dvina,
Rodt igenom Suolasalmi,
Lossadt slutligen ur skeppet.
Sedan köttet kokadt blifvit,
Kittlarne från elden tagits,
Bragtes nu det sköna bytet,
Fördes skogens vackre korsnäbb
Till det långa bordets ända,
Lades upp i gyllne koppar,

För att här på mjödet smutta,
På det goda ölet smaka.
  Stugans bord var gjordt af furu,
Alla fat af koppar gjutna,
Alla skedar utaf silfver,
Alla knifskaft guldbeslagna;
Råga täckte alla käril,
Fatens bräddar höjda blifvit
För att rymma skogens gåfva,
Ödemarkens gyllne byte.
  Derpå gamle Wäinämöinen
Tog till orda sjelf och sade:
”Kullens gubbe, du med guldbröst,
Värd i Tapiolas gårdar!
Metsolas honungsrika moder,
Skogens vänliga värdinna!
Son af Tapio, du rene,
Snygge man i röda mössan!
Tellervo, du Tapios tärna,
Och du Tapios hela skara:
Kommen till er oxes bröllop,
Till den ludnes högtidsmåltid!
Nog här finnes till att äta,
Till att äta, till att dricka,
Att för egen del sig pläga
Och att ut i byn fördela!”
  Folket svarar då och säger,
Så den sköna skaran talar:
”Hvar är Otso född och boren,
I sin dyra pels uppvuxen?

Månne han på halmen föddes,
Vexte upp på badstu-golfvet?
Nu den gamle Wäinämöinen
Tog till orda sjelf och sade:
»Otso föddes ej på halmen,
Ej på agnar i en ria;
Der är Otso född och boren,
Der är honungstassen fostrad:
Nära månen, invid solen,
Uppå Karlavagnens skuldror,
Uti luftens jungfrurs närhet,
Hos naturens sköna döttrar.
»Gick vid luftens rand en jungfru,
Vandrade vid himlens nafle,
Utmed kanten af en molnsky,
Längsmed himlafästets gränsor,
Klädd i himmelsblåa strumpor,
Uti brokig fotbeklädnad,
Bar en korg med ull i handen,
Höll en hår-ask under armen.
Ullen fällde hon i vattnet,
Släppte håret ner i vågen;
Detta sqvalpades af vinden,
Gungades af vädrets fläktar,
Vaggades af vattnets ångor,
Drefs af vågor upp mot stranden
Af den saftuppfyllda skogen,
Af den honungsrika udden.
»Mielikki, den väna skogsfrun,
Tapiolas trägna qvinna,

Björnens ursprung: v. 353—458.

Ryckte håret upp ur vattnet,
Tog ur sjön den fina ullen,
Sammanvecklade med snabbhet,
Lindade helt vackert ullen
I en liten korg af lönnträd,
I en prydlig, vacker vagga,
Lyfte sedan lindebanden,
Fäste vaggans gyllne kedjor
Vid den största qvist af trädet,
Vid den lummigaste grenen.
»Nu hon vaggade den käre,
Gungade sin lille älskling
Under granens blomsterkrona,
Under tallens vida grenar:
Der hon fostrade sin Otso,
Födde upp den hårtofsrike
Vid den honungsrika lunden,
I den saftuppfyllda skogen.
»Otso frodades och vexte,
Sköt i höjden, skön och ståtlig,
Kort om benen, krum i knäna,
Platt om mulen, trind och knubbig,
Bred om pannan, tvär om nosen
Och med håret skönt och lurfvigt;
Men han hade inga tänder,
Var ej än försedd med naglar.
»Mielikki, den väna skogsfrun,
Tog till orda sjelf och sade:
»»Klor jag ville honom gifva,
Skulle honom tänder skaffa,

Om han icke skada gjorde,
Onda dåd med dem bedrefve."
"Otso nu med ed försäkrar,
Uppå skogsfruns knän han svärjer,
Inför Gud, den uppenbare,
Under allbeherrskarns anlet',
Att ej någon skada göra,
Att ej onda dåd föröfva.
"Mielikki, den goda skogsfrun,
Tapiolas trägna qvinna,
Vandrade att tänder hemta,
Gick att söka klor åt björnen,
Letade bland fasta rönnar,
Sökte dem bland sega enar,
Torra, rotuppryckta stammar,
Kådiga och hårda stubbar:
Inga klor af dem hon erhöll,
Fann ej heller några tänder.
"Vexte uppå mon en fura,
Reste sig en gran på kullen,
Fanns en silfverqvist i furan,
Satt en gyllne gren i granen:
Dem hon tog i sina händer,
Gjorde klor deraf åt Otso,
Fäste dem uti hans käftar,
Satte dem i björnens tandkött.
"Nu hon lät den ludne vandra,
Sände ut på väg sin älskling,
För att kärren genomvandra,
För att skogar genomströfva,

Tåga fram vid svedjebranter,
Irra kring de öde moar;
Vackert bjöd hon björnen vandra,
Sedigt sig på färden skicka,
Och förnöta fröjdetiden,
Glädjens dagar genomlefva
Uppå kärr och uppå höjder,
Fjerran hedars tummelplatser,
Utan skor om sommarn vandra,
Utan strumpor under hösten,
Men den sämre tiden vistas,
Under vinterkylan dväljas
I en stuga, byggd af häggar,
Vid en rand af skogens barrslott,
Vid den sköna granens fötter,
Uti enrissnårets gömma,
Under täcken fem af ylle,
Under åtta mjuka mantlar: —
Det är der jag fått mitt byte,
Der jag detta vildbråd hemtat."
  Så det unga folket sade,
Så det gamla folket talte:
"Hur var skogen nu så gifmild,
Skogen gifmild, öknen gynnsam,
Hur bevektes skogens herre,
Blidkades den gode Tapio,
Att han gaf sin egen älskling,
Att sin honungsskatt han afstod;
Fälldes Otso med ett jagtspjut,
Eller blef med pil han träffad?"

Gamle trygge Wäinämöinen
Tog till orda sjelf och sade:
„Mycket gifmild var oss skogen,
Gifmild skogen, gynnsam öknen,
Lätt bevektes skogens herre,
Blidkades den gode Tapio.
„Mielikki, den väna skogsfrun,
Tellervo, en Tapios jungfru,
Skogens mö med fagert anlet',
Skogens lilla tjensteflicka
Hastade att vägen visa,
Gick att hugga vägamärken,
Att vid vägen stakar ställa,
Att beteckna rätta kosan,
Gjorde skåror uti träden,
Reste märken uppå bergen
Till den ädle björnens bostad,
Ända fram till pels-öns stränder.
„När till slut jag hunnit stället,
När till gränsen fram jag kommit,
Fälldes Otso ej med spjutet,
Blef ej träffad utaf skottet:
Sjelf han halkade från grenen,
Snafvade mot barrträdsqvistar;
Bröstet refs af granrisruskor,
Buken blef af qvistar uppfläkt."
Detta talte han derjemte,
Fällde dessa ord och sade:
„O min Otso, du min älskling,
Du min fogel, du min kärlek!

Gif oss nu din hufvudbonad,
Låt nu dina betar fara,
Lemna dina glesa tänder,
Gif oss dina breda käftar!
Blif ej heller alltför ledsen
Om du kanske nu får höra
Benen i ditt hufvud braka,
Dina tänder häftigt skallra!
"Näsan tar jag nu af björnen
Till min förra näsas fromma,
Tar den icke hel och hållen,
Icke heller till min enda.
"Örat tager jag af björnen
Till mitt förra öras båtnad,
Tar det icke helt och hållet,
Icke heller till mitt enda.
"Ögat tager jag af björnen
Till mitt förra ögas bistånd,
Tar det icke helt och hållet,
Icke heller till mitt enda.
"Pannan tager jag af björnen
Till min förra pannas tillhjelp,
Tar den icke hel och hållen,
Icke heller till min enda.
"Munnen tager jag af björnen
Till min förra muns förstärkning,
Tar den icke hel och hållen,
Icke heller till min enda.
"Tungan tager jag af björnen
Till min förra tungas fyllnad,

Tar den icke hel och hållen,
Icke heller till min enda.
"Den en karl jag ville kalla,
Den jag hölle för en hjelte,
Som vår Otsos betar löste,
Droge ut hans tänders rader,
Ryckte dem utur hans stålkäk,
Toge ut dem med sin jernhand!"
Icke kom der någon annan,
Icke fanns en sådan hjelte:
Sjelf han borttog björnens betar,
Ryckte ut hans tänders rader;
Stödd med knät emot hans skalle,
Drog han ut dem med sin jernhand.
Så han uttog björnens tänder,
Fällde dessa ord och sade:
"O min Otso, skogens äple,
Skogens skönhet, o du trinde!
Nu du måste gå ett stycke,
Har ännu en väg att vandra,
Ut ur denna ringa boning,
Denna ganska låga hydda
Till ett mera högrest hemvist,
Till en rymligare bostad.
"Kom mitt guld, begynn din vandring,
Ludne älskling, börja färden,
Gå förbi vår svinhjords vägar,
Öfver gårdens grisars stigar,
Till den skogbevuxna kullen,
Upp emot det höga berget,

Till en tall med yfvig krona,
Till en fura, hundragrenig!
Godt det är dig der att vara,
Ljufligt att din tid förnöta:
Boskapshjordens klockor klinga,
Skällor ljuda i din närhet."
Gamle trygge Wäinämöinen
Återvände nu till hemmet,
Och det unga folket sade,
Så den sköna skaran talte:
"Säg oss, hvart du bragt ditt byte,
Hvart du förde villebrådet:
Har du det på isen lemnat,
Har du dränkt det uti stöpet,
Kastat det i kärrets gyttja,
Eller gräft det ner i sandmon?"
Gamle trygge Wäinämöinen
Yttrar dessa ord och säger:
"Ej jag det på isen lemnat,
Icke dränkt det uti stöpet:
Hundar hade då det bortfört,
Luftens foglar det besudlat;
Ej jag kastat det i kärret,
Eller gräft det ner i sandmon:
Maskar hade der förstört det,
Svarta myror ätit upp det.
"Dit jag bragte villebrådet,
Dit jag fört mitt ringa byte:
På den gyllne kullens hympel,
Upp på koppar-åsens skuldror,

I det rena trädets krona,
I en fura, hundragrenig,
På den största bland dess qvistar,
På den yfvigaste grenen,
Till en fröjd för alla menskor,
Till förnöjelse för vandrarn.
"Tänderna jag vändt mot öster,
Riktat ögonen mot vester,
Men ej alltför högt i toppen —
Vore de för nära toppen,
Kunde de af stormen skadas,
Genom vårens vind förderfvas —
Men ej heller tätt vid marken;
Om de ställdes tätt vid marken,
Skulle svinen bort dem släpa,
Undanvräka dem med trynet."
Gamle trygge Wäinämöinen
Företog sig nu att sjunga,
Denna sköna qväll till ära,
Till ett glädtigt slut på dagen.
Sade gamle Wäinämöinen,
Fällde sjelf ett ord och talte:
"Håll nu eld, du pertbloss-klyka,
Att jag här må se att sjunga:
Sången följer nu i turen
Och min röst har lust att ljuda."
Derpå spelade och sjöng han,
Väckte glädje qvälln igenom,
Sade, då han slöt sitt qväde,
Yttrade till sist i sången:

"Gif, o Gud, ock hädanefter,
Sanne skapare, förunna,
Att på samma vis man fröjdas
Och på lika sätt sig skickar
Vid den starke gossens bröllop,
Vid den ludnes glada högtid!
"Gif, o Jumala, beständigt,
Sanne skapare förunna,
Att i skogen vägar stakas,
Att i träden märken huggas
För vårt goda jägarfölje,
För vår stora mannaskara!
"Gif, o Jumala, beständigt,
Sanne skapare, förunna,
Att här Tapios horn må ljuda,
Skogens pipa må förnimmas
Uppå dessa ringa gårdar,
Dessa trånga boningsplatser!
"Dagen om man så må sjunga,
Qvällarne igenom jubla
Här på detta stora fastland,
Här i Suomis vida bygder,
Bland den skara som nu vexer,
Bland den ungdom som nu uppgår!"

Fyrationdesjunde Sången.

Gamle trygge Wäinämöinen
Spelte länge på sin harpa,
Spelte länge, sjöng derjemte,
Väckte äfven eljest glädje.
Ljudet hörs till månens gårdar,
Glädjen upp till solens fönster;
Månen ur sin boning träder,
Slår sig ned i björkens krona,
Solen ur sitt slott sig närmar
Och i furans topp sig sätter
Att på strängaspelet höra,
Att beundra glädjeljuden.
Louhi, Pohjolas värdinna,
Gumman med de glesa tänder,
Tager solen här till fånga,
Griper månen likaledes,
Månen uti björkens krona,
Solen uti furutoppen,
Snabbt hon för dem till sitt hemvist,
Till det mörka Pohja-landet.

Månen i en gråsprängd klippa
Gömmer hon, att mer ej lysa,
Solen, att ej längre stråla,
Stänger hon uti ett stålberg,
Yttrar dervid sjelf och säger:
"Sjelfmant må de nu ej slippa,
Månen må ej gå att lysa,
Soln ej höja sig och stråla,
Förrän jag engång dem löser,
Kommer sjelf att bort dem föra,
Hemtar dem med nio hingstar,
Hvilka samma sto har burit!"

När hon undanskaffat månen,
När hon solen bort förflyttat,
In i Pohja-hälleberget,
I den jernuppfyllda klippan,
Röfvar hon desslikes elden,
Tar från Wäinö-hemmet flamman;
Utan eld dess stugor blefvo,
Utan ljus dess hus och gårdar.

Nu var natt förutan ända,
Mörker rådde utan afbrott,
Natt det var i Kalevala,
Uti Wäinö-hemmets stugor,
Och i himlen likaledes,
Uti Ukkos hem i luften.

Dystert utan eld var lifvet,
Svårt det var att ljuset sakna,
Ledsnad kände alla menskor,
Ledsnad Ukko sjelf försporde.

Sång. 47. Ukko, herrskaren i höjden,
Luftens skapare, den store,
Börjar att häröfver undra,
Eftertänker och begrundar,
Hvad som kunde månen skymma,
Hvilket töcken solen höljde,
Då ej månen mera glänste,
Solen icke längre lyste.
Och på molnets kant han framgick,
Längsmed himlafästets gränsor,
Uti himmelsblåa strumpor,
Uti brokig fotbeklädnad,
För att efter månen leta,
Taga reda uppå solen,
Kunde dock ej månen finna,
Fick ej heller rätt på solen.
Eld slog Ukko, luftens herre, *Eldens ursprung:*
Gnistor lät han plötsligt springa *v. 67—364.*
Ur sin blanka klingas eldbett,
Ur sitt svärd, som blixtar ljungar;
Eld han slog emot sin nagel,
Bragte gnistor fram vid fingret,
I den höga himlarymden,
Uppå stjernegårdens slätter.
Elden så till lif han väckte,
Och han gömde eldens gnista
I en pung, med guld utsirad,
I en dosa utaf silfver,
Gaf den nu åt luftens tärna,
För att vaggas, för att gungas,

Till en annan måne bildas,
Till en nyfödd sol förvandlas.
Jungfrun på det långa molnet,
Tärnan invid himlaranden
Började att gnistan vagga,
Gungade den ljusa lågan
I en vacker, gyllne vagga,
Hängande på silfverremmar.
Silfverbjelkarne sig böjde,
Gyllne vaggan hven i luften,
Molnen skälfde, himlen genljöd,
Himlens lock på sned sig vände
Under gungningen af elden,
Under vaggandet af lågan.
Jungfrun vaggar träget elden,
Gungar jemnt den ljusa lågan,
Ansar den med sina fingrar,
Sköter om den uti handen;
Elden fäller då den dumma,
Släpper oförsigtigt lågan:
Ner den föll ur hennes fingrar,
Ur den hand som skött och smekt den.
Himlahvalfvet sönderbrister,
Luftens hela rymd sig öppnar;
Elden ilar nu med snabbhet,
Hastigt flyr den röda gnistan,
Skjuter genom himlens rymder,
Fräser tvärs igenom molnen,
Ner igenom nio himlar,
Sex af stjernor prydda fästen.

Sade gamle Wäinämöinen:
"Vän och broder Ilmarinen!
Låt oss vandra för att skåda,
Låt oss gå att undersöka,
Hvad det var för eld som nedföll,
Hvilket sällsamt ljus som blänkte
Fram ur himlens höga rymder
Ända ner till jordens sköte:
Om det vore månens skifva,
Eller solens klot måhända."
Hjeltarne sig ut begåfvo,
Vandrade och öfverlade,
Huru dit de skulle komma,
Hur de skulle vägen finna
Till den plats der elden fallit,
Der sig skenet sänkt till jorden.
Mötte dem en ström på vägen,
Lik ett väldigt haf i storlek.
Gamle trygge Wäinämöinen
Börjar då en farkost bygga,
Timrar den i öde skogen,
Medan smeden Ilmarinen
Styren hugger sig af granträd,
Starka åror gör af furu.
Färdig blef den nya båten,
Hade årar, hade tullar;
Båten förde de i vattnet,
Ut de rodde, fram de skredo
Af och an på Neva-floden,
Rundt kring Neva-flodens udde.

Ilmatar, den sköna jungfrun,
Äldst ibland naturens döttrar,
Kommer hjeltarne till möte,
Yttrar dessa ord och säger:
”Hvilka ären j, o männer?
Huru ären j benämnde?”
Sade gamle Wäinämöinen:
”Sjömän begge två vi äro,
Jag den gamle Wäinämöinen,
Denne smeden Ilmarinen;
Nämn då äfven du din härkomst,
Säg oss huru du benämnes!”
Qvinnan svarade och sade:
”Jag den äldsta är bland qvinnor,
Aldra äldst bland luftens jungfrur,
Alla väsens första moder,
Jemngod med fem vigda hustrur,
Jemnlik brudar sex i skönhet.
Hvart, j männer, gäller resan,
Hvart är färden ställd, j hjeltar?”
Gamle Wäinämöinen svarar,
Yttrar sjelf ett ord och säger:
”Qväfd hos oss är eldens låga,
Sjunkit har det klara ljuset;
Länge utan eld vi lefvat,
Dvalts i oafbrutet mörker,
Men vi vilja nu omsider
Gå att elden efterspana,
Som har fallit ned från himlen,
Uppifrån de höga molnen.”

Qvinnan yttrade till gensvar,
Tog till orda sjelf och sade:
„Svårt det blir att elden finna,
Att om ljuset kunskap vinna!
Dåd har elden ren föröfvat,
Lågan mycken ofärd alstrat:
Elden flög med största snabbhet,
Hastigt föll den röda gnistan
Från de rymder skaparn danat,
Der den bragtes fram af Ukko,
Genom himlens jemna fäste,
Genom luftens vida sträckor,
In igenom sotig rökglugg,
Genom takets torra kroppås,
In i Tuuris nya stuga,
Palvoinens ej täckta boning.
„När då elden dit var kommen,
In i Tuuris nya stuga,
Började han ondt föröfva,
Företog sig svåra missdåd,
Gjorde jungfru-brösten skada,
Svedde döttrarna i barmen
Och förstörde knät på sonen,
Brände gårdens värd i skägget.
„Modren ammade sitt spenbarn
Uti en eländig vagga,
Och då elden dit var kommen,
Gjorde han sin värsta illbragd,
Brände barnet i dess vagga,
Brände modrens bröst tillika;

Ner till Manala gick barnet,
Gossen for till Tuonis boning,
Ty han var till döden danad,
Var bestämd att duka under
För den röda eldens pina,
För de marter lågan alstrat.
»Bättre insigt modren hade,
Ej hon gick till Manas boning,
Hon förstod att eld besvärja,
Visste att fördrifva lågan
Genom nålens fina öga,
Genom hammaren på yxen,
I den heta isbillns ränna,
Längs den gröna åkerrenen.»
Gamle trygge Wäinämöinen
Skyndade sig då att fråga:
»Hvart begaf sig elden dädan,
Hvaråt ilade dess gnistor
Ifrån Tuuris åkerrenar:
Ut i skogen eller hafvet?»
Qvinnan yttrade till gensvar,
Tog till orda sjelf och sade:
»När då elden bort begaf sig,
Medan lågan framgick längre,
Stora sträckor först den brände,
Många kärr och många marker,
Störtade till slut i vattnet,
Ner i Aluejärvis böljor,
Och i brand försattes insjön,
Gnistrade af eld och lågor.

"Gånger tre, en natt om sommarn,
Nio gånger på en höstnatt,
Upp till granens topp den svällde,
Sjöd utöfver alla bräddar,
Sen i eldens våld den råkat,
I den vilda lågans händer.
Fiskarne i land den vräkte,
Abborr-skaran upp på klippor;
Fiskarne omkring sig sågo,
Abborrarne öfvervägde
Hur det blefve nu att lefva;
Abborrn sörjde sina visthus,
Alla fiskar sina hemvist,
Girsen saknade sin stenborg.

"Abborrn med sin krökta nacke
Kom och satte efter gnistan,
Kunde dock ej gnistan fånga;
Men då kom den blåa siken,
Siken sväljde eldens gnista,
Slukade den ljusa lågan.

"Nu sig lade Aluejärvi,
Sänkte sig från sina bräddar
Till sin fordna plats och läge,
På en enda natt om sommarn.

"När en liten tid förlupit,
Gripes sväljaren af smärta,
Råkar slukaren i vånda,
Uti nöd den alltför mätte.

"Fram han sam, och sam tillbaka,
Sam en dag och sam en annan

Längsmed sikomhvärfda holmar,
Mellan grund, der laxar dväljas,
Framför tusen uddars spetsar,
In i hundra öars bugter;
Hvarje udde honom rådde,
Hvarje ö han hörde säga:
"Ej i detta lugna vatten,
Ej i Alue, den trånga,
Finnes den mig arme slukar,
Den mig usle vill förgöra
Under dessa eldens marter,
Dessa qval, som lågan alstrat!"
  Detta hör den blanke laxen,
Slukar upp den blåa siken;
När en liten tid förflutit,
Gripes sväljaren af plågor,
Råkar slukaren i vånda,
Uti nöd den öfvermätte.
  "Fram han sam, och sam tillbaka,
Sam en dag och sam en annan,
Mellan grund der laxar dväljas,
Mellan gäddors vida gårdar,
Utmed tusen uddars spetsar,
In i hundra öars bugter;
Hvarje udde honom rådde,
Hvarje ö han hörde säga:
"Ej i detta lugna vatten,
Ej i Alue, den trånga,
Finnes den mig arme slukar,
Den mig stackars fisk vill döda

Under dessa eldens marter,
Dessa qval, af lågan väckta!"
"Kommer då den gråa gäddan,
Slukar upp den blanke laxen;
Men då någon stund förlidit,
Gripes sväljaren af plågor,
Råkar slukaren i vånda,
Uti nöd den öfvermätte.
"Fram han sam, och sam tillbaka,
Sam en dag och sam en annan
Mellan grund, der måsar vistas,
Skär, der hafvets örnar dväljas,
Längsmed tusen uddars spetsar,
In i hundra öars bugter;
Hvarje udde honom rådde,
Hvarje ö han hörde säga:
"Ej i detta lugna vatten,
Ej i Alue, den trånga,
Finnes den mig arme sväljer,
Den mig usle fisk vill döda
Under dessa eldens marter,
Dessa qval, dem lågan frambragt!"
Gamle trygge Wäinämöinen
Och med honom Ilmarinen
Knyter nu en not af lindbast,
Gör ett nät af enträds-qvistar,
Färgar det med vide-vatten,
Och bereder det med sälgbark.
Gamle trygge Wäinämöinen
Sände qvinnorna på notdrägt;

Qvinnorna till noten gingo,
Systrarna begynte draga,
Rodde af och an med noten
Mellan öar, mellan uddar,
Mellan grund, der laxar dväljas,
Längsmed sikomhvärfda holmar,
Genom strandens bruna bladvass,
In uti den vackra säfven.

Och man stretar och arbetar,
Drager noten, skakar henne;
Afvigt var dock noten kastad,
Orätt blir hon äfven dragen,
Och den fisken får man icke,
Som man täflat om att fånga.

Bröderna till stranden vandra,
Männerna gå ut på notdrägt;
Och man stöter och man stampar,
Drager noten, släpar henne
Ut ur vikar, upp mot klippor,
Upp mot Kalevalas stengrund,
Men den fisken får man icke,
Som egentligen behöfves;
Icke kom den gråa gäddan
Upp ur vikars lugna vatten,
Icke ur de stora fjärdar: —
Glesa nät och fina fiskar.

Alla fiskar sig beklaga,
Gäddor säga sinsemellan,
Och af iden frågar siken,
Laxar af hvarandra spörja:

”Hafva alla raska karlar,
Kalevalas söner bortdött,
De som nät af lin bereda,
Som af garn sig redskap knyta
Och en pulsstång kunna föra,
Sköta om den långa staken?”
Detta hörde Wäinämöinen,
Tog till orda sjelf och sade:
”Hjeltarne ha icke bortdött,
Än finns män i Kalevala;
En har dött, men tvenne föddes,
Som en bättre pulsstång hafva,
En spann längre stakar ega,
Dubbelt farligare fisknät.”

Fyrationdeåttonde Sången.

Trollord om elden: v. 1—372.

Gamle trygge Wäinämöinen,
Den evärdelige siarn,
Började att eftersinna,
Öfverlade och beslöt sig
Att ett nät af lin bereda,
Hundraögd en not sig knyta.
Och han yttrade och sade:
Fällde sjelf ett ord och talte:
»Finns här den som lin kan utså,
Utså lin och plöja marken?
Ty ett nät jag önskar göra,
Hundraögd en not bereda,
Att den arme fisken döda,
Den eländige förgöra.»
Fanns en obetydlig jordlapp,
Ett osvedjadt, litet ställe
Uppå kärrets längsta sträcka,
Midt emellan tvenne stubbar.
Stubbens rötter upp man gräfde,
Linfrö hittades derunder

Uti Tuoni-larfvens gömma,
Maskarnes förvaringsställe.
Fanns en hop af falnad aska,
Hittades en liten stofthög
Af ett skepp som blifvit uppbrändt,
Af en båt, förstörd af lågor;
Linet såddes der i jorden,
Ströddes ut bland denna aska
På en strand af Aluejärvi,
På ett åkerfält med lergrund.
Häraf vexte upp en planta,
Uppsköt lin oändligt yfvigt;
Utan leder vexte linet,
På en enda natt om sommarn.
Linet såddes under natten,
Plöjdes ner vid månens skimmer:
Rensadt linet blef och plockadt,
Drogs ur marken, refs ur jorden,
Rycktes upp med allsköns styrka,
Repades derefter hurtigt.
Derpå lades det i vatten:
Innankort var linet uppblött,
Upptogs sedan ganska skyndsamt,
Torkades med största snabbhet,
Bragtes hastigt in i stugan,
Blef förutan dröjsmål bråkadt,
Bearbetades med raskhet,
Skäktades så flinkt som möjligt,
Blef med mycken styrka häckladt,
Borstades i morgonstunden,

Lades innankort i totte,
Fästes ganska fort vid sländan
På en enda natt om sommarn,
Midt emellan tvenne dagar.
  Systrarna, de spunno linet,
Svägerskor påträdde bindnåln,
Bröderna, de knöto noten,
Fädren fäste den vid telnar.
Jemnt gick bindnåln fram och åter,
Flitigt upp och ner gick knytträ't,
Innan noten blifvit färdig,
Innan garnredskapet knutits
På en enda natt om sommarn
Och en half ännu derjemte.
  Färdig noten blef omsider,
Knutet var nu garnredskapet:
Hundra famnar lång var ändan,
Hvarje arm sjuhundra famnar;
Noten blef försedd med sänken,
Med behörigt antal flöten.
  Ut med noten gå de unga,
Hemma tänka då de gamla:
Månne nu den fisk skall fångas,
Som man önskat sig så ifrigt?
  Noten drages, noten släpas,
Och man stretar och arbetar;
Längsmed strömmen föres noten,
Drages äfven tvärs deröfver;
Fisk man får till ringa antal,
Några små fördömda girsar,

Aborrar, af ben uppfyllda,
Mörter med en ymnig galla,
Men den fisken får man icke,
För hvars skull man noten tillredt.
Sade gamle Wäinämöinen:
"Smed och broder Ilmarinen,
Låtom nu oss sjelfve vandra
Att i vattnet noten föra!"
Hjeltarne sig ut begifva,
Sänka noten ner i vattnet;
Notens ena arm de kasta
Vid en holme uppå fjärden,
Och den andra armen kastas
Invid udden af en ängskant,
Notens kil de sedan sänka
Vid den gamle Wäinös båtplats.
Och de streta och de stöta,
Och de draga och de hala,
Fisk i ymnighet de fånga,
Aborrar af alla arter
Och en talrik mängd af taimen,
Braxnar likaså, och laxar,
All slags fisk som finns i vattnet,
Men den fisken få de icke,
För hvars skull man nätet bundit,
Garnredskapet sammanknutit.
Nu den gamle Wäinämöinen
Gjorde noten ännu större,
Skarfvade dess tvenne armar,
Begge med femhundra famnar,

Ökte linan med sjuhundra,
Tog till orda sjelf och sade:
"Må vi ro vår not på djupet,
Längre utåt näten föra
Och på nytt en dragning göra,
Med ett annat varp försöka!"
Näten roddes ut på djupet,
Fördes längre ut på fjärden,
Och en dragning gjordes åter,
Andra varpet här försöktes.
Härvid gamle Wäinämöinen
Tog till orda sjelf och sade:
"Wellamo, du vattnets husfru
Med den vassbetäckta barmen!
Kom att byta ut din skjorta,
Kom att afstå dina kläder!
Du af säf en skjorta eger,
Har en mantel, gjord af hafs-skum,
Som är sydd af stormens dotter,
Utaf Aallotar dig gifven,
Jag dig ger af lärft en skjorta,
Gjord af fint, oblandadt linne,
Som har blifvit väfdt af Kuutar,
Som af Päivätär är spunnet.
"Ahto, som på vågen råder,
Du som hundra djup beherrskar!
Tag, fem famnar lång, en stake,
Grip en stång, i längd sju famnar,
För den genom alla fjärdar,
Upprör dermed hafvets botten,

Ord vid notdrägt: v. 123—150.

Drif den ben-uppfyllda skaran,
Jaga fram ett stim af fiskar
Der vi denna dragnot lyfta,
Der vi lagt dess hundra flöten,
Från på fiskar rika bugter,
Hålor, som af laxar hvimla,
Från den vida fjärdens hvirflar,
Från de dystra djup i hafvet,
Dit ej solens strålar tränga
Och der sanden aldrig rubbas!"
Steg en liten man ur hafvet,
Hof en hjelte sig ur vågen,
Upp på hafvets rygg han trädde,
Fällde der ett ord och sade:
"Tarfvas det en karl som pulsar,
Som med stång i vattnet stöter?"
Gamle trygge Wäinämöinen
Tog till orda sjelf och sade:
"Någon tarfvas det, som pulsar,
Som med stång i vattnet stöter."
Hafvets man, den lille hjelten,
Ryckte upp en tall på stranden,
Tog ett träd ur furuskogen,
Fästade dervid ett klippblock,
Frågade och sporde sedan:
"Skall med all min kraft jag pulsa,
Så som mina skuldror gitta,
Eller så som jemnt behöfves?"
Gamle vise Wäinämöinen
Yttrar då ett ord och säger:

"Pulsar du som det behöfves,
Får du redan nog att göra."
Hafvets man, den lille hjelten,
Företog sig då att pulsa
Med den kraft som jemnt behöfdes,
Sammandref en mängd af fiskar
Der man noten skulle lyfta,
Der man lagt dess hundra flöten.
Smeden skötte båtens åror,
Gamle trygge Wäinämöinen
Var den man som noten lyfte,
Den som upptog garnredskapet.
Sade gamle Wäinämöinen:
"Samlats har en svärm af fiskar
Der vår dragnot upp vi lyfta,
Der vi lagt dess hundra flöten."
Upp ur vattnet lyftes noten,
Upptogs, skakades och tömdes
Uti Wäinämöinens farkost;
Så man fångade den fisksvärm,
För hvars skull man knutit näten,
Sammanbundit denna dragnot.
Gamle trygge Wäinämöinen
Styr sin farkost upp mot stranden
Till den blåa bryggans sida,
Till den röda spångens ända,
Ordnar der sin fångna fiskhop,
Lastar ut en benfull skara,
Finner nu den gråa gäddan
Som var eftersökt så länge.

Sång. 48.

Nu den gamle Wäinämöinen
Tänkte så uti sitt sinne:
"Skall jag våga honom gripa
Utan skydd af jern på handen,
Utan handskar utaf stenar,
Utan vantar utaf koppar?"
Solens son förnimmer detta,
Yttrar dessa ord och säger:
"Gäddan skulle jag väl klyfva,
Toge henne nog i handen,
Om min faders knif jag hade,
Om den gamles bett jag egde."
Föll då ner en knif från himlen,
Kom från skyn en knif med guldskaft,
Med en klinga utaf silfver,
Ner till solens son, i bältet.
Solens son, den starke mannen,
Tager denna knif i handen,
Och med den han klyfver gäddan,
Vidgar dermed munnens öppning;
I den gråa gäddans mage
Finnes nu den blanke laxen;
I den blanke laxens mage
Fanns till slut den hala siken.
Och han klöf den hala siken,
Fann ett nystan, blått till färgen,
I en bugt af sikens tarmar,
Ini deras tredje slingring,
Öppnade det blåa nystan,
Och ur nystanet, det blåa,

Föll ett nystan, rödt till färgen.
Upp han knöt det röda nystan,
Midt i nystanet, det röda,
Fann han slutligt eldens gnista,
Som från himlen kommit hade,
Som igenom molnen fallit,
Genom åtta himlafästen,
Genom luftens nio rymder.
Wäinämöinen öfverlägger
Huru gnistan skulle föras
Till hans hem, der eld ej lyste,
Hans i mörker höljda stugor,
Men då spritter gnistan plötsligt,
Flyger ur sol-sonens händer,
Wäinämöinens skägg hon sveder,
Och på smeden ännu värre
Bränner hon hans begge kinder,
Sveder likaså hans händer.
Fram gick gnistan på sin vandring
Långsmed Aluejärvis vågor,
Flyktade till enrissnåret,
Tände eld i hedens enar
Och steg upp uti en granskog,
Brände skogens sköna granar,
Vandrade allt längre framåt,
Brände halfva Pohja-landet
Och en del af Savos gränsor,
Karjala på begge sidor.
Gamle trygge Wäinämöinen
Börjar sjelf att utåt vandra,

Styr sin väg till ödemarken,
Der den vilda elden framgått,
Fångar der omsider elden
Under tvenne stubbars rötter,
Inuti ett murket alträd,
I en rutten trädstams krökning.
Nu den gamle Wäinämöinen
Tog till orda sjelf och sade:
»Eld, som Jumala har danat,
Låga, du som skaparn frambragt!
Fåfängt steg du ner i djupet,
Flög förgäfves långt i fjerran:
Bättre gör du, om du kommer
Till din gråstensugn tillbaka,
Innesluter dig i askan,
In i dina kol dig gömmer,
För att blott om dagen brukas
Till en björkveds-eld på härden,
Men om natten undangömmas
I den gyllne askens rundel!»
Eldens gnista upp han fångar
Uti lätt antändligt tunder,
In uti en hårdnad björksvamp,
I en kittel utaf koppar;
Elden bar han uti kitteln,
Bragte honom, höljd i näfver,
Till den dimbetäckta udden,
Till den skuggomhöljda holmen;
Eld i hemmen nu man hade,
Ljus i alla stugor rådde.

Sjelfve smeden Ilmarinen
Störtar sig i hafvets vågor,
Sträfvar till en sten i vattnet,
Sätter sig på strandens klipphäll,
Ansatt svårt af eld och lågor,
Qvald af flammans vilda framfart,
Söker der att elden släcka,
Att den ljusa lågan hämma;
Höjande sin röst han säger,
Fäller dessa ord och yttrar:
"Eld, som Jumala har danat,
Panu, som är son af solen!
Säg mig hvem dig så förtörnat,
Att du ansatt mina kinder,
Brännt mig invid veka lifvet,
Svedt mig så på begge sidor?
"Hvarmed skall jag elden dämpa,
Hur den ljusa lågan släcka,
Huru flammans kraft förtaga,
Hur dess verkningar försvaga,
Att den mig ej mer må skada,
Ej för länge här mig plågar?
"Skynda, jungfru, hit från Turja,
Kom från Lappland, mö med isskor,
Kom med strumpor utaf rimfrost
Och med frusna klädningsfållar,
Du som bär en rimfrost-kittel,
Med en slef af is i kitteln:
Sänd en skur af kyligt vatten,
Stänk ett regn, med is uppblandadt,

Ord mot brännskada: v. 301 366.

Öfver alla brända ställen,
De af elden gjorda skador!
„Om ej detta är tillräckligt:
Kom från Pohjola, du gosse,
Kom du barn från sjelfva Lappland,
Långe man från Pimentola,
Hög som ödemarkens granar,
Stor som tallen uppå kärret,
Du som handskar har af rimfrost,
Som är klädd i rimfrost-stöflar,
Du som bär en rimfrost-mössa,
Och af frusen dagg en gördel!
Hemta rimfrost ifrån Pohja,
Bringa is från byn, den kalla!
Riklig rimfrost finns i Pohja,
Ymnig is i byn, den kalla,
Rim i floder, is i sjöar,
Och i luften frusna dimmor;
Rimfrostklädda harar hoppa,
Isomhöljda björnar springa
På den snöbetäckta höjden,
Det i drifvor svepta berget,
Rimbeströdda svanor gunga,
Isomhöljda änder simma
På den snöuppfyllda strömmen,
Vid den isbelagda forsen.
„Hemta rimfrost i en kälke,
Släpa is uti en släde
Från det vilda fjellets hjessa,
Från det fasta bergets kanter!

Kyl med denna rimfrost sedan,
Svalka med den kalla isen
Dessa sår, dem elden vållat,
Som af Panu åstadkommits!
”Om ej detta är tillräckligt:
Ukko, du o gud i höjden,
Du som skyarne beherrskar,
Du som öfver strömoln råder!
Låt en sky gro upp i öster,
Höj från vester upp en molnvägg,
Stöt tillsamman deras kanter,
Hopslå rand mot rand med tordön,
Sänd ett regn af is och rimfrost,
Kylande och goda salvor
Öfver alla brända ställen,
På de skador elden frambragt!”
Dermed smeden Ilmarinen
Lyckades att lågan hämma,
Att omsider elden dämpa;
Frisk och sund som förr blef smeden,
Kände sig fullkomligt botad
För allt ondt han rönt af elden.

Fyrationdenionde Sången.

Ännu icke lyste solen,
Än ej sken den gyllne månen
Öfver Wäinö-hemmets stugor,
Öfver Kalevalas moar;
Kallt det blef för kreaturen,
Svårt för hjordarne att lefva,
Ledsnad kände luftens foglar,
Ledsnad herrskade bland menskor,
Då ej solen längre lyste,
Månen icke mera glänste.
Gäddan kände djupets gölar,
Örnen foglars stråt i luften,
Vinden skeppets färd för dagen,
Men ej visste menskobarnen
När en morgon tog sin början,
Eller när en natt var inne
På den dimbetäckta udden,
På den skuggomhvärfda holmen.
Rådslag höllo då de unga,
Medelålders män betänkte,

Huruledes utan måne,
Utan sol man lefva skulle
Uti dessa öde bygder,
Dessa nordens sorgsna nejder.
Äfven jungfrur höllo rådslag,
Slägtingar betänkte saken,
Gingo ner till smedens smedja,
Fällde dessa ord och sade:
"Upp, du hamrare vid väggen,
Smed, stig fram der bakom muren
Att en annan måne smida,
Att en sol ånyo dana!
Tungt det är att månen sakna,
Svårt, då ingen sol oss lyser!"
Hamraren steg upp vid väggen,
Smeden trädde fram vid muren
Att en annan måne smida,
Att en sol ånyo dana,
Och af guld han smidde månen,
Hamrade en sol af silfver.
Kom den gamle Wäinämöinen,
Satte sig vid dörrn i smedjan,
Yttrade ett ord och sade:
"Smed, min gode vän och broder!
Säg hvad klappar du och bultar
Hela dagen i din smedja?"
Det var smeden Ilmarinen,
Han till orda tog och sade:
"Jag af guld en måne smider,
Hamrar på en sol af silfver,

Som vid himlens tak skall fästas,
På det sjette stjernehvalfvet."
Nu den gamle Wäinämöinen
Tog till orda sjelf och sade:
"O min broder Ilmarinen,
Fåfängt verk du företagit!
Guldet lyser ej som månen,
Silfret kan som sol ej skina."
Smeden formade en måne,
Gjorde äfven solen färdig,
Lyfte dem med största omsorg,
Bar dem begge två försigtigt,
Månen upp i granens krona,
Solen i en högrest fura;
Svetten dröp från bärarns hufvud,
Rann i strömmar från hans panna
Vid det ytterst svåra verket,
Vid det mödosamma värfvet.
Månen fick till slut han upprest,
Solen likaledes fästad,
Månen uti granens krona,
Solen i en tall, i toppen;
Intet sken dock månen hade,
Icke heller lyste solen.
Nu den gamle Wäinämöinen
Tog till orda sjelf och sade:
"Spådomskonst är nu af nöden,
Tydas måste här af tecken,
Hvart vår sol har tagit vägen,
Hvart vår måne har försvunnit."

Wäinämöinen sjelf, den gamle,
Den ovanskelige siarn,
Täljer sig af alträd spånor,
Lägger dem i nödig ordning,
Vänder dem med sina fingrar,
Radar sina spådomsredskap,
Höjer nu sin röst och säger,
Fäller dessa ord och yttrar:
”Kunskap jag begär af skaparn,
Söker enkom svar af honom:
Tala sanning, skaparns tecken,
Förebud från Gud, förtälj mig,
Hvart vår sol har tagit vägen,
Hvart vår måne har försvunnit,
Då man aldrig mer i tiden
Skådar dem på himlens fäste!
”Tala enligt skäl och grunder,
Icke efter mannens sinne,
Bringa mig sannfärdigt budskap,
Gif ett tillförlitligt intyg!
Men om spådomsmedlet ljuger,
Skall dess värde bli förringadt,
In i elden skall det kastas,
Brännas måste männens tecken!”
Sanning talte spådomsmedlet,
Männens tecken gaf till gensvar,
Att man undanskaffat solen
Och att månen var försvunnen
Uti Pohja-hälleberget,
Uti kopparklippans inre.

Gamle trygge Wäinämöinen
Yttrar då ett ord och säger:
”Om jag reser nu till Pohja,
Bort till Pohjas söners stigar,
Skall jag månen få att skina,
Solens guld att åter stråla!”
Ut han färdas, skyndar dädan
Till det mörka Pohja-landet,
Vandrar en och tvenne dagar,
Och uppå den tredje dagen
Synas redan Pohjas portar,
Ses dess stenbetäckta höjder.
Högt han ropar till en början,
När han Pohja-elfven uppnått:
”Skynden hit med någon farkost,
Att jag öfver elfven slipper!”
Då hans rop af ingen höres
Och då ingen båt man bringar,
Samlar han en hög af bränsle,
Grenar af ett torkadt granträd,
Tänder upp en eld på stranden,
Låter röken tjock sig höja;
Upp till himlen stiger elden,
Röken sprider sig i rymden.
Louhi, Pohjolas värdinna,
Träder sjelf till stugans fönster,
Blickar utåt sundets mynning,
Yttrar dessa ord och säger:
”Hvad är det för eld som brinner
Der på ön vid sundets mynning?

Alltför klen den är till krigsbrand,
Alltför stor till eld vid notdrägt."
Sonen sjelf af Pohjolainen
Stack sig hastigt ut på gården
För att se och för att höra,
För att granska saken noga:
"Der på andra sidan elfven
Är en kämpe stadd på vandring."
Nu den gamle Wäinämöinen
Ropade för andra gången:
"Pohja-son, ro hit en farkost,
Hemta båt åt Wäinämöinen!"
Pohja-sonen svarar honom,
Yttrar sjelf ett ord och säger:
"Här är ingen farkost ledig!
Kom med fingrarne som åror
Och med händerna som styrblad
Öfver elfven uti Pohja!"
Nu den gamle Wäinämöinen
Eftertänkte, öfverlade:
"Den är icke någon hjelte,
Som ifrån sin kosa viker!"
Gick som gädda ner i vattnet,
Såsom sik i lugna elfven,
Sam med snabbhet öfver sundet,
Lade sträckan snart till rygga,
Tog ett steg och tog ett annat,
Trädde upp på Pohja-stranden.
Sade Pohja-gårdens söner,
Röt den onskefulla skaran:

"In på gården dig förfoga!"
In på Pohjas gård han trädde.
Sade Pohja-hemmets söner,
Röt den ondskefulla skaran:
"In i stugan dig förfoga!"
Fram han gick till Pohjas stuga,
Trädde med sin fot i farstu'n,
Grep med handen dörrens handtag,
Trängde sedan in i stugan,
Trädde under takets resning.
Männer drucko mjöd i stugan,
Sörplade den söta saften,
Hvar och en med svärd vid sidan,
Alla uti krigar-rustning,
För att döda Wäinämöinen,
Slå ihjäl Suvantolainen.
Af den komne spörja desse,
Yttra nu de ord som följa:
"Hvad har stackaren att säga,
Store simmarn att förkunna?"
Gamle trygge Wäinämöinen
Svarar dessa ord och säger:
"Märkeliga ord om månen,
Underbara ting om solen:
Hvart har solen från oss flyktat,
Hvart har månen tagit vägen?"
Sade Pohja-gårdens söner,
Röt den ondskefulla skaran:
"Dit har solen från er flyktat,
Dit har månen tagit vägen:

I en sten med spräcklig sida,
I den jernuppfyllda klippan;
Aldrig derifrån de komma,
Om de icke gifvas fria!"
Nu den gamle Wäinämöinen
Tog till orda sjelf och sade:
"Kommer månen ej ur klippan,
Slipper solen ej ur berget,
Må vi då ett napptag pröfva,
Må vi börja på med svärden!"
Svärdet grep han, stålet drog han,
Klingan ryckte han ur slidan:
Månen glimmade på spetsen,
Solen sken på svärdets fäste
Och på ryggen stod en fåle,
Katten jamade vid knappen.
Och de mätte sina klingor,
Granskade hvarandras vapen:
Ganska obetydligt längre
Var den gamle Wäinös slagsvärd,
Blott så mycket som ett kornfrö,
Eller som ett ringa halmstrå.
Ut begaf man sig på gården,
Trädde på den jemna planen;
Nu den gamle Wäinämöinen
Gaf ett hugg med blanka svärdet,
Gaf ett hugg och gaf ett annat,
Skalade som rofvors strängar,
Knäppte af som linets knoppar
Hufvuden af Pohjas söner.

Derpå gamle Wäinämöinen
Vandrar att uppsöka månen,
Går att solen ut befordra
Ur den spräckligt gråa stenen,
Ur den ståluppfyllda klippan,
Ur det jernuppfyllda berget.
När han gått ett litet stycke,
Vandrat fram en ringa sträcka,
Skådar han en ö i grönska,
Ser på ön ett fagert björkträd
Och ett stenblock under björken,
Under detta block en klippa,
Uti klippan nio dörrar,
Hundra reglar framför dessa.
Uti klippan sågs en skåra,
Varsnades en skenbar ristning;
Svärdet drog han ut ur slidan,
Ristade ett streck i klippan
Med sin klingas skarpa eldbett,
Med sitt svärd, som gnistor sände:
Klippan brast i tvenne stycken,
Remnade i trenne delar.
Gamle trygge Wäinämöinen
Blickade i klippans remna:
Ormar drucko öl dernere,
Maskar såg han vört förtära
I den fläckbeströdda klippans,
Lefverbruna stenens inre.
Sade gamle Wäinämöinen,
Tog till orda sjelf och talte:

"Derför fås ej öl så rundligt
Af värdinnorna, de arma,
Att af ormar ölet drickes,
Vört af maskarne förtäres!"
Af han högg hvar huggorms hufvud,
Afskar äspingarnes halsar,
Hof sin stämma, tog till orda,
Yttrade och sade detta:
"Aldrig mera här i tiden,
Räknadt ifrån denna dagen,
Skola ormar öl förtära,
Maskar på vår maltdryck smaka!"
Nu den gamle Wäinämöinen
Den evärdelige siarn,
Pröfvar dörrarne med handen
Och med ordets kraft hvar regel:
Dörrarne all handkraft trotsa,
Reglarne med ord ej öppnas.
Gamle trygge Wäinämöinen
Tog till orda sjelf och sade:
"Klen är mannen utan verktyg,
Utan yxe lik en käring!"
Bort begaf han sig till hemmet,
Sorgsen och med nedböjdt hufvud,
Då han icke månen funnit,
Ej ännu på solen träffat.
Sade muntre Lemminkäinen:
"O du gamle Wäinämöinen!
Säg mig, hvarför tog du icke
Mig som trollkarl med på färden?

Låsen hade då sig öppnat,
Alla bommar sönderbrustit,
Månen sluppit ut att lysa,
Solen stigit upp att skina!"
Gamle trygge Wäinämöinen
Tog till orda sjelf och sade:
"Reglarne för ord ej brista,
Låsen sprängas ej med trollsång,
Öppnas ej med händer heller,
Vika ej för armars styrka."
In han steg i smedens smedja,
Yttrade ett ord och sade:
"Hör mig, smed, o Ilmarinen!
Hamra en tregrenig gräfta,
Smid åt mig ett dussin billar,
Gör en väldig knippe nycklar,
Att jag månen får ur stenen,
Solen lösa kan ur klippan."
Det var smeden Ilmarinen,
Den ovanskelige hamrarn:
Allt han smidde, som behöfdes,
Hamrade ett dussin billar
Och en väldig knippe nycklar,
En ansenlig bundt af lansar,
Ej för små och ej för stora,
Smidde dem af medelstorlek.
Louhi, Pohjolas värdinna,
Gumman med de glesa tänder,
Gör sig fjäderklädda vingar,
Företager sig att flyga,

Flyger först i hemmets närhet,
Styr omsider längre utåt,
Ilar öfver Pohja-hafvet,
Bort till Ilmarinens smedja.
Smeden öppnade sitt fönster,
Såg om stormen var i antåg:
Stormen var det ej som kommit,
Men en slaghök, grå till färgen.
Ilmari, den gode smeden,
Fällde nu ett ord och sporde:
"Fogel, säg mig, hvad du söker,
Hvi du satt dig vid mitt fönster?"
Fogeln talar med sin tunga,
Höken svarar nu och säger:
"Hör mig smed, o Ilmarinen,
Du, som hamrar oupphörligt,
Du är just en kunnig konstnär,
Skicklig hammarsmed förvisso!"
Smeden Ilmarinen svarar,
Yttrar sjelf ett ord och säger:
"Underligt är det väl icke,
Om jag är som smed bevandrad,
Jag som engång himlen smidde,
Som ett lock för luften hamrat!"
Fogeln talar med sin tunga,
Höken yttrar nu och säger:
"Smed, hvad är det, som du smider,
Som du hamrar på, o konstnär?"
Det var smeden Ilmarinen,
Dessa ord han gaf till gensvar:

"Det ett halsjern är, jag smider,
Åt värdinnan ifrån Pohja,
För att dermed fängsla henne
Vid en kant af hälleberget."
Louhi, Pohjolas värdinna,
Gumman med de glesa tänder,
Fann att ofärd var förhanden,
Såg en nödens dag sig närma
Och begynte utåt flyga,
Undkom så till Pohja-hemmet.
Månen löser hon ur klippan,
Släpper solen ut ur berget,
Sjelf förbyter hon sin skepnad.
Omgestaltar sig till dufva,
Flyger flaxande tillbaka,
Bort till Ilmarinens smedja,
Kommer fram till dörrn som fogel,
Uppnår tröskeln såsom dufva.
Ilmari, den gode smeden,
Tog till orda nu och sade:
"Fogel, hvarför har du kommit,
Flugit hit till denna tröskel?"
Fogeln talade i dörren,
Dufvan svarade på tröskeln:
"Derför är jag här på tröskeln,
För att bringa dig ett budskap:
Månen har ur klippan stigit,
Solen ut ur berget sluppit."
Sjelfve smeden Ilmarinen
Vandrar härvid ut att skåda,

Går till dörren af sin smedja,
Ser uppmärksamt upp mot himlen,
Ser på fästet månen lysa,
Ser den sköna solen stråla.
Och han går till Wäinämöinen,
Yttrar der ett ord och säger:
»O du gamle Wäinämöinen,
Sångare, ovanskelige!
Kom att åter månen skåda,
Kom att se den sköna solen,
Ty på himlen stå de verkligt,
Äro på sitt fordna ställe.»
Gamle trygge Wäinämöinen
Skyndar genast ut på gården,
Lyfter hufvudet mot höjden,
Riktar blicken upp mot himlen:
Månen upp på fästet stigit,
Solen hade himlen funnit.
Nu den gamle Wäinämöinen
Sjelf sig tager för att orda,
Höjande sin röst han säger,
Yttrar dessa ord och talar:
»Hel dig måne, der du lyser
Och ditt sköna anlet' visar!
Hel dig gyllne dag, som randas,
Hel dig sol, som åter uppgår!
»Gyllne måne, ut du sluppit,
Fram du trädt, o sol, ur berget,
Lik en gyllne gök du höjt dig,
Stigit som en silfverdufva

Till din fordna plats och boning,
Till förut beträdda banor!
»Höj dig då hvar morgon åter,
Äfven efter denna dagen;
Bringa till oss frid och helsa,
Hopa håfvor uppå håfvor,
Hemta fångst i våra händer,
Medför lycka till vår metkrok!
»Vandra nu din väg med helsa,
Lägg din bana frisk tillrygga,
Sträck din båge hög och vacker,
Tills du qvällens glädje hinner!»

Femtionde Sången.

Mariatta, vackra barnet,
Vexte länge uti hemmet,
I sin höge faders boning,
I sin kära moders stugor;
Kedjor fem hon nötte sönder,
Ringar sex af stål förslet hon
Med sin faders många nycklar,
Som vid hennes midja blänkte.
Halfva tröskeln af hon nötte
Med sin klädnings granna fållar,
Dörrens halfva bjelke upptill
Med den släta silkesduken,
Hälften af dess sidoposter
Med de fina ärm-uppslagen,
Golfvets tiljor uti stugan
Medelst sina kängors klackar.
Mariatta, vackra barnet,
Denna lilla unga flicka,
Lefde länge uti kyskhet,
Bibehöll beständig oskuld,

Närde sig med sköna fiskar,
Födde sig med bröd af tallbark,
Men förtärde aldrig hönsägg,
Ägg af höns, dem hanen nalkats,
Åt ej kött af någon tacka,
Som en bagge kommit nära.
Af sin mor hon sänds att mjölka,
Men att mjölka går hon icke,
Yttrar dessa ord och säger:
”Ingen jungfru, som mig liknar,
Vidrör jufren af en mjölkko,
Som ej varit skygg för tjurar,
Då ej mjölk af qvigor vinnes,
Eller står att fås af kalfvar.”
Af sin far hon bjöds i släden,
Steg dock ej i hingstens släde;
Stoet spändes för af brodren,
Men hon yttrade och sade:
”Ej jag sätter mig i släden —
Ty bland hingstar stoet varit —
Då ej fålar släden draga,
Eller fölen dermed mäkta.”
Mariatta, vackra barnet,
Som i ständig kyskhet lefvat,
Vänligt nickande åt alla,
Blygsamt prydd af rika flätor,
Sänds att valla boskapshjorden,
Följer fåren ut på marken.
Fåren gingo öfver kullen,
Lammen öfver bergets höjder,

Jungfrun framgick i en alskog,
Skred med lätta steg i lunden,
Der den gyllne göken ropte,
Silfverfogeln hördes sjunga.
Mariatta, vackra barnet,
Ser sig om och lyssnar ifrigt,
Sätter sig på bär-rik tufva,
Lägrar sig vid bergets sluttning,
Höjer här sin röst och säger,
Yttrar sjelf ett ord och talar:
"Gala, gyllne gök i lunden,
Sjung för mig, du silfverfogel,
Höj din stämma, lilla tennbröst,
Säg mig, smultron ifrån Tyskland:
Skall jag länge bära bart hår,
Länge gå i vall som flicka
Uppå dessa öppna sveder,
Dessa vida löfskogsmarker:
Månne en och tvenne somrar,
Månne fem, och sex kanhända,
Eller hela tio somrar,
Eller icke fullt så länge?"
Mariatta, vackra barnet,
Dröjde länge på sin vallgång;
Svårt det är att boskap valla,
Allra mest dock för en flicka:
Ormar uti gräset kräla,
Ödlor smyga kring på marken.
Ingen orm dock nu sågs kräla,
Inga ödlor fram sig smögo,

Men ett bär på backen ropte,
Uppå mon ett lingon sade:
"Kom att plocka mig, o jungfru,
Ryck mig bort, du fagra rödkind,
Tag mig, tennbriskprydda tärna,
Välj mig, du med koppar-gördeln,
Innan jag af sniglar ätes,
Af de svarta maskar sväljes!
Hundrade ha mig betraktat,
Tusen här bredvid mig suttit,
Hundra tärnor, tusen qvinnor,
Barn en tallös mängd derjemte,
Ingen dock mig velat röra,
Ingen har mig arma plockat!"
Mariatta, vackra barnet,
Skred ett litet stycke framåt,
Gick att detta bär beskåda,
Att det röda lingon taga
Uti sina fagra fingrar,
Uti sina sköna händer.
Lingonet hon fann på backen,
Såg på mon det röda bäret;
Formen af ett bär det egde,
Var till skapnad likt ett lingon,
Stod för högt att nås från marken,
Alltför lågt att nås från trädet.
Jungfrun drog en stör ur jorden,
Nedslog lingonet till marken;
Bäret höjde sig från marken
Upp på hennes vackra kängor,

Och från hennes vackra kängor
Uppå jungfruns knän det uppsteg,
Steg derefter ifrån knäna
På den granna klädningsfållen,
Steg från fållen upp till gördeln
Och från gördeln upp till bröstet,
Ifrån bröstet upp på hakan,
Derifrån på hennes läppar,
Smög sig sedan in i munnen,
Hoppade på hennes tunga
Och från tungan ner i halsen,
Sjönk till sist i hennes mage.
  Mariatta, vackra barnet,
Blef af lingonet befruktad,
Gjordes hafvande af bäret,
Tilltog efterhand i omfång,
Lade af båd' band och snören,
Hörde upp att gördel bära,
Gick i hemlighet i badstun,
Smög sig ensam dit i mörkret.
  Ständigt tänker hennes moder,
Öfverväger esomoftast:
”Hvad går åt vår Mariatta,
Åt vår dufva uti hemmet,
Då hon aflagt band och snören,
Upphört att sin gördel bära,
Och så hemligt går i badstun,
Smyger ensam dit i mörkret!”
  Yttrade ett barn och sade,
Så ett litet barn förmälde:

"Detta är åt Mariatta,
Det är felet med den arma,
Att hon gått i vall för ofta,
Följt för länge med vår boskap."
Och hon bar sitt tyngda sköte,
Bar den mödosamma bördan
Under sju och åtta måna'r,
Nio månader igenom,
Enligt qvinnans gamla räkning,
Och den tionde till hälften.
På den tionde så händer
Att i vånda jungfrun råkar,
Känner smärtor i sitt sköte,
Finner sig af värk besvärad.
Bad begär hon af sin moder:
"O min egen goda moder!
Red ett uppvärmdt hviloläger,
Ombesörj en eldad badstu,
Der en jungfru kan få bada,
Der en qvinna sjuk får ligga!"
Modren yttrar då och säger,
Dessa ord den gamla svarar:
"Ve dig, ve dig, Hiisis sköka!
Hvem är mannen, som dig lägrat?
Är det någon ännu ogift,
Eller någon gift kanhända?"
Mariatta, vackra barnet,
Svarar dessa ord och säger:
"Ingen ogift man mig lägrat,
Icke heller någon gift man;

Bär jag gick engång att plocka,
Lingon sökte jag på backen.
Plockade ett bär med fägnad,
Tog det sedan på min tunga;
Bäret gled mig ned i halsen,
Sjönk till slut uti min mage,
Deraf blef mitt sköte uppfyldt,
Deraf är min lifsfrukt alstrad.»
  Bad begär hon af sin fader:
»O min egen gode fader!
Unna mig ett uppvärmdt läger,
Låt mig få en eldad badstu,
Der den sjuka funne lättnad,
Kunde sina smärtor utstå!»
  Fadren yttrar då och säger,
Dessa ord den gamle svarar:
»Gå ifrån mig, gå, du frilla,
Vandra hädan, eldens sköka!
Gå till björnens stenrös-grotta,
Björnens boning mellan klippor,
För att der ditt foster föda,
För att bringa fram din lifsfrukt!»
  Mariatta, vackra barnet,
Svarar sinnrikt nu och säger:
»Icke är jag någons frilla,
Har ej eldens sköka varit:
Jag en mäktig man skall föda,
Bringa fram ett ädelt foster,
Som skall råda på de höge,
Till och med på Wäinämöinen.»

Jungfrun gripes nu af ångest,
Vet ej hvart hon skall sig vända,
Hvar hon skall ett bad begära,
Yttrar dessa ord och säger:
”Piltti, minst bland mina tärnor,
Du min bästa tjenarinna!
Gå att bad i byn begära,
Sök i Sara-oja badstu,
Der den sjuka finge lättnad,
Kunde sina smärtor utstå;
Gå med hast och ila skyndsamt,
Ty i hast behöfves badet!”
Piltti, lilla tjensteflickan,
Yttrade ett ord och sade:
”Hvem skall om ett bad jag bedja,
Hjelp af hvem skall jag begära?”
Svarade vår Mariatta,
Tog till orda sjelf och sade:
”Sök att få ett bad hos Ruotus,
Badstu invid lidrets mynning!”
Piltti, lilla tjensteflickan,
Alltid ödmjuk och uppmärksam,
Ifrig utan särskild maning,
Flink och färdig, äfven obedd,
Flyr som ångan ut ur stugan,
Snabb som röken ut på gården;
Upp hon fångar sina fållar,
Bär dem upp med begge händer,
Springer hastigt, ilar skyndsamt
Ut på väg till Ruotus' boning;

Kullar dåna, der hon framgår,
Berg, dem hon beträder, svigta,
Kottar flyga kring på heden,
Sand och grus kring kärret spridas;
Fram hon kom till Ruotus' boning,
Trädde in i timmerstugan.
  Fule Ruotus, klädd i skjorta,
Åt och drack, som stort folk egnar,
Sittande vid bordets ända
I det fina linneplagget.
  Sade Ruotus vid sin måltid,
Sporde vresigt, stödd mot bordet:
"Usla, hvad har du att säga,
Hvarför är du här och löper?"
  Piltti, lilla tjensteflickan,
Yttrar dessa ord och svarar:
"Ut jag gått att bad begära,
Badstu här vid Sara-oja,
Der den sjuka lättnad finge,
Den betryckta hjelp och bistånd."
  Ruotus' hustru, ful att åse,
Gick med händerna i sidan
Midt i stugan, öfver golfvet,
Der dess plankor sammanlupo,
Sjelf hon skyndade att spörja,
Yttrade ett ord och sade:
"Hvem är den, som bad skall hafva,
Hvem behöfver hjelp och bistånd?"
  Sade Piltti, lilla tärnan:
"Det är unga Mariatta."

Ruotus' hustru, ful att åse,
Yttrar sjelf ett ord och säger:
»Badstun står för byn ej ledig,
Bad ej fås vid lidrets mynning;
Badstu finns på Kytömäki,
I dess tallskog är ett stallrum:
Der må eldens sköka föda,
Frillan bringa fram sitt foster;
Hästens andedrägt, den varma,
Kan er der till imbad tjena!»
Piltti, lilla tjensteflickan,
Skyndar sig med fart tillbaka,
Springer snabbt och ilar hastigt,
Säger då hon återkommit:
»Bad ej finns i byn derborta,
Badstu ej vid Sara-oja;
Ruotus' hustru, ful att åse,
Yttrade och sade detta:
»Badstun står för byn ej ledig,
Bad ej fås vid lidrets mynning,
Badstu finns på Kytömäki,
I dess tallskog är ett stallrum:
Der må eldens sköka föda,
Frillan bringa fram sitt foster;
Hästens andedrägt, den varma,
Henne tjena kan till imbad!»
Ord af detta slag hon fällde,
Sade så i sjelfva verket.»
Mariatta, djupt bedröfvad,
Brister härvid ut i tårar,

Yttrar sjelf ett ord och säger:
"Ut jag får mig då begifva,
Nödgas gå som legohjonet,
Vandra likt en lejd trälinna
Ända upp till Kytömäki,
Till en plats i furuskogen!"
Upp hon fångar sina fållar,
Bär sin kjol med begge händer,
Tar en badqvast i sin värjo,
I den honungsrika famnen,
Och med snabba steg hon vandrar
Under svåra födslosmärtor
Bort till huset, bygdt bland furor,
Stallet uppå Tapiomäki.
Höjande sin röst hon talar,
Yttrar dessa ord och säger:
"Skänk mig, skapare, ditt bistånd,
Kom att nådigt mig beskydda
I det mödosamma verket,
I den svåra födslostunden!
Lindra tärnans vedermöda,
Smärtan i en qvinnas sköte,
Att hon ej förgås af plågor,
Ej för qvalen dukar under!"
När hon fram till stället hunnit,
Yttrar hon ett ord och säger:
"Andas nu, min gode fåle,
Börja, starke häst, att flåsa,
Pusta fram en ljuflig imma,
Utbred varma badstuångor,

Att den svaga lättnad röner,
Den betryckta hjelp och bistånd!”
  Och den gode hästen andas,
Starke fålen börjar flåsa
Mot det plågofyllda skötet;
Och då hästen drager andan,
Sprids en värme som i badstun,
När på ugnen vatten gjutes.
  Mariatta, arma jungfrun,
Denna lilla, kyska tärna,
Erhöll så ett rikligt ångbad,
Ymnig värme för sitt sköte,
Och ett litet barn hon födde,
Bragte fram en vacker gosse
Uppå hö't vid hästens sida,
I den tagelpryddes krubba.
  Derpå tvättar hon sin gosse,
Lindar honom i sin linda,
Lyfter på sitt knä den lille,
Tager barnet uti famnen.
  Undangömd hon höll sin gosse,
Födde upp det vackra barnet,
Detta kära gyllne äple,
Denna lilla silfverstängel,
Närde barnet uti famnen,
Vände det i sina händer.
  Uppå knät hon tager gossen,
Håller barnet i sitt sköte,
Började att hans hufvud borsta,
Att den lilles lockar kamma:

Men från knät försvinner gossen,
Barnet kommer bort ur famnen.
  Mariatta, arma jungfrun,
Gripes nu af största ångest,
Rusar upp att söka barnet,
Söker nu sin lille gosse,
Detta kära gyllne äple,
Denna vackre lille silfverstängel,
Under qvarnens sten, som malar,
Under meden, der den framgår,
Under sållet, der det skakas,
Under vattensån, som bäres,
Slår mot trän och öppnar buskar,
Breder ut det tunna gräset.
  Länge sökte hon sin gosse,
Lille gossen, späda barnet,
Uppå granbevuxna kullar,
Mellan stubbarne på heden,
Sökte öfverallt bland ljungen,
Letade i hvarje busksnår,
Gräfde mellan enträds rötter,
Lyftade på trädens grenar.
  Fram hon går, försänkt i tankar,
Långsamt vidare hon vandrar,
Tills en stjerna henne möter,
Och för stjernan hon sig bugar:
»Stjerna, som af Gud är skapad!
Vet du intet om min gosse?
Säg mig hvar den lille finnes,
Hvar mitt gyllne äple dväljes?»

Stjernan svarar henne sinnrikt:
"Visste jag det, sad' jag ej det:
Ty han är ju den mig skapat
Att i dessa svåra tider
På det kulna fästet glimma,
På den mörka himlen tindra."
Fram hon går försänkt i tankar,
Långsamt vidare hon vandrar;
Slutligt möter henne månen,
Och för månen hon sig bugar:
"Måne, som af Gud är skapad!
Vet du intet om min gosse?
Säg mig hvar den lille finnes,
Hvar mitt gyllne äple dväljes?"
Månen svarar henne fintligt:
"Visste jag det, sad' jag ej det:
Ty han är ju den mig skapat
Att i dessa svåra tider
Ensam under natten vaka,
Dagarne igenom sofva."
Fram hon går, försänkt i tankar,
Långsamt vidare hon vandrar,
Slutligt möter henne solen,
Och hon bugar sig för solen:
"O du sol, som Gud har skapat!
Vet du intet om min gosse?
Säg mig hvar den lille finnes,
Hvar mitt gyllne äple dväljes?"
Fyndigt svarar henne solen:
"Väl jag känner till din gosse;

Det är han som mig har skapat
För att under sköna dagar
Jag i gyllne prakt må lysa,
Stråla i min silfverklädnad.”
”Väl jag vet, hvar gossen finnes,
Hvar den lille är, du arma!
Der är nu din lille gosse,
Der ditt kära, gyllne äple:
I ett kärr han står till midjan,
Upptill armarne i sandmon.”
Mariatta, arma jungfrun,
Sökte nu sin son i kärret;
Gossen hittades i kärret,
Bragtes derifrån till hemmet.
Mariattas son, den lille,
Vexte till en vacker gosse,
Men hans namn ej någon kände,
Hur han hette visste ingen;
Modren kallar honom: blomma,
Fremmande: den sysslolöse.
Någon sökte man att kristna,
Att med vatten döpa barnet,
Tills en gubbe, Wirokannas,
Kom att barnets dop förrätta.
Gubben höjde nu sin stämma,
Yttrade ett ord och sade:
”Ej jag döper den fördömde,
Vill ej kristna denne usling,
Innan någon granskat barnet,
Afgjort om det skall få lefva.”

Hvar fanns den som skulle granska,
Granska barnet, fälla domen?
Gamle trygge Wäinämöinen,
Den ovanskelige siarn,
Han var den, som kom att granska,
Granska barnet, fälla domen.
Gamle trygge Wäinämöinen
Fällde dervid detta domslut:
»Då från kärret gossen tagits,
Alstrats af ett bär ur jorden,
Må han ner i jorden sänkas,
Vid en bärbevuxen tufva,
Eller föras ut på kärret,
Slås i hufvudet med klubba!»
Svarade den späde gossen,
Barnet, knappt två veckor gammalt:
»O du stackars gamle gubbe,
Du försofne arme dåre!
Du har fällt ett dårligt domslut,
Illa har du tolkat lagen!
Ej för vida värre synder,
Dåd af mycket större dumhet,
Har man fört dig sjelf i kärret,
Och ditt hufvud sönderklubbat,
Då som yngre man du fordom
Bortgaf sonen af din moder
Såsom priset för ditt hufvud,
Såsom lösen för din frihet!
»Icke heller dåförtiden
Förde man dig ut på kärret,

När som yngre man du bragte
Unga jungfrur att sig störta
Uti hafvets djupa vågor,
Ner på bottnens svarta gyttja!»
Gubben kristnade med snabbhet,
Döpte nu helt hastigt barnet
Till en konung i Karelen,
Till en man som makten vårdar.
Men den gamle Wäinämöinen
Greps af harm, betogs af blygsel
Och beslöt att dädan vandra;
Ner till hafvets strand han styrde,
Företog sig der att sjunga,
Qvad ännu för sista gången,
Fram han qvad ett skepp af koppar,
Sjöng åt sig en däckad farkost.
Plats han tog i akterstäfven,
Styrde ut på öppna hafvet,
Tog till orda vid sin affärd,
Sade nu, då bort han styrde:
»Låt ännu en tid förflyta,
Dagar komma och försvinna,
Då behöfver man mig åter,
Väntar, saknar mig ånyo
Att en annan Sampo bringa,
Att på nytt en harpa dana,
Att en annan måne hemta,
Att ännu en sol befria,
När båd' sol och måne saknas
Och all fröjd ur verlden svunnit!»

Derpå gamle Wäinämöinen
Styrde utåt genom svallet,
Sittande i segelbåten,
I sitt fasta kopparfartyg,
Seglade till högre rymder,
Färdades till lägre himlar.
Der förblef han med sin farkost,
Hamnade med segelbåten,
Lemnande sin sköna harpa,
Strängaspelet qvar i Suomi,
Och de höga runo-sånger,
Åt sitt folk till evig glädje.

Sångarens slutord: v. 513—620.

Nu jag borde munnen sluta,
Lägga band uppå min tunga,
Höra upp att runor qväda,
Låta sångens ljud förklinga;
Äfven hästen hemtar andan,
När en längre väg han sprungit,
Äfven lians bett förslöas,
När det sommarns gräs har skördat,
Äfven vattnet ner sig störtar,
När det följt med elfvens bugter,
Äfven elden slocknar slutligt,
När den natten lång har brunnit:
Skulle då ej sången tröttna,
Ej dess veka toner mattas
Efter qvällens långa glädje,
Fröjderna vid solens nedgång?

Så jag ofta hörde sägas
Och på andra sidan yttras:
"Icke ens den strida forsen
Tömmer genast allt sitt vatten,
Ej den gode sångarn heller
Pröfvar all sin konst på engång;
Bättre är att sjelfmant sluta,
Än att bryta af i midten."
Skall jag stanna då, och sluta,
Höra upp och lemna resten,
Veckla sången till ett nystan,
Till en bundt den sammanbinda,
Gömma den på visthusskullen,
Inom dörrens fasta benlås,
Så att aldrig ut den slipper,
Aldrig kommer lös i tiden,
Förrän låsen åter öppnas,
Käkarne ånyo vidgas,
Tänderna på nytt sig skilja,
Tungan fri och ledig röres?
Ty hvad är det, om jag sjunger,
Om jag än så högljudt qväder,
Om i hvarje dal jag drillar,
Hvarje lund med toner fyller?
Ingen mor jag har i lifvet,
Vaken är ej mer den gamla,
Ingen älskling lyss till sången,
Ingen egen vän mig hörer;
Endast granar på mig lyssna
Furans grenar mig förnimma,

Björkens löf mig ömhet visa,
Rönnarne till mig sig hylla.
 Tidigt miste jag min moder,
Blef som barn allena lemnad,
Liksom lärkan på en klippa,
Liksom trasten på en stenhög,
Till att qvittra liksom lärkan,
Att som trasten ensam sjunga,
Af en annan qvinna vårdad,
Styrd utaf en styfmors nycker.
Bort hon jagade mig arme,
Dref det öfvergifna barnet
Ut i blåsten bakom stugan,
På dess nordligaste sida,
För att skyddlös nås af stormen,
Värnlös bort af vinden föras.
 Så jag arma lärka irrat,
Så jag stackars fogel flugit,
Ströfvat verlden kring, jag svaga,
Vandrat usel långa vägar,
För att hvarje vindkast pröfva,
Stormens rytande förnimma,
För att uti kölden skälfva
Och mig genomfrusen jemra.
 Flere torde det väl finnas,
Ganska många lär det gifvas,
Som med vrede till mig ryta,
Som med hårda ord mig snäsa;
En fördömer högt min tunga,
Och min röst en annan häcklar,

Klandrar strängt min stämmas sträfhet,
Och att jag för ofta sjunger,
Att jag oljud åstadkommer,
Sången illa sammansätter.
  Men jag ber er, käre vänner,
Undren ej för mycket öfver
Att jag, barn, för högljudt sjungit,
Att så fult jag lille qvittrat!
Jag har icke lärt att sjunga,
Har ej lefvat bland de store,
Utifrån min visdom hemtat,
Sångens ord i fjerran samlat.
  Andra hafva lärt att sjunga,
Jag hann aldrig ut ur hemmet,
Från min goda moders sida,
Från den enda käras närhet.
Hemma fick jag all min lärdom,
Under egen stugas sparrar,
Vid min egen moders slända,
På min egen broders spån-plats,
Medan jag ännu var liten,
Klen en pilt i rifven skjorta.
  Men likväl för sångarskaran
Har jag skidat spår i drifvan,
Brutit topparne af träden,
Qvistat stammar, utmärkt vägen: —
Det är här som vägen börjar,
Här begynnas nya stigar
För en bättre sångarskara,
Mera insigtsfulle skalder,

Sång. 50. Bland det slägte som nu vexer,
Bland den ungdom som här uppgår.

Innehåll.

Tjugondesjette Sången. Lemminkäinen vredgas öfver att han icke blifvit bjuden till Ilmarinens bröllop och besluter att såsom objuden gäst besöka Pohjola, utan att akta på sin moders förbud och de många faror, hvilka enligt hennes försäkran komma att möta honom under vägen: vv. 1—382. — Han anträder färden och genomgår med anlitande af sin trollkonst lyckligt alla dess faror: 383—776. . . . Sid. 1—27.

Tjugondesjunde Sången. Lemminkäinen anländer till Pohjola och uppträder derstädes högeligen öfvermodigt: 1—204. — Pohjola-värden vredgas, och då han ej med sin trollkonst förmår besegra Lemminkäinen, utmanar han denne till strid: 205—282. — Tvekampen begynner och Lemminkäinen afhugger Pohjola-värdens hufvud; för att hämnas detta dåd frambesvärjer Pohjolas värdinna en talrik krigarskara emot Lemminkäinen: 283—420. . . . . Sid. 28—42.

Tjugondeåttonde Sången. Lemminkäinen flyr från Pohjola, återvänder hem och frågar sin moder hvart han kunde begifva sig för att undgå Pohjolas härsmakt, som är i antåg emot honom ensam: 1—164. — Hans moder förebrår honom besöket i Pohjola och föreslår till en början åtskilliga mindre säkra tillflyktsorter, men råder honom slutligen att begifva sig öfver många haf till en ö, der hans fader fordom under krigstider lefvat i trygghet: 165—294. Sid. 43—53.

Tjugondenionde Sången. Lemminkäinen färdas öfver hafvet och uppnår lyckligt ön: 1—78. — Han lefver öfverdådigt bland dess döttrar och öfriga qvinnor, tills omsider männerna på ön förgrymmas och besluta hans död: 70—290. — Lemminkäinen tager skyndsamt till flykten och lemnar ön, till mycken sorg både för dess qvinnor och för honom sjelf: 291—402. — På hafvet uppstår en väldig storm, som sönderslår Lemminkäinens farkost; han sjelf uppnår simmande en strand, erhåller ett nytt fartyg och anländer till

hemmet: 403—452. — Han ser sin fordna stuga bränd och hela nejden ödelagd; han utbrister i klagan öfver det öde han anser hafva drabbat hans moder: 453—514. — Han finner henne dock ännu vid lif i en undangömd koja i skogen; hon förtäljer huruledes Pohjolas krigarskara efter hans bortfärd anländt och brännt gården; Lemminkäinen lofvar att uppbygga nya prydligare stugor äfvensom att utkräfva hämnd i Pohjola, samt skildrar det angenäma lif han fört uppå ön: 515—602. . . . . Sid. 54—74.

Trettionde Sången. Lemminkäinen begifver sig, åtföljd af sin fordne vapenbroder Tiera, ut i härnad till Pohjola: 1—122. — Pohjolas värdinna sänder honom till möte en bister köld, som bringar hans farkost att frysa in på hafvet, hvarvid äfven de begge hjeltarne äro nära att omkomma: 123—180. — Genom kraftiga besvärjelser förmår slutligen Lemminkäinen költen att gifva vika: 181—316. — Jemte sin stridskamrat går Lemminkäinen öfver isen i land, irrar länge omkring i ödemarken och återkommer slutligen till hemmet: 317—500. . . . . Sid. 75—91.

Trettioendeförsta Sången. Untamo begynner en strid med sin broder Kalervo, dödar Kalervo och hela hans ätt, med undantag af en enda qvinna, som föres fången till Untamola, der hon föder sonen Kullervo: 1—82. — Kullervo besluter redan såsom barn att hämnas på Untamo, och denne försöker på flere olika sätt att afdagataga gossen, hvilket dock ej lyckas honom: 83—202. — Då Kullervo blifvit större, förderfvar han hvarje arbete som föreläggcs honom, och Untamo, gripen af harm, säljer honom såsom träl åt smeden Ilmarinen: 203—374. . . . . . Sid. 92—104.

Trettiondeandra Sången. Ilmarinens hustru sänder Kullervo ut i vall med gårdens boskap och bakar af elakhet en sten in i hans vägkostbröd: 1—32. — Derefter drifver hon sin boskap ut på bete under öfliga besvärjelser och skyddsord mot björnen: 33—548. . . . . Sid. 105—123.

Trettiondetredje Sången. Kullervo framtager om qvällen sin vägkost, skär i sitt bröd och förstör dervid sin knif, hvilket bedröfvar honom så mycket mera, som knifven utgjort det enda arf han egt qvar af sin fader: 1—98. — Han besluter att hämnas på sin värdinna, drifver boskapen i ett kärr och samlar en hjord af vargar och björnar, dem han om qvällen drifver hem till gården:

99—184. — Värdinnan går ut att mjölka sina kor, hvarvid hon sönderslites af de vilda djuren: 185—296. . . . Sid. 124—134.

Trettiondefjerde Sången. Kullervo flyktar bort från Ilmarinens gård, vandrar sorgsen i ödemarken och erfar af en gammal skogsfru att hans föräldrar och syskon ännu äro vid lif: 1—128. — Han återfinner dem, enligt den gamla qvinnans anvisning, vid Lapplands gränsor: 129—188. — Hans moder förtäljer att hon längesedan hållit Kullervo för död och huruledes hennes äldsta dotter försvunnit under en bärplockning i skogen: 189—246. . . Sid. 135—143.

Trettiondefemte Sången. Kullervo försöker hos sina föräldrar att förrätta åtskilliga sysslor, men då han dervid gör endast skada, skickas han af sin fader ut på en resa för att afbörda utskylder: 1—68. — På återvägen sammanträffar han med sin okända, förut ur hemmet försvunna syster, som han lockar i sin släde och förför: 69—188. — Följande dag lära syskonen känna hvarandra, och systern störtar sig af förtviflan i en ström; Kullervo skyndar sig hem, omtalar för sin moder denna fasansfulla tilldragelse och är böjd att sjelf göra slut på sitt lif: 189—344. — Hans moder söker afråda honom från att döda sig sjelf och uppmanar honom att dölja sig på någon aflägsen ort tills tiden lindrat hans sorg, men Kullervo besluter nu att i främsta rummet utkräfva hämnd af Untamo: 345—372. . . . . Sid. 144—156.

Trettiondesjette Sången. Kullervo rustar sig till strid och bjuder de hemmavarande farväl, hvarvid ingen annan än hans moder säger sig ämna sörja honom, om han faller i striden: 1—154. — Han anländer till Untamola, dräper allt dess folk och bränner dess gårdar: 155—250. — Hemkommen finner han gården öfvergifven och ingen annan vid lif än den gamle gårdshunden, med hvilken han begifver sig ut i skogen för att söka något villebråd: 251—296. — På sin vandring kommer han till det ställe der han förfört sin syster; gripen af förtviflan störtar sig Kullervo här på sitt svärd: 297—360. . . . Sid. 157—169.

Trettiondesjunde Sången. Ilmarinen sörjer länge sin döda maka och smider åt sig af guld och silfver en ny brud, men förmår ej skänka henne lif och talförmåga: 1—162. — Han hvilar en natt vid hennes sida men röner endast kyla af det gyllene belätet: 163—196. —

Han vill öfverlåta bilden åt Wäinämöinen, som dock försmår gåfvan och råder Ilmarinen att af guldet smida andra saker eller ock att i fremmande land försälja den nya bruden: 197—250. . . . . Sid. 170—178.

Trettiondeåttonde Sången. Ilmarinen begifver sig till Pohjola för att fria till sin förra makas yngre syster, men röner derstädes endast hån och förakt; vredgad deröfver bortröfvar han den unga flickan och styr med henne sin färd hemåt: 1—124. — Under vägen förolämpar jungfrun Ilmarinen, som slutligen full af förtrytelse förvandlar henne till en fiskmås: 125—286. — Han kommer hem och skildrar för Wäinämöinen det välstånd som råder i Pohjola genom besittningen af Sampo, samt redogör för utgången af sin friarefärd: 287—328. . . . . Sid. 179—190.

Trettiondenionde Sången. Wäinämöinen uppmanar Ilmarinen att åtfölja honom till Pohjola för att derstädes bemäktiga sig Sampo; Ilmarinen går in på detta förslag och hjeltarne anträda färden till sjös: 1—330. — Lemminkäinen varseblifver dem under vägen och då han erfar hvart de begifva sig, erbjuder han sig att blifva tredje man; han upptages i deras båt och medföljer: 331—426. Sid. 191—205.

Fyrationde Sången. Sampofararne komma till en fors, och nedanom forsen fastnar båten mot ryggen af en stor gädda: 1—94. — Gäddan dödas, dess öfre del medtages, kokas och förtäres: 96—204. — Wäinämöinen förfärdigar af gäddans hufvud en Kantele, på hvilken den ena efter den andra försöker spela, utan att dock förmå det: 205—342. . . . . Sid. 206—217.

Fyrationdeförsta Sången. Wäinämöinen spelar på sin Kantele, och alla lefvande varelser, till och med luftens, jordens och hafvets gudomligheter närma sig för att åhöra spelet: 1—168. — Enhvar blir af sången rörd till tårar; äfven ur Wäinämöinens ögon droppa stora, klara tårar, som falla till marken, nedflyta i hafvet och der förvandlas till herrliga perlor: 169—266. . . . . . Sid. 218—227.

Fyrationdeandra Sången. Hjeltarne anlända till Pohjola och Wäinämöinen tillkännagifver att de kommit för att dela Sampo, sägande att om de ej med godo utbekomma sin del, skola de med våld bortföra hela Sampo: 1—58. — Pohjolas värdinna vill i intet fall afstå

Sampo och samlar krigsfolk för att göra motstånd: 59—64. — Wäinämöinen tager sin Kantele, börjar spela och insöfver dermed hela Pohjolas befolkning; han går derefter med sina stridskamrater att uppsöka Sampo, som lyftas ut ur berget och föres ned i båten: 65—164. — Hjeltarne begifva sig åstad och färdas med Sampo i båten lyckligt hemåt: 165—308. — På tredje dagen vaknar Pohjolas värdinna ur sin sömn, finner Sampo bortröfvad och utsänder öfver hafvet en tjock mist, en häftig storm och andra hinder för att uppehålla Sampofararne, tills hon sjelf kan upphinna dem; under stormen faller Wäinämöinens Kantele i hafvet: 309—562. . . . . Sid. 228—247.

Fyrationdetredje Sången. Pohjolas värdinna utrustar ett krigsfartyg och begifver sig ut att förfölja Sampofararne: 1—22. — Då hon uppnått dem, begynner på hafvet en strid, hvarvid Kalevalas män behålla segern: 25—258. — Pohjolas värdinna lyckas dock att ur båten vräka Sampo i hafvet, der den sönderslås i spillror: 259—266. — De större bitarne sjunka ner och blifva skatter i hafvets djup; de smärre drifvas af våg och vind upp mot stranden; Wäinämöinen uttalar sin glädje häröfver och hoppas deraf ny framgång för Kalevala: 267—304. — Pohjolas värdinna lofvar att snart bringa ofärd öfver Kalevala, men Wäinämöinen säger sig ej akta på dessa hotelser: 305—368. — Bedröfvad öfver förlusten af sin makt återvänder Pohjolas värdinna hem, medförande endast locket af Sampo till Pohjola: 369—384. — Wäinämöinen samlar de på stranden uppflutna spillrorna, bringar dem att vexa och förkofras, samt önskar sitt hemland beständig lycka: 385—434. . . . . Sid. 248—262.

Fyrationdefjerde Sången. Wäinämöinen söker förgäfves att ur hafvet uppfånga sin förlorade Kantele: 1—76. — Han förfärdigar af masurträd en ny harpa, spelar derpå och gläder dermed ånyo hela sin omgifning: 77—334. . . . . Sid. 263—274.

Fyrationdefemte Sången. Pohjolas värdinna utsänder förut okända sjukdomar öfver Kalevala: 1—190. — Wäinämöinen botar folket genom kraftiga besvärjelser och läkemedel: 191—362. . . . . Sid. 275—287.

Fyrationdesjette Sången. Pohjolas värdinna utsänder en björn för att förgöra boskapen i Kale-

vala: 1—20. — Wäinämöinen fäller björnen, hvarefter enligt öflig plägsed ett rikeligt gästabud firas i Kalevala: 201—606. — Wäinämöinen spelar och sjunger, och önskar att äfven framdeles lika glada fester måtte ega rum i Kalevala: 606—644. . . . . Sid. 288—309.

Fyrationdesjunde Sången. Solen och månen nedstiga för att lyssna på Wäinämöinens spel; Pohjolas värdinna tager dem i sitt våld, instänger dem i ett berg och röfvar slutligen äfven elden ur Kalevalas stugor: 1—40. — Mörker råder i naturen; Ukko, luftens gud, gripes af ledsnad och uppslår eld: 41—82. — Elden faller ner till jorden; Wäinämöinen och Ilmarinen begifva sig ut för att uppsöka honom: 82—126. — Luftens dotter omtalar att elden nedfallit i Aluenjärvi och der blifvit uppslukad af en fisk: 127—312. — Wäinämöinen och Ilmarinen försöka att med en not af bast fånga denne fisk, men lyckas ej häri: 313—364. . . . . Sid. 310—322.

Fyrationdeåttonde Sången. En not af lingarn förfärdigas; efter flere fruktlösa försök fångas fisken; elden anträffas i dennes mage, men flyr åter plötsligt bort och bränner dervid svårt Ilmarinens kinder och händer: 193—248. — Elden uppnår skogen, bränner vida landsträckor och skrider allt längre framåt, tills han omsider fångas och föres till de mörka stugorna i Kalevala: 249—290. — Ilmarinens brännskador botas med besvärjelser: 291—372. . . . . Sid. 323—335.

Fyrationdenionde Sången. Ilmarinen smider af guld och silfver en ny sol och en ny måne, men får dem icke att lysa: 1—74. — Wäinämöinen erfar genom anlitande af spådomskonst att solen och månen äro instängda i berget, begifver sig till Pohjola, begynner en strid och dräper dess män: 75—230. — Han går att taga solen och månen ur berget men förmår ej intränga deri: 231—278. — Han återvänder hem för att förskaffa sig verktyg, med hvilka berget skall öppnas; medan Ilmarinen smider dessa, gripes Pohjolas värdinna af fruktan och lösgör solen och månen ur berget: 279—362. — Då Wäinämöinen återser solen och månen på himlen, helsar han dem och uttalar den önskan att de hädanefter städse måtte vandra sin bana med trygghet, bringande hans hembygd fröjd och välfärd; 363—422. . . . . Sid. 336—350.

Femtionde Sången. Den vackra jungfrun Mariatta, som lefvat i beständig oskuld, förtär i skogen ett lingon, och föder deraf en son: 1—350. — Gossen försvinner ur sin moders famn men återfinnes i ett kärr: 351—424. — Den gamle Wirokannas hemtas att döpa barnet, men vill ej förrätta dopet, innan någon besigtigat den faderlöse gossen och afgjort huruvida han bör lemnas vid lif: 425—440. — Wäinämöinen infinner sig och fäller det utslag, att barnet bör dödas, men den späde gossen tillrättavisar honom med spotska ord: 441—474. — Wirokannas döper barnet till konung i Karelen; vredgad begifver sig Wäinämöinen bort, men förutspår att den dag ännu skall komma, då man önskar honom tillbaka för att förskaffa sitt folk en ny Sampo, en ny Kantele, en ny sol och måne; han seglar i sitt kopparfartyg bort till den fjerran trakt, der haf och himmel förenas; endast sin Kantele och de höga runosånger qvarlemnar han till evig fröjd för Finland: 475—512. — Sångarens slutord: 513 620. . . Sid. 351 372.

Magiska Sånger.

Björnens ursprung: *46*. 355—458.
Björnjägarens sång: *46*. 47—144.
Eldens ursprung: *47*. 67—364.
Forsens besvärjelse: *40*. 23—82.
Jernets ursprung: *9*. 29—266.
Köldens ursprung och besvärjelse: *30*. 143—316.
Läkedoms-ord: *45*. 229—258.
Läkemedlens ursprung: *9*. 419—500.
Läkningsord för ådrorna: *15*. 315—376.
Mjölknings-sånger: *32*. 141—228.
Ord vid badning: *45*. 211—228.
Ord vid barnsbörd: *45*. 117—146
Ord till biet: *15*. 393—534; *20*. 345—380.
Ord att stilla blodflöde: *9*. 343—416.
Ord mot brännskada: *48*. 301—366.
Ord vid notdrägt: *48*. 123—150.
Ord vid sjöresa: *18*. 29—40.
Ormbesvärjelse: *19*. 78—90; *26*. 633—670.
Ormens ursprung: *26*. 695—768.
Plågornas födelse: *45*. 23—176.
Plågornas besvärjelse: *17*. 157—504; *45*. 259—312.
Roddar-sång: *42*. 197—216.
Sjöormens ursprung: *15*. 591—602.
Skogsmanna-sånger: *14*. 23—230.
Skyddsord mot björnen: *32*. 315—542.
Skyddsord vid särskilda tillfällen: *12*. 255—296; *30*. 447—480; *43*. 401—434.
Smädeord mot jernet: *9*. 271—342.
Såningsmanna-sång: *2*. 296—330.

Sånger för boskapshjorden: *32.* 37—542.
Trollkarlens sjelfberöm: *12.* 144—184.
Trollord om elden: *48.* 1—372.
Ölets ursprung: *20.* 139—424.

Bröllops-sånger.

Vid brudgummens ankomst: *21.* 23—226.
Vid brudens öfverlemnande: *22.* 7—124.
Sång för att bringa bruden till tårar: *22.* 188—382.
Tröstesång till bruden: *22.* 451—522.
Förmaningsord till bruden: *23.* 15—478.
Svärdotterns sång: *23.* 485—850.
Förmaningsord till brudgummen: *24.* 5—274.
Brudens afskedssång: *24.* 301—462.
Vid brudgummens hemkomst: *25.* 41—126.
Vid brudens emottagning: *25.* 127—382.
Tacksägelse-sånger: *25.* 413—672.

Namn-Register.

Aallotar (vågens dotter), sjönymf som rådde öfver böljorna: *48*. 130.

Ahti, binamn för Lemminkäinen.

Ahto (äfven **Ahti**), hafvets gud, vattnets beherrskare, „konungen på vågen“: *5*. 133, 163; *41*. 133 ff.; *42*. 207 ff.; *43*. 276; *44*. 14; *48*. 135.

Ahtola, Ahtos hem i hafvet: *42*. 488.

Ahto-skaran, **Ahto-barnen**, Ahtolas innevånare, vattnets gudamakter: *5*. 19 ff.

Ainikki, Lemminkäinens syster: *12*. 17—24.

Aino, Joukahainens syster: *3*. 459 ff.; *4*. 5.

Alue, **Aluenjärvi**, Alue-sjön: *47*. 228 ff.; *48*. 29, 250.

Anni, **Annikki**, Ilmarinens syster: *18*. 41 ff.

Antero, se **Wipunen**.

Dvina-floden (Viena): *25*. 619; *46*. 312.

Estland (Wiro): *11*. 43—54; *25*. 290; *46*. 221.

Etelätär (söderns, sunnanvindens dotter), en af luftens blida gudamakter: *32*. 84, 98, 208.

Halli, (eg. blekgrått eller brunt djur), ett hundnamn: *33*. 58.

Herhiläinen, „Hiisis fogel“, bålgetingen.

Hermikki, ett konamn: *32*. 211.

Hiisi, ett ondt, förderfbringande andeväsen. Bär äfven namnen Juutas, Lempo, Pahalainen, Piru. *8*. 152, 162; *11*. 283; *12*. 229, 373; *13*. 119; *17*. 451, 462; *19*. 27; *26*. 721 ff.; *31*. 274. — Hiisis borg: *14*. 242; — elg: *6*. 37; *13*. 29, 51 ff.; *14*. 5, 21 ff.; — fält, åkrar, åkerändor: *13*. 30, 52; *14*. 268, 370; — gastar: *13*. 105; — gryta: *9*. 386; — hingst: *14*. 276 ff.; *40*. 240; — håla: *17*. 117; — kolbetäckta moar: *14*. 84; — koleld: *26*. 730; — koleldsstake: *26*. 752; — lindor: *14*. 278, 284; — länder, marker: *14*. 19; *17*. 465, 467; — qväden: *12*. 402; — skogar, timmerskogar: *13*. 151; *34*. 40; — ugnshärd: *30*. 281. — Hiisis namn såsom skymford: *17*. 169, 245, 277; *27*. 263; *33*. 125; *50*. 163. — Jfr Metsä-Hiisi, Wesi-Hiisi.

Hiitola, Hiisis hemvist: *14*. 327.

Hippa (eg. rörlig, liflig man), ett Tapios binamn.
Hongatar (furans dotter), ett af skogens andeväsen, furans skyddsgudinna: *32.* 85.
Horna, en klippa: *3.* 172. 174.
Hälläpyörä, namn på ett vattenfall: *3.* 179.
Häme, Tavastland: *3.* 179; *30.* 21.
Iku-Turso (den evärdelige Turso), son af Äiö: ett hafsvidunder. *42.* 348. 411 ff. — Sannolikt samma onda väsen, som i äldre runor benämnes **Meri-Tursas** (Hafs-Tursas): jfr Ganander, Mythol. Fenn. pag. 58.
Ilmari, **Ilmarinen**, „den evärdelige hamraren", Wäinämöinens broder och, näst denne, Kalevalas ypperste hjelte, synnerligen högt beprisad såsom smed.
Ilmas (luftens) gård eller stugor, benämning för smeden Ilmarinens hemvist: *24.* 524; *34.* 12.
Ilmatar (luftens dotter, af ilma, luft), en skön, himmelsk jungfru, en af naturens döttrar (Luonnottaret), „den äldsta bland qvinnor, alla väsens första moder": *47.* 141, 154 156; frambringar jord och himmel, sol, måne, stjernor, och blifver moder åt Wäinämöinen: *1.* 110—344; *2.* 104.
Ilpotar, äfven **Louhi**, Pohjolas värdinna: *27.* 71 ff.
Imatra, vattenfall vid Wuoksi's utflöde ur Saima: *3.* 189; *30.* 910.
Ingrers nejder, Ingermanland: *11.* 44, 55.
Jordan-floden: *17.* 572.
Joukahainen, en ung kämpe från Lappland: *3.* 21 ff.; *6.* 94 ff.
Jouko, **Joukola**, Joukahainens hem i Lappland: *5.* 156, 241; *7.* 98.
Jumala, Gud. Ursprungligen: himlen, deraf himlens eller luftens gud; sedermera: gud i allmänhet, och i denna betydelse epithet för Ukko: *2.* 34, 39, 398, 404: *28.* 37; *40.* 78; *43.* 197; *45.* 211, 219. — Sedan i enlighet med den kristna föreställningen, oftast såsom benämning för verldens upphofsman, „Skaparen" (Luoja): *3.* 203; *7.* 281, *9.* 543, 571, 583; *11.* 373; *15.* 145, 163 m. fl. talrika ställen. — *15.* 434, 436; *21.* 178; *33.* 169; *46.* 174, 278. — Gud, den allsmäktige, högste, uppenbare: *9.* 512, 514; *11.* 311; *15.* 352, 505, 632, *19.* 41; *43.* 116, 439; *46.* 415; — den gode: *10.* 389; *34.* 55; — den nådige: *18.* 29; *32.* 249; — den rene: *15.* 480; — den sannfärdige: *15.* 648; — den sköne: *21.* 145; — den sälle: *15.* 506 m. fl. — Epithet för Hiisi: *14.* 83 (*11.* 284; *12.* 230). — Jumalas träd (eken): *3.* 50. 58; — Jumalas sol: *3.* 571 m. fl.
Juotikki, ett namn för kor: *32.* 210.
Juutas, ett ondt väsen, anfördt jemte Hiisi: *13.* 106: *17.* 278.
Kaatrakoski, ett vattenfall: *3.* 180.
Kalervo, **Kalervoinen**, Untamos broder, Kullervos fader: *31.* 36.

Kaleva (enl. Castrén ursprungligen: hjelte), benämning för Kalevalahjeltarnes fader eller stamfader: *6.* 214, 218; *13.* 103; *14.* 438; *15.* 274; *20.* 158; *42.* 424; — äfven kollektivt för Kalevalas inbyggare: *45.* 362. — Kalevas folk, slägte, afkomma: *20.* 572, 610; *42.* 351. 441. — Kalevas hafre: *2.* 253; — källa: *2.* 249; *20.* 147 ff.; — sved: *7.* 97; — Kalevas träd (rönnen?): *21.* 174.

Kalevala, Wäinämöinens, Ilmarinens och Lemminkäinens hembygd.

Kalevalainen, epithet för Wäinämöinen: *6.* 118, 122, 234; — för Lemminkäinen: *15.* 98.

Kalevatar (Kalevas dotter), en ung skön tärna, biträdande Osmotar vid ölbrygd: *20.* 189 ff.; — äfven binamn för Osmotar: *23.* 6; — för Lokka, Ilmarinens moder: *25.* 18 ff.

Kalma (eg. liklukt), grafvarnes beherrskare, dödens gud: *13.* 156; *17.* 118; *27.* 4; *33.* 260. — Kalmas jungfru: *26.* 750; — gårdar: *13.* 154; *17.* 380; — moar: *13.* 152; *17.* 195, 377; *32.* 478; — portar: *35.* 364; — tak: *36.* 174, 188, 202, 228.

Kammo, Kimmos fader. S. d.

Kankahatar (väfvens dotter), qvinlig gudomlighet, som ansågs biträda vid väfnad: *25.* 428.

Karelen: *3.* 180; *20.* 17 ff.; *31.* 8, 13 ff.; *43.* 406; *48.* 258; *50.* 477.

Karjos, ett namn för kor: *32.* 481.

Katajatar (enens dotter), qvinlig skogsgudomlighet, enträdets beskyddarinna: *32.* 86.

Kauko, Kaukolainen, Kaukomieli (den fjerran längtande), binamn för Lemminkäinen.

Kaukoniemi, Kauko-udden, Lemminkäinens boningsort: *11.* 8; *20.* 604; *26.* 2.

Kauppi, äfven benämnd Lyylikki, en Lapp, som förfärdigar Lemminkäinens skidor: *13.* 45 ff.

Keitolainen: *26.* 746; enligt Ganander ett skogsrå, af hvars spjut ormens tunga danats; äfven benämning för sjelfva ormen.

Kemi, elf, socken och finsk Lappmark: *20.* 22.

Kimmo, son af Kammo, enligt Ganander stenarnes beherrskare; anropas *40.* 48 för att sönderspränga en sten i vattnet. — *1.* 64: namn på en ko.

Kipumäki, Kipuvuori, plågoberget, der sjukdomar och plågor höllos instängda: *45.* 297 ff.

Kiputyttö (sjukdoms-dottern), en Tuonis tärna, sjukdomarnes beherrskarinna: *45.* 269.

Kirjo, Kirjos, namn för (brokiga) kor: *32.* 481; *33.* 155.

Kivutar (sjukdoms-dottern), ett välgörande väsen, äfven benämndt Wammatar, som anropas för aflägsnande af plågor: *45.* 282; sannolikt ursprungligen identisk med Kiputyttö.

Kuippana, skogens konung, binamn för Tapio: *32*. 493.

Kullervo, Kullervoinen, Kalervos son, hvars tragiska lefnadsöden utgöra ämnet för sångg. *31—36*.

Kuura, binamn för Tiera: *30*. 50, 94.

Kuutamoinen, Orion: *15*. 498.

Kuutar (månens dotter), en af luftens gudomligheter, månens gudinna, i likhet med Päivätär, soldottren, skildrad såsom en ung, skön tärna, utmärkt skicklig i väfnad, och sittande jemte henne än på kanten af ett purpurrödt moln eller på regnbågen, än vid sluttningen af en löfrik kulle: *4*. 135 ff.; *24*. 81; *25*. 579; *41*. 103; *48*. 133.

Kylli, Kyllikki, Saaris unga och sköna jungfru, bortröfvad af Lemminkäinen: *11*. 21—326; — Lemminkäinens hustru: *12*. 6 ff.; *13*. 16; *15*. 19—36.

Kyyttä, ett konamn: *33*. 118, 138.

Lappar såsom trollkarlar: *12*. 146; *15*. 588; *26*. 293; *30*. 464.

Lemminkäinen, äfven benämnd **Lempi-sonen** (Lempi: kärlek), den tredje af Kalevalas hjeltar, ung, oförvägen och särdeles begifven på kärleksäfventyr. Bär i sångerna epithetet „den yre, lättsinnige“ (lieto), „den sköne“ m. fl.; kallas äfven Ahti, Kauko, Kaukomieli, Saarelainen.

Lempi-viken, utanför Pohjola: *18*. 548, 560, 594, 617.

Lempo, likabetydande med Hiisi, och ofta nämnd jemte honom: *6*. 38; *8*. 153, 161; *12*. 374; *13*. 234; *17*. 463, 495; *19*. 28; *22*. 197; *27*. 45; *29*. 297; *30*. 424; *31*. 273. — Lempos björk: *26*. 742; — blomma: *26*. 636; — eldstad: *30*. 282; — lin: *26*. 740; — lunder: *17*. 466. — Lempo-folket, Pohjolas folk: *26*. 374; *27*. 566. — Skymford: *23*. 747.

Lokka, värdinnan i Ilma-gården (Ilmarinens moder?): *25*. 17 ff.

Louhi, Pohjolas värdinna, äfven benämnd Ilpotar: Ilmarinens svärmoder, Kalevala-hjeltarnes mest fruktade fiende, mäktig isynnerhet genom sin trollkonst.

Loviatar, en af Tuonis döttrar, skildrad såsom en gammal blind qvinna, mörk och vederstygglig, moder till alla svåra plågor: *45*. 23 ff.

Luonnotar, pl. **Luonnottaret** (naturens döttrar), qvinliga andeväsen, bland hvilka sångerna nämna Ilmatar: *1*. 112; *2*. 104; — jernets trenne mödrar, skapade af Ukko: *9*. 44 ff.; — tvenne luftens tärnor: *41*. 95; — Tapios tjenarinnor: *32*. 82. Jfr *26*. 707. — Äfven benämning för qvinnorna i Lemminkäinens hem: *26*. 78.

Luoto-viken, Luotolas vik, anförd i sammanhang med Joukolas elf: *7*. 67.

Lyylikki, binamn för Kauppi, som förfärdigar Lemminkäinens skidor: *13*. 46, 53 ff.

Mairikki, ett konamn: *32*. 213.

Mana, Manalainen, binamn åt Tuoni, underjordens beherrskare, dödens gud; stundom äfven likabetydande med Manala: *6*. 173; *15*. 571, 577;

16. 177, 184 ff.; *23*. 464; *32*. 157—195; *35*. 122, 320; *47*. 201, 208. Manas folk, Manalas befolkning: *15*. 221, 231; — Manas lilla tärna: *16*. 164—286; — jungfrur: *23*. 470; *45*. 98; — handskar: *16*. 194; — hund: *17*. 246; — lake: *38*. 63; — nafvare, borr: *16*. 256; *25*. 696, 709; — nejder: *15*. 636; — skålar: *16*. 299; — stugor: *25*. 714, 716; — ulf: *19*. 106—150, 323; — Manas, Manalas vatten: *14*. 452; *15*. 190; *16*. 177; *19*. 172; — ö: *16*. 157.

Manala, Manas hem, dödens boning, underjorden (af maan ala, det undre af jorden); först ur denna lokalbenämning torde namnet Mana senare utbildat sig. — Jfr Tuonela.

Manalatar eller Tuonetar, Manalas värdinna, Tuonis hustru, ironiskt benämnd „den goda qvinnan", som i underjorden undfägnar sina gäster med ormar och ödlor: *16*. 288.

Mansikkinen, ett konamn: *11*. 265.

Manuttaret, Manas döttrar: *45*. 26.

Mariatta, efterbildning af det bibliska Maria, med en anklang af ordet marja, bär: *50*. 1—430.

Mehiläinen, biet.

Melatar (styrårans dotter), en af vattnets qvinliga gudomligheter: *40*. 71.

Merkki, ett hundnamn: *33*. 57.

Metsola (af metsä, skog), „skogshemmet", äfven Metsän linna (skogens slott), skogsguden Tapios hemvist, Tapiola: *14*. 136; *15*. 397, 405; *20*. 217, 233; *32*. 257, 407; *41*. 58; *46*. 48, 335.

Metsä-Hiisi, skogens Hiisi, ett skogstroll: *17*, 207, 386, 390.

Mielikki, Tapios gemål, skogens beherrskarinna, Metsolas „vaksamma värdinna": *14*. 45, 255; *32*. 89, 241; *46*. 57, 379, 407, 419, 477.

Mimerkki, binamn för Mielikki: *14*. 217.

Musti, ett hundnamn: *33*. 56; — Kullervos hund: *36*. 287, 298. — Af musta, svart.

Muurikkinen, ett konamn: *11*. 264.

Neva-floden, *47*. 139, 140.

Nyyrikki, Tapios son: *14*. 37; *32*. 287.

Nälkäniemi, hungerudden, „den usla byn"; uppnås af Lemminkäinen under hemfärden från Pohjola: *30*. 327.

Omena (äple), ett konamn: *32*, 214.

Osmo, synes vara liktydigt med Kaleva; — Osmos korn: *2*. 52; — Osmos åker: *2*. 250; *10*. 20, 54, 118, 134; *20*. 148, 154, 157.

Osmoinen, binamn för Wäinämöinen: *4*. 93.

Osmola, Kalevala: *7*. 98.

Osmotar, (Osmo-dottern), verkställer brygden af bröllops-ölet: *20*. 167 ff.; — förmanar bruden i Pohjola: *23*. 5 ff.; dervid äfven benämnd Kalevatar.

Otava, Karlavagnen.

Otso, („bredpanna“, af *otsa*, panna) binamn för björnen: *32.* 315 ff.; *46.* 28 ff.

Paha, **Pahalainen** (den onde), identisk med Hiisi, Lempo, Piru. *26.* 754.

Pakkanen, Kölden: *30.* 240.

Palvoinen, epithet för Tuuri: *15.* 428; *47.* 186; för Wirokannas: *20.* 72. — Torde ega betydelsen af *poloinen*, ömklig, eländig.

Panu, solens son, eldens gudomlighet: *48.* 302, 354.

Pellervoinen, (åkerns son, *pellon poika*), åkrarnes skyddsgud och befordraren af vextlighet; biträder Wäinämöinen vid besåning af jorden: *2.* 13 ff.; — anskaffar virke till Wäinämöinens båt: *16.* 13 ff. Äfven benämnd Sampsa eller Sämpsä.

Pienikki, ett konamn (af *pieni*, liten): *33.* 118, 138.

Pihlajatar (rönnens dotter), en af skogens qvinliga gudomligheter, rönnträdets vårdarinna: *32.* 87.

Piltti, Mariattas lilla tjensteflicka: *50.* 205 ff.

Pimentola, den mörka nejden (af *pimeä*, mörk), bibenämning för Pohjola. Jfr Sariola.

Pisa, ett berg, anfördt af Joukahainen: *3.* 171, 173. (Pisanvuori i Savolaks?).

Pohja, **Pohjola** (af *pohja*, botten, norr, norden), en frejdad och mäktig, mot Kalevala fiendtlig ort, med epithetet „det kulna“, „det mörka“: *6.* 4; *28.* 5, m. fl. talrika ställen; äfven benämndt: det skumma Sariola, Pimentola: *6.* 91; *7.* 62, 113; *20.* 9; *29.* 511 m. fl. — Dervid oftast, i betydelsen af ett helt land, synonymt med Lappland: *12.* 35, 36; *13.* 129, 130, 169, 170; *17.* 219, 220; *32.* 465, 466. — Pohjola, köldens hemland: *48.* 324 346.

Pohjas, **Pohjolas dotter**, Ilmarinens brud och maka: *8.* 1—132; *10.* 83—92, 235—250, 439—462; *18.* 7, 8, 635—706; *19.* 36—184; *22.* 125—184, 383—448; *24.* 297—462. — Pohjolas yngre dotter: *38.* 95—286.

Pohjolainen, Pohjolas värd: *18.* 485—560; *27.* 29—40, 193—378; *28.* 51, 52, 159, 160; *49.* 143.

Pohjolas värdinna, se Louhi, Ilpotar.

Puhuri, Nordanvinden: *30.* 185.

Puolukka (lingon), ett konamn: *11.* 266.

Päivätär (solens dotter), en luftens tärna, solens och ljusets gudomlighet, alltid nämnd jemte Kuutar, månens dotter, och med henne sittande i skyn, sysselsatt med en väfnad af guld och silfver: *4.* 136—154; *24.* 82; *25.* 583, *41.* 104; *48.* 134.

Remunen („den stojande“), humlans fader: *20.* 143.

Ruotus (Herodes): *50.* 219—277.

Rutja, Norge, norrska Lappmarken. — Rutjas fors: *12.* 463; *17.* 233, 423, 570.

Saarelainen (af saari, ö), öbo; binamn för Lemminkäinen eller Ahti: *11.* 3 m. fl.

Saari (ön), Kyllikkis hemvist: *11.* 21—319.

Sampo, det underting som af Ilmarinen förfärdigades åt Pohjola och som sedermera blef föremålet för striden mellan Pohjola och Kalevala: *1.* 45, 47; *7.* 311—348; *10.* 210, 233, 261—266, 271—276, 281—438; 501—510; *15.* 82; *19.* 38; *38.* 303, 311; *39.* 5, 9, 13, 26, 28, 61, 387, 395; *42.* 39—442; *43.* 21, 210—391; *45.* 5. — Jfr Castrén. Finsk Mythologi, pag. 270—276.

Sampsa, **Sämpsä**, binamn för Pellervoinen.

Sara-gården, **Sara-oja** och

Sariola, (sannolikt af sara, starrgräs, och enligt denna härledning betecknande en „starrbevuxen nejd"), binamn för Pohjola, oftast med epithetet „det skumma" (summa) eller „det starka" (sanka): *7.* 114. 368; *8.* 20; *10.* 52 ff.; *18.* 6, 198, 266, 480; *20.* 10, 118, 516; *21.* 2, 20, 280, 420, 424; *26.* 280, 350, 362; *27.* 12; *39.* 12, 64; *40.* 294; *43.* 382; *45.* 92, 100. — Sariola-sundet: *20.* 44, 64, 483.

Savo, Savolaks: *35.* 352; *48.* 257.

Sima-holmen: *18.* 550, 558, 602, 623; samt

Sima-sunden: *18.* 445; *24.* 501; omnämnas vid skildringen af Ilmarinens färder till och från Pohjola.

Sinetär (af sini, blå, blåfärg), qvinlig gudomlighet, biträdande vid färgning; nämnd jemte Kankahatar: *25.* 427.

Sotkottaret (andens döttrar), ändernas skyddsgudinnor, uppehållande sig vid vassbevuxna stränder och beprisade för sitt långa hår, hvilket de ansa med silfverborste: *41.* 143—148.

Suolasalmi (salt-sundet): *46.* 313.

Suomi, Finland.

Suonetar (senans, ådernas dotter), ett välgörande qvinligt gudaväsen hvars befattning var att spinna senor och ådror: *15.* 316.

Suovakko, en gammal qvinna i Pohjola: *18.* 579.

Surma (brådöd), döden; anföres synonymt med Kalma: *13.* 153, 155.

Suvantola, binamn för Wäinölä: *6.* 233. (Suvanto, lugnvattnet mellan strömställen; Wäinöhemmet måhända beläget vid dylikt stillvatten).

Suvantolainen, Wäinämöinen: *6.* 62, 100, 110; *49.* 186. — Äfven „vattnets älskling" (suvannon sulho): *37.* 234 m. fl.

Suvetar (sommarns, söderns dotter), binamn för Etelätär: *32.* 83, 97, 207.

Syöjätär, ett elakt qvinligt hafstroll, som i förening med Hiisi frambragt

ormen: *15.* 595; *26.* 693—744; — enligt Ganander „en grym och stor köttäterska“ (af syödä, äta).

Syötikki, ett konamn: *32.* 209.

Tanikka-fästet: *25.* 613; måhända liktydigt med Hiisis borg.

Tapio, skogens gud, Metsolas, Tapiolas beherrskare, ödemarkens konung, äfven kallad Hippa och Kuippana: *14.* 32—128, 174, 238; *32.* 88, 90, 251, 287; *41.* 57; *46.* 54, 58, 195, 337—340, 466, 476, 478. — Tapios mö, „skogens lilla tärna“: *14.* 68; — Tapios husfolk, Tapiolaskaran, skogens alla gudomligheter: *41.* 59; *46.* 340 m. fl. — Tapios horn: *46.* 195, 635.

Tapiola (Tapios hem), skogsgudens boning, äfven benämnd Metsola, med epitheterna barrslottet, snöborgen m. fl., samt *14.* 242: Hiisis borg. — Utförligt skildras Tapios boning och dess innevånare: *14.* 91—134.

Tapiomäki, Tapios berg: *50.* 304.

Tellervo, Tapios tärna, „skogens jungfru“, hörande till skogsgudens qvinliga omgifning: *14.* 123; *32.* 90, 251; *46.* 339, 478; jfr. *14.* 68; — förvexlad med Mielikki, Tapios hustru: *46.* 58.

Terhenetär (dimmans dotter), ett af luftens qvinliga andeväsen, rådande öfver dunst och dimmor; äfven kallad Udutar: *19.* 137; *42.* 338, 367.

Tiera, Lemminkäinens vapenbroder och följeslagare på dennes andra Pohjola-färd: *30.* 49—497. — Äfven benämnd Kuura.

Tuometar (häggens dotter), qvinlig skogsgudomlighet, häggarnes beskyddarinna: *32.* 88.

Tuomivaara, „häggberget“, vid hvars fot Tapios boning var belägen: *32.* 310.

Tuonela, Tuonis rike, Manas boning, dödens hem, äfven kalladt Manala: *14.* 144; *16.* 277, 335, 343, 386, 406; *17.* 3; *32.* 175.

Tuonelas, Tuonis elf, „Manalas urgamla flöde“: *9.* 379; *12.* 499; *14.* 379—459; *15.* 189—627; *16.* 161, 171, 354, 375; *17.* 435; *18.* 115; *19.* 157—215, 284, 327, 341; *26.* 311; *32.* 380; *35.* 265; *47.* 202.

Tuonetar (Tuonis dotter), „Manalas kortvexta tärna“: *16.* 163—277; — Kipu-tyttö, plågornas jungfru: *45.* 269 ff.; — Loviatar, plågornas moder, den mest afskyvärda bland Tuonis döttrar: *45.* 23—176. — Tuonis döttrar, Manas mör: *23.* 469.

Tuonetar, Tuonelas värdinna, äfven benämnd Manalatar (s. d.): *16.* 287, 303, 321.

Tuoni eller Mana, underjordens beherrskare, dödens gud (enl. Castrén af samma ursprung som det tyska Tod, grek. θάνατος, det lappska Tuon, Tuona): *4.* 284; *6.* 128; *12.* 156; *15.* 193, 635; *16.* 149—395; *17.* 3; *20.* 81; *23.* 463, 466; *25.* 693, 705, 713; *27.* 153; *35.* 121, 319; *45.* 195. — Tuonis björn: *19.* 105, 116, 127, 149, 324; — borr: *16.* 255; *25.* 696, 707, 715; — gädda: *19.* 223 —336; *38.* 64; — hatt: *16.* 194; härsmakt: *15.* 222; — korn: *26.*

748; — kulle: *16*. 158; — maskar: *16*. 412; *48*. 21; — moar: *19*. 145; — nät: *16*. 376; — skogar: *19*. 117; *32*. 477; — stop: *16*. 300; — stugor; *16*. 306, 367.

Tuonis son, „den blodbestänkte": *14*. 445; *16*. 351, 377.

Tuorikki, ett konamn: *32*. 212.

Turja, benämning för Lappland: *12*. 199; *20*. 80; *42*. 546; *43*. 336.

Turjalainen, Turja-mannen, Turjas, Lapplands son: *12*. 138; *26*. 294. 296.

Tursas, ett hafstroll: *2*. 67; sannolikt identiskt med Iku-Turso. — Jfr hos Ganander, Mythol. Fenn. pag. 58: Meri-Tursas.

Tuulikki (af tuuli, vind, blåst), Tapios dotter, en af skogens blida qvinliga gudomligheter: *14*. 174.

Tuuri, äfven benämnd Palvoinen: *15*. 427; *47*. 185, 188, 219.

Tyrjäs (Turjas) fors: *9*. 378.

Tyskland (Saksa): *25*. 289; *36*. 224; *37*. 226; *46*. 311.

Ukko (gubben, den gamle), luftens, himlens gud, höjdens herre, verldsrymdens uppbärare, vindarnes, molnens, tordönets, blixtens, regnets och snöns beherrskare och ledare: *2*. 317—342; *12*. 276, 279; *14*. 304, 313—320; *18*. 419—426; *26*. 518—540; *28*. 37—42; *42*. 358. 465—468; *45*. 13. ff., 241—244, 321 ff.; *47*. 46, 50; *48*. 356 ff. — Ukko, skaparen: *9*. 33—36; — frambringar jernets mödrar: *9*. 39—46; — uppslår eld: *47*. 50—82; — anropas vid barnsbörd: *1*. 169 ff.; *45*. 132 ff.; — om skidor: *14*. 13; — att förjaga plågor: *17*. 30; *45*. 245 ff.; — att skydda boskapen: *32*. 441—448; — att afhålla skogens vilddjur: *32*. 521 ff.; — att nedskjuta fienden: *33*. 264—284; — vid forsfärd: *40*. 78; — om skydd i striden: *43*. 197—200. — Ukkos båge (regnbågen): *19*. 311; — båge och pilar: *33*. 265 —270, 275. 276; — klubba: *45*. 138; — pels, skjorta: *43*. 199—200; — svärd: *12*. 284; *36*. 238—244; *45*. 253—254. — Wäinämöinen benämnd Ukkos son: *45*. 238.

Udutar, eller Terhenetär, dimmans dotter, töcknets tärna, en af luftens gudomligheter som plägade nedsänka dimmor öfver jorden genom ett fint såll: *19*. 137—140; *42*. 337, 338, 367.

Ulappala (Lappland?): *45*. 32. — (Ulappa: vid fjärd, öppen sjö).

Untamo, (af uni, sömn, dröm), personifikation af sömnen, anropad af Wäinämöinen att tyda drömmar: *5*. 17.

Untamo, Untamoinen, Unto, Kalervos broder och fiende: *31*. 16—366; *34*. 102, 185; *35*. 367; *36*. 232, 246. — Untamo, för Pohja: *26*. 205.

Untamola, Untola, Untamos hemvist och dess inbyggare: *31*: 99; *34*. 97. 118; *36*. 236. — Untamola, för Pohjola: *15*. 576.

Uvanto, Uvantolainen (Suvantolainen), binamn för Wäinämöinen: *7*. 242, 270; *16*. 358; *18*, 132, 174; *42*. 346, 352, 366.

Jvantola, Suvantola, Wäinölä: *16.* 384.

Wammatar (plågans dotter), ett välgörande andeväsen, åkalladt för borttagande af plågor: *45.* 282—302. — Äfven kallad Kivutar.

Wellamo, sjöguden Ahtos gemål, hafvets beherrskarinna, vattnets värdinna: (*12.* 263; *41.* 155—168); *48.* 123—130. — Wellamos folk, skara: vattnets samtliga gudamakter: *42.* 487, 532; *44.* 12; - Wellamos jungfrur: *5.* 20, 24, 30. — Aino en Wellamos jungfru: *5.* 132, 162.

Wesi-Hiisi, vattnets Hiisi, ett förskräckande hafsvidunder: *12.* 262.

Wetehinen (af vesi, vatten), ett hafstroll: *19.* 217 220; äfven benämnd Syöjätär: *26.* 694.

Wipunen, med förnamnet **Antero,** en åldrig, hädangången jätte, vis och trollkunnig, som uppslukar Wäinämöinen, och ur hvars inre denne upphemtar de trenne trollord han behöfver för fulländande af sin nya farkost: *1.* 49; *17.* 13, 40—148, 527—602.

Wirokannas från Karelen, „en åldrig man från fremmande land“ som gör försök att slagta den stora oxen i Pohjola: *20.* 53—72; — döper Mariattas lille son: *50.* 433—440, 475—478. — Äfven kallad Palvoinen.

Wuojalainen, binamn för Kauppi eller Lyylikki: *13.* 47. — Wuolainen eller Wuolangoinen enl. Ganander: jernets fader, eller „en af cycloperne.“

Wuoksi, ström i östra Finland: *3.* 181; *17.* 571; *30.* 209. Se: Imatra.

Wäinämöinen, Wäinö, Kalevalas äldste och förnämste hjelte, född af Ilmatar, broder till Ilmarinen, och högt beprisad för sin vishet och utomordentliga sångförmåga. Äfven benämnd Osmoinen, Suvantolainen, Uvantolainen.

Wäinölä, Wäinämöinens hemvist i Kalevala; äfven kalladt Suvantola eller Uvantola.

Äiö (gubben, den gamle), nämnd, måhända blott appellativt, såsom fader till Iku-Turso: *42.* 411 -450.

#6

Pris: i **Finland** [illegible]
i **Sverige** [illegible]
i **Danmark** [illegible]
i **Leipzig** [illegible]